

Izvedbe vokalno-instrumentalnih djela Georga Friedricha Handela u Hrvatskoj

Franulović, Nina

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Music Academy / Sveučilište u Zagrebu, Muzička akademija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:116:543256>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-23**

Repository / Repozitorij:

[Academy of Music University of Zagreb Digital Repository - DRMA](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

II. ODSJEK

NINA FRANULović

IZVEDBE VOKALNO-INSTRUMENTALNIH
DJELA GEORGA FRIEDRICHA HÄNDELA U
HRVATSKOJ

DIPLOMSKI RAD

ZAGREB, 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

II. ODSJEK

IZVEDBE VOKALNO-INSTRUMENTALNIH
DJELA GEORGA FRIEDRICHA HÄNDELA U
HRVATSKOJ

DIPLOMSKI RAD

Mentor: doc. dr. sc. Ivan Ćurković

Student: Nina Franulović

Ak.god. 2019./2020.

ZAGREB, 2020.

DIPLOMSKI RAD ODOBRILO MENTOR

Doc. dr. sc. Ivan Ćurković

Potpis

U Zagrebu, 05.02.2020.

Diplomski rad obranjen _____, s ocjenom _____

POVJERENSTVO:

1. doc. dr. sc. Ivan Ćurković _____
2. nasl. prof. dr. sc. Vjera Katalinić _____
3. prof. dr. sc. Dalibor Davidović _____

OPASKA:

PAPIRNATA KOPIJA RADA DOSTAVLJENA JE ZA POHRANU KNJIŽNICI MUZIČKE
AKADEMIJE

Najljepše se zahvaljujem svojem mentoru, doc. dr. sc. Ivanu Ćurkoviću na pomoći i savjetima pri izradi ovoga rada. Neizmjeno sam zahvalna svojoj nastavnici iz srednjoškolskih dana, prof. dr. sc. Snježani Miklaušić-Ćeran, na svim informacijama, dodatnim podacima, pomoći, brizi i vjeri u mene kroz pisanje ovoga rada, ali i od samog početka studija. Njeni su mi brojni savjeti, sugestije i nesebična pomoć bili nit vodilja u mnogim segmentima izrade ovoga rada, ali i općenito kroz život i studij. Na kraju zahvaljujem i svojoj obitelji i prijateljima, na njihovoj velikoj podršci i vjeri u mene onda kad mi je to bilo najpotrebnije.

Sažetak

Diplomski rad pod naslovom Izvedbe vokalno-instrumentalnih djela Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj temelji se na istraživanjima monografija glazbenih društava, dirigenata, ansambala i solista, arhivske građe i tekstova o koncertnim i glazbeno-scenskim izvedbama objavljenim u dnevnim novinama i časopisima, primjerice stručnim glazbenim časopisima ili časopisima iz područja kulture. Kao podloga za donošenje zaključaka u ovome radu poslužilo je dvanaest tablica koje u zasebnim kategorijama donose podatke o izvedbama talijanskih svjetovnih djela, engleskih oratorija, oda, crkvene glazbe te ostalih duhovnih djela Georga Friedricha Händela u Zagrebu i drugim gradovima u Hrvatskoj, zatim o izvedbama ulomaka vokalno- instrumentalnih djela Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj te izvedbama duhovnih i svjetovnih vokalno-instrumentalnih djela ostalih relevantnih baroknih skladatelja u Hrvatskoj. Specifičnu podlogu za istraživanje recepcije izvedbi Händelovih vokalno-instrumentalnih djela u ovome radu predstavljaju prikupljeni tekstovi objavljeni u dnevnim novinama ili časopisima u Hrvatskoj, kroz koje se pokušao steći uvid u recepciju vokalno-instrumentalnih glazbenih djela Georga Friedricha Händela i njihovih izvođača od strane kritičara, ali i same publike.

Ključne riječi: Georg Friedrich Händel, vokalno-instrumentalna djela, recepcija, kritika, periodika

Summary

The thesis *Performances of Vocal and Instrumental Works by George Friedrich Händel in Croatia* is based on the research of monographies of music societies, conductors, ensembles and soloists, archival material and texts on concert and music-stage performances published in daily newspapers and magazines, for example, professional music magazines or cultural magazines. Twelve tables were used as the basis for reaching conclusions in this paper, which in separate categories provide information on the performances of Italian secular works, English oratorios, odes, church music, and the sacral works of George Friedrich Händel in Zagreb and other cities in Croatia, as well as on fragments of vocal-instrumental works by George Friedrich Händel in Croatia and performances of sacral and secular vocal-instrumental works by other relevant baroque composers in Croatia. The specific basis for researching the reception of the performances of Händel's vocal-instrumental works in this paper are the collected texts published in daily newspapers or magazines in Croatia, which were used to get insight into the reception of the vocal-instrumental musical works of George Friedrich Händel and their performance as viewed by the critics and the audience themselves.

Keywords: Georg Friedrich Handel, vocal-instrumental works, reception, critics, periodicals

Sadržaj

1. Uvod	8
1.1. Obrazloženje teme diplomskog rada.....	8
2. Dosadašnje stanje i ciljevi istraživanja.....	12
2.1. Metodologija istraživanja	15
3. Recepcija	19
4. Opis i analiza prikupljenih podataka	22
4.1. Pregled skladbi u odnosu na zastupljenost pojedinih glazbenih vrsta	22
4.1.1. Izvedbe talijanskih svjetovnih djela Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj	22
4.1.2. Izvedbe engleskih oratorija Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj.....	31
4.1.3. Izvedbe oda, crkvene glazbe te ostalih duhovnih djela Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj	50
4.2. Izvođači u vokalno-instrumentalnim svjetovnim i duhovnim skladbama Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj	60
4.2.1. Glazbeno školovanje kao pretpostavka stilski profilirane izvođačke prakse.....	60
4.2.2. Vokalni solisti u izvedbama vokalno-instrumentalnih duhovnih i svjetovnih skladbi Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj	62
4.2.3. Dirigenti i ansambli u izvedbama vokalno-instrumentalnih duhovnih i svjetovnih skladbi Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj.....	76
4.3. Prostori muziciranja.....	91
5. Tekstovi u periodici	94
5.1. Klasifikacija i broj tekstova	94
5.2. Autori tekstova i slika o izvedbama Händelovih vokalno-instrumentalnih djela kroz tekstove kritika	97
6. Zaključak	103
7. Literatura	108
8. Bibliografija tekstova o izvedbama Händelovih vokalno instrumentalnih djela u Hrvatskoj	113
9. Prilozi	119
Tablica 1: Izvedbe talijanskih svjetovnih djela Georga Friedricha Händela u Zagrebu.....	119
Tablica 2: Izvedbe talijanskih svjetovnih djela Georga Friedricha Händela u drugim gradovima u Hrvatskoj	128
Tablica 3: Izvedbe engleskih oratorija Georga Friedricha Händela u Zagrebu	137
Tablica 4: Izvedbe engleskih oratorija Georga Friedricha Händela u drugim gradovima u Hrvatskoj	144
Tablica 5: Izvedbe oda, crkvene glazbe te ostalih duhovnih djela neobuhvaćenih tabelom 3 Georga Friedricha Händela u Zagrebu	157
Tablica 6: Izvedbe oda, crkvene glazbe te ostalih duhovnih djela neobuhvaćenih tabelom 4 Georga Friedricha Händela u drugim gradovima u Hrvatskoj	161
Tablica 7: Izvedbe ulomaka talijanskih svjetovnih djela Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj.....	167

Tablica 8: Izvedbe ulomaka engleskih oratorija Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj.....	175
Tablica 9: Izvedbe ulomaka oda, crkvene glazbe te ostalih duhovnih djela neobuhvaćenih Tablicama 7. i 8. Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj.....	184
Tablica 10: Izvedbe duhovnih vrsta baroknih skladatelja u Hrvatskoj.....	186
Tablica 11: Izvedbe svjetovnih vrsta baroknih skladatelja u Hrvatskoj.....	212
Tablica 12: Izvedbe oratorija Georga Friedricha Händela na gostovanjima hrvatskih glazbenika izvan Hrvatske.....	237
Tablica 13: Odlomci iz Händelovih vokalno-instrumentalnih djela na koncertima <i>Musikvereina</i> u Beču 1815.-1912.	239
Tablica 14: Händelova vokalno-instrumentalna djela na koncertima <i>Musikvereina</i> u Beču 1815.-1912.	240
Tablica I: Bibliografija tekstova o Georgu Friedrichu Händelu prema :„Bibliografija rasprava i članaka: muzika. Struka VI“.....	241
Tablica II: Popis kratica.....	243

1. Uvod

1.1. Obrazloženje teme diplomskog rada

Diplomski rad pod naslovom *Izvedbe vokalno-instrumentalnih djela Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj* temelji se na istraživanjima monografija glazbenih društava, dirigenata, ansambala i solista, arhivske građe (programi opera, kazališnih predstava, koncerata i sl.) i tekstova o koncertnim i glazbeno-scenskim izvedbama objavljenim u dnevnim novinama i časopisima, primjerice stručnim glazbenim časopisima ili časopisima iz područja kulture. Svi istraženi podaci poslužili su kao temelj muzikološkog istraživanja, jer dosadašnja istraživanja izvođačke (koncertantne i kazališne) prakse u pojedinim glazbenim središtima Hrvatske nisu obavljena jednako temeljito. Stalna koncertna djelatnost može se pratiti u Zagrebu od 18. travnja 1827. godine od prvoga društvenog koncerta novoutemeljenog *Societas filharmonica Zagrabienensis* (današnji Hrvatski glazbeni zavod)¹, a operne izvedbe od utemeljenja zagrebačke Opere od 1870. godine². Iako postoje i podaci o koncertima održanim prije 1827. godine u nekim gradovima u Hrvatskoj, kao i o gostujućim opernim predstavama (najčešće priređivanim u okviru *staggiona*)³, sustavna istraživanja izvedbene prakse od 19. do 21. stoljeća u Hrvatskoj na temelju sačuvane arhivske građe rjeđe su bila predmetom muzikoloških istraživanja te je u hrvatskoj glazbenoj historiografiji relativno malo objavljenih radova koji se bave recepcijom pojedinog (stranog ili domaćeg) skladatelja i njegova opusa u hrvatskoj kulturi i sredini.

¹ Usp. Šaban, Ladislav, *150 godina Hrvatskog glazbenog zavoda*, Zagreb: Hrvatski glazbeni zavod, 1982, str. 16.

² Usp. Batušić, Slavko, *Vlastitim snagama*, u: Cindrić, P. (ur.), *Hrvatsko narodno kazalište 1894-1969*, Zagreb: Hrvatsko narodno kazalište, 1969, str. 88., 99-100.

³ Usp. Andreis, Josip, *Povijest hrvatske glazbe*, Zagreb: Liber-Mladost, 1974, str. 171.

Kao podloga za donošenje zaključaka u ovome radu poslužilo je dvanaest osnovnih priloga, odnosno dvanaest tablica. Samo istraživanje bi se moglo podijeliti u pet kategorija:

1. istraživanje izvedbi talijanskih svjetovnih djela Georga Friedricha Händela u Zagrebu i drugim gradovima u Hrvatskoj
2. istraživanje izvedbi engleskih oratorija Georga Friedricha Händela u Zagrebu i drugim gradovima Hrvatskoj
3. istraživanje izvedbi oda, crkvene glazbe te ostalih duhovnih djela Georga Friedricha Händela u Zagrebu i drugim gradovima u Hrvatskoj
4. istraživanje izvedbi ulomaka vokalno-instrumentalnih djela Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj, podijeljenih po principu kategorizacije djela objašnjenom u prve tri točke
5. istraživanje izvedbi duhovnih i svjetovnih vokalno-instrumentalnih djela ostalih relevantnih baroknih skladatelja u Hrvatskoj

Tablice – ovisno o glazbenoj vrsti – sadržavaju sljedeće podatke:

1. nadnevak izvedbe djela
2. mjesto (grad)
3. prostor i vrijeme održavanja priredbe
4. ciklus / pretplata / organizator priredbe
5. naslov djela
6. dirigent
7. instrumentalni ansambl i instrumentalni solisti
8. vokalni solisti
9. zbor
10. autori scenske izvedbe (redatelj, scenograf, kostimograf, koreograf, majstor rasvjete)
11. napomena.

U prve dvije tablice kronološkim je redom naveden pregled izvedbi talijanskih svjetovnih djela Georga Friedricha Händela u Zagrebu (Tablica 1.) i u Hrvatskoj (Tablica 2.).

Sljedeće dvije tablice donose kronološki pregled izvedbi engleskih oratorija Georga Friedricha Händela u Zagrebu (Tablica 3.) i u Hrvatskoj (Tablica 4.). U još dvije tablice navedeni su podaci o izvedbama oda, crkvene glazbe te ostalih duhovnih djela Georga Friedricha Händela, također prvo u glavnom gradu Hrvatske – Zagrebu (Tablica 5.), a zatim i u drugim gradovima u Hrvatskoj (Tablica 6.). Tablice 7., 8. i 9. sadrže podatke o izvedbama ulomaka iz talijanskih svjetovnih djela (Tablica 7.), engleskih oratorija (Tablica 8.) te oda, crkvene glazbe i ostalih duhovnih djela (Tablica 9.) Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj. Radi temeljitijeg uvida u izvedbe različitih vokalno-instrumentalnih glazbenih vrsta iz razdoblja baroka, uneseni su u dvije tablice podaci o izvedbama crkvenih (Tablica 10.) i svjetovnih (Tablica 11.) djela drugih baroknih skladatelja u Hrvatskoj. U posljednju tablicu (Tablica 12.) uvršteni su podaci o izvedbama vokalno-instrumentalnih djela Georga Friedricha Händela na gostovanjima izvan Hrvatske i to od strane hrvatskih glazbenika i stranih glazbenika koje su za prethodne nastupe u Hrvatskoj angažirali hrvatski glazbeni producenti⁴.

Specifičnu podlogu za istraživanje recepcije (primalaštva) izvedbi Händelovih vokalno-instrumentalnih skladbi (ili njihovih odlomaka) u Hrvatskoj predstavlja popis tekstova objavljenih u dnevnim novinama ili časopisima u Hrvatskoj, koji su ovom radu iskorišteni kao primarni izvori istraživanja. Skladbe Georga Friedricha Händela, kao skladatelja čiji opus s djelima Johanna Sebastiana Bacha čini vrhunac europskog glazbenog baroka, nisu – sudeći prema nekim muzikološkim istraživanjima provedenim potkraj 20. i početkom 21. stoljeća – bile značajnije zastupljene na repertoaru kazališnih kuća te različitih vokalnih i instrumentalnih ansambala u Hrvatskoj.

Dobiveni rezultati istraživanja poslužili su za usporedbu s glazbenim životom odabranih glazbenih središta u Europi, kako bi se što objektivnije usporedila zastupljenost barokne vokalno-instrumentalne glazbe u našoj sredini i odabranim inozemnim glazbenim sredinama. Moglo se pretpostaviti da je najveći broj izvedbi Händelovih vokalno-instrumentalnih skladbi zabilježen u povijesnom hrvatskom kraljevskom gradu Varaždinu, kao gradu domaćinu najvećeg festivala barokne glazbe u Hrvatskoj i najznačajnijoj glazbenoj manifestaciji sjeverne Hrvatske – *Varaždinskim baroknim večerima*. Od samog osnutka festivala 1971. godine pa do danas, svakog festivalskog godišta u njihovu središnjem programu

⁴ Takav primjer bilježimo kod izvedbe Händelove pastoralne ode *L'allegro, il penseroso ed il moderato* (19. rujna 2004.), gdje slovenski i hrvatski umjetnici pod pokroviteljstvom i organizacijom 34. Varaždinskih baroknih večeri gostuju u Ljubljani (Velika dvorana Slovenske filharmonije).

europski i hrvatski glazbenici izvode vrhunska djela svjetske i domaće glazbene baštine baroka: od skladbi za soliste, komorne sastave, do velikih oratorijskih i opernih djela. Takvom su repertoarnom orijentacijom Varaždinske barokne večeri po svoj prilici potaknule promjenu repertoara u Zagrebu i drugim glazbenim središtima u Hrvatskoj, čime je upotpunjena praznina koja je bila uočljiva upravo u odnosu na domaće izvedbe baroknog repertoara. Valja naglasiti kako je repertoarna novina uz sebe donijela i želju i potrebu za nastajanjem novih specijaliziranih ansambala.⁵ Tako, uz *Varaždinske barokne večeri*, afirmaciji barokne glazbe u Hrvatskoj, a time i Händelove od početka 21. stoljeća pridonosi *Hrvatski barokni ansambl*, kao jedini i najznačajniji hrvatski ansambl specijaliziran za povijesno osviještenu interpretaciju glazbe baroknog razdoblja i bliskih epoha, na originalnim glazbalima i njihovim replikama. Zadnjih je nekoliko godina (od 2012.) tome pridonio i korčulanski *Korkyra baroque festival* na kojemu redovito nastupa *Hrvatski barokni ansambl*. Značajno je naglasiti kako je na koncertu otvorenja prvog festivala (8. rujna 2012.) izveden upravo Händelov oratorij *Mesija*⁶ pod ravnanjem maestra Saše Britvića.

⁵ Kranjčević, Vladimir, Bogatstvo barokne glazbene baštine, u: Fišer, E. – Martinčević, J. (ur.), *Varaždinske barokne večeri. 25 festivalskih godina*, Varaždin: Varaždinske barokne večeri, 1995, str. 7-10.

⁶ Vidi u: Vrbanić, V. (ur.), *Korkyra Baroque Festival. 7.-16.9.2012.*, Zagreb: Udruga prijatelja barokne glazbe, 2012.

2. Dosadašnje stanje i ciljevi istraživanja

Prema dosadašnjim rezultatima muzikoloških istraživanja u svijetu, istraživanje recepcije (primalaštva) važno je kako bi se odredile repertoarne smjernice pojedinih izvođačkih ansambala – zbornih, komornih, orkestralnih te opernih kuća određene sredine. Međutim, u našoj glazbenoj sredini mali je broj autora koji su se posljednjih desetljeća bavili istraživanjem recepcije opusa pojedinoga skladatelja ili glazbene vrste u koncertnom životu u Hrvatskoj. Do sada na hrvatskome jeziku nije objavljeno više izvornih znanstvenih radova koji su u cijelosti posvećeni istraživanju recepcije opusa pojedinih skladatelja. U zadnja tri desetljeća takvoj vrsti istraživanja pripadaju objavljeni radovi Zdenke Weber o recepciji glazbe Claudea Debussyja u Hrvatskoj u prvoj polovini 20. stoljeća⁷ i Snježane Miklaušić-Ćeran o izvedbama skladbi Wolfganga Amadeusa Mozarta u Zagrebu u drugoj polovini 19. stoljeća, izvedbama skladbi Johanna Sebastiana Bacha u Zagrebu u drugoj polovini 19. i prvoj polovini 20. stoljeća, izvedbama Zagrebačkih madrigalista tridesetih godina 20. stoljeća i o nastupima Ivana Padovca u prvoj polovini 19. te izvedbama njegovih skladbi u prvoj polovini 20. stoljeća.⁸ Kao izvori za istraživanje koncertnoga repertoara i primalaštva opusa pojedinoga skladatelja mogu poslužiti objavljene monografije, sačuvani koncertni programi, periodika i arhivi različitih glazbenih društava i ustanova u kojima su pohranjeni dokumentacija o njihovom djelovanju i zbirka muzikalija. Za pomoć pri istraživanju recepcije svakako mogu poslužiti i monografije i studije o glazbenom životu pojedinih gradova u Hrvatskoj, koje su se sporadično pojavljivale među naslovima domaće muzikološke literature. Tako nam mogu poslužiti recentne monografije Krešimira Filića o glazbenom životu Varaždina⁹ i Dragutina Feletara o glazbenom životu Koprivnice¹⁰ s težištem na glazbenim zbivanjima u 20. stoljeću. O glazbenom životu u

⁷ Studija (odnosno doktorat obranjen 1987. na sveučilištu Sorbonne u Parizu) je objavljena pod nazivom *Impresionizam u hrvatskoj glazbi. Recepcija glazbe Claudea Debussyja u Hrvatskoj 1918-1940.*, Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske, 1995.

⁸ Članci su objavljeni pod nazivom *Skladbe Johanna Sebastiana Bacha u koncertnom životu Zagreba između 1862. i 1940.* Prilog istraživanju koncertnog repertoara u Zagrebu (Hrvatskoj), *Arti musices*, XXXIV, 2003, 1–2, 83–131.;

Skladbe Wolfganga Amadeusa Mozarta u glazbenom životu Zagreba u 19. stoljeću. Prilog istraživanju primalaštva, *Arti musices*, XXII, 1991, 2, 153–184.;

Zagrebački madrigalisti. Prilog istraživanju primalaštva vokalne glazbe u Zagrebu u prvoj polovici 20. stoljeća, u: Sedak, E. (ur.), *Između moderne i avangarde: hrvatska glazba 1910. - 1960.*, Zagreb: Hrvatsko muzikološko društvo, 2004, str. 271–284;

Ivan Padovec u svjetlu glazbene kritike 19. i prve polovice 20. stoljeća. Prilog primalaštvu gitarističke glazbe u Zagrebu (Hrvatskoj), u: Katalinić, V. – Majer-Bobetko, S. (ur.), *Ivan Padovec (1800-1873) i njegovo doba*, Zagreb: Hrvatsko muzikološko društvo, 2006, str. 39–48.

⁹ Studija je objavljena pod nazivom *Glazbeni život Varaždina*, Varaždin: Muzička škola Varaždin, 1972.

¹⁰ Studija je objavljena pod nazivom *Glazbeni život Koprivnice*, Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1977.

Osijeku od 18. do 20. stoljeća pisala je Marija Malbaša u jednom kraćem radu¹¹, dok je o glazbenom životu Zagreba u 19. stoljeću na temelju sačuvanih koncertnih programa iz arhiva Hrvatskoga glazbenog zavoda pisala Snježana Miklaušić-Ćeran¹². Glazbeni život Karlovca u 19. i 20. stoljeću kroz prizmu djelovanja glazbene škole utemeljene 1804. obradila je Ljiljana Ščedrov¹³, a novijeg je datuma iscrpan rad Katice Burić-Ćenan o glazbenom životu Zadra u 18. i prvoj polovici 19. stoljeća¹⁴. Dva rada o glazbi u većim hrvatskim gradovima, koja svakako vrijedi spomenuti su radovi Miljenka Grgića o glazbenom životu u Splitu¹⁵, gdje autor obrađuje elemente za socijalnu povijest glazbe u Splitu od sredine 18. do sredine 20. stoljeća i Lovorke Ruck¹⁶ o glazbenom životu u Rijeci.

Postavljeni cilj ovoga istraživanja bilo je utvrditi zastupljenost vokalno-instrumentalnih glazbenih djela Georga Friedricha Händela usporedno s izvedbama sličnih skladbi važnih skladatelja baroknog razdoblja te steći uvid u recepciju (primalaštvo) dotičnih glazbenih vrsta barokne glazbe u Hrvatskoj. Premda se takvom temom konkretno u nas do sad muzikolozi nisu bavili, istraživanje arhivske građe i literature poslužili su kao temelj za ovaj rad. Istraživanjem izvedbi Händelovih vokalno-instrumentalnih skladbi bilo je potrebno utvrditi:

1. zastupljenost različitih glazbenih vrsta (opere, oratoriji, kantate, himni, ode i odlomci iz navedenih glazbenih vrsta)
2. imena interpreta: vokalnih solista, dirigenata, instrumentalnih ansambala i njihove profiliranosti za barokni repertoar
3. imena autora scenske izvedbe (redatelj, scenograf, kostimograf, koreograf, majstor rasvjete)
4. mjesta muziciranja
5. autore tekstova (najave, osvrti, kritike) u periodici i analiza njihova sadržaja (glazbeno-estetske koncepcije pojedinih autora)

¹¹ Članak je objavljen pod nazivom Glazbeni život u Osijeku: historijski prikaz, u: *Osječki zbornik IX-X*, 1965, str. 137-187.

¹² Studija je objavljena pod nazivom *Glazbeni život Zagreba u XIX. stoljeću*, Zagreb: Hrvatsko muzikološko društvo, 2001.

¹³ Studija je objavljena pod nazivom *Glazbom kroz povijest Karlovca*, Karlovac: Glazbena škola Karlovac, 1994.

¹⁴ Studija je objavljena pod nazivom *Glazbeni život Zadra u 18. i prvoj polovici 19. stoljeća*, Zadar: Sveučilište u Zadru, 2010.

¹⁵ Studija je objavljena pod nazivom *Glazbena kultura u splitskoj katedrali 1750.-1940*, Zagreb: Hrvatsko muzikološko društvo, 1997.

¹⁶ Studija je objavljena pod nazivom *Glazba s/bez granice: skica glazbenog života u Rijeci i Sušaku od 1918. do 1941. godine*, Rijeka: Izdavački centar Rijeka, 2003.

6. tradiciju izvođenja barokne (konkretno Händelove) vokalno-instrumentalne glazbe u Hrvatskoj u kontekstu pretpostavki na koje se ta tradicija mogla osloniti što se tiče vanjskih utjecaja, poznavanja izvođačke prakse, školovanja pjevača, dirigenata, gostovanja stranih glazbenika, itd.

Ciljevi ovog istraživanja su rekonstrukcija podataka, kako se čini, relativno malog broja izvedbi vokalno- instrumentalnih skladbi Georga Friedricha Händela i analiza svih njihovih odrednica u hrvatskoj izvođačkoj praksi na temelju kritika objavljenih u različitoj periodici. Ovaj rad još je jedan prilog istraživanju recepcije opusa značajnih europskih skladatelja u glazbenom životu u Hrvatskoj.

2.1. Metodologija istraživanja

Nakon odabira teme, na samom početku istraživanja, bilo je potrebno prikupiti podatke, informacije i muzikološku dokumentaciju o izvedbama vokalno-instrumentalnih djela Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj. U hrvatskoj muzikološkoj literaturi nema objavljenih radova u kojima se sustavno istražuje recepcija (primalaštvo) Händelova opusa na našim prostorima. Stoga, ovo je prvi rad takve vrste koji se temelji na različitim vrstama izvorne građe, a nije mogao imati za podlogu već obrađene rezultate ranijih istraživanja. Za prikupljanje podataka korišteni su različiti muzikološki primarni i sekundarni izvori bibliografske građe: 1. monografije o povijesti i djelovanju različitih glazbenih društava, ansambala, ustanova, festivala i glazbenika; 2. tekstovi o izvedbama Händelovih vokalno-instrumentalnih skladbi iz novina i časopisa pohranjenih u fondusu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i 3. programske knjižice, koncertni plakati i programi sačuvani u arhivima pojedinih ansambala ili organizatora koncerata. Dragocjeni izvori podataka bile su informacije dobivene na temelju upita profesionalnim glazbenicima koji su se više bavili izvedbama skladbi baroknog razdoblja te muzikolozima koji su se bavili istraživanjem koncertnoga života u Hrvatskoj. Uvidom u pretražene izvore dobivene su informacije o Händelovim vokalno-instrumentalnim skladbama koje su izvedene u određenom vremenskom razdoblju od početka 30.-ih godina 20. stoljeća do kraja 2019. godine, pod vodstvom određenih dirigenta i interpreta. Kako bi prikupljeni podaci – kao osnova ovog istraživanja – bili što pregledniji i kako bi se uopće moglo pristupiti analizi zastupljenosti Händelovih vokalno-instrumentalnih djela u opernom i koncertnom repertoaru u Hrvatskoj, sve podatke pronađene tijekom pretraživanja izvornih dokumenata bilo je potrebno sistematizirati. Podaci su unešeni i sistematizirani kronološkim redoslijedom u tablicama u programu *Word*, a ovisno o glazbenoj vrsti i jeziku *libretta* svrstani su u kategorije i obrađeni prema sljedećoj shemi:

1. nadnevak izvedbe djela
2. mjesto (grad)
3. prostor i vrijeme održavanja priredbe
4. ciklus / pretplata / organizator priredbe
4. naslov djela

6. dirigent

7. instrumentalni ansambl i instrumentalni solisti

8. vokalni solisti

9. zbor

10. autori scenske izvedbe (redatelj, scenograf, kostimograf, koreograf, majstor rasvjete)

11. napomena

Najviše podataka o izvedbama u Hrvatskoj povezano je uz grad Varaždin i festival *Varaždinske barokne večeri*, kao jedinu manifestaciju specijaliziranu za izvedbe baroknog repertoara, utemeljenu 1971. godine.¹⁷ Unutar određenih glazbenih vrsta zasebno su izrađene tablice za grad Zagreb s obzirom na njegov značaj u sveukupnom glazbenom životu Hrvatske i sustavnija istraživanja glazbenog života u 19. i 20. stoljeću. Tako je u prve dvije tablice naveden popis izvedbi talijanskih svjetovnih djela Georga Friedricha Händela u Zagrebu (Tablica 1.) i u Hrvatskoj (Tablica 2.). Na isti su način u sljedećim tablicama (Tablice 3., 4., 5. i 6.) uvršteni podaci o izvedbama engleskih oratorija te oda, crkvene glazbe i ostalih duhovnih djela Georga Friedricha Händela (također prvo u glavnom gradu Zagrebu, a zatim i u drugim gradovima u Hrvatskoj). Tijekom istraživanja pronađeni su brojni podaci o izvedbama ulomaka Händelovih vokalno-instrumentalnih djela, koji su također vrlo važni kao pokazatelj zastupljenosti skladbi Georga-Friedricha Händela u raznim kulturnim prigodama, te su i oni sistematizirani u tablice (prema prethodno objašnjenom principu kategorizacije djela – Tablice 7., 8. i 9.). Kako bi se stekao temeljitiji uvid u izvedbe različitih vokalno-instrumentalnih glazbenih vrsta iz razdoblja baroka u Hrvatskoj (uključujući i grad Zagreb), uneseni su u dvije tablice podaci o izvedbama duhovnih (Tablica 10.) i svjetovnih (Tablica 11.) skladbi drugih baroknih skladatelja. U posljednju tablicu (Tablica 12.) uvršteni su podaci o izvedbama vokalno-instrumentalnih djela Georga Friedricha Händela na gostovanjima izvan Hrvatske.

Prikupljeni i sistematizirani podaci o izvedbama Händelovih vokalno-instrumentalnih skladbi postali su ishodištem pretraživanja dnevnih novina i časopisa iz fundusa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu u cilju pronalaženja novih, dodatnih informacija o odjecima

¹⁷ Usp. Fišer, E. – Midžić, S. (ur.), *Varaždinske barokne večeri. 30 festivalskih godina*, Varaždin: Festival Varaždinske barokne večeri, 2000.

putem najava, osvrta i glazbenih kritika. Ti dodatni podaci pretraživani su ciljano, tj. prema nadnevcima izvedbi navedenim u tablicama 1.-6. Ipak, veliki broj primarnih muzikoloških izvora, kao što su monografije određenih društava, ansambala ili dirigenata, sadrže podatke o izvedbi nekog djela koji su navedeni vrlo šturo. Tako je u nekim izvorima navedena samo informacija o djelima koje je određeno glazbeno društvo izvelo, bez informacija o godini izvedbe, mjestu izvedbe, dirigentu, izvođačima (...) ¹⁸ te su takvi izvori upotpunjeni ili pomoću pregledavanja i pretraživanja dnevnih novina i časopisa, ili na temelju odgovora dobivenih na upite autorima pojedinih publikacija. Za pronalaženje tekstova o izvedbama Händelovih skladbi u razdoblju do 1945. godine mogla se koristiti *Bibliografija rasprava i članaka. Muzika. Struka VI* ¹⁹, dok za razdoblje nakon 1945. godine još nije izrađena takva vrsta bibliografije pa su kao izvori poslužile dnevne novine i periodika za koju se moglo pretpostaviti da sadrži podatke o glazbenim događanjima u Zagrebu i Hrvatskoj. Podaci su najvećim dijelom pronađeni u dnevnim novinama *Vjesnik* ²⁰ i *Večernji list* ²¹.

Konačno, upotpunjeni podaci o izvedbama u tablicama 1.-9. postali su temeljem za donošenje određenih zaključaka u skladu s postavljenim ciljevima istraživanja. Jedan od njih bio je popis s brojem izvedbi pojedinih naslova Händelovih vokalno-instrumentalnih djela koji je prikazan ponovo u tablici s pregledom skladbi u odnosu na zastupljenost pojedinih glazbenih vrsta. Sljedeći korak bila je izrada popisa interpreta (vokalnih solista, zborova, orkestara, dirigenata) s obzirom na skladbe Georga Friedricha Händela i pokušaj određivanja mjesta Händelovih vokalno instrumentalnih skladbi u kontekstu njihova repertoara.

Posebno poglavlje posvećeno je analizi objavljenih tekstova u dnevnim novinama i časopisima koji se odnose na izvedbe vokalno-instrumentalnih skladbi Georga Friedricha

¹⁸ Takav primjer nalazimo u monografiji *Društvenog orkestra Hrvatskog glazbenog zavoda*. Bezić, Nada, *Društveni orkestar Hrvatskog glazbenog zavoda uz 55. godišnjicu njegove obnove (1954-2009)*, Zagreb: Hrvatski glazbeni zavod u Zagrebu, 2009.

¹⁹ *Bibliografija rasprava i članaka. Muzika* je dio nakladničke cjeline čiji je izdavač bio Jugoslavenski leksikografski zavod „Miroslav Krleža“. U svesku 13. iz 1984. godine objavljeni su nepotpisani članci i potpisani članci autora s prezimenima od A-R. U svesku 14. iz 1986. godine objavljeni su članci autora s prezimenima od S-Ž, *Indeks šifara i pseudonima, Indeks neutvrđenih autora, Indeks prevoditelja i priopćitelja, te Predmetni indeks* u kojemu su pronađeni podaci o izvedbama Händelovih skladbi u Jugoslaviji do 1945. godine.

²⁰ Politički dnevni list čiji je prvi broj izašao 24. lipnja 1940. godine ilegalno pod naslovom *Politički vjesnik*. 1941. godine mijenja naslov u *Vjesnik radnog naroda*, zatim u *Vjesnik*. Od 1953. godine prati vanjsku i unutarnju politiku, gospodarstvo, prosvjetu i kulturu, kao glavni republički dnevnik sa širokom mrežom stranih dopisništava. Posljednji tiskani broj izašao je 20. travnja 2012. godine.

²¹ Hrvatske dnevne novine koje izlaze od 30. lipnja 1959. godine u Zagrebu nakon spajanja *Narodnog lista* i *Večernjeg vjesnika*. Sažete, jednostavne i informativne novine koje uvode regionalna izdanja te posebne priloge.

Händela u Hrvatskoj. Objavljeni tekstovi se načelno mogu razvrstati u tri kategorije: 1. najave; 2. osvrti; 3. glazbene kritike. Najveće zanimanje tijekom istraživanja pripalo je glazbenim kritikama, utvrđivanju njihovih autora i pokušaju određenja i sagledavanja njihovog odnosa prema razini dotjeranosti izvedbe Händelovih vokalno-instrumentalnih skladbi. Popis autora (abecednim redoslijedom) i objavljenih tekstova nalazi se u poglavlju *Bibliografija tekstova o izvedbama Händelovih vokalno instrumentalnih djela u Hrvatskoj*.

Iako ne postoji tradicija izvedbe Händelovih skladbi u Hrvatskoj u 19. stoljeću, ipak se pokušalo ukazati na tradiciju izvedbe Händelovih vokalno-instrumentalnih skladbi u nekim bliskim europskim glazbenim središtima u cilju stvaranja objektivnije slike glazbenog života u Hrvatskoj i u Europi. Podaci o izvedbama Händelovih vokalno-instrumentalnih djela u bliskim europskim glazbenim središtima, pretraživani su u monografijama istaknutih ansambala (npr. bečki *Musikverein*).

3. Recepcija

Pojam istraživanja recepcije definiran je u znanosti o književnosti, a temelji se na istraživačkom pravcu preuzetom iz pravne znanosti, pri čemu se pod tim pojmom podrazumijevaju „konkretizacija“ i – „aktualizacija“ – koji se odnose na „svjesno osmišljeno (i tematski određeno!) posredovanje između prošlog i sadašnjeg značenja“²² predmeta recepcije. Prvi puta su definirane metodičke upute za istraživanje recepcije u tekstovima Hansa Roberta Jaußa 1967. godine i „Škole iz Konstanza“ (Jauß/ Wolfgang Iser/ W. Stierle/ Rainer Warning). Vrlo brzo je to istraživanje preraslo početne okvire, razvijalo se vlastitom dinamikom i uskoro je postalo širokom pretpostavkom za daljnje moguće diskusije. Možemo reći da u muzikologiji svijet istraživanja recepcije posljednjih pet desetljeća dobiva veliko značenje zbog mogućnosti istraživanja triju aspekata: autora, djela i primatelja (slušatelj, kritičar i publika). Među prvim objavljenim radovima su djela Hansa Heinricha Eggebrechta²³, a u Hrvatskoj istraživanje recepcije opusa pojedinog skladatelja tek u posljednja četiri desetljeća postaje predmetom istraživanja manjeg broja muzikologa. Na području glazbe može se prvenstveno govoriti o istraživanju recepcije opusa pojedinog skladatelja, kao i recepciji izvedbe nekog djela pred određenom publikom, dok bi samom području istraživanja muzikološke recepcije pripadale i metode izdavanja djela, analiza djela i njegova konteksta, povijesni podaci i značenje samoga djela. Iako je pojam „istraživanje recepcije“ preuzet iz znanosti o književnosti, za istraživanja recepcije u muzikologiji (u najširem opsegu pojma s obzirom na autore, djela i publiku), koristi se terminologija primjerena muzikologiji. Sporadično se i ranije u literaturi spominju glazbeno-povijesna istraživanja koja se dotiču pojma recepcije skladatelja i njihovih glazbenih djela.²⁴

Vrlo često se zbog „nematerijalnosti“ zvučnog fenomena (što se danas češće tumači kao povezivanje fiziološko-psihološkog „osjetilnog“ područja) glazbi već od vremena antike pripisuje značenje koje se temelji na učenju o etosu Damona iz Atene. Razmišljanja o glazbi i njenom značenju (bez misli o komunikacijskoj razmjeni onih koji sudjeluju u recepciji glazbe) mogla bi se shvatiti kao protorecepcija, odnosno bolje rečeno kao spekulacija koja prethodi recepciji i nalazi se kao središnje u mnoštvu postavljenih pitanja: „što je glazba?“²⁵ Učenje o

²² Kropfinger, Klaus, *Rezeptionsforschung*, u: Finscher, L. (ur.), *Die Musik in Geschichte und Gegenwart. Sachteil, Band 8: Quer-Swi : Allgemeine Enzyklopädie der Musik*, Kassel: Bärenreiter, 1998, str. 200.

²³ Eggebrecht, Hans Heinrich, *Zur Geschichte der Beethoven- Rezeption*. Wiesbaden, 1972.

²⁴ Usp. Kropfinger, Klaus, *Rezeptionsforschung*, u: Finscher, L. (ur.), *Die Musik in Geschichte und Gegenwart. Sachteil, Band 8: Quer-Swi : Allgemeine Enzyklopädie der Musik*, Kassel: Bärenreiter, 1998, str. 200-202.

²⁵ Usp. *Ibid.*, str. 203.

etosu ne potvrđuje samo jačinu djelovanja glazbe, već istovremeno pokazuje jedan viši stupanj promatranja, čija se pretpostavka sastojala u tome da se glazbeno djelovanje zamišlja ili kao odgojno, u funkciji države (Platon), ili etičko-estetsko, pedagoško-umjetničko (Aristotel), odnosno kao „odgojni sustav“ u potpunosti povezan s glazbom, u kojem se primatelj pojavljuje samo kao njegova funkcija. Platonovo i Aristotelovo razmišljanje o glazbi protegnulo se kroz učenja različitih teoretičara i kroz srednji vijek opstavši čak i u Lutherovom hvaljenju glazbe kao „izraza božanskog zakona“.²⁶

Recepcija određenog skladatelja može se promatrati u nekoliko aspekata i to najprije sasvim općenito kada se govori o životu, djelovanju i opusu skladatelja u društveno-povijesnom i kulturnom kontekstu određene sredine. Sljedeći segment istraživanja recepcije (također za vrijeme skladateljeva života) odnosio bi se na „implicitnog slušatelja“, odnosno na dio publike formirane u određenim društveno-povijesnim razdobljima i kulturnim sredinama za vrijeme skladateljeva života. Drugi način istraživanja recepcije u muzikologiji odnosi se na razdoblje nakon skladateljeve smrti i temelji se na tri instance: skladba-interpret-slušatelj. Osim istraživanja njegova života i djelovanja u određenoj sredini, sljedeći korak u istraživanju je koncentriranje na samo djelo, odnosno djelo kao zatvoreno najviše ostvarenje umjetnosti. Treći način istraživanja recepcije obuhvaća problematiku slušanja, propitkivanja i prosuđivanja, pri čemu komunikacija s primateljem postaje nešto složenija i teža, što se ostvaruje već na prijelazu u 19. stoljeće. Na početku svakog takvog istraživanja definirani su očekivani dometi i način dolaženja do rezultata, a svako istraživanje recepcije naposljetku slijedi neki zacrtani put, s tim da se naravno može – u odnosu na količinu raspoloživih podataka – odstupiti od zadanih ciljeva. Novija shvaćanja recepcije nastoje rasvijetliti ono što čini glazbeno razumijevanje, polazeći od razmišljanja da su razumijevanje i recepcija korespondirajući pojmovi. Kriteriji razumijevanja glazbe su sami po sebi višeslojni i promjenjivi i oni uključuju imanentno skladateljsko u postupku recepcije (ono što je u samoj skladbi odraz skladateljskog postupka).²⁷

Smisao recepcije u ovom diplomskom radu svodi se na pisane dokumente, tekstove koji se odnose na pojedine glazbeno-scenske i koncertne izvedbe, dakle radi se o analizi, recepciji Händelova opusa nakon skladateljeve smrti i u glazbenoj sredini u kojoj ne postoji duga tradicija izvođenja barokne glazbe, kao ni tradicija školovanja interpreta barokne glazbe, pa tako ni povijesno obaviještene interpretacije. Hipotetski bi se istraživanje recepcije moglo

²⁶ Usp. Ibid., str. 203-204.

²⁷ Usp. Ibid., str. 206-217.

provesti kao u društvenim znanostima na nekom određenom uzorku ispitanika koji bi u anketi mogli izraziti svoje dojmove o izvedbi nekog Händelovog djela, no tome u ovom diplomskome radu neću težiti.

4. Opis i analiza prikupljenih podataka

4.1. Pregled skladbi u odnosu na zastupljenost pojedinih glazbenih vrsta

4.1.1. Izvedbe talijanskih svjetovnih djela Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj

Živopisan životni i stvaralački put Georga Friedricha Händela može se doimati poput sjajne avanture prepune zamki, uspona i padova. Ipak, bio je to težak put glazbenog genija koji se suprotstavljao predrasudama društva i sredine u kojoj se nalazio. Kada ga nisu htjeli u jednoj sredini, on je oputovao u drugu, kad nije bilo interesa za opere, on je pisao oratorije, jednom je gospodaru izmicao da bi pronašao drugoga. Händel je rođen 1685. godine u gradiću Halleu u Njemačkoj, gdje je stekao glazbenu naobrazbu, a tamo počinje i njegova skladateljska karijera. Prvu sklonost i iskustvo pisanja opera stekao je u Hamburgu, s operom *Almira* (1704.), a svoj umjetnički put nastavio je u velikim opernim središtima Europe. Na poziv, odnosno prijedlog Gastonea de' Medicija prilikom jednog njegovog putovanja u Njemačku, Händel odlazi u Italiju, gdje je između 1706. i 1710. godine djelovao u najvažnijim glazbenim talijanskim centrima – Firenzi, Rimu, Veneciji i Napulju. Tamo je upoznao muzičku kulturu Juga i skladao svoje prve talijanske opere. U Italiju je došao već kao renomiran i zapažen skladatelj te mu za upoznavanje glazbene scene Italija nije bila potrebna. Händel je ondje tražio poznanstva i prilike za zapošljavanje (kojih je u rodnom Halleu bilo vrlo malo), a ne uvođenje u operni svijet. U Rimu se kretao u krugovima najuglednijih glazbenika, plemstva i crkvenih mecena (kardinala Benedetta Pamphilija i Pietra Ottobonija), a sudjelovao je i u radu poznate *Accademia degli arcadi*, gdje je uz Arcangela Corellija (1653.-1713.) i Alessandra Scarlattija (1660.-1725.) bio iznimno cijenjen. 1707. godine na narudžbu toskanskog vojvode Ferdinanda de' Medicija skladao je svoju prvu talijansku operu – *Rodrigo*.⁴⁰ Njena izvedba na hrvatskim prostorima nije zabilježena, no Händelova druga talijanska opera – *Agrippina* – izvedena je u dva navrata u Hrvatskome narodnom kazalištu u Zagrebu.

Opera *Agrippina* praizvedena je u Veneciji u prosincu 1709. godine, kao program otvorenja karnevalske sezone u jednoj od najraskošnijih onodobnih opernih kuća u Europi – *Teatru San Giovanni Gristostomo*. Nakon golemog uspjeha i čak 27 uzastopnih izvedbi, opera *Agrippina* imala je odlučujuću ulogu u stvaranju Händelove međunarodne reputacije. Unatoč

⁴⁰ Usp. Hicks, Anthony, Handel [Händel, Hendel], George Frideric [Georg Friederich], *Grove music online*. <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000040060?rskey=ZILdlq> (zadnji pristup: 07.01.2020.)

značajnoj reputaciji koju ova opera nosi sa sobom, premijeru u Hrvatskoj, skoro 300 godina nakon njezine svjetske premijerne izvedbe, dočekala je 19. listopada 2004. godine, ali ne u izvedbi domaćih snaga, već u izvedbi gostujućih glazbenika – *Combattimento Consort Amsterdam*, ansambla koji je poznat u svijetu po izvrsnom spoju modernih kazališnih izričaja s povijesno obaviještenim pristupom glazbi, premda ne svira na starim instrumentima. Bila je to druga scenska izvedba nekog djela iz bogatog opernog opusa Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj te je gostovanje nizozemskog ansambla dočekano kao raritet u *Hrvatskome narodnom kazalištu u Zagrebu*. Redateljica Eva Buchmann se, kako doznajemo iz kritike Davida Schopfa, pored realistične glume vođene modernom psihologijom, posebno u komičnim situacijama, koristila i jezikom gestikulacija i konvencijama baroknog teatra 18. stoljeća – „zabavno patetičnim pozama kada se svečano petlja i laže te živom igrom vrlo rijetke iskrenosti, osobito zavodničke“⁴¹ – čiji su duh dodatno naglašavali moderno ostvarena scenografija i kostimi zasnovani na vrlo slobodno tretiranom baroknom naslijeđu s pikanterijama koje oslikavaju karakter likova. Gostovanje vrhunskog nizozemskog ansambla po svemu je sudeći bilo vrhunac tek započele operne sezone, te čudi što za takav događaj zagrebačka publika nije pokazala veće zanimanje, ako zbog ničeg drugog, zbog rijetkih prilika izvedbe Händelovih opernih djela na ovom području.⁴²

Sljedeća izvedba opere *Agrippina* u Zagrebu bila je 2016. godine, 12 godina kasnije, u produkciji *Muzičke akademije*, a opera je izvedena pet puta. S obzirom na popularnost koju uživa još od svoje prve izvedbe, nije iznenađujuće da je za veliku koprodukciju *Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu* sa četirima sastavnicama Sveučilišta u Zagrebu (*Muzičke akademije, Akademije dramske umjetnosti, Akademije likovnih umjetnosti te Tekstilno-tehnološkog fakulteta*), izabrana upravo ova opera. Time je odana počast Händelovoj glazbi i iskorištena je aktualnost libreta Vincenza Grimanija o spletkama oko rimskog carskog prijestolja početkom prvog stoljeća naše ere i njegovo ironiziranje politike, vlasti i moći, gdje se zapravo povijesni kontekst gubi pod ljubavnim i političkim igrama kakve su aktualne i u današnjem svijetu.⁴³

Nakon boravka u Italiji, u prijelaznom razdoblju, Händel se vratio u rodnu Njemačku (Hannover i Düsseldorf). U Hannoveru je bio imenovan *Kapellmeister* na dvoru izbornog

⁴¹ Stanetti, Maja, Kutura. Gostovanja. *Combattimento Consort* iz Amsterdama u zagrebačkom HNK. Spletke iz spavaonice, *Večernji list*, XLVI, 2004, 14718, 29.

⁴² Usp. Schopf, Davor, Kutura. Gostovanje- *Combattimento Consort Amsterdam* u zagrebačkom HNK. Izvanredna »*Agrippina*«, *Vjesnik*, LXV, 2004, 20429, 14.

⁴³ Usp. Pofuk, Branimir, Kutura. Svježa izvedba „*Agrippine*“ nove generacije, *Večernji list*, LVII, 2016, 18763, 39.

kneza kneževine Hannover te je na taj način došao u kontakt s Englezima. U službi dinastije Hannover otišao je na vrstu studijskog putovanja, odnosno gostovanja u London, britansku metropolu, tada najveći grad u Europi.⁴⁴ Italija kao da je bila predigra za London u kojem će Händel boraviti sve do smrti (1759.), gotovo pedeset godina. Tim svojim opredjeljenjem priskrbit će glazbi svoje domovine i glazbi Engleske (čije je državljanstvo prihvatio 1727. godine) pravu nevolju jer su i jedna i druga stekle pravo da ga smatraju „svojim“ skladateljem. Nakon 17. stoljeća Engleska ulazi u razdoblje bogaćenja pa je upravo opera, kao simbol raskošnog kazališta, imala dobre izgleda za prihvaćanje kod publike. Händel je u Londonu pisao najvećim dijelom vokalnu glazbu i to opere na talijanskom jeziku. On se, zalagao za čvrstu instituciju talijanske opere – talijanski repertoar s talijanskim umjetnicima – što je dovodilo do problema s engleskom publikom koja nije mogla pratiti predstavu na stranom jeziku. Budući da su skladatelji i ulagači u to vrijeme nastojali svoj repertoar prilagoditi očekivanjima publike, jedno od rješenja je bilo to da su talijanskim djelima skratili recitative i preveli ih na engleski te se na taj način djelomično riješio problem s nerazumijevanjem teksta. Händelova prva londonska opera, *Rinaldo* praizvedena je 1711. godine s velikim i trajnim uspjehom. Publika je hrlila u tu operu ne samo zbog pristupačnosti njene glazbe, već i zbog scenskog šarenila, svih mogućih efekata i rekvizita baroknog kazališta koje je ta opera sadržavala. Sve do početka četrdesetih godina 18. stoljeća Händelovo operno stvaralaštvo nije jenjavalo zahvaljujući velikoj dramatskoj snazi i bogato nadahnutim arijama njegovih talijanskih opera iz londonskog razdoblja.⁴⁶ Viktor Žmegač u svojoj knjizi *Majstori europske glazbe* iznosi podatke o izvedbama Händelovih opera kroz 19. i 20. stoljeće: „Dok neki oratoriji nikad nisu posvema izgubili izvođače i publiku, za opere je u 19. stoljeću jedva tko mario. S obzirom na recepciju u 20. stoljeću treba istaknuti opere *Giulio Cesare* (1724), *Rodelinda* (1725), *Poro*, *Re dell'Indie* (1731), *Orlando* (1733), *Ariodante* (1735), *Alcina* (1735), *Xerxes (Serse)* (1738).“⁴⁷

⁴⁴ Usp. Hicks, Anthony, Handel [Händel, Hendel], George Frideric [Georg Friederich], *Grove music online*. <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000040060?rskey=ZlLdlq> (zadnji pristup: 07.01.2020.)

⁴⁶ Usp. *Ibid.*, str. 125-130.

⁴⁷ *Ibid.*, str.130

Unatoč njihovoj popularnosti i učestalosti izvedbi navedenih opera kroz 20. stoljeće u nekim europskim opernim kućama, iz londonskog su se razdoblja Händelova djelovanja na repertoaru hrvatskih kazališnih kuća, festivala i sl. našle samo dvije Händelove opere: *Giulio Cesare in Egitto* i *Orlando*. Kao i *Agrippina*, slavna Händelova opera *Giulio Cesare in Egitto* svoju je premijeru u Hrvatskoj dočekala vrlo kasno, 1999. godine, na otvorenju *Zagrebačkog ljetnog festivala* u organizaciji *Koncertne direkcije Zagreb* i to u skraćenoj verziji. Riječ je zapravo o projektu čija je idejna začetnica hrvatska primadona Dunja Vejzović, koja je i sama česta interpretkinja barokne, pa tako i Händelove glazbe. Naime, osnivanjem kazališne družine „VERO Vision“ u Zagrebu 1993. godine, zajedno sa redateljem Christianom Romanowskim, čiji je interes i vizija bila rad na glazbeno-scenskom repertoaru barokne epohe i usavršavanju mladih pjevačkih talenata, mladim je pjevačima pružena jedinstvena prilika za stjecanje pjevačko-scenskog iskustva u radu s velikom umjetnicom na području baroknog repertoara, ali i općenito.⁴⁸ Osim mladih debitanta pjevača, u režijskom se smislu kroz rad na baroknoj operi okušao i glumac i redatelj Rene Medvešek, koji se ovim projektom po prvi put predstavio kao operni redatelj. Koliko je ovaj projekt, pod dirigentskim vodstvom maestra Mladena Tarbuka i pratnjom *Zagrebačkih solista*, bio važan i hvale vrijedan – što za umjetnike, što za zagrebačku publiku – govore i završne riječi kritike Branka Magdića: „Dodatno motivirani izazovom mudrog iskustva umjetničke voditeljice projekta Dunje Vejzović, sinoć su tako poput one glasovite Cezarove uzrečice, svoje prve, nimalo lake i brze, po naravi stvari nesavršene, ali zato vrijedne i za budućnost poticajne pobjede ostvarili Dubravka Šeparović u naslovnoj ulozi te Anastazija Kaptelova, Adela Golac-Rilović, Renata Pokupić, Ronald Braus, Saša Ivazzi i drugi.“⁴⁹

Tek u drugom desetljeću 21. stoljeća, 2016. godine, 292 godine nakon praizvedbe u Londonu, riječkoj je publici ponovno predstavljena opera *Giulio Cesare in Egitto*, jedna od danas najizvođenijih baroknih opera, kao prva izvedba neke Händelove opere u Rijeci i prva izvedba neke barokne opere uopće na pozornici Hrvatskog narodnog kazališta Ivana pl. Zajca. U produkciji ansambla opere riječkoga kazališta predstava je izvedena pet puta u dvije pjevačke postavne likova. Sve do osamdesetih godina 20. stoljeća izvedbe Händelovih opera su ipak bile vezane uz festivale barokne glazbe, a tada postupno ulaze u repertoar opernih kuća u Europi. One doduše nisu još uvijek dio standardnog repertoara, ali predstavljaju određeno obogaćenje

⁴⁸ Usp. Perić-Kempf, Bosiljka, *Lice i naličje*, Rijeka: Novi list – adamić, 2005, str. 209-213.

⁴⁹ Magdić, Branko, *Kultura*. Pljesak za mladog Cezara, u: *Večernji list*, XLV, 1999, 12849, 16.

baroknog repertoara specifičnim baroknim opernim stilom.⁵⁰ Taj primjer slijedi i riječko kazalište, koje će 2020. godine, u godini kada će Rijeka biti europska prijestolnica kulture ponovno uvrstiti u svoj repertoar Händelovu operu *Giulio Cesare in Egitto* u novoj režiji i s novim imenima u podjeli uloga.⁵¹

Domaće su glazbene snage samo godinu dana kasnije na *Dubrovačkim ljetnim igrama*, 2017. godine predstavile Händelovu operu *Orlando* obilježivši time povratak opere u produkciji samog festivala. Opera *Orlando* praižvedena u Londonu 1733. godine, izvedena je deset puta i za vrijeme Händelova života više nije bila izvođena. Svoju modernu obnovu doživjela je tek u Halleu, 1922. godine⁵². Händelovu zrelu operu, koja i svojim naslovom itekako korespondira s dubrovačkom tradicijom, svojom je režijom osuvremenio ugledni mađarski umjetnik János Szikora, kojem su u prvom planu bili ljubavni, a onda i psihološki zapleti koje nudi tekst Carla Capecija kojim se poslužio i Händel. Poigravajući se s erotikom, bez imalo strahopoštovanja, publici je ponudio niz lascivnih scena, čime je predstava dobila na duhovitosti i razbila barijeru između umjetnika i publike. *Hrvatski barokni ansambl* predvođen koncertnom majstoricom Laurom Vadjon uz glazbeno vodstvo britanskog dirigenta Davida Batesa nastupio je uz redom hrvatske soliste (izuzevši inozemnog kontratenora Owena Willelsa u naslovnoj ulozi): Ivanu Lazar, Mariju Kuhar Šoša, Renatu Pokupić i Davida Oštreka. U kritici *Večernjeg lista* pohvaljen je i scenski pokret Zrinke Japunčić i plesačica plesnog studija *Lazareti* koje su također dale „svoj važan doprinos ovoj dubrovačkoj premijeri koja bi na dulje staze trebala vratiti baroknu operu u barokni Dubrovnik. Makar i uz pomoć čarobno tihog i romantičnog Lokruma.“⁵³.

Opera *Serse* zajedno s manje popularnom operom *Imeneo* nastala je u zadnjim godinama Händelova opernog stvaralaštva. Praizvedena je u Londonu 1738. godine, a hrvatskoj glazbenoj publici predstavljena je povodom 300. obljetnice rođenja Georga Friedricha Händela, 1985. godine u *Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog*, u koncertnom i skraćenom obliku, što je vjerojatno uvjetovano krajnjom financijskom skućenošću. „Ta opera, općenito rijetko prisutna na repertoarima, danas je poznata i popularna po uvodnome „Largu“, ariosu naslovnoga lika, „Ombra mai fu“, dok je ostali dio partiture u očitu nerazmjeru između

⁵⁰ Usp. Žmegač, Viktor, *Majstori europske glazbe*, Zagreb: Matica Hrvatska, 2009, str. 130.

⁵¹ Usp. Zajc – kazalište za nove generacije, Rijeka: Hrvatsko narodno kazalište Ivana pl. Zajca, 2019, str. 50.

⁵² Podatak preuzet s mrežne stranice:

<https://web.archive.org/web/20140714173520/http://gfhandel.org/1to42.html> (zadnji pristup: 27.12.2019.)

⁵³ Usp. Derk, Denis, *Povratak barokne opere na Igre u velikom stilu*, u: <https://www.vecernji.hr/kultura/opera-dubrovačke-ljetne-igre-orlando-1185700> (zadnji pristup: 03.01.2020.)

izvedbenih teškoća i realna efekta“⁵⁴, kako je zabilježio Branko Magdić u kritici objavljenoj u dnevniku *Večernji list*. O kvaliteti same izvedbe solista, *Simfonijskog orkestra i Zbora Radio-televizije Zagreb* dovoljno govore sami naslovi kritika Branka Magdića i Jagode Martinčević: „Polovični »Xerxes«“ i „»Xerxes« na pola puta“, uz obrazloženje iz teksta: „Prvi ovosezonski »Glazbeni doživljaj« Zagrebačkih simfoničara RTZ posegao je za Händelovim »Xerxesom« i potvrdio programsku originalnost radijskog ciklusa, ali i iznimnu, u sinoćnoj postavi, na žalost, tek polovično dosegnutu interpretativnu razinu sloga njemačkog majstora.“⁵⁵. Vjerojatno su sve prije navedeno razlozi iz kojih je na hrvatskom prostoru opera izvedena samo jednom.

Jedna od Händelovih posljednjih opera na talijanskom jeziku, *Imeneo*, unatoč svojoj manjoj popularnosti s obzirom na Händelov cjelokupni operni opus, u Hrvatskoj je ipak izvedena u dva navrata, a zabilježene su tri izvedbe: 1988. godine u Osijeku i 1990. godine u Zagrebu⁵⁶ i Dubrovniku. Sve su izvedbe donijeli članovi ansambla *Moskovskog komornog glazbenog teatra* pod režijom Borisa Pokrovskog – prva izvedba 1988. godine bila je predstavljena u *Hrvatskom narodnom kazalištu u Osijeku* u sklopu svečanog otvorenja kulturne manifestacije „Osječki operni biennale“ proizašle iz nekadašnjeg „Annala komorne opere i baleta“. Iako se o toj izvedbi iz njene kritike ne može puno toga doznati, u kritici Jagode Martinčević detaljno je predstavljena zagrebačka izvedba, uz velike pohvale režijskih ostvarenja: „(...) u svoje [je] ruke preuzima znatiželjni Pokrovski i stvara od nje malo čudo svoga specifičnog glazbeno-scenskog prikazivanja. (...) Boris Pokrovski zna formulu koja će duge arije i tek poneki dijalog smjestiti u središte pozornosti današnjeg opernog motritelja. Uz pomoć scenografije-mreže suradnika N. Hreljnikova (...), izrežirati će upravo mikroskopskom detaljizacijom svaki pojedini takt glazbe i osvojiti prastari oblik opernoga medija pretvorivši ga u nešto što nalikuje animiranom filmu. (...) mnogi drugi postupci rada s glumcima-pjevačima u korištenju mimike i gotovo koreografiranih pokreta silno podsjećaju na Brechtov glazbeno-dramski postupak, dakle onu mješavinu kabaretsko-narativnog modela koji u slučaju Haendela ima edukacijsku namjeru. I kada to ne bi bio savršen posao iskustva i silno

⁵⁴ Magdić, Branko, *Kultura*. Noćno pero kritičara. Sinoćnji koncert zagrebačkih Simfoničara RTZ u „Lisinskom“. *Polovični »Xerxes«, Večernji list*, XXIX, 1985, 8030, 20.

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ U knjizi *Repertoar hrvatskih kazališta* stoji podatak kako je u Zagrebu opera izvedena dva puta; 10. i 11. srpnja 1990. godine, što je negirano sljedećim navodom iz kritike Jagode Martinčević: „Nakon što je prvi predviđeni termin na Griču za izvođenje Haendelove opere »Imeneo« propao zbog lošeg vremena, u srijedu je zagrebačka publika napokon ipak vidjela ovo posve nepoznato djelo, i to u dvorani »Jazavca«, što također demantira informaciju o mjestu izvođenja navedenu u istoj knjizi.

maštovitog Pokrovskog, moglo bi se sve skupa učiniti odveć naivnim, štoviše papirnatim čitanjem jedne stare opere. Ovako, međutim, a to je pokazao i dug, oduševljen pljesak zagrebačke publike, recept redatelja pokazuje se iznimno djelotvornim.“⁵⁷.

Osim talijanskih opera, u Hrvatskoj su izvođena i druga Händelova djela pisana na talijanskom jeziku – svjetovne kantate i komorni dueti. Oko 60 kantata za glas i *continuo* skladano je u Händelovom talijanskom periodu i većina ih je nastala prilikom susreta *Accademie degli arcadi* gdje su glazbenici i pjesnici bili izazvani skladati, postaviti i izvesti novu kantatu u jednoj večeri. Ostale kantate (njih desetak) skladane su na isti način na prigodama i susretima u Engleskoj.⁵⁸ Na koncertima u Hrvatskoj one su obično izvedene kao dio programa uz neka druga, uglavnom vokalno-instrumentalna barokna djela. Prema obrađenim podacima može se zaključiti da te svjetovne kantate nisu zauzele značajnije mjesto u koncertnom repertoaru u Hrvatskoj. Njihove izvedbe nisu ni u glazbenoj kritici popraćene opširnijim napisima, nego se uglavnom samo spominju kao sporedna djela izvedena na određenim koncertima.

Na temelju obrađenih izvora moglo se zaključiti da se izvedbe Händelovih talijanskih svjetovnih vokalno-instrumentalnih skladbi mogu pratiti u koncertnom životu u Hrvatskoj od 1985. godine. S obzirom na rijetke izvedbe organizatori scenskih izvedbi posegnuli su za značajnijim naslovima iz Händelova opernog stvaralaštva, kao što su *Agrippina* i *Giulio Cesare in Egitto*. Obljetničke prigode bile su razlogom da se predstave i neke manje popularne Händelove opere. U sljedećim tablicama su, abecednim nizom naslova sistematizirani podaci o izvedbama Händelovih talijanskih svjetovnih djela u Zagrebu i Hrvatskoj.

⁵⁷ Martinčević, Jagoda, Kultura. Barok, kabaret i orguljski zapjev, *Vjesnik*, LI, 1990, 15378, 13.

⁵⁸ Usp. Hicks, Anthony, Handel [Händel, Hendel], George Frideric [Georg Friederich], *Grove music online*. <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000040060?rsk=ZLLdlq> (zadnji pristup: 07.01.2020.)

Naslov djela	Nadnevak	Broj izvedbi	Godina nastanka	Godina prve izvedbe
Agrippina, HWV 6	19.10.2004. 16.04.2016. 20.04.2016. 22.04.2016. 06.05.2016. 07.05.2016.	6	1709.	1709.
Amarilli vezzosa (Il duello amoroso), HWV 82	14.02.2009.	1	1708.	1708.
Armida abbandonata, HWV 105	19.04.2009.	1	1707.	1707.
Giulio Cesare in Egitto, HWV 17	05.07.1999. 07.07.1999.	2	1724.	1724.
Imeneo, HWV 41	11.07.1990.	1	1738.-1740.	1740.
Langue, geme, sospira, HWV 188	03.05.2000.	1	1722.-1723.	1723.
Lungi da voi, che siete poli, HWV 126c	03.05.2000.	1	1708.	1708.
Serse, HWV 40	10.10.1985.	1	1737.-1738.	1738.

Izvedbe talijanskih svjetovnih djela Georga Friedricha Händela u Zagrebu po abecednom nizu naslova (prema Tablici 1.)

Naslov djela	Nadnevak	Mjesto	Broj izvedbi	Godina nastanka	Godina prve izvedbe
Apollo e Dafne (La terra è liberata), HWV 122	25.09.2004.	Varaždin	1	1709.-1710.	1709.
Che vai pensando folle pensier, HWV 184	23.09.2019.	Varaždin	1	1710.-1711.	?
Giulio Cesare in Egitto, HWV 17	07.05.2016. 10.05.2016. 12.05.2016. 14.05.2016. 16.05.2016.	Rijeka Rijeka Rijeka Rijeka Rijeka	5	1724.	1724.
Giù nei Tartarei regni, HWV 187	23.09.2019.	Varaždin	1	1707.-1709.	?
Imeneo, HWV 41	25.05.1988. 20.07.1990.	Osijek Dubrovnik	2	1738.-1740.	1740.
Mi palpita il cor, HWV 132c	01.10.1997.	Varaždin	1	1710.-1713.	?
Orlando, HWV 31	28.07.2017. 29.07.2017. 30.07.2017.	Dubrovnik Dubrovnik Dubrovnik	3	1732.-1733.	1733.

Izvedbe talijanskih svjetovnih djela Georga Friedricha Händela u drugim gradovima u Hrvatskoj po abecednom nizu naslova (prema Tablici 2.)

4.1.2. Izvedbe engleskih oratorija Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj

„Odlučiti se u Händelovom opusu za jedno područje koje će natkriliti ostala znači oduzeti mu vlastitu sklonost za sveobuhvatnost u glazbenoj domeni. Ipak, osim skladbi za orgulje najveće simpatije slušateljstva od njegova vremena do danas zadržat će oratoriji. Veličanstveni zborni slog u klikčaju jednostavnosti, glazba je koja se izravno obraća slušatelju, upravo onako kako je i sam majstor za čitava vijeka izravno komunicirao s publikom. U vokalno-instrumentalnim djelima, dakle u oratorijima, a dijelom i u operama taj je kontakt najprisniji, i ne samo zbog medija i forme što najviše uspostavlja vezu s publikom, već i zbog toga što je Händel kao rijetko koji kompozitor znao naći dodirne točke između želja i očekivanja slušalaca i vlastitih umjetničkih mogućnosti“⁵⁹.

Tim je riječima Jagoda Martinčević u novinskom članku iz 1985. godine najavila veliku europsku obljetnicu – 300 godina rođenja triju velikih baroknih skladatelja – Johanna Sebastiana Bacha (1685.-1750.), Georga Friedricha Händela (1685.-1759.) i Domenica Scarlattija (1685.-1757.). Naravno, nije se mogao izdvojiti cjelokupan opus trojice skladatelja pa je iz njega trebalo izdvojiti ono najvrjednije. Oratoriji Georga Friedricha Händela predstavljaju vrhunac ne samo u njegovu cjelokupnom opusu, nego i – prema mišljenju mnogih – vrhunac glazbene podvrste *oratorio volgare* u europskom glazbenom stvaralaštvu. Oratorij s kakvim se Händel upoznao u Italiji i njegov kasnije stvoreni engleski oratorij nemaju skoro nikakvih poveznica, a upravo je talijanski stil oratorija, posebice djela Giacomina Carissimija (1605.-1674.), imao velikih utjecaja na Händelov skladateljski razvoj u tom dijelu opusa. Svoje prve oratorije *Il trionfo del Tempo e del Disinganno* (1707.) i *La Resurrezione* (1708.), Händel je skladao u Rimu, gdje je imao prilike čuti brojne oratorije i uvidjeti da put do njihovog stvaranja vodi kroz kantatu i operu. Ipak, oratorij *La Resurrezione* još uvijek ostaje u okvirima opere oslanjajući se na mjestimice „forsirane ilustrativnosti u prikazu duševnih i konkretnih zbivanja“. Tek će kasniji Händelovi oratoriji skladani u Londonu oblikovati specifičnu „händelovsku“ oratorijsku tradiciju.⁶⁰ Unatoč uspjehu njegovog prvog oratorija, Händel je u Italiju došao u prvom redu upoznati operno stvaralaštvo te je svoj sljedeći oratorij *Esther* (ovog puta s engleskim tekstom) skladao tek 1718. godine u Londonu i upravo tim djelom počinje Händelov slavni pohod u zemlji koja ga je nepovratno prigrlila.

⁵⁹ Martinčević, Jagoda, Publicistika. Klikčaj jednostavnosti, *Vjesnik*, XL, 1985, 13448, 14.

⁶⁰ Usp. Žmegač, Viktor, *Majstori europske glazbe*, Zagreb: Matica Hrvatska, 2009, str. 125.

Između 1738. i 1751. godine nastali su najpoznatiji Händelovi oratoriji. Premda neki od njih imaju i mitološko i alegorijsko tematsko izvorište, kroz svoje se oratorije Händel obraćao engleskom puku kojemu su biblijski motivi bili dobro poznati te je za svoje oratorije birao sadržaje i tematiku uglavnom iz Biblije, pretežito iz Starog zavjeta (*Esther, Athalia, Saul, Izrael u Egiptu, Mesija, Samson, Belshazzar, Juda Makabejac, Salomon, Jefta*). Za razliku od opera, u oratorijima se ne ističe dijaloška strana, nego epski karakter zbivanja, što se ogleda i u formalnoj strukturi oratorija. Pojedini likovi prepričavaju svoje sudbine, a u radnju i prepričavanja se velikim dijelom uključuje i zbor. Najuspjeliji su oratoriji oni koji progovaraju o patnji i stradanju, borbi za slobodu, žrtvama i junacima. Te je motive slobodoljubivi skladatelj umio najpotpunije iskazati kroz različito koncipirane nastupe zbora koji postaje komentator zbivanja i uvelike sudjeluje u prepričavanju i nagovještavanju radnje. Stoga možemo zaključiti kako junaci Händelovih oratorija, više nego sami solisti, progovaraju kroz zbarske dionice.⁶¹

Od ukupno tridesetak opsežnih oratorija iz Händelova opusa, u Hrvatskoj ih je izvedeno samo trećina, a predstavljen je najreprezentativniji dio Händelovog oratorijskog opusa, što se može zaključiti na temelju zapažanja Viktora Žmegača: „Glazbenici i elektronski mediji danas se natječu u otkrivanju dosada nedovoljno zapaženih Händelovih djela. To se tiče napose velikih scenskih i vokalnih djela, jer su glavne instrumentalne skladbe već dugo popularne. Ipak, već se nazire kanon na području oratorija i muzikolozi i publika slažu se da prednost zaslužuju *Israel in Egypt* (1738), *The Messiah* (1742) i *Solomon* (1748), a slijede ih *L'Allegro, il Penseroso ed il Moderato*⁶² (1740), *Belshazzar* (1744) i *Judas Maccabaeus*⁶³ (1746)“⁶⁴. Svih pet naslova oratorija koje Viktor Žmegač navodi kao najpopularnije našlo se na repertoaru u Zagrebu i drugim gradovima Hrvatske, a uz njih zabilježene su izvedbe još pet oratorija koje spadaju u manje popularan dio Händelova opusa (*Theodora, Jefta, Semele, Samson* i *Hercules*).

Na samom početku predstavljanja Händelova oratorijskog opusa u Hrvatskoj nalazi se oratorij *Izrael u Egiptu*, izveden 20. svibnja 1931. godine. Prema zapisu glazbenoga kritičara Luje Šafraneka-Kavića ta je izvedba, u kojoj su pod ravnanjem Borisa Papandopula sudjelovali članovi HPD „Kolo“ i Društveni orkestar Hrvatskoga glazbenog zavoda, bila dostupna samo

⁶¹ Usp. *Ibid.*, str. 131-132; Martinčević, Jagoda, Publicistika. Kliktaj jednostavnosti, *Vjesnik*, XL, 1985, 13448, 14.

⁶² U knjizi Viktora Žmegača ovo djelo je klasificirano kao oratorij, no ono je, s obzirom na svoj književni predložak klasificirano kao pastoralna oda i svrstano je u tablici pod nazivom „Izvedbe oda, crkvene glazbe te duhovnih djela Georga Friedricha Händela“. To će djelo biti obrađeno u kasnijem dijelu poglavlja.

⁶³ U ovom su radu imena ovih djela zbog njihove učestalosti na hrvatskom repertoaru navođena u hrvatskoj inačici, redom: *Izrael u Egiptu, Mesija, Salomon, Belshazzar* i *Juda Makabejac*.

⁶⁴ Žmegač, Viktor, *Majstori europske glazbe*, Zagreb: Matica Hrvatska, 2009, str. 132.

članovima spomenutih društava. Autor je predložio da se izvedba ponovi za javnost i organizira radio prijenos, ali potvrda o reprizi nije pronađena u novinama. Iz kritike Luje Šafraneka-Kavića doznaje se kako oratorij nije izveden u svom izvornom obliku već „u nešto skraćenoj a nešto prema sposobnostima izvadjača adaptiranoj formi“⁶⁵. Antun Goglia navodi kao datum reprize 22. svibnja u spomenici objavljenj povodom 80-te obljetnice *HPD „Kolo“*⁶⁶. Još se jednoj izvedbi Händelova oratorija *Izrael u Egiptu* može pridodati povijesni značaj, jer je to djelo izvedeno na prvome koncertu novoosnovanog *Državnog simfonijskog orkestra* (današnje *Zagrebačke filharmonije*), 20. travnja 1948. godine⁶⁷. Izvedba oratorija *Izrael u Egiptu* u svakom je slučaju značajan događaj u hrvatskom glazbenom životu za vrijeme između dvaju svjetskih ratova kao i u vremenu nakon Drugoga svjetskog rata kada se u pogledu repertoara, formiranja i uzdržavanja reproduktivnih ansambala sve više slijede uzori prihvaćeni u svjetskom glazbenom životu. To veličanstveno djelo u kojemu zbor kao izraz narodnog kolektiva ima glavnu riječ, svojom profinjenom i bogatom polifonijom daje biblijskom tekstu jedan širi, općeljudski karakter. Uz navedene tri izvedbe koje su ostvarile domaće glazbene snage, oratorij je predstavljen još jedanput u Zagrebu, 1985. godine u izvedbi *Zbora Radio-Leipziga* i *Orkestra Radio-Leipziga* uz podvojena mišljenja glazbenih kritičara Jagode Martinčević i Branka Magdića o istoj. Naime, gosti iz Leipziga nastupili su dva puta u Zagrebu, te je drugi nastup, prilikom kojeg je izveden Händelov oratorij u naslovu kritike prozvan „Razočaranje broj dva“⁶⁸ kritizirajući nedovoljnu pripremu zbora i orkestra, čija je razina izvedbe bila „prosječno pročitani notni materijal“⁶⁹. Suprotno tome, Jagoda Martinčević je izvedbu naslovlila „Barokne majstorije“⁷⁰, hvaleći izvođače zbog njihova „majstorstva i tehničke i interpretacijske prirode“. Zaključila je kako je njihov „rezultat bio očit, a zadovoljstvo posvemašnje i Händelovoj prekrasnoj partituri ništa nije stajalo na putu do oduševljenja slušateljstva“⁷¹. Oratorij je izveden još dva puta, u sklopu *Varaždinskih baroknih večeri*, na samom zatvaranju, 1997. godine, u interpretaciji *Slovenskog komornog zbora* i *Slovenskog komornog orkestra* te 2019. godine kad su ponovno nastupili gosti –južnokorejski

⁶⁵ Usp. Šafrank-Kavić, Lujo, Iz glazbenog svijeta. G. F. Händel: „Izrael u Egiptu“, *Obzor*, LXXII, 1931, 117, 2.

⁶⁶ Usp. Goglia, Antun, *Hrvatsko pjevačko društvo »Kolo«*. *Spomenica povodom 80-te godišnjice društva. 1862-1942*, Zagreb: Hrvatsko pjevačko društvo Kolo, 1942, str. 138. Kao nadnevak izvedbe Goglia navodi 20. siječnja. Taj koncert je u redoslijedu koncerata naveden kao drugi, dok je prvi datiran 22. veljače 1931. te se iz toga vidi tiskarska greška.

⁶⁷ Usp. [Kirigin, Ivo], *Kultura/Umjetnost/Nauka. Koncertni pregled (...)*, *Vjesnik*, VIII, 1948, 939, 2.

⁶⁸ Magdić, Branko, *Kultura. Noćno pero kritičara. Razočaranje broj dva*, *Večernji list*, XXIX, 1985, 7993, 5.

⁶⁹ Ibid.

⁷⁰ Martinčević, Jagoda, *Kultura. Ocjenjujemo. Barokne majstorije*, *Vjesnik*, XLV, 1985, 13639, 7.

⁷¹ Ibid.

zbor *Camerata Vocale Daejeon* zajedno sa stranim solistima i *Varaždinskim komornim orkestrom*.

Po vremenskoj kronologiji, ali nikako i prema važnosti, drugi Händelov oratorij izveden u Hrvatskoj jest oratorij kojem pripada mjesto na čelu njegove, ali i oratorijske literature općenito – oratorij *Mesija*. U tom je djelu Händel glazbenim izražajnim sredstvima primjerenim vrhunskom stilu kasnoga baroka ocrtao sugestivne prizore, vezane uz biblijske tekstove, ali prožete iskrenim emocijama straha, ljubavi, izgubljenosti ili nadanja. Händel upravo kroz ovaj oratorij iskazuje praktičnu stranu svog neponovljivog genija – izvanredno majstorstvo u korištenju ljudskoga glasa. Unatoč tome, zahtjevi partiture su ogromni – ona obiluje transparentnim zborskim kliktajima, brioznim instrumentalnim bojama, spretnim solističkim nastupima i himničkim uzletima tutti-ansambla, te da bi se realizirala potreban je vrhunski izvođački aparat – prvorazredni vokalni solisti, zbor, orkestar i naravno dirigent.⁷²

Iako je prema rezultatima istraživanja prva izvedba oratorija *Mesija* zabilježena 25. veljače 1937. godine u izvedbi mladih snaga, solista, orkestra i zbora *Muzičke akademije* pod vodstvom dirigenta Rudolfa Matza, tada oratorij nije izveden u cijelosti, već je izveden samo njegov prvi dio. Oratorij *Mesija* premijeru u svom potpunom obliku u Zagrebu dvokratno doživljava 12. i 13. ožujka 1958. godine s odazvanošću publike kakva i doliči ovakvom glazbenom događaju. Nenad Turkalj u svojoj kritici izdvaja kako je Zagrebačka filharmonija tim izvedbama dala „najznačajniju priredbu u ovoj sezoni“⁷³, a Andrija Tomašek piše kako su „obje izvedbe davane pred punom dvoranom, unatoč atraktivnoj konkurenciji Lenjingradskog baleta“⁷⁴ koji je istodobno gostovao u Zagrebu. Ipak, ni ta izvedba nije prošla bez manjih, uobičajenih kraćenja pri izvedbi toga djela, što saznajemo također iz kritike Nenada Turkalja: „I pored uobičajenih kraćenja, izvedba glomaznog djela trajala je puna tri sata, što je oslabilo dojam a i koncentraciju izvedbe; u 42 izvedene točke bilo je dovoljno toga što se još moglo izostaviti (...)“⁷⁵.

⁷² Usp. Magdić, Branko, *Kultura*. Muka Händelova, *Večernji list*, XXIX, 1985, 8068, 8.

⁷³ Turkalj, Nenad, *Kultura*. Handelov „Mesija“, *Narodni list*, XIV, 1958, 3944, 4.

⁷⁴ Tomašek, Andrija, *Prosvjeta / Kultura*. Muzika. „Mesija“ G. F. Händela, *Vjesnik*, XIX, 1958, 4124, 5.

⁷⁵ Turkalj, Nenad, *Kultura*. Handelov „Mesija“, *Narodni list*, XIV, 1958, 3944, 4. Slično se postupilo i u pripremi izvedbe oratorija *Izrael u Egiptu* 1931. godine skraćivanjem izvorne verzije djela i prilagodbom izvođačima – uglavnom amaterima, članovima HPD „Kolo“ i Društvenom orkestru HGZ-a, dok su u izvedbi oratorija *Mesija* u Zagrebu 1958. godine opet skraćene verzije sudjelovali profesionalni glazbenici – vokalni solisti Nada Vidmar, Marijana Radev, Drago Starc, Dragutin Bernardić, *Zbor Centralnog doma JNA* iz Beograda i *Zagrebačka Filharmonija* pod ravnanjem Milana Horvata.

Prema dosad istraženim podacima o izvedbama oratorija *Mesija* u Hrvatskoj, zabilježen je jednak broj izvedbi – po 21 – u Zagrebu, kao i u drugim gradovima u Hrvatskoj. Svakako valja izdvojiti 1985. godinu, 300. obljetnicu skladateljeva rođenja, koja zajedno s obljetnicom Johanna Sebastiana Bacha i Domenica Scarlattija čini okosnicu Europske godine glazbe. U toj je godini oratorij izveden čak u tri navrata, dva puta u Zagrebu i jedanput u Varaždinu, svaki put s različitim interpretima. Obje zagrebačke izvedbe popratio je Branko Magdić u svojim negativno intoniranim kritikama. Za izvedbu 13. siječnja 1985. zaključio je da je Händelov *Mesija* bio „Pretežak zalogaj!“ za *Društveni orkestar Hrvatskoga glazbenog zavoda, Zbor muzičke omladine*, soliste Zdenku Žabčić, Ceciliju Car, Josipa Novosela i Vladimira Ruždjaka, bez obzira na dirigentsko vodstvo iskusnoga maestra Igora Gjadrova⁷⁶. Drugu zagrebačku izvedbu 22. studenoga 1985. priredili su većinski profesionalni glazbenici – vokalni solisti Nada Ruždjak, Mira Zidarić, Jovo Reljin, Franjo Petrušanec i *Zagrebačka filharmonija* uz koju je nastupio amaterski zbor „*Ivan Goran Kovačić*“. Nastojanja maestra Vladimira Kranjčevića da ostvari izvedbu kakvu publika očekuje od tog poznatog oratorija, procijenio je Branko Magdić, nisu ostvarena, što je zabilježio riječima: „Na žalost, očekivani se brzo pretvorio u čistu mat-kopiju Händelove prepoznatljivo zvonke glazbe, spretne je pjevačke istupe zamijenio zanatski posve nespričan i pogrešno odabran kvartet solista, fugirani ulomci i forsirana tempa koketirali su s raspadom sistema i tako dalje...(...)“⁷⁷. Suprotno prosudbi zagrebačkih izvedbi, varaždinsku izvedbu 14. rujna 1985. godine prilikom svečanog otvorenja *15. Varaždinskih baroknih večeri*, u kojoj su pod ravnanjem maestra Vladimira Kranjčevića nastupili vokalni solisti Radmila Smiljanić, Aleksandra Ivanović, Jovo Reljin i Vukašin Savić uz Zbor i Orkestar Radiotelevizije Beograd, Bosiljka Perić-Kempf ocijenila je biranim riječima istaknuvši da su svi izvođači „(...) osigurali [su] cjelini te izvedbe iznimnu, visoku razinu.“⁷⁸.

U tablicama o izvedbama vokalno-instrumentalnih djela Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj uvrštene su izvedbe pojedinih opera i oratorija, bez obzira jesu li izvedeni u cijelosti, ili samo neke njihove veće sadržajno zaokružene cjeline. Među takvim slučajevima svakako treba izdvojiti grad Dubrovnik s najvećim brojem (nepotpunih) izvedbi oratorija *Mesija*, koje su kontinuirano zabilježene od 1972. godine⁷⁹, kada je nakon više desetljeća ponovno javno proslavljena svetkovina sv. Vlaha, zaštitnika Dubrovnika, te godine 1000. po redu. Svetkovina

⁷⁶ Magdić, Branko, *Kultura*. Noćno pero kritičara. Pretežak zalogaj!, *Večernji list*, XXIX, 1985, 7802, 15.

⁷⁷ Magdić, Branko, *Kultura*. Muka Händelova, *Večernji list*, XXIX, 1985, 8068, 8.

⁷⁸ Perić-Kempf, Bosiljka, *Kultura*. Impresivni Händel, *Vjesnik*, XLV, 1985, 13656, 9.

⁷⁹ U određenim godištimama nije bio izvođen cijeli oratorij, odnosno njegovi odabrani brojevi, ali je kao završna točka programa koncerta uglavnom izveden zbarski broj „Aleluja“ iz oratorija *Mesija*.

sv. Vlaha oduvijek se slavila uz znatno sudjelovanje glazbe i glazbenika, za što postoje dokazi još iz 16. stoljeća.⁸⁰ Tim je svečanostima u velikom broju prisustvovao i narod iz Dubrovnika i okolice, a ta se praksa može pratiti i u izvedbama krajem 20. i početkom 21. stoljeća, kada su u izvedbama sudjelovali „Prigodni orkestar“, *Mješoviti katedralni zbor*, *Katedralni madrigalisti*, te solisti, školovani pjevači iz Dubrovnika ili okolnih dalmatinskih gradova (npr. Splita). Iako za to ne postoje dokazi, za pretpostaviti je kako su u navedenom „Prigodnom orkestru“ sudjelovali profesori glazbene škole i pojedini članovi *Dubrovačkog simfonijskog orkestra*, a u sastavu *Mješovitog katedralnog zbora* bili su uključeni dubrovački glazbenici amateri (uglavnom učenici glazbene škole). To možemo saznati i iz kritike izvedbe dubrovačkih glazbenika na gostovanju u gradu Sinju, 22. veljače 1976. godine, gdje stoji kako „(...) zbor nije sastavljen od profesionalnih pjevača, nego amatera, koji sve svoje sposobnosti i slobodno vrijeme stavljaju u službu crkvenog pjevanja i time ostvaruju onu uzvišenu ulogu, koju glazba ima u bogoslužju Katoličke crkve“⁸¹. Upravo tu ulogu za blagdan svetkovine zaštitnika svoga grada, Dubrovčani kontinuirano ostvaruju kroz veličanstveni glazbeni prikaz Kristova života od rođenja u Betlehemu, preko kalvarijske muke i smrti na križu do slavodobitna uskrsnuća – oratorij *Mesija*.

Još dvije od mnogobrojnih izvedbi u Hrvatskoj zaslužuju pozornost i poseban komentar, a to su izvedbe 1967. i 2006. godine, kada je oratorij *Mesija* u Hrvatskoj izveden u obradi Wolfganga Amadeusa Mozarta. Naime, kroz povijest glazbe bilo je uobičajeno djela nastala u prethodnim razdobljima „modernizirati“ kako bi njihova izvorna verzija postala aktualnija slušateljstvu, dok se danas uglavnom izvornik poštuje do posljednjeg znaka upisanog u partituri i nastoji se dokučiti i približiti načinu kako se skladba izvodila u vrijeme kad je nastala. Barun Gottfried van Swieten naručio je to djelo od Mozarta za svoju privatnu izvedbu njegova *Društva udruženih kavalira* i djelo je na taj način dobilo na svježini i konciznosti. „Mozartovi zahvati u Händelovoj partituri najočitiji su u arijama, zatim u kraćenjima, dinamiци i promjenama tempa. Orkestru su dodani puhački instrumenti, a engleski tekst je preveden na njemački. Najmanje je međutim promjena bilo u zborovima.“⁸² U tom se obliku djelo jako rijetko izvodi, pa su dvije izvedbe u Hrvatskoj, pogotovo ova kasnija, 2006. godine bile pravo osvježenje. Nije na odmet spomenuti kako su prve izvedbe oratorija *Mesija* u obradi Wolfganga

⁸⁰ Vidi više u: Andreis, Josip, *Povijest hrvatske glazbe*, Zagreb: Liber-Mladost, 1974, str. 38-39.

⁸¹ Kritika bez potpunih bibliografskih podataka, pronađena u zbirci Margit Cetinić (1947.-2018.) u Dubrovniku, čije je stručno uređenje u tijeku.

⁸² Požgaj, Višnja, *Kultura*. KONCERT Izvedba Händelova „Mesije“ u Mozartovoj obradi. Ovacije za „Mesiju“, *Vjesnik*, LXVII, 2006, 21037, 67.

Amadeusa Mozarta (1967.), ali i u njegovom izvornom obliku (iako je bio izveden samo prvi dio) ostvarene studentskim snagama, solistima, zborom i orkestrom *Muzičke akademije* u Zagrebu, dok su sljedeću izvedbu (2006.) izveli gosti iz Slovenije – *Slovenski komorni zbor*, *Zbor Consortium musicum* i *Slovenski komorni orkestar*. Festival *Varaždinske barokne večeri* na taj je način 2006. godine spretno povezoao reprezentativnu baroknu glazbu s Mozartovim jubilarnim 250. rođendanom.⁸³

Sljedeći važan Händelov oratorij, *Belshazzar*, na hrvatskom se repertoaru prvi puta našao u kolovozu 1964. godine, u sklopu festivala *Dubrovačke ljetne igre*. Taj podatak možemo pronaći u monografiji o maestru Lovri pl. Matačiću⁸⁴, međutim nedostaje podataka o izvođačima i mjestu izvedbe. Iako nisam uspjela pronaći kritiku ili osvrt dubrovačke izvedbe, te je podatke moguće rekonstruirati konzultiranjem kritike Nenada Turkalja o drugoj izvedbi oratorija *Belshazzar* u Hrvatskoj koja se održala u Zagrebu, šest mjeseci nakon dubrovačke premijere ovog velebnog oratorija, u veljači 1965. godine: „(...) [imali smo prilike već čuti] također u izvedbi orkestra Zagrebačke filharmonije i Mješovitog zbora Slovenske filharmonije, i isto tako pod ravnanjem Lovre Matačića.“⁸⁵. Vokalni solisti obaju ovih izvedbi bili su gosti iz inozemstva: sopranistica Sonja Schöner u ulozi Nitocris, tenor Mitja Gregorač u ulozi Belshazzara, bariton Victor Conrad Braun u ulozi Daniela te domaći izvođači koji su za razliku od stranih izvođača u kritikama predstavljeni u pozitivnom tonu: „Da je i kvintet solista bio međusobno ujednačeniji i po ostvarenjima kao cjelina adekvatan orkestru i zboru, izvedba Belshazzara mogla bi se nazvati besprijeornom. Pri tom je zanimljivo da su upravo gosti iz inozemstva bili slabiji od domaćih pjevača. (...) u tom su pogledu dobre realizacije ostvarili domaći vokalni solisti Marijana Radev i Tomislav Neralić (...)“. U istom je sastavu produkcija *Belshazzara* iz 1965. godine gostovala u Ljubljani, samo dan nakon zagrebačke izvedbe. Više od trideset godina nakon Matačićevih izvedbi u Dubrovniku i Zagrebu, 1997. godine na festivalu *Varaždinske barokne večeri* u Varaždinu s dvije nadovezujuće izvedbe u *Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog* u Zagrebu ponovno je izveden Händelov oratorij *Belshazzar*, ovog puta pod vodstvom svjetski poznatog austrijskog orguljaša i dirigenta Martina Haselböcka. Uz veliki orkestar *Zagrebačke filharmonije*, koji je ovog puta bio jedini domaći predstavnik, nastupio je ugledni mađarski zbor *Debreceni Kodály Kórus* uz soliste iz Austrije, Njemačke i Slovenije: Isabel Schaarschmidt, Matthiasa Heila, Wenera Buchina, Peera Abilgaard i Marcosa Finka.

⁸³ Usp. Ibid.

⁸⁴ Vidi u: Sedak, E. (ur.), *Matačić : [monografija]*, Zagreb : Fond Lovro & Lilly Matačić : AGM, 1996.

⁸⁵ Turkalj, Nenad, Kultura. Velebni „Belshazzar“, *Vjesnik*, LVIII, 1997, 17944, 21.

⁸⁶ Tomašek, Andrija. Kultura/Umjetnost. Prednost domaćih izvođača, *Vjesnik*, XXVI, 1965, 6479, 6.

Razmatrajući izbor pjevačkih glasova u obje izvedbe *Belshazzara* (1965. i 1997.), treba napomenuti kako izvedba iz 1965. pribjegava „neautentičnoj“ praksi transpozicije rodno ambivalentnih uloga za oktavu niže kako bi te uloge mogli tumačiti tenor i bariton, što je slučaj s ulogom Daniela koju u prvoj izvedbi tumači bariton, iako je Händel u svom izvorniku oratorija *Belshazzar* tu ulogu namijenio altu. Takve su transpozicije bile uobičajene u prvoj polovici 20. stoljeća u Njemačkoj pa možemo reći kako izvedba u Hrvatskoj još može spadati u te vremenske okvire.⁸⁷ U drugoj je izvedbi, 1997. godine ulogu Daniela tumačio kontratenor što navodi na prosuđivanje u smislu transpozicije dionica danas, kada se na glazbenom tržištu pojavio velik broj vrsnih kontratenora. Još je zanimljivije, ovaj put iz dramaturške strane razmotriti odabir pjevača za ulogu Cyrusa – ona je na prvoj izvedbi ostvarena ženskim, a na drugoj izvedbi muškim tumačem⁸⁸ – altisticom Marijanom Radev i kontratenorom Wernerom Buchinom. S obzirom na to da je prethodno analizirana uloga Daniela dramaturški pomalo izolirana, nije od tolike dramaturške važnosti hoće li ulogu tumačiti pjevač ili pjevačica. Uloga Cyrusa, perzijskog princa ima aktivniju ulogu u dramskoj radnji i njegova je interakcija s likovima više personalna, stoga bi „rodna realističnost“ u ovom slučaju bila važnija. Ipak, s obzirom da je oratorij oba puta izveden koncertno, ne možemo u potpunosti spekulirati na razini dramske radnje, već se određeni odabir uloga može pripisati dostupnosti izvođača u određenim prilikama – u drugoj, mnogo kasnijoj izvedbi, razvojem vokalne izvedbene prakse kontratenora veća je mogućnost muške uloge ostvariti upravo muškim pjevačima - kontratenorima.⁸⁹ Koncertne izvedbe ovih oratorija sa sobom su povukle i jednu veću zamjerku organizatorima – činjenicu da publici nije predložen nikakav komentar o djelu, kako bi mogla bolje pratiti radnju oratorija. Tome možemo pridodati i opasku, odnosno ideju scenske realizacije oratorija Andrije Tomašeka: „Po svojoj fakturi, osobito zbog dramske strukture literarne osnove scenska realizacija Belsazara imala bi očigledne prednosti pred koncertom.“⁹⁰ Unatoč tome, oratorij *Belshazzar* je na izvedbama u Hrvatskoj, sudeći po tekstovima kritika Nenada Turkalja, Andrije Tomašeka i Maje Stanetti postigao znakovit uspjeh s reprezentativnim izvedbama koje je popratila i mnogobrojna publika: „Prema općim obilježjima muzike, oratorij Belsazar je djelo koje tek u prvoklasnoj izvedbi može zadržati

⁸⁷ Usp. Ćurković, Ivan, *Pitanja roda i izvedbene prakse na primjerima opera i oratorija Georga Friedricha Händela*, 21, 2010, str. 169. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/65567> (zadnji pristup 26.07.2019.)

⁸⁸ Uloga je izvorno pisana za mezzosopran.

⁸⁹ Usp. Ćurković, Ivan, *Pitanja roda i izvedbene prakse na primjerima opera i oratorija Georga Friedricha Händela*, 21, 2010, str. 175-176. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/65567> (zadnji pristup 26.07.2019.)

⁹⁰ Tomašek, Andrija, *Kultura/Umjetnost. Prednost domaćih izvođača*, *Vjesnik*, XXVI, 1965, 6479, 6.

pažnju slušalaca, kojima, dakle, kvaliteta reprodukcije može nadomjestiti nedostatak kontrasta i pažljivije doziranih i izgrađenih gradacija.“⁹¹.

Klasifikaciji „važnih“ oratorija iz knjige Viktora Žmegača, osim ranije spomenutih oratorija *Mesija, Izrael u Egiptu* i *Beshazzar*, još pripadaju *Salomon* i *Juda Makabejac*. Oratorij *Salomon* je, unatoč svojoj popularnosti, u Hrvatskoj izveden samo jedanput, 1999. godine na festivalu *Varaždinske barokne večeri* kao završni koncert opisan u naslovu kritike Višnje Požgaj kao: „Dostojna barokna završnica“⁹². Priredbu je predvodio već ugledni sudionik *Varaždinskih baroknih večeri*, slovenski dirigent Mirko Cuderman, koji je i prije ovog nastupa ostvario zapažene izvedbe Händelovih vokalno-instrumentalnih djela (*Dettingen Te Deum* 1995. godine i *Izrael u Egiptu* 1997. godine). Slovenski solisti Matjaž Robavs, Mateja Arnež, Elisabeth Kulman i Marjan Trček uz *Slovenski komorni zbor, Zbor Consortium Musicum* i *Slovenski komorni orkestar* dostojno su izveli oratorij biblijske starozavjetne tematike vezane uz ime slavnog biblijskog kralja Salomona, a kojeg je Händel napisao na vrhuncu svoje slave, punih 250 godina prije njegove izvedbe u Varaždinu.⁹³

Händelov oratorij *Juda Makabejac* u Hrvatskoj je prvi put izveden u Zagrebu u listopadu 1984. godine kao zakorak u sezonu koja će kalendarski obuhvatiti 300. obljetnicu rođenja triju velikih baroknih skladatelja – Georga Friedricha Händela, Johanna Sebastiana Bacha i Domenica Scarlattija. Ovo je opsežno djelo izvedeno pod vodstvom maestra Vladimira Kranjčevića sa probranim domaćim izvođačima. Kao solisti nastupili su Zrinko Sočo, Franjo Petrušanec, Marija Klasić i Ruža Pospiš-Baldani uz pratnju *Zagrebačkih simfoničara* i *Zbora Radio-televizije Zagreb*. Iz kritika ove izvedbe vrlo je jasno kako zamisli maestra Vladimira Kranjčevića nisu u potpunosti ostavile dobar dojam prve izvedbe ovog oratorija u Hrvatskoj. Prema mišljenjima kritičara Branka Magdića i Jagode Martinčević, znatno je uspjeliji i ekspresivniji bio drugi dio oratorija, dok prvi dio Branko Magdić opisuje riječima: „(...) shvativši Judu Makabejca kao uobičajeni niz baroknih solističkih i zbornih odlomaka, dirigent Vladimir Kranjčević ponudio je jednu izvedbu čija se bezbojnost i plošnost nikako nije mogla nositi sa čvrstim unutrašnjim jedinstvom Händelova djela i njegovom profinjenom glazbenom niti punom osjetljivih agogičkih promjena i kontrasta.“⁹⁴ Ovo opsežno barokno djelo, što po glazbenim, što po dramaturškim elementima, prema povijesnim se informacijama ubraja u

⁹¹ Ibid.

⁹² Požgaj, Višnja, *Kultura*. Dostojna barokna završnica, *Vjesnik*, LX, 1999, 18650, 17.

⁹³ Ibid.

⁹⁴ Magdić, Branko, *Kultura*. Plošni „Juda Makabejac“, *Večernji list*, XXVII, 1984, 7720, 5.

najslavnija djela Georga Friedricha Händela, iako Jagoda Martinčević u svojoj kritici ove izvedbe izlaže svoje drugačije, suprotno stajalište: „S današnjeg gledišta, međutim, u mogućnosti smo razlučiti prave od nekih drugih vanjskih i neglazbenih razloga nekadašnjoj popularnosti »Makabejca«, to više jer pouzdano znamo da u Händelovu opusu ima i vrednijih, a i atraktivnijih kompozicija. I stoga uvrštenje u program ovoga oratorija valja prije svega prihvatiti više kao informaciju, a manje kao istinski umjetnički užitak (...)“⁹⁵. Prema ovim se navodima može zaključiti kako prva povijesna izvedba oratorija *Juda Makabejac* u Hrvatskoj nije prošla najuspješnije, što se ne bi moglo reći za njegove sljedeće dvije izvedbe na festivalu *Varaždinske barokne večeri* 1988. i 2003. godine, ponovno pod dirigentskim vodstvom maestra Vladimira Kranjčevića koji je u tim prigodama, vjerojatno poučen prethodnim iskustvom rada na ovom oratoriju, oduševio publiku i kritičare. 1988. godine oratorij je izveden na otvaranju festivala, a 2003. godine u spomen na hrvatsku primadonu, mezzosopranisticu Marijanu Radev, povodom 30. obljetnice njene smrti.⁹⁶

Pretraživajući periodiku *Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu*, jedan je oratorij svojim odjekom u najavama, kritikama i osvrtima ostao posebno zapažen. Iako je oratorij *Theodora* izveden samo dva puta u Hrvatskoj 1994. godine, u istoj postavi, prvo na *Varaždinskim baroknim večerima*, a potom u Zagrebu kao prva priredba pretplate „*Svijet glazbe*“ *Koncertne direkcije Zagreb* u dvorani *Lisinski*, to je djelo popraćeno sa čak sedam novinskih tekstova dnevnika *Večernji list* i *Vjesnik*. Naslovi novinskih najava kao što su: „»Theodora« i u Zagrebu“⁹⁷, „Dolazi nam Theodora“⁹⁸, „Händel veličanstveni“⁹⁹ daju naznačiti veličinu ovog, jednog od najmonumentalnijih djela Georga Friedricha Händela. Oratorij je nastao pred kraj Händelova stvaralaštva, 1750. godine, u vrijeme kad se Händel poučen životnim i skladateljskim iskustvom sudbinskim temama posvećuje na posve nov način, tražeći nutrinu glazbenog smisla, lišavajući glazbu svakog površinskog vanjskog sjaja.¹⁰⁰ Moguće da je ta duhovna sabranost koju ovo djelo nosi sa sobom jedan od razloga zbog kojeg se upravo ovo djelo našlo na repertoaru za teško vrijeme u hrvatskoj povijesti. Ove je reprezentativne izvedbe predvodio maestro Vladimir Kranjčević, a njihovu su uspjehu svakako pridonijele interpretacije vrhunskih solista – Dunje Vejzović, Nelli Manuilenko,

⁹⁵ Martinčević-Lipovčan, Jagoda, Ocjenujemo. Korak do uspjeha, *Vjesnik*, XLIV, 1984, 13324, 13.

⁹⁶ Detalji o izvedbama dostupni u Tablicama 3. i 4.

⁹⁷ Turkalj, Nenad, Kultura. „Theodora“ i u Zagrebu, *Vjesnik* (Zagrebačko izdanje), LV, 1994, 16872, 40.

⁹⁸ Jandrić, Miroslava, Zagreb. Dolazi nam Theodora, *Vjesnik* (Zagrebačko izdanje), LV, 1994, 16876, 29.

⁹⁹ Turkalj, Nenad, Kultura. Händel veličanstveni, *Vjesnik* (Zagrebačko izdanje), LV, 1994, 16878, 17.

¹⁰⁰ Usp. Stanetti, Maja, Kultura. Nutrina glazbenog smisla, *Večernji list*, XXXVIII, 1994, 11161, 29.

Giovanina Raffanellija, Anatolija Fokanova i Aide Vidović, kao i *Slovenskog komornog zbora* i *Varaždinskog komornog orkestra*. Izvedbe su opravdale njihovo mjesto na varaždinskom i zagrebačkom programu, a u kritici Nenada Turkalja stoji usporedba dviju izvedbi: „Zagrebačka je [izvedba] bila još sigurnija, ali se odvijala u sasvim drugačijem akustičkom prostoru velike dvorane, pa se u tim uvjetima još bolje potvrdila preciznost, specifični pristup dinamici i karakterizacija pojedinih odlomaka.“¹⁰¹

Oratorij *Jefta* pretposljednje je Händelovo djelo te vrste u kojem Händel „nije ostavio poseban monument oratorijskog stvaralaštva“¹⁰². U kritikama ove izvedbe naglašeno je umjetničko vrednovanje i prosuđivanje djela kao takvog, vjerojatno potaknuto subjektivnim dojmom kritičara, a ne temeljem dubinskog poznavanja djela i literature o djelu – Andrija Tomašek u svojoj kritici osuđuje (prema njegovom mišljenju) jednolik i neizražajan muzički jezik oratorija, bez kontrasta i dramske gradacije. Zaključuje kako su to razlozi iz kojih je oratorij zanimljiviji poznavateljima no širim krugovima ljubitelja glazbe i kako „njegovo prvo izvođenje u Zagrebu opravdava više činjenica što do sada uopće nije izveden u našoj sredini no stvarna umjetnička vrijednost djela prosuđivana u kulturno – historijskim relacijama.“¹⁰³. U ovoj su izvedbi bili angažirani Simfonijski orkestar, mješoviti i dječji zbor *Radio-televizije Zagreb* i vokalni solisti Zvonimir Prelčec, Nada Sirišćević, Nada Puttar-Gold, Franjo Petrušanec, Majda Radić i Josip Novosel. Oratorij je izveden još jednom 2001. godine na *Varaždinskim baroknim večerima*.¹⁰⁴

Uz prethodno izdvojene oratorije koji su bili izvedeni u više navrata, na hrvatskoj su se koncertnoj sceni izvela još tri Händelova oratorija: *Semele*, *Samson* i *Hercules*, a svaki je od njih izveden samo jednom. Oratorij *Semele* izveden je kao javni pokus na glazbenoj večeri *Hrvatskog državnog konzervatorija*, 4. lipnja 1943. godine u izvedbi studenata *Muzičke akademije* iz klasa Milana Reizera, Zlate Špehar i Lava Vrbanića uz zbor i orkestar *Državnog konzervatorija* pod ravnanjem Mladena Pozajića. Te su informacije prikupljene putem najave koncerta (njegova javnog pokusa), u listu *Hrvatski narod*, dok informacije o datumu izvedbe kao takve nisu pronađene.

¹⁰¹ Turkalj, Nenad, Kultura. Händel veličanstveni, *Vjesnik* (Zagrebačko izdanje), LV, 1994, 16878, 17.

¹⁰² Tomašek, Andrija, Kultura/Umjetnost/Nauka. Izražajno jedinstvena interpretacija, *Vjesnik*, XXVII, 1966, 7099, 4.

¹⁰³ Ibid.

¹⁰⁴ Detalji o izvedbi nalaze se u Tablici 4.

1983. godine na *Varaždinskim baroknim večerima* izveden je oratorij *Samson*, djelo do tada nepoznato hrvatskoj glazbenoj javnosti. Oratorij *Samson* u Händelovu je najomiljenijem skladateljskom izrazu manje poznato i manje izvođeno djelo koje prema mišljenju Jagode Martinčević „s nepravom zakriljuju drugi oratoriji“¹⁰⁵. Ovo su uzorno biblijsko djelo o patnji, zabludama i pravdi izveli gosti iz Händelove rodne Njemačke – solisti uz pratnju *Simfonijskog orkestra Sjevernonjemačkog radija* iz Hannovera te *Vokalnog ansambla solista Visoke škole za glazbu* iz Hamburga. U kritikama dnevnika *Večernji list* i *Vjesnik* izvedba je ocijenjena samim riječima hvale, a treba istaknuti pohvale Branka Magdića na cjelokupni ansambl: „(...)članovi Simfonijskog orkestra Sjevernonjemačkog radija iz Hannovera zahvaljujući kojima je Händelov »Samson« ponovno krenuo u još jedan novi glazbeni život. Vođeni maštovitom kretnjom dirigenta Ronalda Badera, članovi orkestra i zbora Visoke škole za glazbu iz Hamburga muzicirali su krajnje predano i stilski besprijekorno čisto. Izvanredan je bio i kvintet solista (...). U svakom slučaju, bio je to događaj koji je na najbolji način zaključio ovogodišnje Varaždinske barokne večeri.“¹⁰⁶.

Na 35. *Varaždinskim baroknim večerima*, 2005. godine predstavljen je Händelov oratorij *Hercules* u izvedbi *Velškog baroknog orkestra* iz Cardiffa (koji svira na povijesnim instrumentima), *Slovenskog komornog zbora Consortium musicum* i stranih gostiju – vokalnih solista Richarda Morrisa, Huwa Rhysa Evansa, Julie Gooding, Jonathana Petera Kennyja i Buddug Verone James kojoj se osim uloge Dejanire, Herculesove ljubomorne žene, pripisuje i režija ove poluscenske izvedbe. Naime, iako bi oratorij *Hercules* zasigurno uvelike dobio na svojoj pokretljivosti kad bi se predstavio scenski, u obliku operne produkcije, sam Händel je iz financijskih i praktičnih razloga njegovu prvu izvedbu 1745. godine predstavio u Kraljevskom kazalištu na Haymarketu koncertno, „na način oratorija“¹⁰⁷. Oratorij je hrvatskoj publici predstavljen na pozornici HNK Varaždin s diskretnim scenskim prikazom, u decentnoj i logičnoj režiji, s tek nekoliko osnovnih rekvizita u suvremenim kostimima.¹⁰⁸ Ova prva i jedina izvedba oratorija *Hercules* pod ravnanjem vrlo aktivnog i cijenjenog engleskog interpretata i

¹⁰⁵ Martinčević, Jagoda, Kultura. Händelova nepoznata estetika, u: *Vjesnik*, XLIV, 1983, 12966, 6.

¹⁰⁶ Magdić, Branko, Kultura. Trijumfalni Händel, *Večernji list*, XXVII, 1983, 7422, 5.

¹⁰⁷ Požgaj, Višnja, Kultura. Festival: 35. varaždinske barokne večeri. Dražest tihoga i glasnoga, *Vjesnik*, LXVI, 2005, 20738, 43.

¹⁰⁸ Usp. Stanetti, Maja, Kultura. Opera. Händelov „Hercules“ na Varaždinskim baroknim večerima. Junak dobra srca, *Večernji list*, XLVI, 2005, 15054, 39.

pedagoga Andrewa Wilsona-Dicksona bila „na visini zadatka, u cjelini kvalitetna i uvjerljiva te je ostavila dubok dojam“¹⁰⁹.

Na temelju analize prikupljenih podataka o izvedbama Händelovih engleskih oratorija u Hrvatskoj, može se zaključiti da se njihove izvedbe u koncertnom životu mogu pratiti od 1931. godine. Svakako treba izdvojiti 1985. godinu, 300. obljetnicu Händelova rođenja koja je u Hrvatskoj obilježena brojnim izvedbama Händelovih oratorija (*Juda Makabejac*, *Izrael u Egiptu*, *Mesija*), kao i njegovih ostalih značajnih vokalno-instrumentalnih djela (psalam *Dixit Dominus*, pastoralna oda *L'allegro, il penseroso ed il moderato*). Vrlo je zanimljivo usporediti također obljetničku, 1935. godinu, u kojoj, prema sakupljenim podacima nije izvedeno ni jedno Händelovo vokalno-instrumentalno djelo. Taj nam podatak daje uvid u priličan rast u poznavanju i interesu za Händelov repertoar kroz 50 godina. U sljedećim tablicama su, abecednim nizom naslova sistematizirani podaci o izvedbama Händelovih engleskih oratorija u Zagrebu i Hrvatskoj.

¹⁰⁹ Ibid.

Naslov djela	Nadnevak	Broj izvedbi	Godina nastanka	Godina prve izvedbe
Belshazzar, HWV 61	27.02.1965. 01.10.1997. 03.10.1997.	3	1744.	27.03.1745.
Izrael u Egiptu, HWV 54	20.05.1931. 22.05.1931. 20.04.1948. 28.04.1948. 28.08.1985.	5	1739.	1739.
Jefta, HWV 70	18.11.1966.	1	1751.	1752.
Juda Makabejac, HWV 63	04.10.1984.	1	1746.	1747.
Mesija, HWV 56	25.02.1937. 12.03.1958. 13.03.1958. 15.02.1965. 27.04.1967. 03.05.1967. 24.01.1975. 26.01.1975. 25.09.1981. 13.01.1985. 22.11.1985. 12.04.1995. 13.04.1995. 28.03.1996. 29.01.2000. 30.01.2010. 06.06.2012. 02.08.2012. 30.12.2012. 05.04.2018. 29.12.2019.	21	1741.	1742.
Semele, HWV 58	04.06.1943.	1	1744.	1744.
Theodora, HWV 68	27.09.1994.	1	1749.-1750.	1750.

Izvedbe engleskih oratorija Georga Friedricha Händela u Zagrebu po abecednom nizu naslova (prema Tablici 3.)

4.1.3. Izvedbe oda, crkvene glazbe te ostalih duhovnih djela Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj

Veliki opus djela Georga Friedricha Händela sadrži mnoge skladbe prigodna značaja koje je Händel skladao na osnovi izravnih narudžbi, uglavnom u svečanim prigodama kako bi odražavale radost i veličinu danoga trenutka. One su bile izvođene u privatnim kapelama, ili pri obredima kod svečanih misa održavanih u Westminsterskoj opatiji ili u katedrali sv. Pavla u izvedbi zbora i orkestra *Chapel Royal*¹¹⁰. Izvedbe u Hrvatskoj najviše broje himne skladane prigodom obreda krunidbe kralja Georgea II. (1727.) i povodom slavlja engleske Dettingenške pobjede (1743.).

Dettingenški Te Deum Händel sklada na ljeto 1743. godine, uzdajući se u englesku pobjedu tijekom englesko-francuskog rata, iako za vrijeme komponiranja *Te Deuma* bitka još nije odlučena. Samo deset dana nakon završetka djela, 27. srpnja 1743. Englezi postižu odlučujuću pobjedu kod Dettingena, koju će proslaviti četiri mjeseca kasnije u prisutnosti kralja Georgea II. u Westminsterskoj kapeli uz zvuke djela nastajalog u trenutcima vidovitosti njegova autora.¹¹¹ U Hrvatskoj je ovo svečano djelo prvi puta izvedeno 1995. godine, zajedno sa Händelova četiri krunidbena himna¹¹² (*Zadok the priest*, *The King shall rejoice*, *Let Thy Hand Be Strengthened* i *My heart is inditing*) na završetku 25. *Varaždinskih baroknih večeri s* odjekom „Blistavog završetka“¹¹³, dok je svoju reprizu doživjelo samo šest mjeseci kasnije na uskršnom koncertu u *Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog* (ovog puta samo uz drugi krunidbeni himan, *The King shall rejoice*). Taj je odabir programa ostao vrlo zapažen među kritičarima Brankom Magdićem i Višnjom Požgaj, koji su, sasvim s pravom, odabir ovih skladbi za uskršnji koncert doživjeli potpuno neprikladnim: „(...) u Veliki smo četvrtak, kao čudesnu pojavu svekolikoga kršćanskoga vjerovanja u Isusovo uskrsnuće, zakoračili neuobičajeno pučki radosno, uz gromoglasne zvukove vedrih fanfara i s udarcima timpana, kako to već u svim svojim svjetovnim (»vodenim« i inim »vatrometnim«), pa tako i duhovnim skladbama, samo Händel vješto zna i umije?! (...) S umetnutim engleskim jezičnim originalom i sadržajem koji više izvanjski hvali božansko na nebu i na zemlji, Händelova glazba zbir je najljepše artikulirane, transparentne, čak i samodopadne instrumentacije u kojoj skrušeni

¹¹⁰ Usp. Hicks, Anthony, Handel [Händel, Hendel], George Frideric [Georg Friederich], *Grove music online*. <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000040060?rskey=ZlLdlq> (zadnji pristup: 07.01.2020.)

¹¹¹ Usp. Detoni, Dubravko, *Uskršni koncert*, Zagreb: Zagrebačka filharmonija, 1996.

¹¹² Detalji o izvedbi dostupni u Tablici 6.

¹¹³ Turkalj, Nenad, Kultura. 25. varaždinske barokne večeri. Blistav završetak, *Vjesnik*, LVI, 1995, 17242, 18.

asketizam čiste preduskrzne molitve ipak gubi bitku s moćnim, gdje gdje i fiktivno polifonim zbarskim odjeljcima.“¹¹⁴. *Dettingenski Te Deum* izveden je i u Dubrovniku 2000. godine uoči fešte sv. Vlaha te ponovno na zatvaranju *Varaždinskih baroknih večeri* 2008. godine, nakon čega je to djelo u kritici Mirte Špoljarić obilježeno kao „pretežak zalogaj“, a domaće su glazbene snage¹¹⁵ njegovom izvedbom ocijenjene kao „nedorasle toj Händelovoj skladbi i baroknom načinu interpretacije“¹¹⁶.

Četiri krunidbena himna predstavljena su još jedanput na festivalu u Varaždinu u posebnom glazbeno-scenskom aranžmanu. Gostovanjem znamenitog engleskog vokalno-instrumentalnog ansambla *The King's Consort* na čelu sa svojim osnivačem i dirigentom Robertom Kingom, u varaždinskoj je katedrali bila rekonstruirana krunidba kralja Georgea II. 1727. godine. Bio je to spektakularan događaj uveličan izvedbom nekih od ponajboljih djela ceremonijalne glazbe. Novi je kralj od Händela naručio glazbu za tu veliku svečanost priređenu u Westmisterskoj opatiji te su tako nastala četiri krunidbena himna prožeta sjajnim zvukovima fanfara i povorkama bubnjeva, baš kako je ta svečanost bila predstavljena i u katedrali¹¹⁷. Dvosatna je ceremonija bila upotpunjena glazbom Händelovih prethodnika, skladatelja poput Williama Childa, Johna Blowa, Henryja Purcella, Orlanda Gibbonsa i Thomasa Tallisa. Bio je to događaj kojeg će, zbog „srdačnosti izvrsne izvedbe koja je dozivala izmaštane raskošne slike krunidbene scene i kostima, hrvatska publika pamtiti puno dulje od trajanja jednog festivala“¹¹⁸.

Dva Händelova djela brojem izvedbi u Hrvatskoj svakako prednjače među ostalim djelima smještenim u Tablice 5. i 6. Riječ je o kratkoj pastorali *Akis i Galateja* i pastoralnoj odi *L'allegro, il penseroso ed il moderato*. Pastoralu *Akis i Galateja* Händel je skladao u proljeće 1718. godine¹¹⁹. Budući da skladatelj u partituri nije naznačio generičku oznaku, ne može se sa sigurnošću reći o kakvoj se vrsti djela radi. Može se pretpostaviti kako je riječ o

¹¹⁴ Magdić, Branko, *Kultura*. Uskršni koncert u „Lisinskom“. Fanfare za Veliki četvrtak?, *Večernji list*, XL, 1996, 11702, 67.

¹¹⁵ Detalji o izvedbi dostupni u Tablici 6.

¹¹⁶ Špoljarić, Mirta, *Kultura*. Glazba. Svečani završetak 38. varaždinskih baroknih večeri. Vivaldijevi zvuci za kraj, *Vjesnik*, LXIX, 2008, 21642, 33.

¹¹⁷ Usp. Požgaj, Višnja, *Kultura*. Koncerti – Oduševio prvi nastup slavnog engleskog ansambla u Hrvatskoj. Kraljevska svečanost, *Vjesnik*, LXV, 2004, 20409, 15.

¹¹⁸ Usp. Stanetti, Maja, *Kultura*. Barok. The King's Consort i In memoriam Lovri Županoviću u Varaždinu. Radosti krunidbe s fanfarama, *Večernji list*, XLVI, 2004, 14699, 24

¹¹⁹ Hicks, Anthony, Handel [Händel, Hendel], George Frideric [Georg Friederich], *Grove music online*. <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000040060?rskkey=ZILdlq> (zadnji pristup: 07.01.2020.)

engleskoj vrsti *masque*, scenskoj ili poluscenskoj igri s građom iz antičke mitologije i pastoralne književnosti koja je bila ideal i u Rimu za vrijeme Händelova boravka pri *Accademiji degli arcadi*. Za te je krugove pastoralna književnost bila novi ideal kojeg se htjelo obnoviti kroz osnivanja učenih društava, kroz što su se obnavljali antički ideali, što je indirektno utjecalo i na operu. Oda je tijekom Händelovog života bila među njegovim najpopularnijim i najčešće izvođenim djelima, a izvodila se uglavnom na engleskom jeziku, ali ponekad i s prijevodom za talijanske pjevače.¹²⁰ Nježna i lirična, ova pastoralna pripovijetka u čvrstoj je opreci s Händelovim popularnijim djelima kao što su *Mesija*, *Juda Makabejac*, *Izrael u Egiptu* i sl. Radnja je preuzeta iz grčke mitološke pripovijesti o pastiru Akisu koji se zaljubljuje u morskú nimfu Galateju, koja zbog njega odbija ljubav kiklopa Polifema. Bijesni Polifem baca stijenu na Akisa, čiju krv Galateja pretvara u rijeku, čineći ga tako besmrtnim. Hrvatska je publika imala prilike vidjeti ovo djelo u čak tri navrata. Njegova popularnost daje se naznačiti činjenicom da je prva izvedba zabilježena već na šestim po redu *Varaždinskim baroknim večerima*, 1976. godine. Iako prva u Hrvatskoj, kao i za ansambl *Zagrebačkih simfoničara*, mješoviti zbor *Radio-televizije Zagreb*, soliste i dirigenta Milana Horvata, koncertna izvedba ove pastore „imala je sve odlike uzorite interpretacije, od tehničke pripreme i realizacije, do stilskeg tumačenja.“¹²¹ Ta je izvedba ponovljena dan kasnije u Zagrebu, u *Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog*. Dugo nakon prve izvedbe, 2007. godine prilikom gostovanja ansambla *Gabrielli Consort & Players*, pod vodstvom njihova osnivača, Paula McCreesha u *Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog* u ciklusu „Lisinski subotom“ ponovno je hrvatskoj javnosti predstavljena pastorela *Akis i Galateja*. Iz kritike Maje Stanetti možemo doznati kako je McCreech s ansamblom i pjevačima nastojao oživjeti izvornu verziju djela iz 1718. godine „skidajući sve nataložene slojeve kasnijih izvedbi“¹²². Na *Dubrovačkim ljetnim igrama* 2008. i 2009. godine pastorela je ponovno predstavljena, ovoga puta u scenskom obliku. Osim što je to bilo prvo djelo u glazbeno-scenskom obliku postavljeno u Dubrovniku nakon gotovo deset godina pauze, vrijednost njegovih izvedbi bila je i u tome što ju je postavio Philip Pickett, veliki poznavatelj Händelove glazbe. Njegova je majstorska radionica okupila mlade engleske i hrvatske operne umjetnike i *Hrvatski barokni ansambl*, koje je dubrovačka

¹²⁰ Usp. Žmegač, Viktor, *Majstori europske glazbe*. Zagreb: Matica Hrvatska, 2009, str. 129.

¹²¹ Martinčević, Jagoda. Kultura. VI Varaždinske barokne večeri. U tempu ugodnih iznenađenja, *Vjesnik*, XXXVII, 1976, 10458, 7.

¹²² Stanetti, Maja, Gostovanje. Gabrielli Consort & Players u „Lisinskom“. Iznevjerena očekivana znatiželja, *Večernji list*, XLVIII, 2007, 15793, 35.

publika nakon svake od četiri izvedbe nagradila gromoglasnim pljeskom.¹²³ Taj je projekt je od iznimne važnosti zbog suradnje mladih glazbenika s međunarodnim autoritetima, kao i za sam festival *Dubrovačke ljetne igre* koji potvrđuje da hrvatska operna scena ima vrsne domaće snage i odličan povijesno-kulturni potencijal Dubrovniku upravo za ovakve značajne projekte.¹²⁴

1740. godine, u vrijeme između intenzivnog opernog i nadolazećeg oratorijskog stvaralaštva, Händel je skladao opsežnu pastoralnu odu u tipičnom engleskom stilu *L'allegro, il penseroso ed il moderato* čiji naslov u prijevodu glasi „Radost, Sjeta i Umjerenost“. Za libreto ode zaslužan je Händelov omiljeni libretist Charles Jennens koji je spojio dvije alegorijske poeme J. Milтона o Radosti i Sjeti, dvaju oprečnih i oscilirajućih stanja ljudskoga duha, nadodajući svoj, vlastiti literarni predložak o Umjerenosti koja će pomiriti te dvije krajnosti u skladu s tipičnim racionalnim promišljanjem Engleske 18. stoljeća.¹²⁵ Pastoralna oda *L'allegro, il penseroso ed il moderato* nije niti opera, niti oratorij; točnije ona je i jedno i drugo u odvojenim strukturalnim dijelovima gdje je prvi pisan u maniri „venecijanske opere“, dok se drugi i treći dio, sa svojim zborskim odsječcima koji tek prema kraju najavljuju dolazak pravog moćnog baroknog kolektiva, doima poput mnogih Händelovih velikih oratorijskih ostvarenja. „Jer ako bismo se čak i mogli složiti s pretpostavkom da je Händel svjesno želio diferencirati prvu grupu Miltonovih tekstova od druge, njihova glazbena obrada toliko je različita i u stilu udaljena kao da je riječ o nekim zasebnim kompozicijama. Tako, mnogobrojne koloraturne operne arije, virtuozni (a povremeno i shematski konstruirani) instrumentalni odlomci, kao i nevjerojatno naivni pokušaji programnosti jednostavno nestaju i ne pojavljuju se više u drugom i trećem dijelu *Ode*. A upravo na tim mjestima Händel briljira fantastičnim oratorijskim zborovima“.¹²⁶ Ovo se, po svemu iznimno djelo našlo pred našom glazbenom javnosti čak 242 godine po njegovom nastanku (1982.), što svjedoči jednom tadašnjem „začaranom krugu“ domaćeg repertoara u kojem se dugo vrijeme naizmjenice vrtilo tek nekoliko Händelovih djela. Zahvaljujući maestru Vladimiru Kranjčeviću, *Oda* je predstavljena najprije Zagrebu, 29. rujna 1982. godine, a potom i u Varaždnu, 3. listopada

¹²³ Usp. Antić Brautović, Julijana. Kultura. Premijera Händelove opere „Acis i Galatea“ na Dubrovačkim ljetnim igrama. Oduševili umjetnici pod Pickettovim vodstvom, *Vjesnik*, LXIX, 2008, 21611, 25.; Imena izvođača dostupna u Tablici 4.

¹²⁴ Usp. Špoljarić, Mirta, Kultura. Glazbena scena. Nove izvedbe „Akisa i Galateje“ na Dubrovačkim ljetnim igrama. Dubrovačka barokna uspješnica, *Vjesnik*, LXX, 2009, 21818, 13.

¹²⁵ Usp. Hicks, Anthony, Handel [Händel, Hendel], George Frideric [Georg Friederich], *Grove music online*. <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000040060?rskey=ZILdlq> (zadnji pristup: 07.01.2020.)

¹²⁶ Magdić, Branko. Kultura. U fokusu kritike. Glazba. Pastoralna oda, *Večernji list*, XXVI, 1982, 7105, 9.

1982. godine, u okviru produkcije *Zagrebačkih simfoničara* i *Zbora Radio-televizije Zagreb* uz kvintet domaćih vokalnih solista: Nadu Ruždjak, Vladimira Ruždjaka, Ivanku Boljkovac, Dariju Hreljanović i Zrinka Soča. Osim na festivalu *Varaždinske barokne večeri*, sljedeće je godine, 1983. u istoj izvođačkoj postavi *Oda* predstavljena i na festivalu *Dubrovačke ljetne igre*, gdje se, hrvatskoj publici također nepoznata skladba baroknog majstora, pokazala kao „nadasve vrijedna partitura zahvaljujući izvanrednoj interpretaciji zagrebačkih glazbenika“¹²⁷. Ponovni susret s Händelovom *Pastoralnom odom* uslijedio je samo tri godine nakon njegove prve zagrebačke izvedbe, a s tom su postavom (istoj kao i prve godine, 1982. s malom promjenom u postavi solista – Radmila Bakočević i Branko Robinšak umjesto Ivanke Boljkovac i Zrinka Soča) zabilježena i značajna gostovanja u Ljubljani, Salzburg i Beograd odmah nakon zagrebačke izvedbe¹²⁸. *Oda* je ponovljena i na *Varaždinskim baroknim večerima* 2004. godine te u Zagrebu 2013. i 2017. godine¹²⁹, čime je ukupno zabilježeno sedam izvedbi ovog djela u Hrvatskoj.

Vrlo važno vokalno-instrumentalno djelo iz opusa Georga Friedricha Händela, u općenitom smisu, ali i u smislu i kontekstu izvedbi u Hrvatskoj jest psalam *Dixit Dominus* za čiju je izvedbu 1997. godine, dirigentu Mirku Cudermanu dodijeljena nagrada „Ivan Lukačić“ za najbolje umjetničko ostvarenje tada prošlogodišnjih *Varaždinskih baroknih večeri*. Psalam *Dixit Dominus* nastao je u Händelovom talijanskom razdoblju, u Rimu, 1707. godine, a temelji se na latinskom tekstu 110. (Davidovog) psalma kojeg je Händel uglazbio za pet solista – dva soprana, alt, tenor, bas – te peteroglasni zbor, gudače i *basso continuo*. Dana 5. listopada 1996. godine, 26. *Varaždinske barokne večeri* bile su okrunjene gostovanjem maestra Cudermana sa slovenskim solistima, *Slovenskim komornim zborom* i *Slovenskim komornim orkestrom*, a izvrsna izvedba za čije je „maestralno uvježbano i realizirano izvođenje stavka »Dixit Dominus«“¹³⁰ maestro Cuderman bio nagrađen ocijenjena je kao „Kruna završnice“ u kritici Nenada Turkalja: „Golemi uspjeh te večeri bio je kruna na kraju jednog iznimno dobrog festivalskog programa.“¹³¹. Ipak, ova izvedba Händelova poznatog psalma nije bila prva u Hrvatskoj. Moglo bi se reći kako je njen uspjeh „treća sreća“ nakon dvije izvedbe maestra Igora Kuljerića sa *Simfonijskim orkestrom* i *Mješovitim zborom Radio-televizije Zagreb* 1970. i 1985. godine u Zagrebu. 1970. godine, iako je doseg maestra Kuljerića sa orkestrom i zborom

¹²⁷ Martinčević, Jagoda, Kultura. Dubrovačke ljetne igre. Veliki festivalski koncert, *Vjesnik*, XLIV, 1983, 12895, 7.

¹²⁸ Detaljni podaci o izvedbama dostupni u Tablici 12.

¹²⁹ Detaljni podaci o izvedbama dostupni u Tablicama 5. i 6.

¹³⁰ I.V.R., Kultura. Nagrade „Ivan Lukačić“, *Večernji list*, XLI, 1997, 12232, 28.

¹³¹ Turkalj, Nenad, Kultura. Festival. Händel kruna završnice, *Vjesnik*, LVII, 1996, 17594, 17.

ocijenjen kao „precizan i stilski vrlo autoritativan“, odabir Händelovog psalma za drugi dio koncerta opisan je kao „Priglupa zabavna muzika 18. stoljeća“¹³². Izvedba psalma u Händelovoj slavljeničkoj, 1985. godini u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog bila je popraćena u kritikama Branka Magdića i Jagode Martinčević naslovima: „Što prije – zaboraviti“ i „Glazbena zbrka“. Razlog tome bio je, kako opisuje Branko Magdić: „Tromo i neizražajno, tehnički i krajnje neprecizno i nepripremljen program kojeg treba zaboraviti u čast dobrog ukusa i sluha, i dakako, zbog slavljеника Händela i ono malo nade u naše bolje profesionalno glazbeničko sutra što nam je ostalo nakon sinoćnje prave agresije falš tonova i harmonija“¹³³. Neuspjeh koncerta potvrđen je i u kritici Jagode Martinčević: „(...) ovako se slab koncert gotovo i ne pamti. (...) Opsežna pak i vrlo zahtjevna Händelova glazba nije imala ni najmanje sreće. (...) Čvrsta logika barokne motorike posve se izgubila u amorfnim valjanjima zbarske i orkestarske mase i sva je prilika da nećemo tako skoro čuti jednog suvislog Händela, pa makar mu bila i 300. obljetnica rođenja!“¹³⁴ Psalm je izveden još dvaput u Hrvatskoj: 2016. godine u sklopu *Festivala sv. Marka* i 2019. godine na otvorenju *49. Varaždinskih baroknih večeri*.¹³⁵

Još jednu vokalno-instrumentalnu skladbu iz Händelova opusa izvedenu u Hrvatskoj, a obuhvaćenu u ovom radu Tablicama 5. i 6. pod kategorijom „ode, crkvena glazba i ostala duhovna djela“ valja izdvojiti zbog većeg broja izvedbi u Hrvatskoj. Riječ je o motetu *Silete venti* za sopran, obou, gudače i continuo na latinski tekst koja je nastala za Händelova boravka u Italiji. Opsežnu skladbu, sastavljenu od dugog uvodnog recitativa, dvije *arije da capo* i završne „*Aleluje*“, koju je kao i prvu ariju ovog moteta Händel kasnije reciklirao u oratoriju *Ester*, prvi je put u Hrvatskoj predstavila Vlatka Oršanić, 1999. godine povodom 240. obljetnice Händelove smrti. Opsežni motet koji na kušnju ponajprije stavlja pjevačko znanje, vještinu i izdržljivost, Vlatka Oršanić izvela je uz pratnju komornog sastava *Simfonijskog orkestra Hrvatske radio-televizije* uz pratnju dirigenta Tončija Bilića na koncertu iz ciklusa *Sfumato* koji je uz izvedbu zbarskih ulomaka iz Händelovih oratorija¹³⁶ donio presjek kroz Händelovo vokalno-instrumentalno stvaralaštvo.¹³⁷ Motet je izveden i 2010. godine u Zagrebu u interpretaciji Ivane Lazar i *Hrvatskog baroknog ansambla* pod vodstvom Therese Caudle,

¹³² Martinčević, Jagoda, Kultura. Glazba. Priglupa zabavna muzika 18. stoljeća, *Vjesnik*, XXXI, 1970, 8568, 8.

¹³³ Magdić, Branko, Kultura. Zapaženo. Što prije – zaboraviti, *Večernji list*, XXIX, 1985, 7830, 20.

¹³⁴ Martinčević, Jagoda, Kultura. Koncert. Glazbena zbrka, *Vjesnik*, XLV, 1985, 13447, 13.

¹³⁵ Detaljnije informacije o izvedbama *Psalma* dostupne u Tablicama 5. i 6.

¹³⁶ Detalji o programu dostupni u Tablici 8.

¹³⁷ Usp. Schopf, Davor, Kultura. Vlatka Oršanić opet u Zagrebu, *Vjesnik*, LX, 1999, 18435, 19.

kao i na otvorenju 7. *Korkyra Baroque festivala* sa sopranisticom Anabelom Barić, *Hrvatskim baroknim ansamblom* i finskim dirigentom Aapom Hakkinenom. Taj je koncert ponovljen još dva puta u sklopu istog festivala u Stonu i Vela Luci na otoku Korčuli.

Georg Friedrich Händel je, tijekom svoje duge skladateljske karijere skladao velik broj vokalno-instrumentalnih djela koja svojim stilskim i glazbenim obilježjima ne spadaju pod kategorije opere i oratorija. Njegova su djela nastala u različitim razdobljima života, što svjedoči o njegovoj neprestanoj želji i znatiželji da se okuša u različitim formama. Ona su u ovom radu sistematizirana i objedinjena u tablice pod kategorijom „ode, crkvena glazba te duhovna djela neobuhvaćena Tablicama 3 i 4“. Pregledavajući tekstove osvrta i kritika, brojem izvedbi, ali i značajem u Händelovu opusu najveću pozornost iz ovih kategorija djela svakako zauzimaju djela: *Dettingenški Te Deum*, psalam *Dixit Dominus*, pastoralna oda *L'allegro, il penseroso ed il moderato* i *Četiri krunidbena himna*. U sljedećim tablicama su, abecednim nizom naslova sistematizirani podaci o izvedbama Händelovih oda, crkvene glazbe te duhovnih djela u Zagrebu, drugim gradovima Hrvatskoj i na gostovanjima izvan Hrvatske.

Naslov djela	Nadnevak	Broj izvedbi	Godina nastanka	Godina prve izvedbe
Akis i Galateja, HWV 49	29.09.1976. 10.11.2007.	2	1717.-1718.	1718.
Aleksandrova svečanost, HWV 75	23.09.1998. 25.09.1998.	2	1736.	1736.
Anthem (?)	27.08.1985.	1		
Dettingen Te Deum, HWV 283	04.04.1996.	1	1743.	1743.
Dixit Dominus, psalam 109, HWV 232	23.12.1970. 14.02.1985. 09.05.2016.	3	1707.	1707.
Gloria, HWV deest	17.12.2017.	1		
L'allegro, il penseroso ed il moderato, HWV 55	29.09.1982. 12.12.1985. 28.05.2013. 23.04.2017.	4	1740.	1740.
Laudate pueri Dominum, psalam 112, HWV 236	24.11.1944.	1		
Let Thy Hand Be Strengthened, HWV 259, krunidbeni himan br. 3	06.05.2017.	1	1727.	1727.
My heart is inditing, HWV 261, krunidbeni himan br. 4	23.10.2016. 06.05.2017.	2	1727.	1727.
Salve Regina, HWV 241	04.02.2013. 17.05.2014.	2		
Silete venti, HWV 242	22.02.1999. 16.10.2010.	2	1720.	
The King shall rejoice, HWV 260, krunidbeni himan br. 2	04.04.1996. 06.05.2017.	2	1727.	1727.
Zadok the priest, HWV 258, krunidbeni himan br. 1	23.10.2016. 06.05.2017.	2	1727.	1727.

Izvedbe oda, crkvene glazbe te ostalih duhovnih djela Georga Friedricha Händela neobuhvaćenih Tablicom 3. u Zagrebu po abecednom nizu naslova (prema Tablici 5.)

Naslov djela	Nadnevak	Mjesto	Broj izvedbi	Godina nastanka	Godina prve izvedbe
Akis i Galateja, HWV 49	28.09.1976. 23.08.2008. 24.08.2008. 15.08.2009. 16.08.2009.	Varaždin Dubrovnik Dubrovnik Dubrovnik Dubrovnik	5	1717.-1718.	1718.
Aleksandrova svečanost, HWV 75	22.09.1998.	Varaždin	1	1736.	1736.
Dettingen Te Deum, HWV 283	07.10.1995. 02.02.2000. 28.09.2008.	Varaždin Dubrovnik Varaždin	3	1743.	1743.
Devet njemačkih arija, HWV 202-210	27.09.1998. 01.10.2017.	Varaždin Varaždin	2	1724.-1727.	
Dixit Dominus, HWV 110 (vulgata 109)	05.10.1996. 20.09.2019.	Varaždin Varaždin	2	1707.	1707.
L'allegro, il penseroso ed il moderato, HWV 55	03.10.1982. 25.07.1983. 13.12.1985. 17.12.1985. 21.12.1985. 18.09.2004. 19.09.2004.	Varaždin Dubrovnik Ljubljana Salzburg Beograd Varaždin Ljubljana	7	1740.	1740.
Let Thy Hand Be Strengthened, HWV 259, krunidbeni himan br. 3	07.10.1995.	Varaždin	1	1727.	1727.
Laudate pueri Dominum, psalam 112, HWV 236	19.09.2008.	Varaždin	1	1707.	1707.
My heart is inditing, HWV 261, krunidbeni himan br. 4	07.10.1995.	Varaždin	1	1727.	1727.
Nisi Dominus, kantata, HWV 238	22.09.2011.	Varaždin	1	1707.	1707.
Rekonstrukcija krunidbe kralja Georgea II 1727. godine.	28.09.2004.	Varaždin	1	1727.	1727.
Silete venti, HWV 242	01.09.2018. 03.09.2018. 04.09.2018.	Korčula Ston Vela Luka, Korčula	3	1723.-1725.	1725.

Naslov djela	Nadnevak	Mjesto	Broj izvedbi	Godina nastanka	Godina prve izvedbe
The King shall rejoice, HWV 260, krunidbeni himan br. 2	07.10.1995.	Varaždin	1	1727.	1727.
Utrechter Te Deum, HWV 278	22.09.2011.	Varaždin	1	1713.	1713.
Zadok the priest, HWV 258, krunidbeni himan br. 1	07.10.1995. 22.09.2017. 20.09.2019	Varaždin Varaždin Varaždin	3	1727.	1727.

Izvedbe oda, crkvene glazbe te ostalih duhovnih djela neobuhvaćenih Tablicom 4. Georga Friedricha Händela u drugim gradovima u Hrvatskoj i na gostovanjima izvan Hrvatske po abecednom nizu naslova (prema Tablici 6.)

4.2. Izvođači u vokalno-instrumentalnim svjetovnim i duhovnim skladbama Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj

4.2.1. Glazbeno školovanje kao pretpostavka stilski profilirane izvođačke prakse

Pojava organiziranog glazbenog školstva ovisi o društvenom položaju glazbe, odnosno oblicima organiziranja glazbene aktivnosti određenog prostora i vremena. Na temelju općih orisa glazbenog života u Hrvatskoj da se zaključiti kako su već dosta rano morali postojati određeni oblici glazbeno-pedagoške djelatnosti (u okviru liturgijskih obreda, kazališnih predstava amatera, pri javnim svečanostima i zabavama i sl.), međutim, glazbeno školstvo u Hrvatskoj, u smislu organizirane nastave u glazbeno-pedagoškim ustanovama u cilju izobrazbe profesionalnih muzičara u Hrvatskoj nema dugu tradiciju. Glazbeno-pedagoška djelatnost dostupna i namijenjena širem krugu korisnika i zadovoljavanju potrebe za stručnim muzičkim kadrovima neophodnim javnom muzičkom životu bila je moguća tek onda kad je samo društvo doseglo stupanj u razvoju koji mu je omogućio sudjelovanje u javnom društvenom životu. Posljedica tomu bila je i pojava javnih općeobrazovnih škola nastalih u 18. stoljeću. Te škole, međutim, nisu bile glazbeno-pedagoške ustanove kakve poznajemo danas – njihova svrha nije bila stručna obuka profesionalnih glazbenika, već pružanje određene glazbene naobrazbe kandidatima za učiteljsko zvanje. Tek se početkom 19. stoljeća u Karlovcu (1804.), Rijeci (1820.) i Zagrebu (1829.) osnivaju škole kojima je glazbeno obrazovanje primaran i jedini cilj, što se može povezati i s razvojem muzičkog života za čije su postojanje neophodni stručni, obrazovani glazbenici. Također, osnivanjem građanskih muzičkih društava kao organizatora glazbenog života i glazbenih škola u Hrvatskoj (kao što je slučaj sa školom zagrebačkog *Musikvereina*, današnjega *Hrvatskoga glazbenog zavoda*), uvelike se poboljšala njihova kvaliteta i glazbeno je školstvo time postalo puno značajnije, budući da je njihov rad i usmjerenje u načelu bilo obrazovanje profesionalnih glazbenika. Razvoj glazbene škole *Hrvatskoga glazbenog zavoda* od skromne obrazovne institucije do glazbene škole u rangu fakulteta, pravi je pokazatelj kako su se težnje za usklađivanjem obrazovne aktivnosti sa razvojem muzičkog života određene okoline odražavale na promjene i razvoj glazbenog školstva. Naime, upornim se nastojanjima mnogih generacija glazbenika pedagoga postepeno razvijao Zavod koji nosi zasluge za razvitak glazbene umjetnosti čitave Hrvatske, a posebno grada Zagreba, i koji je „svojim ustrojstvom, ciljevima i rezultatima uvijek prednjačio svim ostalim glazbenim školama, naročito sjeverne Hrvatske, dovinuvši se najposlije do

konzervatorija, odnosno muzičke akademije“¹³⁸. Povijest glazbene škole *Hrvatskoga glazbenog zavoda* može se podijeliti u četiri razdoblja: 1. 1829.-1851. razdoblje amaterske spreme; 2. 1851.-1890. razdoblje srednje stručne spreme; 3. 1890.-1920. Klaićeva era – konzervatorij; 4. 1920. do danas *Muzička akademija* sa svojom srednjom školom koja se 1951. godine, zbog zakonskih propisa prema kojim visokoškolska glazbena obrazovna ustanova nije mogla imati osnovni i srednji stupanj obrazovanja, odijelila od *Akademije* i postala samostalna Državna muzička škola (današnja Glazbena škola *Vatroslava Lisinskog*).¹³⁹ Svojom poviješću djelovanja, od njenog osnutka, 1920. godine, *Muzička akademija* u Zagrebu nosi titulu najstarije i najveće visokoškolske glazbene ustanove u Republici Hrvatskoj. Sagledavanje rezultata analize prikupljenih podataka o izvedbama i izvođačima u ovom radu i uspoređivanje istih s podacima o osnutku prve visokoškolske ustanove u Hrvatskoj dovodi do zaključka kako se teza na početku odlomka o ovisnosti organiziranog glazbenog školstva o glazbenim okolnostima može postaviti i u obrnutom smjeru, tj. organiziranjem glazbenog školstva, osnivanjem i obrazovanjem novih stručnih glazbenih kadrova sustavno su se mijenjale i glazbene okolnosti, interesi, a s njima i repertoar.

¹³⁸ Šaban, Ladislav, Muzičko školstvo u Hrvatskoj, u: Tomašek, A. (ur.), *Razvoj muzičkog školstva u SR Hrvatskoj : 1788 – 1968*, Zagreb: Zajednica muzičkih škola SR Hrvatske (et al.), 1968, str. 27.

¹³⁹ Usp. Ibid, str. 7-39.

4.2.2. Vokalni solisti u izvedbama vokalno-instrumentalnih duhovnih i svjetovnih skladbi Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj

1920. godine, osnivanjem *Muzičke akademije* kao prve, i duži niz godina jedine visokoobrazovne glazbene institucije u Hrvatskoj, osnovan je i Odsjek za solo pjevanje koji je tijekom svog djelovanja obrazovao niz vrhunskih pjevača koji su ostvarili svjetske karijere. Valja istaknuti kako na zagrebačkoj *Muzičkoj akademiji* nije postojao profilirani studij za izvođenje barokne glazbe. Usprkos tom „nedostatku“ pjevači su nakon školovanja bili sposobni izvoditi virtuozne skladbe baroknog repertoara za koji u brojnim inozemnim visokoškolskim ustanovama postoji zasebni studij interpretacije rane ili stare glazbe. Na *Muzičkoj akademiji* je tek početkom akademske godine 2018./2019. pri Odsjeku za solo pjevanje osnovan izborni kolegij „Oratorijske uloge“, na kojemu je zainteresiranim studentima pjevanja omogućen rad na isključivo baroknom repertoaru s fokusom na stilski osviješteno pjevanje i izvedbu s odgovarajućim pratećim ansamblom. Uz taj se kolegij na *Muzičkoj akademiji* u Zagrebu zanimanje studenta za stjecanjem dodatne kompetencije u užem stručnom glazbenom području, u ovom slučaju baroknom, mogao donekle ostvariti i pohađanjem modula „Rana glazba“.

Valja istaknuti i dva značajna projekta u Hrvatskoj u zadnja tri desetljeća usmjerena obrazovanju mladih glazbenika, usko vezana i fokusirana na rad na glazbenom repertoaru barokne epohe: *Međunarodna ljetna škola barokne glazbe i plesa „Aestas musica“* te dijelom kazališna družina *VERO Vision*. Kazališna družina *VERO Vision* osnovana je 1993. godine kao rezultat htijenja operne primadone Dunje Vejzović da svoja umjetnička i pjevačka iskustva, nastala tijekom njene međunarodne karijere i rada s renomiranim, svjetskim glazbenicima, opernim dirigentima i redateljima, podijeli i prenese mladim generacijama. Dunji Vejzović pripisuje se briga za glazbeno oblikovanje pjevača, a scensko ostvarenje preuzeo je redatelj Christian Romanowski. Iako usmjerenje kazališne družine nije bio isključivo rad na baroknom repertoaru, ona zaslužuje biti izdvojena među projektima vezanim za unaprijeđenje u interpretaciji i izvedbama baroknog repertoara u Hrvatskoj, budući da je za prvu produkciju družine odabran ranobarokni oratorij Emilia de Cavalierija, *Rappresentazione di anima e di corpo (Predstavljanje duše i tijela)* te za ovaj rad vrlo važna produkcija Händelove opere *Giulio Cesare in Egitto*, 1999. godine.¹⁴⁰

¹⁴⁰ Usp. Perić-Kempf, Bosiljka, *Lice i naličje*, Rijeka: Novi list – adamić, 2005, str. 209-213.

Međunarodna ljetna škola barokne glazbe i plesa „Aestas Musica“ osnovana je 1995. godine u Primoštenu na inicijativu glazbenice Maje Žarković u suradnji sa poznatom svjetskom baroknom violinisticom Catherine Mackintosh. „Aestas Musica“ okuplja profesionalce, studente glazbe i plesa kao i amatere, a program škole se sastoji od nastave i majstorskih radionica za instrumentaliste, pjevače (solističke i zborske), čembaliste i plesače. Desetodnevni majstorski tečaj kulminira jedinstvenim projektom – zajedničkim ostvarenjem u produkciji barokne opere ili oratorija. Projekt je podržalo Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, poznati glazbenici i relevantne institucije te zaklade u Hrvatskoj i Velikoj Britaniji. Škola je postala godišnja manifestacija koja se od 2000. godine održava u baroknom hrvatskom gradu Varaždinu koji pruža idealne uvjete zahvaljujući svom arhitektonskom baroknom okružju. „Aestas musica“ jedina je „povremena škola“ u Hrvatskoj specijalizirana za ranu (uglavnom baroknu) glazbu koja ima kontinuitet i koja sustavno surađuje s profesionalnim i renomiranim međunarodnim i hrvatskim glazbenicima.

Na temelju prikupljenih podataka o izvedbama Händelovih vokalno-instrumentalnih duhovnih i svjetovnih djela u Hrvatskoj načinjena je tablica s popisom svih izvođača, vokalnih solista. Rezultat istraživanja daje uvid o velikom broju stranih gostujućih vokalnih solista, no nitko od njih nije ostvario konstantu izvedbi u Hrvatskoj. Izvedbe Händelovih vokalno-instrumentalnih djela većim su dijelom ostvarene s domaćim vokalnim solistima, unatoč prije navedenom nepostojanju specijaliziranog smjera za interpretaciju barokne glazbe u Hrvatskoj. U tablici pod nazivom „Izvođači“ abecednim su redom sistematizirani podaci o vokalnim solistima, datumima njihovih izvedbi i izvedenim djelima. Analizom tablice daje se uvidjeti kako su brojem izvedbi, kao i izvedenih djela iz Händelovog vokalno-instrumentalnog opusa pojedini vokalni solisti izdvojeni među ostalima:

Soprani: Nada Ruždjak, Tamara Felbinger, Ivana Lazar, Marija Kuhar-Šoša, Anabela Barić

Mezzosoprani: Dunja Vejzović, Ruža Pospiš-Baldani, Helena Lucić-Šego

Tenori: Josip Novosel, Zvonimir Prelčec, Zrinko Sočo, Dejan Vrbančić

Baritoni (koji su pjevali i dionice basa): Vladimir Ruždjak, Berislav Puškarić

Basi: Tomislav Neralić, Franjo Petrušanec, Marcos Fink, Jože Vidic, Goran Jurić

Za donošenje zaključaka o izboru, angažmanu i zastupljenosti određenih vokalnih solista, važno je predstaviti kratke biografije najzastupljenijih od njih, s podacima o godinama života (kako bi se uvidjelo radi li se o mlađim ili starijim izvođačima i u kojem su periodu života i karijere pjevali Händelova djela), težištu njihova repertoara (kako bi se odredio profil pjevača), školovanju i provenijenciji. U odabiru pjevača koji će biti dodatno izdvojeni svojim biografijama, uzeta je u obzir i njihova zastupljenost u kritikama, što pozitivnim, što negativnim, u cilju pobližeg otkrivanja njihove kompetencije i prihvaćenosti u ovoj vrsti repertoara u hrvatskoj glazbenoj sredini.

Nada Ruždjak

Nada Ruždjak (ranije udata Sirišćević; 1934.-2012.), hrvatska je sopranistica koja je nakon školovanja u Rijeci (?), u kojoj je debitirala 1963. godine u ulozi Marice u operi *Splitski akvarel* Ive Tijardovića, 1965. nastupila kao Gilda u operi *Rigoletto* Giuseppea Verdija u *Zagrebačkoj operi*, gdje je odmah nakon toga bila angažirana za stalno. Najbolje je kreacije ostvarila u lirsko-koloraturnom fahu, pokazavši istančan osjećaj za Mozartov repertoar i djela talijanskog *belcanta*.¹⁴¹ U Hrvatskoj se nerijetko „okušala“ i u baroknom repertoaru, najčešće u paru sa svojim suprugom, baritonom Vladimirom Ruždjakom. Po dolasku u Zagreb, vrlo brzo bila je angažirana u Händelovom oratoriju *Jefta*, u ulozi Jeftine kćerke Ifis. U izvedbi u *Koncertnoj dvorani Istra* sudjelovali su vokalni solisti Zvonimir Prelčec, Nada Puttar-Gold, Franjo Petrušanec, Majda Radić i Josip Novosel¹⁴² uz Simfonijski orkestar i Zbor *Radio-televizije Zagreb* pod ravnanjem maestra Pavla Dešpalja. U muzičkom pregledu *Večernjeg lista* njen je nastup ocijenjen kao „stilski-interpretativno neadekvatan“¹⁴³, što se ponovilo i u kritikama njenog nastupa u oratoriju *Mesija* dvadeset godina kasnije, 1985. godine. U kritici Branka Magdića njen je sopran za taj nastup ocijenjen kao „intonativno dobrano posustali, kao da je došao iz nekog drugog (operetnog, možda) filma“¹⁴⁴, a u kritici Jagode Martinčević ponovljena je opaska uz dodatak kako je „tek posljednju ariju ostvarila korektno u okviru stilskih oznaka epohe i djela“¹⁴⁵. Svjetovno djelo iz Händelova opusa koje se najviše puta našlo

¹⁴¹ ***, RUŽDJAK, (...) 2. Nada, u: Kovačević, K. (ur.), *Leksikon jugoslavenske muzike 2 Me - Ž*, Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod „Miroslav Krleža“, 1984, str. 268-269.

¹⁴² Iako su mezzosopranistice Majda Radić (Šibenik, 1933.- Zagreb, 1985.) i Nada Puttar-Gold (Varaždin, 1923.- Zabok, 2017.) bile renomirane hrvatske operne pjevačice, njihovi nastupi u izvedbama Händelovih vokalno-instrumentalnih skladbi u Hrvatskoj nisu bili toliko česti pa prema ranije opisanom kriteriju nisu uvrštene u ovaj pregled vokalnih solista.

¹⁴³ Reiching, Aleksandar, Muzički pregled. Barok G. F. Händela, *Večernji list*, VIII, 1966, 2276, 6.

¹⁴⁴ Magdić, Branko, Kultura. Muka Händelova, *Večernji list*, XXIX, 1985, 8068, 8.

¹⁴⁵ Martinčević, Jagoda, Kultura. Propuštena prilika, *Vjesnik*, XLV, 1985, 13727, 11.

na repertoaru Nade Ruždjak je pastoralna oda *L'allegro, il penseroso ed il moderato* (dvije izvedbe 1982. godine, jedna izvedba 1983. i 1985.), a njena je interpretacija ovog puta ipak ocijenjena kao „virtuozna i profinjena“¹⁴⁶. Nakon 1985. godine njeno se ime ne nalazi na programima izvedbi Händelovih djela u Hrvatskoj.

Ivana Lazar

Sopranistica Ivana Lazar (rođ. Kladarin) rođena je u Tuzli 1976. godine, a pjevanje je diplomirala na *Muzičkoj akademiji* u Zagrebu u klasi Mire Zidarić-Orešković i magistrirala na postdiplomskom studiju kod Lidije Horvat-Dunjko. Jedina se od svih ostalih izdvojenih interpretatora Händelove glazbe usavršavala na području oratorija (uz *Lied*) na *Fakultetu za glazbu i izvedbene umjetnosti* u Grazu, što je zacijelo pripomoglo tome da se izdvoji kao izvrsna interpretatorica baroknih djela i čime se velikim slovima upisuje među interprete baroknog repertoara na hrvatskoj pjevačkoj sceni. Iako je članica Opere *Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu* od 2010. godine, gdje tumači uloge u operama iz različitih glazbenih epoha te ostvaruje niz koloraturnih uloga (Gilda iz opere *Rigoletto* Giuseppea Verdija, Kraljica noći iz opere *Čarobna frula* Wolfganga Amadeusa Mozarta, Clorinda iz opere *Pepeljuga* Gioachina Rossinija), barokna su djela glavna okosnica njenog repertoara. Više sezona djelovala je kao solistica *Hrvatskog baroknog ansambla* i suosnivačica je baroknog ansambla *Camerata garestin* iz Varaždina.¹⁴⁷ Među njenim interpretacijama Händelovih djela u Hrvatskoj valja istaknuti ulogu Galateje u pastoralu *Akis i Galateja* (Dubrovnik, 2008. i 2009.), ulogu Angelice u operi *Orlando* (2017.) te *Devet njemačkih arija* na 47. *Varaždinskim baroknim večerima* 2017. godine, za čiju je izvedbu te godine nagrađena nagradom „Jurica Murai“ koju festival *Varaždinske barokne večeri* dodjeljuje najboljim interpretacijama u okviru festivala.

Dunja Vejzović

Dunja Vejzović (rođ. Crnković), akademska slikarica (grafičarka) i pjevačica, rođena je 1943. godine u Zagrebu, gdje je nakon studija grafike diplomirala i pjevanje, 1971. godine, na zagrebačkoj Muzičkoj akademiji u klasi profesorice Marije Borčić. Na opernoj sceni

¹⁴⁶ Martinčević, Jagoda, Kultura. Sa zakašnjenjem od 242 godine!, *Vjesnik*, XLIII, 1982, 12611, 6.

¹⁴⁷ ***, Sopranistica Ivana Lazar, u: Bezić, N. (ur.), *Svečani donatorski gala koncert za Hrvatski glazbeni zavod (...), Petak, 26. travnja 2019. (...)*, Zagreb: Hrvatski glazbeni zavod, 2019, str. 8.

debitirala je još za vrijeme studija, u *Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu* (1969. u ulozi Ariel u operi *Oluja* Stjepana Šuleka), gdje djeluje kao članica opere u razdoblju 1969.-1971. Usavršavala se na ljetnim tečajevima u Salzburgu i Weimaru, kao i na *Visokoj glazbenoj školi* u Stuttgartu (1971.-1972.). Od 1972.-1978. djeluje kao solistica opere u Nürnbergu, od 1978. u Frankfurtu, a od 1979. ima status slobodnog umjetnika. Tijekom svoje pjevačke karijere ostvarila je niz glavnih mezzosopraniskih i sopranskih uloga u operama različitih autora, a poseban ugled stekla je kao interpretkinja Wagnerovih likova.¹⁴⁸ Osim u operi, ističe se i kao oratorijska i koncertna pjevačica, a kao takva, Dunja Vejzović je u Hrvatskoj ostvarila nastupe u četiri Händelova djela, tri oratorija (*Mesija* 1975. – dvije izvedbe, *Juda Makabejac* 1988. i *Theodora* 1994. – dvije izvedbe) te jednoj operi (*Serse* 1985.). Među tim djelima posebno treba izdvojiti kritike opere *Serse* i oratorija *Theodora* u kojima je Dunja Vejzović tumačila naslovne uloge: „Tako je Xerxes Dunje Vejzović plijenio pažnju ujednačeno donesenim melizmima i maksimalno kontroliranim i kroz zapleteno instrumentalno pisano tkivo Händelove vokalne dionice sretno vođenim sigurnim legatima.“¹⁴⁹, kako je napisao Branko Magdić u svojoj kritici u dnevniku *Večernji list*. Za izvedbu oratorija *Theodora* (1994.) Nenad Turkalj napisao je kako je „dionica Theodore našla u Dunji Vejzović idealnu interpretkinju moćna glasa i profinjene artikulacije tona“¹⁵⁰, dok je za drugu izvedbu oratorija *Theodora*, samo tri dana kasnije, 27. rujna 1994., Branko Magdić negativno ocijenio njen izgovor staroengleskoga teksta uz objašnjenje kako „sivi dojam izvedbe nije mogla spasiti čak ni jedna iznimno kontrolirana Dunja Vejzović“¹⁵¹, a o njegovu nezadovoljstvu izvedbom govori i sam naslov kritike: „Nepravda prema Theodori“¹⁵². Upravo je taj nastup bio njena zadnja izvedba nekog Händelovog djela u Hrvatskoj.

Ruža Pospíš Baldani

Mezzosopranistica Ruža Pospíš rođena je 1942. godine u Varaždinskim toplicama, malom mjestu u blizini Varaždina. U glazbenoj školi „Varaždin“, kod ugledne profesorice Ankice Opolski počinje učiti solo pjevanje sa nepunih 12 godina. Studij solo pjevanja završila

¹⁴⁸ Vidi više u: VEJZOVIĆ (rođ. Crnković), Dunja, u: Kovačević, K. (ur.), *Leksikon jugoslavenske muzike 2 Me - Ž*, Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod „Miroslav Krleža“, 1984, str. 496.

¹⁴⁹ Magdić, Branko, *Kultura*. Noćno pero kritičara. Sinoćnji koncert zagrebačkih Simfoničara RTZ u „Lisinskom“. Polovični »Xerxes«, *Večernji list*, XXIX, 1985, 8030, 20.

¹⁵⁰ Turkalj, Nenad, *Kultura*. U ozračju starodrevnosti, *Vjesnik* (Zagrebačko izdanje), LV, 1994, 16875, 12.

¹⁵¹ Magdić, Branko, *Kultura*. Nepravda prema Teodori, *Večernji list*, XXXVIII, 1994, 1116, 25.

¹⁵² Ibid.

je na *Muzičkoj akademiji* u Zagrebu u klasi profesorice Marije Borčić. Već na prvoj godini studija debitirala je u *Hrvatskom narodnom kazalištu* u Zagrebu u manjoj ulozi ađutanta generala Murata u operi *Rat i mir* Sergeja Prokofjeva, gdje je sve prisutne oduševila svojim veličanstvenim glasom. Ubrzo nakon toga krenula je njena svjetska karijera po svim najvećim svjetskim kazalištima. 1966. godine, sa samo 24 godine debitirala je u njujorškoj *Metropolitan operi* u ulozi Maddalene u operi *Rigoletto* Giuseppea Verdija i time ostala zabilježena kao najmlađa angažirana solistica u povijesti *Metropolitan opere*. Njen je repertoar obuhvaćao široki raspon opernih uloga različitih likova, autora i stilova, ali koncertnu je umjetnost smatrala ravnopravnom scenskoj, shvaćajući disciplinu koncertnog pjevanja iznimno važnom i zdravom za pjevača. Unatoč svjetskoj karijeri i velikoj angažiranosti po svjetskim kazalištima, ostala je trajno prisutna djelovanjem i životom u Hrvatskoj. Tako je 1971. godine, u godini osnutka *Varaždinskih baroknih večeri* nastupila uz Mladena Raukara u izvedbi nekoliko baroknih arija, među kojima je i „Ombra mai fu“, arija iz Händelove opere *Serse*, koja tom izvedbom postaje svojevrsni zaštitni znak njenih budućih koncertnih nastupa. Interpretacije ove velike hrvatske umjetnice i primadone obilježile su izvedbe dva velika Händelova oratorija kao što su *Mesija* (1981. i 1995.) i *Juda Makabejac* (1984. i 1988.). Na Varaždinskim baroknim večerima nastupila je ukupno 19 puta, a posljednji je koncert održala 7. listopada 2006. godine, proslavivši njime 45. obljetnicu umjetničkog rada, a na tom je koncertu izvela i biser svog repertoara – Händelovu ariju „Ombra mai fu“. Dvostruka je dobitnica nagrade „Ivan Lukačić“, priznanja festivala *Varaždinske barokne večeri* zbog svog djelovanja i prisutnosti u gradu iz kojeg je potekla i u kojem su njeni glazbeni korijeni.¹⁵³

¹⁵³ Usp. Martinčević, Jagoda, *Ruža Pospiš Baldani : hrvatska primadona*, Varaždin: Varaždinske barokne večeri, 2009, str. 7-39.

Josip Novosel

Josip Novosel (1932.-2018.) bio je hrvatski kontrabasist, pedagog, tenor i skladatelj. Na *Muzičkoj akademiji* u Zagrebu diplomirao je kontrabas u razredu Miroslava Prosenika (1961.) i pjevanje u razredu Ive Lhotke-Kalinskog (1971.). Zbog svojih širokih interesa u raznim glazbenim područjima, karijeru nije u potpunosti posvetio pjevanju. Bio je srednjoškolski nastavnik i orkestralni glazbenik, a od 1970. do 2002. profesor kontrabasa na *Muzičkoj akademiji* u Zagrebu. Djelovao je i kao nastavnik na muzičkim akademijama u Beogradu i Sarajevu. Unatoč tome, s osobitim je uspjehom nastupao i u oratorijima i opernim predstavama. Kao visoki tenor specifične boje glasa, kultivirane pjevačke tehnike i iznimne muzikalnosti, Novosel se istaknuo kao pjevač u mnogim oratorijskim i opernim ulogama (djela Georga Friedricha Händela, Johanna Sebastiana Bacha, Gioacchina Rossinija, Carla Orffa i dr.) kao interpret likova lirsko-koloraturnog tenora i karakternoga profila.¹⁵⁴ Još za vrijeme studija pjevanja, tj. na njegovom samom početku, Josip Novosel je kao koncertni pjevač debitirao u epizodnoj ulozi Proroka u Händelovu oratoriju *Jefta*, 1966. godine, a deset godina kasnije, 1976. godine na 6. *Varaždinskim baroknim večerima* u ulozi Damona u pastoralu *Akis i Galateja*. Bio je to Novoselov nastup koji je u kritici naslovljenoj „U tempu ugodnih iznenađenja“¹⁵⁵ osobito pohvalila Jagoda Martinčević, kao i njegovu „instrumentalnu tehniku pjevanja“¹⁵⁶. Ne tako dobar dojam ostavio je u svojem posljednjem nastupu u Händelovu djelu, oratoriju *Mesija* (1985.), kada je Branko Magdić u svojoj kritici ocijenio nastup svih solista i ansambla kao za njih „Pretežak zalogaj“¹⁵⁷, kritizirajući nastup solista kao „tehnički neujednačen“ i sa „ne osobito nadahnutom interpretacijom“¹⁵⁸.

¹⁵⁴ ***, NOVOSEL, Josip, u: Kovačević, K. (ur.), *Leksikon jugoslavenske muzike 2 Me - Ž*, Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod „Miroslav Krleža“, 1984, str. 87.

¹⁵⁵ Martinčević, Jagoda, Kultura. VI Varaždinske barokne večeri. U tempu ugodnih iznenađenja, *Vjesnik*, XXXVII, 1976, 10458, 7.

¹⁵⁶ Ibid.

¹⁵⁷ Magdić, Branko, Kultura. Noćno pero kritičara. Pretežak zalogaj!, *Večernji list*, XXIX, 1985, 7802, 15.

¹⁵⁸ Ibid.

Zrinko Sočo

Nakon Josipa Novosela i Zvonimira Prelčeca, u ulozi tenora u izvedbama Händelovih djela u Hrvatskoj 80-ih godina češće nastupa Zrinko Sočo (Maglaj, 1956.). Studij pjevanja završio je na *Muzičkoj akademiji* u Zagrebu, 1983. u klasi renomiranog hrvatskog solista i pedagoga Vladimira Ruždjaka (1922.-1987.). Na pozornici *Hrvatskog narodnog kazališta* u Zagrebu debitirao je još za vrijeme studija, 1981. godine u ulozi Tamina u operi *Čarobna frula* Wolfganga Amadeusa Mozarta. Usavršavao se u Salzburgu i Bayreuthu što mu je omogućilo angažmane u *Državnoj operi* u Stuttgartu te u *Volksoperi* u Beču.¹⁵⁹ Već 1982. godine uz svog profesora Vladimira Ruždjaka nastupa u Händelovoj pastoralnoj odi *L'allegro, il penseroso ed il moderato* i odmah biva zapažen u kritici Jagode Martinčević koja je njegov nastup na koncertnom podiju zabilježila kao prvi od njegovih mnogih budućih koje ćemo tek čuti.¹⁶⁰ Ipak, samo dvije godine kasnije, 1984. godine čini se da njegov nastup u Händelovom oratoriju *Juda Makabejac* nije opravdao ranija očekivanja Jagode Martinčević, koja ga je u svojoj kritici te izvedbe ovako ocijenila: „(...) i tako smo ostali razočarani vrlo eksponiranim tenorskim istupima Zrinka Soče čije je školsko, ravno i izrazito nekultivirano pjevanje znatno zamutilo opći dojam (...)“¹⁶¹. Oratorij *Juda Makabejac* je 1988. godine ponovno izveden na otvaranju *18. Varaždinskih baroknih večeri*, a ta je izvedba označila kraj Sočovog relativno kratkog, ali bogatog suočavanja s Händelovim repertoarom.

Franjo Petrušanec

Analizirajući podatke tablice s izdvojenim vokalnim solistima, pjevač s najvećim brojem nastupa u različitim djelima iz Händelova opusa, svakako je bas Franjo Petrušanec (Poljanec kraj Ludbrega, 1938.- Zagreb 2005.). Još za vrijeme studija na *Muzičkoj akademiji* u Zagrebu, 1960. godine debitirao je u *Zagrebačkoj operi*, gdje je odmah i angažiran. S obzirom na njegov zapaženi angažman u produkcijama Händelovih djela na hrvatskim prostorima, s vokalno-tehničke strane posebno je začuđujuć i iznenađujuć podatak o njegovim angažmanima u operama Richarda Wagnera, gdje se ističu njegove kreacije Pognera (*Majstori pjevači*) i Dalanda (*Ukleti Holandez*), kao i u slavenskom, francuskom i talijanskom opernom repertoaru *19. i 20. stoljeća* (Giuseppe Verdi, Bedrich Smetana, Camille Saint-Saëns, Vatroslav Lisinski,

¹⁵⁹ ***, SOČO, Zrinko, u: Kovačević, K. (ur.), *Leksikon jugoslavenske muzike 2 Me – Ž*, Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod „Miroslav Krleža“, 1984, str. 330.

¹⁶⁰ Usp. Martinčević, Jagoda, *Kultura*. Sa zakašnjenjem od 242 godine!, *Vjesnik*, XLIII, 1982, 12611, 6.

¹⁶¹ Martinčević, Jagoda, *Ocjenjujemo. Korak do uspjeha*, *Vjesnik*, XLIV, 1984., 13324, 13.

Ivan pl. Zajc, Sergej Prokofjev i drugi). Hrvatskoj se publici predstavio u ukupno šest različitih djela iz Händelova opusa, u deset izvedbi u razmaku od gotovo dvadeset godina (između 1965. i 1985.), što znači da se kroz veći dio svoje karijere ponovno vraćao i okušavao u Händelovu opusu. Ipak, kroz taj period je, kako saznajemo iz njegove biografije, pjevao i stilski i vremenski prilično udaljen repertoar (u smislu tehničkih pjevačkih zahtjeva), što je vjerojatno jedan od razloga zbog kojih, unatoč svom „velikom glasu i pjevačkoj zrelosti“¹⁶² nije često bio u pozitivnom tonu tretiran u kritikama izvedbi Händelovih djela. Njegov nastup u oratoriju *Mesija* (1965.) bio je prvi (a 20 godina kasnije i zadnji) nastup u nekom djelu iz Händelova opusa uopće. Ta je izvedba iz 1965. godine u kritici Andrije Tomašeka ocijenjena kao „sasvim neadekvatna stilskim osobinama izvođene dionice“¹⁶³, dok mu je Nenad Turkalj u toj istoj izvedbi zamjerio „nekultivirani izgovor njemačkog jezika i tehničke nedostatke pjevanja“¹⁶⁴. Deset godina kasnije, 1975. godine ponovno je sudjelovao u izvedbi oratorija *Mesija*, no usprkos (očekivanom) iskustvu i vremenskom odmaku, njegova je izvedba ponovno ocijenjena kao nedorađena, moglo bi se reći i neprofesionalna, kako je Jagoda Martinčević objasnila u svojoj kritici u dnevniku *Vjesnik*: „(...)unatoč izvanrednim glasovnim mogućnostima, nespretno [je] balansirao između naučenih recitativa i arija i onih (posebno s mnoštvom ukrasa i tehničkih pokretljivosti) što su se doimale kao da ih prvi put pjeva, upravo na izvedbi pred publikom.“¹⁶⁵. Ipak, 1985. godine, za njegov zadnji nastup u oratoriju *Mesija*, sada već sa stečenim iskustvom, što izvedbenim, što pjevačkim, izdvojen je kao jedini izvođač koji je obranio „pjevačku čast“¹⁶⁶, a za interpretaciju i izvedbu uloge Ariodatea u Händelovoj operi *Serse*, koja je prvi i jedini put bila izvedena u Hrvatskoj te iste godine (1985.), u kritici Branka Magdića istaknuta je njegova „pjevačka zrelost“¹⁶⁷. Šteta da su te dvije, nakon dugog vremena pozitivno ocijenjene interpretacije uloga u djelima iz Händelova opusa bile zadnje na njegovu repertoaru. Osim oratorija *Mesija* i opere *Serse*, Petrušanec je nastupio i u izvedbama oratorija *Jefta* (1966.), psalma *Dixit Dominus* (1970.), pastorale *Akis i Galateja* (1976. - dvaput) i oratorija *Juda Makabejac* (1984.), a u kritikama tih izvedbi nije posebno izdvajan. Promatrajući tablicu s godinama i izvedbama Franje Petrušanca, može se uočiti njegova stalna (uspoređujući

¹⁶² Usp. Magdić, Branko, Kultura. Noćno pero kritičara. Sinoćnji koncert zagrebačkih Simfoničara RTZ u „Lisinskom“. Polovični »Xerxes«, *Večernji list*, XXIX, 1985, 8030, 20.

¹⁶³ Tomašek, Andrija, Kultura/Umjetnost/Nauka. Raznoliki programi i ostvarenja, *Vjesnik*, XXVI, 1965, 6471, 6.

¹⁶⁴ Turkalj, Nenad, Muzički pregled. Händelov „Mesija“, *Večernji list*, VII, 1965., 1734, 5.

¹⁶⁵ Martinčević, Jagoda, Kultura. Nedorađena izvedba Händelova „Mesije“, *Vjesnik*, XXXV, 1975, 9905, 6.

¹⁶⁶ Usp. Magdić, Branko, Kultura. Muka Händelova, *Večernji list*, XXIX, 1985, 8068, 8.

¹⁶⁷ Magdić, Branko, Kultura. Noćno pero kritičara. Sinoćnji koncert zagrebačkih Simfoničara RTZ u „Lisinskom“. Polovični »Xerxes«, u: *Večernji list*, XXIX, 1985, 8030, 20.

ga s drugim izvođačima) djelatnost i prisutnost na koncertima s Händelovim djelima u Hrvatskoj kroz punih dvadeset godina.

Vladimir Ruždjak

Bariton Vladimir Ruždjak (Zagreb, 1922.-Zagreb, 1987.) se zbog svoje široke muzičke kulture i djelatnosti smatra jednim od najcjelovitijih ličnosti „jugoslavenske muzičke kulture“. Pjevanje je učio na *Muzičkoj akademiji* u Zagrebu u klasi znamenitog hrvatskog opernog pedagoga Milana Reizera (1882.-1946.), gdje je 1945. diplomirao naslovnom ulogom u operi *Gianni Schicchi* Giacoma Puccinija. Samo dvije godine nakon diplome postaje solistom *Zagrebačke opere* (1947.-1954.), nakon čega je do 1972. godine član *Hamburške opere* i istodobno od 1962.-1964. član *Metropolitan opere* u New Yorku. Gostovao je na najvećim svjetskim opernim pozornicama, a uz solističku karijeru posvetio se pedagoškoj (od 1970. godine bio je profesor na zagrebačkoj *Muzičkoj akademiji*). Publici je najviše poznat kao interpret Verdijevih opera i njemačkog *Lieda*, a bio je vrlo cijenjen i kao operni redatelj. Unatoč glavnoj repertoarnoj okupaciji djelima iz kasnijih glazbenih epoha, u Hrvatskoj je Ruždjak sudjelovao i u izvedbama nekih djela iz razdoblja baroka, najviše u djelima Johanna Sebastiana Bacha, Henryja Purcella, Claudia Monteverdija i Georga Friedricha Händela.¹⁶⁸ Na samom početku karijere, tri godine nakon diplome (1948.) bio je jedan od solista na prvome koncertu *Državnog simfonijskog orkestra*¹⁶⁹, u izvedbi Händelovog oratorija *Izrael u Egiptu*, u kojoj je sudjelovao i Zbor *Radio-televizije Zagreb*, pod ravnanjem dirigenta Slavka Zlatića. Za taj nastup je, unatoč svom malom pjevačkom iskustvu, u kritici, zajedno s basom Tomislavom Neralićem¹⁷⁰, izdvojen među ostalim solistima: „(...) Još je slabija bila izvedba solista, koji osim Vladimira Ruždjaka i Tomislava Neralića nisu imali one glasovne kvalitete koje su potrebne za izvedbu ovog monumentalnog oratorija, u kojemu solisti moraju biti prvorazredni pjevači snažna i prodorna glasa.“¹⁷¹ Händelovo djelo u čijoj je izvedbi Ruždjak sudjelovao više puta je pastoralna oda *L'allegro, il penseroso ed il moderato* (1982. – dvije izvedbe, 1983. – jedna izvedba, 1985. – jedna izvedba), no na njegov ponovni nastup u izvedbi

¹⁶⁸ ***, RUŽDJAK, 1. Vladimir, u: Kovačević, K. (ur.), *Leksikon jugoslavenske muzike 2 Me - Ž*, Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod „Miroslav Krleža“, 1984, str. 268-269.

¹⁶⁹ Današnja *Zagrebačka filharmonija*.

¹⁷⁰ Tomislav Neralić (1917.-2016.), bas-bariton, studij pjevanja završio je na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Dugogodišnji je član *Zagrebačke opere*, *Državne opere* u Beču i *Njemačke opere* u Zapadnom Berlinu. Jedan je od istaknutih nosilaca uloga u Wagnerovim operama, zatim u djelima Musorgskog, Borodina, Verdija, Gounoda, Puccinija...), a istaknuo se i kao koncertni i oratorijski pjevač. U svojoj je hrvatskoj karijeri izveo tri Händelova oratorija, na početku, u sredini i pred kraj karijere: *Izrael u Egiptu* (1948.), *Belshazzar* (1965.) i *Mesija* (1995.).

¹⁷¹ Kirigin, Ivo, *Kultura/Umjetnost/Nauka. Koncertni pregled (...)*, *Vjesnik*, VIII, 1948, 939, 2.

djela iz Händelova opusa, hrvatska je publika trebala pričekati punih 35 godina (vjerojatno zbog angažmana u inozemstvu). 1982. godine *Oda* je izvedena dvaput, prvo u Zagrebu, a onda u Varaždinu na *Varaždinskim baroknim večerima*. Godinu kasnije (1983.) izvedena je na *Dubrovačkim ljetnim igrama*, a u Händelovoj obljetničkoj, 1985. godini ponovno je izvedena u Zagrebu. Iste godine izveden je i oratorij *Mesija*, čija je interpretacija u kritici ocijenjena u naslovu kao „Pretežak zalogaj!“¹⁷², što se odnosilo i na Vladimira Ruždjaka i čitav ansambl. Ta je izvedba ocijenjena kao „tehnički neujednačena i ne osobito nadahnuta“¹⁷³.

Marcos Fink i Jože Vidic

Izbivanje hrvatskih pjevača iz rodne domovine zbog angažmana u inozemstvu i sukladno tome nedostatak adekvatnih domaćih snaga vjerojatno su bili razlog iz kojeg su ponekad na hrvatskim izvedbama sudjelovali inozemni, gostujući izvođači i ansambli. To je više puta bio slučaj i sa pjevačima, basovima Marcosom Finkom (1950.-) i Jožom Vidicem (1974.-) koji su uglavnom gostovali sa stranim ansamblima, a u broju gostujućih izvedbi i raznolikosti izvedenog repertoara iz opusa Georga Friedricha Händela na hrvatskom prostoru se ističu, ne samo među gostujućim, već i među domaćim solistima. Obojica su diplomirali na *Muzičkoj akademiji* u Ljubljani, s time da je Marcos Fink nakon diplome pohađao mnoga usavršavanja u inozemstvu. Promatrajući godine njihova sudjelovanja u izvedbama Händelovih djela u Hrvatskoj, moglo bi se zaključiti kako je Jože Vidic, koji je u Hrvatskoj gostovao 2001.-2006. godine „naslijedio“ Marcosa Finka, čija su gostovanja u Hrvatskoj zabilježena četiri godine ranije, 1997.-2001. Iako u izvedbama Händelovih djela (uglavnom oratorija) uz Vidica i Finka sudjeluju poneki hrvatski pjevači i ansambli (Tamara Felbinger, Renata Pokupić, Martina Zadro, Margareta Klobučar uz pratnju *Zagrebačke filharmonije*), to su uglavnom iznimke, suradnje hrvatskih i inozemnih izvođača na festivalima i koncertima u Hrvatskoj (u Zagrebu i Varaždinu). Marcos Fink u Hrvatskoj je uglavnom gostovao s mađarskim zborom *Debreceni Kodály Kórus* pod vodstvom austrijskog dirigenta Martina Haselböcka uz pratnju *Zagrebačke filharmonije* u izvedbama Händelovih djela *Belshazzar* (1997.) i *Aleksandrova svečanost* (1998.). Jože Vidic uglavnom je gostovao sa svojim domaćim slovenskim ansamblima *Slovenskim komornim orkestrom*, *Slovenskom filharmonijom* i *Slovenskim komornim zborom*, a višestruko surađujući s hrvatskim dirigentima Vladimirom Kranjčevićem i Milanom Horvatom u čak četiri različita Händelova opsežna djela u razmaku od pet godina (*Jefta*, *Juda Makabejac*, *L'allegro, il penseroso ed il moderato* i

¹⁷² Magdić, Branko, Kultura. Noćno pero kritičara. Pretežak zalogaj!, *Večernji list*, XXIX, 1985, 7802, 15.

¹⁷³ Ibid.

Mesija). Hrvatska publika i kritika odlično su prihvatile ovu dvojicu umjetnika, koji su sasvim opravdali svoje uloge u izvedbama djela iz Händelova opusa na gostovanjima s renomiranim ansamblima. Marcos Fink u većini je kritika izdvojen kao „najsupriorniji“¹⁷⁴ među ostalim solistima – tako je i u kritici varaždinsko-zagrebačkih izvedbi Händelova oratorija *Belshazzar* (3. rujna i 1. listopada 1997. godine) Nenad Turkalj izvojio Marcosa Finka između ukupno pet solista opisujući njegov glas kao „sonoran i prekrasne tamne boje“, a pohvalio je i njegovu dikciju i inrerpretaciju.¹⁷⁵ Njegov slovenski kolega Jože Vidic zadržao je razinu izvedbe koju je Marcos Fink donio u izvedbama u Hrvatskoj te je u kritici Višnje Požgaj, uz sopranisticu Martinu Zadro istaknut zbog „lijepog školovanog glasa i stilske čistoće u interpretaciji“.¹⁷⁶

Berislav Puškarić

Bas-bariton Berislav Puškarić diplomirao je solo pjevanje na *Muzičkoj akademiji* u Zagrebu, 1999. godine pod mentorstvom Dunje Vejzović, a studirao je u klasi profesorica Zdenke Zabčić Hesky i Snježane Bujanović-Stanislav. U *Hrvatskom narodnom kazalištu* u Zagrebu debitirao je još za vrijeme studija, 1998. godine u ulozi egipatskog kralja Amonasra u operi *Aida* Giuseppea Verdija. Nastupao je uz *Zagrebačku filharmoniju*, *Simfonijski orkestar Hrvatske radiotelevizije*, *Orchestra Sinfonica del Friuli Venezia Giulia* iz Udina (Italija), orkestar *Slovenskog Narodnog Gledališča Maribor* (Slovenija), *Panonsku filharmoniju* (Pečuh, Mađarska), *Sarajevsku filharmoniju*, *Varaždinski komorni orkestar* i mnoge druge. Prvak je Opere u *Hrvatskom narodnom kazalištu* u Osijeku, uz što nastupa u operama i na koncertima u zemlji i inozemstvu. Repertoar Berislava Puškarića obuhvaća glazbu različitih stilskih razdoblja, prvenstveno operna (najviše talijanskog trolista i Giuseppea Verdija), ali i ona koncertna djela.¹⁷⁷ Od početka 21. stoljeća do danas dva puta je pjevao basovsku dionicu u oratoriju *Mesija* – u izvedbi studenata *Muzičke akademije* pod vodstvom Igora Gjadrova (2000.) i s *Hrvatskim baroknim ansamblom* i *Akademskim zborom „Ivan Goran Kovačić“* pod vodstvom Saše Britvića (2012.). Na *Dubrovačkim ljetnim igrama* je dvije godine za redom tumačio ulogu Polifema u pastorali *Akis i Galateja* (2008. i 2009.) ponovno u pratnji *Hrvatskog baroknog ansambla*, dok su zbor i ostali solisti bili udruženi kao hrvatsko-engleska ekipa umjetnika okupljenih pod vodstvom poznatog britanskog dirigenta Philipa Picketta. Uz

¹⁷⁴ Usp. Požgaj, Višnja, Kultura. Izveden Händelov oratorij, *Vjesnik*, LIX, 1998, 18286, 25.

¹⁷⁵ Usp. Turkalj, Nenad, Kultura. Velebni „Belshazzar“, *Vjesnik*, LVIII, 1997, 17944, 21.

¹⁷⁶ Usp. Požgaj, Višnja, Kultura. Izvedba Händelova „Mesije“ u Mozartovoj obradi. Ovacije za „Mesiju“, *Vjesnik*, LXVII, 2006, 21037, 67.

¹⁷⁷ Vidi više na web adresi:

http://www.hnkosijek.hr/hnk/index.php?option=com_content&view=article&id=134&Itemid=238 (zadnje posjećeno 16.01.2020.)

izvedbu Händelova psalma *Laudate pueri Dominum*, 2008. godine, dva komorna dueta *Giù nei Tartarei regni* i *Che vai pensando folle pensier* 2019., oboje na *Varaždinskim baroknim večerima* i uz prije navedena djela, zaslužuje biti izdvojen među zastupljenijim vokalnim interpretima Händelova opusa mlađe generacije.

Nakon pregleda biografija i analize tablica s izvođačima može se zaključiti kako je u Hrvatskoj izvedbama vokalno-instrumentalnih djela iz opusa Georga Friedricha Händela repertoar većim dijelom ostvaren s domaćim vokalnim solistima. Kako u Hrvatskoj još uvijek ne postoji specijalizirani studij za izvođenje oratorija i ostalih djela iz baroknog razdoblja, barokni se stil nije njegovao kao poseban način, odnosno stil pjevanja u izvedbama Händelovih djela. Kako gotovo nitko od izdvojenih pjevača (iznimka je Ivana Lazar) nije specijaliziran i profiliran za pjevanje određenog repertoara (opernog, oratorijskog ili *Lieda*), većina ih sekroz svoju pjevačku karijeru i iskustvo pokušala okušati u raznim stilovima te se zbog toga ne može govoriti o podjeli na koncertne/oratorijske i operne pjevače u hrvatskoj izvođačkoj praksi. Možda je to razlog zbog kojeg većina kritika nosi negativne konotacije vezane uz stilsko izvođenje barokne glazbe, neujednačenost solista, nedorađenost i nekultiviranost vokalnih dionica. Čini se da su autori kritika u hrvatskome tisku svoje prosudbe temeljili na mjerilima definiranim na iskustvima glazbenih sredina u kojima je postojao tako profiliran vokalno-instrumentalni repertoar. Svoja zapažanja o neadekvatnosti interpretacije baroknog stila u svojoj je kritici izvedbe oratorija *Juda Makabejac* još 1984. donijela i Jagoda Martinčević: „(...) mi jednostavno nemamo izvođače, a riječ je prvenstveno o vokalnim solistima, koji bi, unatoč neosporivim odlikama kao što je primjerice lijep glas, bili kadri odgovoriti i ostalim zahtjevnostima u ovom slučaju oratorijskog muziciranja.“¹⁷⁸. Usprkos lošim kritikama, pojedini su izvođači, kao npr. Franjo Petrušanec uporno bili zastupljeni u izvedbama Händleovih djela, što govori o nedostatku adekvatnih pjevača za ovakvu vrstu repertoara na hrvatskoj koncertnoj sceni (ili možda nemogućnost isplate visokih honorara stranim izvođačima specijaliziranim za interpretaciju barokne glazbe). Pregledavajući kritike o nastupima vokalnih solista, ne može se uočiti nikakva konstanta u njihovoj kvaliteti izvedbe – izvođači u nekim kritikama zabljesnu u pozitivnom smislu, dok za izvedbu samo par godina kasnije budu negativno ocijenjeni, uglavnom zbog nedorađenosti i stilske neujednačenosti, što bi se možda opet moglo povezati s programom školovanja pjevača koji nije toliko uključivao specijalizaciju za izvedbu baroknog repertoara, a time i njegovu autentičnu interpretaciju. U izvedbenoj praksi *opere serie* 18. stoljeća, najistaknutiji „vokalni instrument“ bio je glas

¹⁷⁸ Martinčević, Jagoda, Ocjenjujemo. Korak do uspjeha, *Vjesnik*, XLIV, 1984, 13324, 13.

pjevača - kastrata, kojeg u vrijeme kada ih oni, iz opravdanih etičkih razloga, više ne mogu tumačiti preuzimaju pjevačice – najčešće mezzosopranistice i pjevači kontratenori, koji koristeći tehniku falseta postižu puno veći opseg od onog prirodnog te tako mogu pjevati u opsegu alta ili mezzosoprana¹⁷⁹. Školovanih pjevača takvog specifičnog faha u Hrvatskoj nije bilo, te su za poneke izvedbe u 20. i 21. stoljeću bili angažirani solisti – kontratenori – iz inozemstva kako bi se ostvarilo ono što su izvođači smatrali izvedbom vjernijom Händelovu izvorniku, premda to nije uvijek bio slučaj. U Hrvatskoj su naslovne uloge poput one iz opere *Serse* (1985.) i *Giulio Cesare in Egitto* (2016.) tako primjerice ostvarene angažmanom pjevačica – mezzosopranisticama Dunjom Vejzović i Dianom Haller.

¹⁷⁹ Ćurković, Ivan, Pitanja roda i izvedbene prakse na primjerima opera i oratorija Georga Friedricha Händela, *Radovi zavoda za znanstveni rad Varaždin*, 21, 2010, str. 163.-165. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/65567> (zadnji pristup 26.07.2019.)

4.2.3. Dirigenti i ansamblu u izvedbama vokalno-instrumentalnih duhovnih i svjetovnih skladbi Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj

Prema tablicama izvedbi duhovnih i svjetovnih vokalno-instrumentalnih djela Georga Friedricha Händela (Tablice 1.-6.) može se uvidjeti kako se, uz poneka imena gostujućih dirigenata, koja su se uglavnom pojavljivala tijekom jedne koncertne sezone, gotovo stalno susreću imena trojice dirigenata – Vladimira Kranjčevića, Milana Horvata i gosta iz Ljubljane, Mirka Cudermana koji je kao česti gost, posebno na *Varaždinskim baroknim večerima* nastupao sa *Slovenskim komornim orkestrom* i *Slovenskim komornim zborom*.

Vladimir Kranjčević

Vladimir Kranjčević rođen je u Zagrebu, 1936. godine. Na *Muzičkoj akademiji* u Zagrebu diplomirao je klavir u klasi profesora Ladislava Šabana, a dirigiranje je studirao u razredu Slavka Zlatića u Zagrebu, Igora Markevića u Monte Carlu i Vojislava Ilića u Beogradu, pod čijim je mentorstvom magistrirao 1980. godine. Obavljajući ulogu šefa-dirigenta, surađivao je s brojnim ansamblima: *Komornim orkestrom „Vatroslav Lisinski“* (1972.-1976.), *Akademskim zborom „Ivan Goran Kovačić“* (1974.-1987.), *Mješovitim zborom Hrvatske radiotelevizije* (1976.,1982.), *Zagrebačim madrigalistima* (1980.-1985.), *Simfonijskim orkestrom Hrvatske radiotelevizije* (1983.-1988.), *Muzičkom produkcijom RTB-a* (1988.-1991.), *Komornom operom bb Zagreb* (2006-). Bio je ravnatelj Muzičke škole „Vatroslav Lisinski“ u Zagrebu (1970.-1977.) i za to vrijeme ostvario je niz uspješnih koncerata u zemlji inozemstvu sa zborom i orkestrom škole. Od 1978. do 2007. godine predaje na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, a jedno vrijeme djelovao je kao ravnatelj Opere *Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu* (1994.-2002.). Dobitnik je mnogih nagrada („Milka Trnina“, „Josip Štolcer Slavenski“, „Nagrada grada Varaždina“, Nagrada „Ivan Lukačić“ i „Jurica Murai“ i dr.), a odlikovan je i odličjem Reda Danice hrvatske s likom Marka Marulića (1995.), Redom Danice hrvatske s likom Antuna Radića (1997.) i Redom hrvatskog pletera (1998.). Vrlo je važan za razvoj izvedbi barokne glazbe u Hrvatskoj, ne samo kao dirigent mnogih baroknih djela, već i kao umjetnički rukovoditelj i jedan od utemeljitelja te ravnatelj (1994.-2006.) *Varaždinskih baroknih večeri*.¹⁸⁰

¹⁸⁰ Vidi više u: Krpan, E. (ur.), *Simfonijski orkestar Hrvatske radiotelevizije : Osam desetljeća*, Zagreb: Hrvatska radiotelevizija, 2010, 80-82.

Na *Varaždinskim baroknim večerima* s djelom Georga Friedricha Händela nastupio je već druge festivalske godine, 1972., i to s oratorijem *Mesija*, predvođeni Simfonijski orkestar i Zbor *Hrvatske radiotelevizije* (tada još *Radio-televizije Zagreb*) i soliste – Radmilu Bakočević i Zvonimira Krnetića, operne prvake iz Beograda, zagrebačku mezzosopranisticu Nadu Puttar-Gold i prvaka Bečke državne opere, zagrebačkog basa Tugomira Franca. Za svoju je prvu izvedbu *Mesije* (i nekog Händelovog djela uopće) u kritici Jagode Martinčević pohvaljen za tehnički i interpretativno pomno razrađenu izvedbu „koju je brojani auditorij toplo i dugotrajno pozdravljao“.¹⁸¹ Nakon *Mesije*, slijedio je period od punih devet godina u kojem se na Kranjčevićevom repertoaru nije našlo ni jedno Händelovo vokalno-instrumentalno djelo. Možda je to bio period svojevrstne pripreme za osamdesete godine prošlog stoljeća, u kojima je proširio svoj, ali i hrvatski repertoar novim djelima iz Händelova opusa. Počevši 1981. sa dvije izvedbe oratorija *Mesija*, u Zagrebu i Varaždinu, 1982. godine hrvatsku publiku upoznaje s pastoralnom odom *L'allegro, il penseroso ed il moderato*, koju do tad još nije imala prilike čuti. Prvo u Zagrebu i Varaždinu, potom 1983. godine u Dubrovniku u sklopu *Dubrovačkih ljetnih igara*, a zadnju izvedbu u tom sastavu poklonio je ponovno Zagrebu i to u obljetničkoj godini Bach-Händel-Scarlatti, 1985. U sve te četiri izvedbe u razmaku od četiri godine ponovno je s njime muzicirao „nadasve precizan i u tonu zaobljen“¹⁸² zbor *Radio-televizije Zagreb*, kao i „u preciznoj i nadahutoj suradnji odlično uvježban“¹⁸³ orkestar Zagrebačkih simfoničara, među kojima su u kritici Jagode Martinčević posebno izdvojeni solisti, flautistica Tinka Muradori, čembalistica Višnja Mažuran te orguljaš Anđelko Klobučar.¹⁸⁴ U kritikama svih četiriju izvedbi stoji kako je maestro Kranjčević zajedno sa Simfonijskim orkestrom i Zborom *Radio-televizije Zagreb* ostvario visoki umjetnički dojam izvedbe. Kako je to napisala Jagoda Martinčević u kritici prve izvedbe u Zagrebu, 1982. „Vladimir Kranjčević je još jedamput pokazao da kao malo koji ravnatelj u nas zna vladati velikim ansamblima, da posjeduje siguran umjetnički ukus i pravu sugestivnost.“¹⁸⁵, a 1983. je u kritici dubrovačke izvedbe pohvalila i njegove suverene geste te vrsno poznavanje stilskih značajki cjelokupnim izvodilačkim aparatom.¹⁸⁶

¹⁸¹ Usp. Martinčević, Jagoda, *Kultura*. Dobar program i vrsne interpretacije, *Vjesnik*, XXXIII, 1972, 9196, 9.

¹⁸² Martinčević, Jagoda, *Kultura*. Sa zakašnjenjem od 242 godine!, *Vjesnik*, XLIII, 1982, 12611, 6.

¹⁸³ Martinčević, Jagoda, *Kultura*. Dubrovačke ljetne igre. Veliki festivalski koncert, *Vjesnik*, XLIV, 1983, 12895, 7.

¹⁸⁴ Usp. *Ibid.*

¹⁸⁵ Martinčević, Jagoda, *Kultura*. Sa zakašnjenjem od 242 godine!, *Vjesnik*, XLIII, 1982, 12611, 6.

¹⁸⁶ Usp. *Ibid.*

1985. godina vrlo je važna i značajna godina u kojoj su u Hrvatskoj razna Händelova vokalno-instrumentalna djela izvedena čak osam puta, od kojih je njih četiri, predvodio maestro Kranjčević – dvije izvedbe oratorija *Mesija* s različitim izvođačima, prvu izvedbu opere *Serse* u koncertnom obliku i ponovno pastoralnu odu *L'allegro, il penseroso ed il moderato*. Na prvoj izvedbi *Mesije* te godine, na *Varaždinskim baroknim večerima*, Vladimir Kranjčević surađivao je s gostujućim solistima, Simfonijskim orkestrom i Zborom *Radio-televizije Beograd*, dok su u drugoj izvedbi, 22.11.1985. orkestralna i zbarska postava bile iste kao i četiri godine ranije na izvedbama u Varaždinu i Zagrebu – *Zagrebačka filharmonija* i *Akademski zbor „Ivan Goran Kovačić“* (uz različitu postavu solista). I iako je na prvoj izvedbi, 14. rujna 1985. Bosiljka Perić-Kempf u svojoj kritici pohvalila Kranjčevićovo vodstvo riječima: „Izvođači varaždinske izvedbe imali su sreće da se nađu pod dirigentskom palicom Vladimira Kranjčevića, koji je sigurnim vodstvom cijelog ansambla uz posebno pažljiv tretman zbarskih odlomaka (...) uspio izgraditi monumentalnu glazbenu fresku snažnih efekata i izvrsno pogodjenih ugođaja diktiranih tekstom“¹⁸⁷, izvedbu samo dva mjeseca kasnije 22. studenog 1985. u *Koncertnoj dvorani Vatroslav Lisinski*, Branko Magdić i Jagoda Martinčević u svojim su kritikama naslovili sa „Muka Händelova“¹⁸⁸ i „Propuštena prilika“¹⁸⁹. Naslovi, kao i sadržaj kritika nimalo se ne poklapaju s onima iz 1981. godine kada je u izvedbi Händelovog oratorija sudjelovala ista zbarska i orkestralna postava. Tada su maestro Kranjčević i *Akademski zbor „Ivan Goran Kovačić“* bili navelike ishvaljeni u kritici Branka Magdića: „Zato svi komplimenti popularnim »Goranovcima«, prije svega zbog izrazite profesionalnosti u radu (premda je riječ o amaterskom zboru) i tehničkoj dotjeranosti na kojoj bi im mogli pozavidjeti gotovo svi profesionalni zborovi u našoj republici. Komplimenti, naravno, i njihovu dirigentu Vladimiru Kranjčeviću, koji ne samo da je pjevanje »Goranovaca« dotjerao do zavidne razine već je cjelokupnoj izvedbi podario onu hendlovsku izbrušenost svirke pred kojom čak i oratorijsko djelo ne može slušaoca ostaviti hladnokrvnim.“¹⁹⁰. U izvedbi 1985. iz nekog se razloga odvila sasvim suprotna priča – prepričanim riječima Branka Magdića, umjesto očekivanog „glanc-Händela“ kakav bi priličio takvoj prilici, nedorečenim i površinskim gestama Vladimira Kranjčevića svi su izvođači publici ponudili amatersku izvedbu. Jagoda Martinčević u svojoj je kritici neurednost izvedbe pripisala nedovoljnoj pripremljenosti djela, što se prema njejoj procjeni najviše odrazilo na „pad izvođačkog standarda »Goranovaca«,

¹⁸⁷ Perić-Kempf, Bosiljka, *Kultura. Impresivni Händel*, *Vjesnik*, XLV, 1985, 13656, 9.

¹⁸⁸ Magdić, Branko, *Kultura. Muka Händelova*, *Večernji list*, XXIX, 1985, 8068, 8.

¹⁸⁹ Martinčević, Jagoda, *Kultura. Propuštena prilika*, *Vjesnik*, XLV, 1985, 13727, 11.

¹⁹⁰ Magdić, Branko, *Kultura. U znaku Händela*, *Večernji list*, XXV, 1981, 6796, 8.

možda prvi put u njihovoj povijesti na tako izrazit način¹⁹¹. Zanimljivo je istaknuti i nezadovoljstvo orkestrom *Zagrebačke filharmonije* u kritici Branka Magdića: „Što je, dakle, preostalo Zagrebačkoj filharmoniji negoli svirati po sistemu „snađi se kako umiješ“ (a u osjetljivu slijedu barokne motorike to doista nije nimalo lako)?! (...) A pljesak nakon izvedbe omiljene »Aleluje«, kao dokaz navodne uspjele interpretacije mogao bi se i drugačije protumačiti, zar ne!¹⁹². Doista čudi kako je nakon ukupno četiri izvedbe oratorija *Mesija* koje su svojedobno oduševile publiku i kritiku, Kranjčevićeva zadnja izvedba tog oratorija u važnoj obljetničkoj godini – prema mišljenju glazbenih kritičara – podbacila. Te je iste godine (1985.) po prvi i jedini put zagrebačkoj publici bila predstavljena Händelova opera *Serse* s ansamblima s kojima je Kranjčević gotovo stalno surađivao – Simfonijskim orkestrom i zborom *Radio-televizije Zagreb*. Ni ta mu izvedba nije naročito pošla za rukom, kako stoji u kritici Branka Magdića, koji izdvaja Kranjčevićeve konceptijski ne osobito jasne geste kojima su bili predvođeni Zagrebački simfoničari, čija je izvedba ostavila „tromi, u tempima neusklađeni i tonski neizbrušen dojam“¹⁹³.

Širenju Händleova repertoara u Hrvatskoj maestro Kranjčević potpomogao je ambiciozno zakoračivši u interpretacije oratorija *Juda Makabejac* (1984., 1988. i 2003.) i *Theodora* (1994.). Sve tri izvedbe oratorija *Juda Makabejac* bile su ostvarene uz suradnju s različitim orkestrima i zborovima. Tako je na prvoj izvedbi, 1984. godine maestro Kranjčević surađivao sa svojim stalnim sviračima i pjevačima, Simfonijskim orkestrom i zborom *Radio-televizije Zagreb*, u drugoj izvedbi 1988. godine sudjelovao je Simfonijski orkestar i Zbor *Radio-televizije Beograd* na otvaranju *18. Varaždinskih baroknih večeri*, a 2003. godine, u njegovoj posljednjoj izvedbi ovog monumentalnog oratorija surađivao je sa *Slovenskom filharmonijom* i *Slovenskim komornim zborom* s kojima radi zajedno od 1994. godine. Možda je dovoljno samo istaknuti naslove kritika ovih izvedbi, kao što su „Početak s ovacijama“¹⁹⁴, „Monumentalni zvuci“¹⁹⁵ i „Impresivni »Juda Makabejac«“¹⁹⁶, ali kako uspjeh ovih izvedbi – njihovog voditelja i izvođača – ne bi ostao nezapažen u ovom radu, vrijedi citirati poneke odlomke iz kritika Maje Stanetti, Bosiljke Perić-Kempf i Višnje Požgaj: „Vodstvo Vladimira

¹⁹¹ Martinčević, Jagoda, *Kultura*. Propuštena prilika, *Vjesnik*, XLV, 1985, 13727, 11.

¹⁹² Magdić, Branko, *Kultura*. Muka Händelova, *Večernji list*, XXIX, 1985, 8068, 8.

¹⁹³ Vidi više u: Magdić, Branko, *Kultura*. Noćno pero kritičara. Sinoćnji koncert zagrebačkih Simfoničara RTZ u „Lisinskom“. Polovični »Xerxes«, *Večernji list*, XXIX, 1985, 8030, 20.

¹⁹⁴ Stanetti, Maja, *Kultura*. Sa 18. Varaždinskih baroknih večeri. Početak s ovacijama, *Večernji list*, XXXII, 1988, 9024, 11.

¹⁹⁵ Perić-Kempf, Bosiljka, *Kultura*. Monumentalni zvuci, *Vjesnik*, XLVIII, 1988, 14793, 8.

¹⁹⁶ Požgaj, Višnja, *Kultura*. Manifestacije – 33. varaždinske barokne večeri. Impresivni „Juda Makabejac“, *Vjesnik*, LXIV, 2003, 20049, 15.

Kranjčevića osiguralo je izvedbi normalan i nesmetan protok, zaustavivši se tako na granici minimuma umjetničke intervencije kojom jedan dirigent potpisuje vlastitu kreaciju.¹⁹⁷;

„Dogodio se jedan od onih rijetkih trenutaka kada većina sudionika – interpreta, bilo da je riječ o solistima ili kolektivnim tijelima, služi, okuplja se i ujedinjuje oko zajedničkog cilja stvaranja, izvedbe složena glazbena djela.“¹⁹⁸; „(...) dostojno je predstavio Vladimir Kranjčević, okupivši renomiranu međunarodnu skupinu izvođača. Kako je težište toga djela na prekrasnim zbornim točkama, odlični Slovenski komorni zbor, koji već deset godina uspješno sudjeluje na Varaždinskim baroknim večerima, imao je iznimnu prigodu još jedanput pokazati svoje velike mogućnosti i potvrditi svoju kvalitetu (...). Bila je to u cjelini impresivna izvedba monumentalnog Händelovog »Jude Makabejca«, koja će se zacijelo pamtiti kao jedan od vrhunaca Varaždinskih baroknih večeri.“¹⁹⁹.

Izvedbama oratorija *Theodora* u Varaždinu i Zagrebu, maestro Kranjčević također je podario dostojne premijerne izvedbe. Iz kritike Nenada Turkalja doznajemo kako se radilo o integralnim izvedbama ovoga djela te zaključuje kako je maestro time poštivao prije svega izvornik i osigurao odgovarajuće interprete i ansamble, na čelu s primadonom Dunjom Vežović u naslovnoj ulozi, zatim *Slovenskim komornim zborom* iz Ljubljane, koji se predstavio kao vrhunski vokalni sastav zbog svoje „čiste intonacije, veoma kultiviranog zapjeva, impresivno pjevanih koloratura“²⁰⁰ te kvalitetni sastav *Varaždinskog komornog orkestra*. Zadnja izvedba djela iz Händelovog opusa kojom je ravnao maestro Kranjčević jest izvedba pastoralne ode *L'allegro, il penseroso ed il moderato*, 18. rujna 2004. godine na *Varaždinskim baroknim večerima*. U prvim godinama 21. stoljeća Kranjčević je u izvedbama Händelovih djela preferirao suradnju sa slovenskim solistima i ansamblima pa je tako i za ovu izvedbu odabrao *Slovenski komorni zbor* uz orkestar *Slovenske filharmonije* koji su ponovno uz Kranjčevićevo vodstvo dominirali izvedbom. Maestro Kranjčević je i na tom koncertu ostvario cjelovitu izvedbu prožetu dojmljivim trenucima duboke koncentracije i interpretativnog nadahnuća.²⁰¹

¹⁹⁷ Perić-Kempf, Bosiljka, Kultura. Monumentalni zvuci, *Vjesnik*, XLVIII, 1988, 14793, 8.

¹⁹⁸ Stanetti, Maja, Kultura. Sa 18. Varaždinskih baroknih večeri. Početak s ovacijama, *Večernji list*, XXXII, 1988, 9024, 11.

¹⁹⁹ Požgaj, Višnja, Kultura. Manifestacije – 33. varaždinske barokne večeri. Impresivni „Juda Makabejac“, *Vjesnik*, LXIV, 2003, 20049, 15.

²⁰⁰ Turkalj, Nenad, Kultura. U ozračju starodrevnosti, u: *Vjesnik* (Zagrebačko izdanje), LV, 1994, 16875, 12.

²⁰¹ Usp. Požgaj, Višnja, Kultura. Festivali – Dva stilski različita programa na 34. varaždinskim glazbenim večerima. Biseri crkvenih pučkih napjeva, *Vjesnik*, LXV, 2004, 20399, 13.

Godina	Djelo	Grad
01.10.1972.	Mesija, HWV 56	Varaždin
25.09.1981.	Mesija, HWV 56	Zagreb
26.09.1981.	Mesija, HWV 56	Varaždin
29.09.1982.	L'allegro, il penseroso ed il moderato, HWV 55	Zagreb
03.10.1982.	L'allegro, il penseroso ed il moderato, HWV 55	Varaždin
25.07.1983.	L'allegro, il penseroso ed il moderato, HWV 55	Dubrovnik
04.10.1984.	Juda Makabejac, HWV 63	Zagreb
14.09.1985.	Mesija, HWV 56	Varaždin
10.10.1985.	Serse, HWV 40	Zagreb
22.11.1985.	Mesija, HWV 56	Zagreb
12.12.1985.	L'allegro, il penseroso ed il moderato, HWV 55	Zagreb
25.09.1988.	Juda Makabejac, HWV 63	Varaždin
24.09.1994.	Theodora, HWV 68	Varaždin
27.09.1994.	Theodora, HWV 68	Zagreb
20.09.2003.	Juda Makabejac, HWV 63	Varaždin
18.09.2004.	L'allegro, il penseroso ed il moderato, HWV 55	Varaždin

Milan Horvat

Milan Horvat (Pakrac, 1919.-Zagreb, 2014.) diplomirao je i doktorirao pravo, uz što je studirao klavir na *Muzičkoj akademiji* u Zagrebu u klasi Melite Lorković i Svetislava Stančića. Međutim, dirigiranje je učio privatno kod Milana Sachsa i Friedricha Zauna. Klavir je diplomirao neposredno nakon dirigentskog debija 1946. godine, kada je za pultom *Simfonijskog orkestra Radio-televizije Zagreb* dirigirao simfonijsku pjesmu *Vltava* Bedřicha Smetane. Od 1952./53. do 1956./57. bio je profesor dirigiranja na *Muzičkoj akademiji* u Zagrebu, a u isto vrijeme (1951.-1956.) djelovao je kao šef-dirigent *Irskog radija* u Dublinu. 1956. preuzima mjesto šefa-dirigenta *Zagrebačke filharmonije* i njenog direktora (1957.-1969.). Nakon toga (1969.-1975.) ponovno odlazi u inozemstvo, ovog puta na mjesto šefa-dirigenta *Simfonijskog orkestra Austrijskog radija* u Beču, a od 1975. predaje dirigiranje na *Visokoj glazbenoj školi* u Grazu. Od 1975., dvije godine obavlja dužnost na mjestu šefa-dirigenta *Zagrebačkih simfoničara*, nakon čega 1977. preuzima mjesto šefa-dirigenta *Simfonijskog orkestra* u Grazu do 2000. godine. Od 1978. stalni je gost-dirigent *Zagrebačke filharmonije*, a od 1981. gost-dirigent i počasni član *Slovenske filharmonije*. Za svoj je rad u Hrvatskoj i inozemstvu nagrađivan najvišim državnim nagradama i priznanjima.²⁰²

Iako se, uspoređujući tablice s izvedbama vokalno-instrumentalnih djela drugih baroknih skladatelja u Hrvatskoj može uvidjeti kako je Milan Horvat najvećim dijelom predvodio izvedbe djela Johanna Sebastiana Bacha (*Muka po Ivanu*, *Muka po Mateju*), na njegovom su se repertoaru našle i brojne izvedbe Händelova oratorija *Mesija* u Zagrebu i Varaždinu. S oratorijem *Mesija* prvi put se na hrvatskom prostoru susreo u dvije izvedbe u Zagrebu (12. i 13. ožujka 1958.), predvodeći *Zagrebačku filharmoniju*, mješoviti zbor *Centralnog doma JNA* iz Beograda te soliste – sopranisticu Nadu Vidmar iz Ljubljane, altisticu Marijanu Radev, tenora Draga Starca iz Beograda i basa Dragutina Bernardića, koji je 21 godinu ranije, još u vrijeme studentskih dana, zajedno s kolegama, tada studentima *Muzičke akademije* nastupio u izvedbi prvog dijela istog oratorija. Za cjelokupnu izvedbu, koja je prema dosadašnjem stanju istraživanja prva cjelovita izvedba Händelovog oratorija *Mesija* u Zagrebu (a po svoj prilici i u Hrvatskoj), u kritikama Andrije Tomašeka i Nenada Turkalja mogu se pronaći same riječi hvale, koje se posebno odnose na rad maestra, zbora i orkestra. Iz kritike Andrije Tomašeka doznaje se kako je, iako je za Milana Horvata ovo bio prvi put da izvodi

²⁰² Vidi više u: Krpan, E. (ur.), *Simfonijski orkestar Hrvatske radiotelevizije : Osam desetljeća*, Zagreb: Hrvatska radiotelevizija, 2010, 71-73.

ovo djelo, a nije ga imao prilike ranije čuti na ovim prostorima (osim možda studentsku izvedbu prvoga dijela oratorija), „postigao atmosferu adekvatnu stilskim značajkama djela“²⁰³.

Za ponovnu izvedbu *Mesije* u njegovoj interpretaciji trebalo je pričekati punih 37 godina, do 1995. godine, kad je oratorij predstavio zagrebačkoj (12. i 13. travnja 1995.) i samo pet mjeseci kasnije varaždinskoj publici (29. rujna 1995.). Dva koncerta u Zagrebu, 1995. godine, održana su u danima Velikog tjedna kao prigodni korizmeni koncerti. Oratoriju *Mesija* često se pridaje naziv „zborskog oratorija“, jer u njemu glavna kazivanja, pored solista, iznosi zbarski kolektiv. Stoga vrlo je važan odabir zbora kako bi izvedba postigla željeni dojam. Čini se da se i ovoga puta u tom važnom odabiru posrećilo maestru Horvatu – zbor „*Ivan Goran Kovačić*“ ostvario je zapanjujući doseg svojom izvedbom koju je s njima uvježbao maestro Saša Britvić. Nenad Turkalj u svojoj kritici navodi: „ne sjećamo kad su «Goranovci» ostvarili tako uspješno obavljen, a toliko odgovoran zadatak“²⁰⁴, unatoč tome što su se na pozornici dvorane *Lisinski* (prilagodivši se njenom prostoru) pojavili u svom najvećem sastavu – „po slobodnoj procjeni oko 120 pjevača“²⁰⁵, što je predstavljalo puno veću odgovornost prilikom uvježbavanja tako velikog broja amatera, posebno s obzirom na stilske odrednice barokne epohe. „Bilo je to zbarsko muziciranje vrhunskoga vokalnog oblikovanja, s nosivim diskantom moćne grupe soprana blistava zvuka, s preciznim fugiranim odlomcima, sa sjajno otpjevanim piano pasusima. Ravnopravan udio dao je i orkestar Filharmonije u klasičnom sastavu, a isto tako precizno izrađenim dinamičkim detaljima, posebno u poznatim uvodima nekih solističkih arija“²⁰⁶. Maja Stanetti također je u svojoj kritici iskazala oduševljenje izvedbom, naslovivši kritiku „Ovacije za Mesiju“²⁰⁷.

29. rujna iste godine je na *Varaždinskim baroknim večerima* u istom sastavu ponovno izveden oratorij *Mesija* koji je do tad u Varaždinu izveden samo tri puta, te mu je Milan Horvat, deset godina nakon njegove prethodne izvedbe podario dostojnu izvedbu „povratnika“ na festival. „Maestro Milan Horvat držao je izvedbu čvrsto u rukama, gradeći sugestivno cjelinu i detalje te monumentalne barokne glazbene freske“²⁰⁸, a na tom su koncertu, prema kritikama

²⁰³ Tomašek, Andrija, Prosvjeta /Kultura. Muzika. „Mesija“ G. F. Händela, *Vjesnik*, XIX, 1958, 4124, 5.

²⁰⁴ Turkalj, Nenad, Kultura. Uskrсни koncert Zagrebačke filharmonije. Ljepota Händelova „Mesije“, *Vjesnik*, LVI, 1995, 17071, 12.

²⁰⁵ Ibid.

²⁰⁶ Ibid.

²⁰⁷ Stanetti, Maja, Kultura. Središnji uskrсни koncerti u Velikoj dvorani „Lisinski“. Ovacije za Mesiju, *Večernji list*, XXXIX, 1995, 11358, 27.

²⁰⁸ Turkalj, Nenad, Kultura. Repertoarni vrhunac, *Vjesnik*, LVI, 1995, 17235, 18.

Nenada Turkalja i Maje Stanetti «Goranovci» bili najčvršći oslonac izvedbe, istaknuvši se u „virtuozno otpjevanoj polifoniji stavka «Und er wird reinigen»“²⁰⁹. *Zagrebačka filharmonija* ovog puta nije ostavila onakav dojam kao u izvedbi pet mjeseci ranije, što je Maja Stanetti objasnila u svojoj kritici. Veličinom je orkestar bio prilagođen suvremenim traženjima izvornoga zvuka, a u svojoj je izvedbi djelovao „odsutno, kao da [mu] je nedostajao motiv za svesrdniji angažman“²¹⁰. Možda je razlog takvom dojmu Maje Stanetti bio pretjerani uspjeh zbora „*Ivan Goran Kovačić*“, koji je svojim odličnim nastupom ovog puta zasjenio orkestar *Zagrebačke filharmonije*.

Zadnja izvedba oratorija *Mesija* pod dirigentskim vodstvom Milana Horvata, kao i njegova prva izvedba koja je bila prvo profesionalno, cjelovito predstavljanje *Mesije* u Hrvatskoj, morala je po nečemu biti posebna. 28. rujna 2006., na 36. *Varaždinskim baroknim večerima* uz angažman slovenskih ansambala – *Slovenskog komornog orkestra* i *Slovenskog komornog zbora* – Milan Horvat ponovno je varaždinskoj publici predstavio oratorij *Mesija* u posebnom obliku – u obradi Wolfganga Amadeusa Mozarta²¹¹. Bila je to izvedba u njegovim kasnim godinama života i karijere, ali unatoč tome „podignuo je dirigentski štapić i pogled, a glazba je potekla tečno i opojno vođena izvanredno preciznom muzikalnom sugestivnom gestom kojom je svoje veliko iskustvo i znanje prenio na ansambl“²¹², napisala je Višnja Požgaj u svojoj kritici, a izvedba je ostala zapažena kao veliko osvježanje na *Varaždinskim baroknim večerima*.

Među djelima Georga Friedricha Händela, uz još je jedno djelo Milan Horvat imao prilike pokazati kako u potpunosti i suvereno vlada odrednicama Händelovog glazbenog stila. Izvedba pastorale *Akis i Galateja* 1976. godine „imala je sve odlike uzorite interpretacije, od tehničke pripreme i realizacije, do stilske tumačenja“²¹³. Uz uspjeh Milana Horvata, u kritici Jagode Martinčević istaknut je i uspjeh *Zbora Radio-televizije Zagreb* koji je ovim nastupom

²⁰⁹ Ibid. Iako nije uvijek bilo moguće zaključiti na kojem su se jeziku djela izvodila, na ovom primjeru izvedbe oratorija *Mesija* to možemo iščitati iz kritike njegove izvedbe. Ovo je jedini primjer – među izvedbama oratorija *Mesija* za koje sam uspjela nabaviti programske knjižice – gdje je vidljivo kako je oratorij izveden na njemačkom jeziku, što je vjerojatno bilo odlučivano od strane dirigenata, u ovom slučaju Milana Horvata.

²¹⁰ Stanetti, Maja, *Kultura. Školnički šarm, Večernji list*, XXXIX, 1995, 11521, 30.

²¹¹ Prva izvedba oratorija *Mesija* u obradi Wolfganga Amadeusa Mozarta bila je ostvarena od strane amatera – studenata *Muzičke akademije*, u Zagrebu, 1967. godine.

²¹² Stanetti, Maja, *Kultura. Središnji uskrsni koncerti u Velikoj dvorani „Lisinski“*. Ovacije za Mesiju, *Večernji list*, XXXIX, 1995, 11358, 27.

²¹³ Martinčević, Jagoda, *Kultura. VI Varaždinske barokne večeri. U tempu ugodnih iznenađenja, Vjesnik*, XXXVII, 1976, 10458, 7.

„potvrdio da uz svog novog vođu Vladimira Kranjčevića pjeva onako kako to godinama nije bio u stanju nijedan vokalni sastav u nas“²¹⁴.

12.03.1958.	Mesija, HWV 56	Zagreb
13.03.1958.	Mesija, HWV 56	Zagreb
28.09.1976.	Akis i Galateja, HWV 49	Varaždin
13.04.1995.	Mesija, HWV 56	Zagreb
29.09.1995.	Mesija, HWV 56	Varaždin
28.09.2006.	Mesija, HWV 56	Zagreb

Mirko Cuderman

Mirko Cuderman (Tupaliče, 1930.) slovenski je dirigent i muzikolog. Nakon studija teologije u Ljubljani, studirao je u Beču na *Akademiji za glazbu i kazališnu umjetnost* i paralelno na *Filozofskom fakultetu*, gdje je 1960. doktorirao iz muzikologije. Po povratku u Ljubljanu djelovao je kao *regens chori* katedrale do 1970. godine, a 1968. utemeljio je ansambl *Consortium musicum* čija je programska orijentacija bila izvođenje vokalno-instrumentalne i *a capella* glazbe. S tim je ansamblom u Ljubljani prvi put izveo brojna djela Heinricha Schütza, Dietricha Buxtehudea, Georga Phillipa Telemanna, Giacoma Carissimija, Georga Friedricha Händela i drugih skladatelja iz razdoblja baroka i klasike.²¹⁵

U pogledu širenja repertoara, osim u Ljubljani, Mirko Cuderman se pokazao dosta važnim i na *Varaždinskim baroknim večerima*. U razdoblju 1995.-2001. sa *Slovenskim komornim zborom* (čiji je utemeljitelj 1991. godine), zborom *Consortium musicum* i *Slovenskim komornim orkestrom* ostvario je vrhunske izvedbe značajnih vokalno-instrumentalnih djela iz Händelova opusa. 1995. godine na njihovom prvom zajedničkom koncertu u Varaždinu po prvi put su varaždinskoj publici predstavili Händelov *Dettingenški Te Deum* zajedno sa *Četiri krunidbena himna*. Iako je zagrebačka publika imala prilike čuti Händelov psalam *Dixit Dominus* 1970. i 1985. godine u izvedbi *Simfonijskog orkestra i Zbora Hrvatske radiotelevizije* pod vodstvom Igora Kuljerića, Cuderman i njegovi ansambli su 1996., samo godinu dana nakon uspješnog debija, ponovno imali priliku Varaždincima i

²¹⁴ Ibid.

²¹⁵ Vidi više u: Krpan, E. (ur.), *Festival sv. Marka : 25. travnja – 27. svibnja 2007.*, Zagreb: Festival sv. Marka, 2007, str. 40.

Varaždinskim baroknim večerima u drugom dijelu završnog koncerta pokloniti dostojnu izvedbu psalma *Dixit Dominus*, kojeg je Nenad Turkalj u svojoj kritici ocijenio kao „jednu od najljepših ali i najtežih skladbi barokne epohe“²¹⁶, istaknuvši tim više uspjeh slovenskih ansambala i njihova dirigenta. Kao nastavak započete tradicije, Cuderman je sa svojim slovenskim ansamblima nastupio i 1997. godine s Händelovim oratorijem *Izrael u Egiptu*. Taj je nastup Nenad Turkalj ponovno ubrojio među vrhunce varaždinskih festivalskih zbivanja riječima: „Slovenski zborovi pjevaju snažno, ali s lakoćom, postižući impozantan zvuk neobične ljepote, dok Slovenski komorni orkestar muzicira skladno, u točnom dinamičkom odnosu prema vokalnom dijelu oratorija, što je svakako zasluga studioznog rada dirigenta“²¹⁷.

1999. su godine gosti iz Slovenije na čelu s maestrom Mirkom Cudermanom, nakon zapaženih izvedbi Händelovih djela prijašnjih godina, predstavili još jedan oratorij – *Salomon*. Prvi i jedini put izveden u Hrvatskoj, ovaj je oratorij izveden na završnom koncertu *19. Varaždinskih baroknih večeri*. Nije uzalud spomenuti kako su se te godine predstavili i na svečanom otvaranju festivala *Mukom po Ivanu Johanna Sebastiana Bacha*. Veoma je zanimljivo kako su slovenski gosti bili oni koji su svojim izvedbama zatvarali *Barokne večeri*, što uvelike govori o visokoj razini njihove interpretacije. Tako su kritike njihovih izvedbi autora Nenada Turkalja i Višnje Požgaj naslovljene „Blistav završetak“²¹⁸, „Händel kruna završnice“²¹⁹, „I na kraju svečano“²²⁰ te „Dostojna barokna završnica“²²¹, već upućivale čitatelja u sadržaj tekstova prepunih pohvala za ove ansamble i njihova voditelja. Važno je spomenuti i njihov zadnji nastup s Händelovim djelom, izvedbu oratorija *Jefta*, 2001. godine koja je nakon punih trideset i pet godina izvedena na hrvatskom prostoru, čime se potvrđuje velika, ranije spomenuta intencija i želja maestra Cudermana za oživljavanjem Händelovih, ali i ostalih djela barokne epohe.

07.10.1995.	Varaždin	Četiri krunidbena himna, HWV 258-261
07.10.1995.	Varaždin	Dettingen Te Deum, HWV 283
05.10.1996.	Varaždin	Dixit Dominus, HWV 110
04.10.1997.	Varaždin	Izrael u Egiptu, HWV 54

²¹⁶ Turkalj, Nenad, Kultura. Festival. Händel kruna završnice, u: *Vjesnik*, LVII, 1996, 17594, 17.

²¹⁷ Turkalj, Nenad, Kultura. I na kraju svečano, *Vjesnik*, LVIII, 1997, 17946, 14.

²¹⁸ Turkalj, Nenad, Kultura. 25. varaždinske barokne večeri. Blistav završetak, *Vjesnik*, LVI, 1995, 17242, 18.

²¹⁹ Turkalj, Nenad, Kultura. Festival. Händel kruna završnice, *Vjesnik*, LVII, 1996, 17594, 17.

²²⁰ Turkalj, Nenad, Kultura. I na kraju svečano, *Vjesnik*, LVIII, 1997, 17946, 14.

²²¹ Požgaj, Višnja, Kultura. Dostojna barokna završnica, *Vjesnik*, LX, 1999, 18650, 17.

02.10.1999.	Varaždin	Salomon, HWV 67
29.09.2001.	Varaždin	Jefta, HWV 70

Na temelju analize tablica o izvedbama Händelovih djela (Tablice 1.-6.) može se uočiti veću prisutnost pojedinih ansambala – orkestrara i zborova – u odnosu na neke ostale, a ti su ansambli uglavnom surađivali s prije izdvojenim dirigentima i uvršteni su u tekst u sklopu njihovih biografija i primalaštva u kritikama. Slijedi kratki pregled osnovnih podataka o osnutku i djelovanju tih okrestara i zborova kako bi se mogao odrediti njihov doprinos koncertnom životu u Hrvatskoj.

Simfonijski orkestar Hrvatske radiotelevizije

Simfonijski orkestar HRT-a jedan je od najstarijih europskih radijskih orkestrara: izrastao je iz orkestra osnovanog 1929. godine pri tadašnjem Radio-Zagrebu, samo šest godina nakon osnutka prvog europskog radijskog orkestra. Današnji naziv nosi od 1991. godine. U početku vezan isključivo uz program, od 1942. nastupa i javno, no izravni prijenosi koncerata i snimanja ostaju sastavni dio njegova djelovanja. Prvi javni koncertni ciklus, uz nazočnost publike i radijski prijenos, održan je 1943. godine u *Hrvatskom glazbenom zavodu*. Među dirigentima se ističu Lovro pl. Matačić, Boris Papandopulo, Mladen Pozajić, Milan Sachs, Slavko Zlatić, Milan Horvat, Antonio Janigro, Stjepan Šulek i dr. Od 1962. uvodi se pozicija šefa-dirigenta. Tu su poziciju redom izvršavali: Pavle Dešpalj, Krešimir Šipuš, Josef Daniel, Oskar Danon, Milan Horvat, Uroš Lajovic, Vladimir Kranjčević i Nikša Bareza. Od sezone 2015./16. na toj je funkciji Enrico Dindo. Jedinstvenom programskom orijentacijom, u čijem je središtu kontinuirano izvođenje i poticanje nastanka djela hrvatskih autora, uz njegovanje standardnog, ali i manje poznatog repertoara, *Simfonijski orkestar HRT-a* profilirao se u jedno od ključnih izvođačkih tijela u Hrvatskoj.²²²

Zagrebačka filharmonija

Prema hipotezi dr. Krešimira Kovačevića *Zagrebačka filharmonija* počela je s radom 1871. godine kao orkestar sastavljen uglavnom od glazbenika zagrebačke Opere, koju je 1870. godine ustrojio Ivan pl. Zajc. Za to razdoblje nisu pronađeni programi koncerata, kao ni druga dokumentacija koja bi potvrdila tu hipotezu. Novo razdoblje u djelovanju kazališnog orkestra

²²² Vidi više u: Krpan, E. (ur.), *Simfonijski orkestar Hrvatske radiotelevizije : Osam desetljeća*, Zagreb: Hrvatska radiotelevizija, 2010.

zagrebačke Opere počinje 1896. godine, u vrijeme intendanta Stjepana Miletića, kada je 1. siječnja održan prvi „simfonijski koncert“, programski blizak tipu suvremenih orkestralnih koncerata. 1919. godine osnovana je udruga građana pod nazivom *Filharmonija kazališnog orkestra* u kojoj su – prema odobrenim pravilima – sudjelovali članovi glazbenici kazališnog orkestra i drugi zainteresirani glazbenici koji su djelovali u Zagrebu. Simfonijske koncerte su priređivali uz svoje redovne obaveze glazbenika u kazališnom orkestru. Prvi koncert održan je 7. studenoga 1919., a 1920. godine naziv društva se mijenja u „Zagrebačka filharmonija“. Iako su u orkestru svirali profesionalni glazbenici, rad orkestra nije bio imao materijalnu potporu, kao što imaju profesionalni simfonijski orkestri. 1948. godine osnovan je *Državni simfonijski orkestar*, kao profesionalno orkestralno tijelo, a 1. travnja 1955. mijenja ime u *Zagrebačka filharmonija*, pod kojim djeluje sve do danas. Prvi dirigent od 1948. bio je Friedrich Zaun, prvi šef-dirigent bio je Milan Horvat, kojeg nasljeđuje Lovro pl. Matačić, a do danas su se izmijenili mnogi domaći i strani dirigenti.²²³ Od prvog koncerta 1919. godine jasno je profiliran program koncerata koji su prije svega promicali hrvatsku i slavensku glazbu, a ovisno o koncepcijama šefova-dirigenata, može se pratiti afinitet prema klasicima 18. i 19. stoljeća te uvrštavanje djela skladatelja 20. stoljeća, što su često bile praižvedbe skladbi hrvatskih skladatelja, ili prve izvedbe skladbi svjetskih skladatelja u Zagrebu. *Zagrebačka filharmonija* surađivala je s mnogim poznatim svjetskim instrumentalnim solistima i dirigentima, a kroz povijest (od 1948.) ostvarila je niz uspješnih gostovanja u svijetu, promovirajući prije svega hrvatsko glazbeno stvaralaštvo.²²⁴

Zbor Hrvatske radiotelevizije

Zbor HRT-a osnovan je 1941. godine za potrebe tadašnjeg radijskog programa. Djelujući ponajprije kao komorni ansambl, s vremenom je prerastao u prvi veliki profesionalni zbor u Hrvatskoj. Od svojeg početka, *Zbor HRT-a*, koji taj naziv nosi od 1991. godine, nastupa i samostalno i uz *Simfonijski orkestar HRT-a*. Prvi samostalni javni koncert *Zbor* je održao 30. siječnja 1943. godine u *Hrvatskom glazbenom zavodu*. U prvim godinama djelovanja sa zbor su predvodili Mladen Pozajjić, Dragan Gürtl i Boris Papandopulo, a taj su put nastavili i šefovi-dirigenti Sergije Rainis, Vladimir Kranjčević, Igor Kuljerić i Tonči Bilić. Izvođači široki repertoar, u rasponu od renesansne do suvremene glazbe, *a cappella* i uz instrumentalnu

²²³ Vidi više u: Miklaušić-Ćeran, Snježana, Nastajanje i put jednog orkestra, u: Detoni, D. (ur.), *Zagrebačka filharmonija : 1871.-1996.*, Zagreb: Zagrebačka filharmonija, 1996, str. 37-38.

²²⁴ Usp. *Ibid.*, str. 14-44.

pratnju, iskazuje izuzetnu svestranost, koja mu je donijela gostovanja diljem Europe te suradnje s nizom istaknutih dirigenta 20. i 21. stoljeća.²²⁵

Akademski zbor "Ivan Goran Kovačić"

Akademski zbor IGK utemeljen je 1948. godine. Zbor su vodili ugledni hrvatski glazbenici, Mladen Jagušt, Dušan Prašelj, Lovro Županović, Adalbert Marković, Dinko Fio, Vladimir Kranjčević i Saša Britvić. Od početka 2003. njegov je umjetnički voditelj Luka Vukšić. Zbor je nastupao uz najveća imena domaćih i svjetskih glazbenika, što u domovini, što na mnogobrojnim gostovanjima u inozemstvu. U Hrvatskoj kontinuirano surađuje sa *Zagrebačkom filharmonijom*, *Simfonijskim orkestrom HRT-a* i *Hrvatskim baroknim ansamblom*, a visoki interpretativni dosezi ovog amaterskog zbora potvrđeni su brojnim nagradama i priznanjima među kojima se izdvajaju Rektorova nagrada *Sveučilišta u Zagrebu*, Nagrada grada Zagreba i Nagrada "Vladimir Nazor".²²⁶

Slovenski komorni zbor

Slovenski komorni zbor je profesionalni pjevački zbor utemeljen 1991. godine na poticaj dirigenta Mirka Cudermana, koji je od tada sve do danas njegov umjetnički voditelj. Od 1998. godine zbor djeluje kao samostalna organizacijska jedinica *Slovenske filharmonije*, a njegova su osnovna zadaća koncerti vokalno-instrumentalne i *a capella* glazbe. Surađuje s uglednim domaćim i stranim dirigentima, među kojima valja istaknuti Vladimira Kranjčevića s kojim zbor stalno surađuje od 1994. godine. S maestrom Kranjčevićem zbor je u Ljubljani, Zagrebu i na gostovanjima održao više od 35 koncerata i snimio deset CD-ova antologijskih djela hrvatske zbarske glazbe. Zbor je osvojio i Hrvatsku diskografsku nagradu „Porin“ za najbolju izvedbu većega ansambla na hrvatskim diskografskim izdanjima u 2002. godini. 2006. godine tadašnji je predsjednik Republike Hrvatske, Stjepan Mesić, odlikovao *Slovenski komorni zbor* Poveljom Republike Hrvatske za očuvanje hrvatske glazbene baštine. Osim u Ljubljani i Zagrebu ističu se njihovi zapaženi nastupi u Varaždinu, na *Varaždinskim baroknim*

²²⁵ Usp. Vidić, Ana, Zbor Hrvatske radiotelevizije, u: Kocelj, I. (ur.), *Kanconijer*, Zagreb: Hrvatska radiotelevizija, 2019, str. [4].

²²⁶ Vidi više: www.dubrovnik-festival.hr/hr/umjetnici/akademski-zbor-ivan-goran-kovacic (zadnje posjećeno 14.01.2020.)

večerima, festivalu čiji zbor redoviti sudionik i gdje je za svoje izvedbe u godinama 1994., 1995, 2000. i 2006. nagrađen nagradom „Ivan Lukačić“.²²⁷

Hrvatski barokni ansambl

Hrvatski barokni ansambl najznačajniji je hrvatski ansambl specijaliziran zapovijesno obaviještenu interpretaciju glazbe baroknog razdoblja i bliskih epoha, na originalnim glazbalima i njihovim replikama. Ansambl je utemeljen 1999. godine i okuplja glazbenike mlađe generacije, zaljubljenike u iskonski zvuk i stilski osviještenu interpretaciju koja je u skladu s duhom i poetikom vremena u kojem je nastala. Ravnateljica ansambla je renomirana violinistica Laura Vadjon. Uz dvadeset godina održavanja ciklusa koncerata u *Hrvatskom glazbenom zavodu u Zagrebu*, redoviti su gosti brojnih domaćih i stranih festivala (*Varaždinske barokne večeri*, *Dubrovačke ljetne igre*, *Korčulanski Barokni Festival*, *Zagrebački barokni festival* i dr.). U proteklih dvadeset godina orkestar je ostvario suradnju s ponajboljim svjetskim umjetnicima, specijalistima za izvođenje barokne glazbe. Dobitnik je diplome „*Milka Trnina*“ *Hrvatskog društva glazbenih umjetnika* 2001., nagrade „*Orlando*“ *Dubrovačkih ljetnih igara* 2014. te nagrade „*Ivan Lukačić*“ *Varaždinskih baroknih večeri* 2016.²²⁸

²²⁷ Vidi više u: Slovenski komorni zbor, u: Krpan, E. (ur.), *Festival sv. Marka : 25. travnja – 27. svibnja 2007.*, Zagreb: Festival sv. Marka, 2007, str. 40-41.

²²⁸ Vidi više: <http://www.hrba.hr/ansambl/o-ansamblu/> (zadnje posjećeno 12.01.2020.)

4.3. Prostori muziciranja

Uz sve do sad analizirane kategorije podataka o izvedbama Händelovih svjetovnih i duhovnih vokalno-instrumentalnih djela u Hrvatskoj, nije na odmet reći ponešto i o prostorima održavanja i priređivačima koncerata. Analizom podataka o mjestima održavanja priredbe može se uvidjeti kako je najveći broj izvedbi Händelovih djela zabilježen u glavnom hrvatskom gradu, Zagrebu i u hrvatskom povijesnom gradu Varaždinu, domaćinu festivala *Varaždinske barokne večeri* i gradu stvorenom za prezentaciju glazbenog stvaralaštva iz razdoblja baroka. Prostori održavanja izvedbi sjajan su primjer otkrivanja varaždinske povijesne urbane sredine. Svojim su programskim potrebama kroz niz godina *Varaždinske barokne večeri* oživjele i otvorile nove prostore za održavanje koncerata – gotovo sve crkve u gradu Varaždinu danas su pozornice za brojne koncerte. Tako su *Varaždinske barokne večeri*, kao malo koji festival u svijetu srasle s duhom svoga grada koji svojim bićem uranja u povijesne urbane ambijente. Djela poput Händelovih oratorija, oda, crkvenih djela i duhovnih skladbi zbog svog su sadržaja zahtijevala i izvođenje u sakralnim prostorima. Međutim, može se zaključiti kako nije samo sadržaj djela bio kriterij odabira prostora za izvedbu, već i opremljenost prostora posebnim instrumentarijem, u ovom slučaju orguljama. Sukladno tome, moglo se pretpostaviti kako je velik broj mjesta izvedbi Händelovih djela vezan uz crkve.

Iz izvođačke prakse Händelovih oratorija u vrijeme njihova nastanka, poznato je kako su talijanski oratoriji bili „dvorski“, namijenjeni privatnim izvedbama u plemenitaškom okruženju, dok su engleski oratoriji bili javne priredbe ostvarivane dijelom u kazalištu i dijelom u koncertnim dvoranama, što pokazuje kako koncepcija „sakralnog“ u londonskoj glazbi ranog 18. stoljeća nije definirana isključivo crkvenim prostorima i crkvenom službom. Händelovi su oratoriji do kasnog 18. stoljeća slavljani kao duhovna djela čija je sakralnost neovisna o mjestu izvedbe.²²⁹ Važan rezultat recepcije Händelovih oratorija u 19. stoljeću bio je vanjski privid „crkvenog“ kojeg su oratoriji preuzimali i koji ih prati još i danas. Poimanje i shvaćanje oratorija kao crkvene glazbe vezalo je uz sebe i izvedbe u crkvenim prostorima²³⁰, a tu praksu nastalu u 19. stoljeću možemo primijeniti i na analizu prakse u Varaždinu. Možda ne nužno, jer Varaždin ne posjeduje koncertnu dvoranu s orguljama u kojoj je bilo moguće izvesti neki Händelov oratorij. Tako je najveći broj koncerata – gotovo bismo mogli reći svi koncerti – s

²²⁹ Usp. Haenen, Greta, Die Aufführungspraxis in Händels Oratorien, u: Marx, H. J. (ur.), *Das Händel-Handbuch*, 3. sv., Laaber: Laaber-Verlag, 2008, str. 79-82.

²³⁰ Usp. Zywiez, Michale, Die Rezeption der Oratorien Händels im 19. Jahrhundert, u: Marx, H. J. (ur.), *Das Händel-Handbuch*, 3. sv., Laaber: Laaber-Verlag, 2008, str.128-129.

Händelovim vokalno-instrumentalnim djelima održan u Isusovačkoj crkvi, koja je u određenim godinama imala naziv Crkva Kaptola Čazmansko-Varaždinskog, a od utemeljenja Varaždinske biskupije (1997.) postala je stolna crkva i posvećena je Uznesenju Blažene Djevice Marije, što je njeno današnje ime.²³¹ Od osnutka *Varaždinskih baroknih večeri* u varaždinskoj katedrali (tadašnjoj Isusovačkoj crkvi) održan 31 koncert s Händelovim djelima na repertoaru, a u kritici izvedbe oratorija Mesija, 1995. godine Maja Stanetti ističe prostor Isusovačke crkve kao „poprište najznačajnijih glazbenih događaja festivala“²³².

Najveći broj glazbenih izvedbi Händelovih djela u Zagrebu, za razliku od Varaždina, priređen je u *Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog*, kao dugo vrijeme jedinoj koncertnoj dvorani opremljenoj orguljama u Zagrebu, ali i Hrvatskoj. Zanimljivo je izdvojiti napomene o prostoru u kritikama izvedbi koncerata zbora i orkestra *Radio Leipziga*, održanih 1985. godine u Bazilici Presvetog Srca Isusova u Palmotićevoj ulici. Glavna je zamjerka tim koncertima bila neprikladan prostor bazilike „čija zaglušna jeka znatno otežava dotok glazbe do auditorija“²³³. Osim Jagode Martinčević, Branko Magdić također je u svojoj kritici istaknuo akustički neprimjeren prostor izvedbe Händelovih *Himana* (iz programa i kritika nije poznato o kojem je himanu riječ) i oratorija *Izrael u Egiptu*, zbog zvukovnog prelijevanja iz jedne harmonije u drugu, „onemogućujući na taj način pravu kontrolu skupne svirke“²³⁴. Isto tako u kritikama dviju uzastopnih izvedbi oratorija *Theodora* (1994.), u katedrali u Varaždinu i *Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog u Zagrebu*, Nenad Turkalj uspoređuje ta dva prostora s akustičke strane, dajući prednost prostoru dvorane *Lisinski* u čijem se „sasvim drugačijem akustičkom prostoru bolje potvrdila preciznost, specifični pristup dinamici i karakterizacija pojedinih odlomaka“²³⁵. Budući da je koncertna dvorana imala bolje akustičke uvjete i instrument – orgulje, nije bilo potrebe za izvođenjem Händelovih oratorija i duhovnih skladbi u crkvama, iako su i njihovi prostori povremeno korišteni za izvedbe. Do izgradnje dvorane *Lisinski*, 1973. godine, Händelova djela su najvećim dijelom u Zagrebu izvođena u *Hrvatskom glazbenom zavodu* i *Koncertnoj dvorani Istra*. Prve male orgulje sa šest registara za *Hrvatski glazbeni zavod* bile su nabavljene 1893. godine od strane tvrtke Heferer²³⁶, zatim je nove orgulje izradila

²³¹ Usp. Vragović, Eduard, Vladimir Huzjan, *Vrijednosti i značaj popratnih programa 45 festivalskih godišta varaždinskih baroknih večeri (1971.-2015.)*, 27, 2016, str. 182-183. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/171594> (zadnji pristup: 26.07.2019.)

²³² Stanetti, Maja, *Kultura*. Školnički šarm, *Večernji list*, XXXIX, 1995, 11521, 30.

²³³ Martinčević, Jagoda, *Kultura*. Ocjenjujemo. Barokne majstorije, *Vjesnik*, XLV, 1985, 13639, 7.

²³⁴ Magdić, Branko, *Kultura*. Noćno pero krtičara. Antilajpciški Bach, *Večernji list*, XXIX, 1985, 7992, 5.

²³⁵ Turkalj, Nenad, *Kultura*. Händel veličanstveni, *Vjesnik (Zagrebačko izdanje)*, LV, 1994, 16878, 17.

²³⁶ Miklaušić-Čeran, Snježana, *Dvadeset godina orguljaške ljetne škole u Šibeniku : (1994.-2013.)*, Šibenik: Organum ; Gradska knjižnica „Juraj Šižgorić“, 2015, str. 21.

tvrtka Josepha Brandla iz Maribora, a 1938. godine August Faullend Heferer proširio je Brandlove orgulje 1938. godine i označio ih kao svoj opus 248. Neko vrijeme one su korištene u nastavi i koncertnoj djelatnosti, ali kako su se ipak pokazale nedostatnim za obje ove namjene, premještene su i danas se nalaze u crkvi sv. Jurja Mučenika u Odri.²³⁷ U dvije od pet izvedbi Händelovih oratorija u *Hrvatskome glazbenom zavodu (Izrael u Egiptu 1931., Semele 1943., Izrael u Egiptu 1948., Juda Makabejac 1973. i Mesija 1985.)* na programima su navedeni solisti na orguljama (1931. Franjo Dugan St. i 1948. pijanist Jurica Murai). Među podacima za izvedbe u *Koncertnoj dvorani Istra* ne nalaze se podaci o orguljašima iz čega se može pretpostaviti da dvorana nije imala odgovarajući instrument. Opere Georga Friedricha Händela rjeđe su u Hrvatskoj izvođene koncertno²³⁸, dok su odgovarajuće uprizorenje doživjele u kazalištima. U *Hrvatskome narodnom kazalištu* u Zagrebu u dva navrata je izvedena opera *Agrippina* i to 2004. godine, kad je nastupio gostujući ansambl iz Amsterdama (*Combattimento consort Amsterdam*) i 2016. godine, kad je predstava ostvarena kao projekt studenata *Muzičke akademije* u Zagrebu. Iste je godine u *Hrvatskom narodnom kazalištu „Ivan pl. Zajc“* u Rijeci u domaćoj postavi izvedena opera *Giulio Cesare in Egitto*. Manje poznatu Händelovu operu *Imeneo* u Hrvatskoj su tri puta predstavili članovi ansambla *Moskovskog komornog glazbenog kazališta*: u *Hrvatskome narodnom kazalištu* u Osijeku (1988.), u *Kazalištu Jazavac* u Zagrebu (1990.) i u *Kazalištu Marina Držića* u Dubrovniku (1990.). Prema dostupnim podacima iz periodike zabilježene su koncertne izvedbe na otvorenom od 30-ih godina 20. stoljeća u Zagrebu, a u Dubrovniku od početka *Dubrovačkih ljetnih igara* 1950. godine. Tako su se među brojnim drugim djelima, našle i Händelove opere *Giulio Cesare in Egitto* koji je izveden u atriju *Klovićevih dvora* u Zagrebu 1999. i *Orlando*, koja je izvedena 2017. godine u klastru benediktinskog samostana na otoku Lokrumu.

²³⁷ Armano, Emin, *Orgulje hrvatskih graditelja : tragom Ladislava Šabana*, Zagreb: Jakša Zlatar, 2006, str. 225.

²³⁸ Primjer je opera *Serse*, koja je koncertno izvedena 1985. u *Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog* u Zagrebu.

5. Tekstovi u periodici

5.1. Klasifikacija i broj tekstova

Vrlo je vjerojatno da su, prema praksi prihvaćenoj u nekim europskim zemljama obavijesti o kazališnim predstavama, koncertnim događanjima i nekim drugim glazbenim priredbama bili objavljivani od samog početka izlaženja časopisa i novina u Zagrebu (Hrvatskoj). Najstariji sačuvani naslov časopisa, *Luna. Agramer Zeitschrift*, čiji je prvi broj izašao 1. srpnja 1826. sadrži najavu nastupa vojničke glazbe i zabave s domjenkom i plesom u parku Maksimir, a već u travnju 1827. objavljena je kritika prvoga koncerta *Societas filharmonica zagradiensis* (današnji *Hrvatski glazbeni zavod*) s kojim je 18. travnja 1827. počela do danas neprekinuta koncertna djelatnost u Zagrebu.²³⁹

Zaključci o izvedbama Händelovih duhovnih i svjetovnih vokalno-instrumentalnih djela, njihovim izvođačima, organizatorima i odjecima tih izvedbi u hrvatskoj glazbenoj javnosti u prethodnim poglavljima ovoga rada temelje se na tekstovima najava, osvrti i kritika. Tijekom istraživanja i prikupljanja podataka nastojalo se pronaći barem po jedan objavljeni tekst u tisku, a za mnoge izvedbe pronađena su dva ili čak više tekstova u različitim naslovima periodike kako bi se dobila što bolja slika o prihvaćanju Händelovih skladbi u Hrvatskoj. Otvaraju se mogućnosti daljnjeg istraživanja i prikupljanja tekstova, ali čini se da se na temelju obrađenih sadržaja može zaključiti da su u njima iznesene relevantne prosudbe različitih autora. Budući da ne postoji obrađena kronologija koncertnih događanja u Zagrebu (od 1827.), a čini se niti u nekim drugim glazbenim središtima u Hrvatskoj²⁴⁰, novine i stručni časopisi ostaju najbogatijim izvorom za proučavanje koncertnog života u Hrvatskoj, u ovom slučaju izvedbi duhovnih i svjetovnih vokalno-instrumentalnih djela Georga Friedricha Händela. Za razliku od brojnih stručnih glazbenih časopisa objavljivanih u nekim europskim zemljama već od 18. stoljeća, glazbeni časopisi u Hrvatskoj počinju se objavljivati tek u posljednjoj četvrtini 19. stoljeća²⁴¹, ali u njima – prema zaključku Sanje Majer Bobetko – „(...) glazbena je kritika vrlo slabo zastupljena. U autentičnome smislu glazbene kritike zapravo i nema, jer se rijetki osvrti na glazbena događanja zadržavaju na razini izvješća ne pokazujući ambiciju da vrednuju i interpretiraju izvedbu ili samo glazbeno djelo. Zamjetniji kritički zahvati na području

²³⁹ Usp. Miklaušić-Ćeran, Snježana, *Održi koncertnoga života Zagreba između 1826. i 1858. u zagrebačkim novinama i časopisima*. Doktorski rad, Zagreb: (vlast. nakl.), 2012, str. 218.

²⁴⁰ Usp. *ibid.*, str. 44.

²⁴¹ Naslovi prvih časopisa su: *Sveta Cecilija* (1877.), *Gusle* (1892.) i *Glazba* (1893.).

onodobne glazbene kritike prisutni su u napisima tiskanim u dnevnom tisku ili književnim časopisima, odnosno časopisima za pitanje kulture i umjetnosti *en general* (...) ²⁴². Glazbenu kritiku u Hrvatskoj za razdoblje između dva svjetska rata posebno je obradila Sanja Majer Bobetko, a kako *Bibliografija rasprava i članaka. Struka VI. Muzika* obuhvaća tekstove objavljene do 1945. godine, možda bi kao jedan od budućih zadataka hrvatske muzikologije mogao biti sistematiziranje svih objavljenih tekstova o glazbi do danas, što uključuje rasprave, članke i glazbene kritike.

Polazeći od dostupnih podataka o koncertnim ili kazališnim izvedbama Händelovih duhovnih i svjetovnih vokalno-instrumentalnih skladbi, bilo je potrebno krenuti u samostalno prikupljanje bibliografskih jedinica koje se moglo razvrstati u tri kategorije: 1. najave, 2. osvrte i 3. kritike. Najave u tjednim i dnevnim novinama su kratki tekstovi, najčešće objavljeni u rubrikama iz kulture, ili u rubrikama o dnevnim događanjima, a njihova je namjena da potencijalne posjetitelje kazališnih i koncertnih izvedbi u najkraćim crtama informiraju o predstojećem glazbenom događaju. One ne sadrže nikakve osvrte na samo glazbeno djelo, već podatke o prostoru i vremenu izvedbe te o izvođačima. Zanimljiv primjer je najava javnog pokusa Händelovog oratorija *Semele*, koji je bio najavljen za 4. lipnja 1943. godine. Prema dosadašnjem stanju istraživanja nisu pronađene bibliografske jedinice koje bi potvrdile održavanje tog koncerta, zbog čega je ta najava trenutno jedini vrijedni dokaz izvedbe spomenutog Händelovog oratorija, za koji nisu pronađeni podaci o još nekim izvedbama u razdoblju obuhvaćenom ovim istraživanjem. ²⁴³ Osvrti se odnose na već prošle glazbene događaje i najčešće donose osnovne podatke o mjestu, vremenu izvedbe, izvođačima i reakcijama publike, ne upuštajući se u opširnije vrednovanje pojedine izvedbe. U osvrtima na glazbene događaje zapravo je jezgra glazbene kritike, koja će se opširnije osvrutati na različite aspekte izvedbi glazbenih djela, a referent – autor osvrta – dokumentira događaj koji bi bez toga ostao potpuno nepoznat kasnijim naraštajima. ²⁴⁴ Informacijama najbogatiji i najupotrebljiviji izvori za ovaj rad bili su autorski tekstovi, koji se mogu podvesti pod pojam „glazbena kritika“. Čini se da je prvi puta taj izraz u periodici u Zagrebu u 19. stoljeću naveden u tekstu potpisanom neotkrivenom šifrom „ý“, a odnosi se na drugi društveni koncert samo za članove *Hrvatskoga glazbenog zavoda*, održan 4. siječnja 1856. Autor na početku teksta kaže

²⁴² Majer-Bobetko, Sanja, Glazbena edukacija, reprodukcija, periodika i kritika u Hrvatskoj u drugoj polovici XIX. stoljeća, u: Ježić, M. (ur.), *Hrvatska i Europa : kultura, znanost i umjetnost*, sv. 4: *Moderna hrvatska kultura od preporoda do moderne (XIX. stoljeće)*, Zagreb: Školska knjiga, 2009, str. 652.

²⁴³ Usp. ***, *Zagrebačke viesti*. Glasbena večer, *Hrvatski narod*, V, 1943, 749, 4.

²⁴⁴ Usp. Braun, Werner von, *Musikkritik*, Köln: Musikverlag Hans Gerig, 1972, str. 50.

da „glazbenu kritiku“ počinje pisati s pravim „duševnim zadovoljstvom“ s obzirom na visoki interpretativni domet komornog koncerta na kojem su nastupili članovi društva i gostujući glazbenici.²⁴⁵ Glazbena kritika u Muzičkoj enciklopediji definirana je kao: „javno izricanje mišljenja o vrijednosti muzičkog djela i o načinu njegova izvođenja, u dnevnoj, tjednoj i stručnoj štampi“²⁴⁶. Kao glavni problem tradicionalne glazbene kritike, Sanja Majer Bobetko u svom radu ističe njeno verbalno izražavanje, dok glazba kao medij ima potpuno drugačiji način „protoka“ i „svoga mjesta“ u određenom prostoru i vremenu. Glazbena kritika može se usmjeriti u dva pravca: na kritiku samoga glazbenog djela i na kritiku njegove izvedbe.²⁴⁷ U izradi ovoga rada uglavnom su korištene dnevne i tjedne novine u kojima su objavljene glazbene kritike u pravilu bile usmjerene na prosudbu izvedbe glazbenoga djela. Budući da se radi o informativnim glasilima općega tipa, a ne o stručnim glazbenim časopisima, prosudbe izvedbi bile su zanimljivije za veoma široku čitateljsku publiku pa su izostale kritike samih djela.

Tijekom istraživanja provedenog između travnja i rujna 2019. godine, prikupljeno je 114 tekstova o izvedbama Händelovih duhovnih i svjetovnih vokalno-instrumentalnih djela. Na temelju sakupljenih podataka o održanim izvedbama u dnevnim novinama pronađeno je sedam najava, sedam osvrta i sto kritika.

²⁴⁵ Usp. Miklaušić-Ćeran, Snježana, *Odrzi koncertnoga života Zagreba između 1826. i 1858. u zagrebačkim novinama i časopisima*. Doktorski rad, Zagreb: (vlast. nakl.), 2012, str. 138-139.

²⁴⁶ Andreis, Josip, Kritika, muzička, u: Kovačević, K. (ur.), *Muzička enciklopedija*, Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod, 1974, sv. 2, str. 384.

²⁴⁷ Vidi više o tome u: Braun, Werner von, *Musikkritik*, Köln: Musikverlag Hans Gerig, 1972, str. 40-41, 47-50.

5.2. Autori tekstova i slika o izvedbama Händelovih vokalno-instrumentalnih djela kroz tekstove kritika

S obzirom na relativno mali broj izvedbi vokalno-instrumentalnih duhovnih i svjetovnih skladbi Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj i slabije poznavanje glazbene publike, glazbeni kritičari bi u svojim tekstovima trebali pokazati neke od svojih osobina, odnosno sposobnosti koje Sanja Majer Bobetko navodi ovako: „1. Poznavanje kompozicijsko-tehničkih, teoretskih principa glazbenog stvaralaštva; 2. Poznavanje povijesti, estetike i sociologije glazbe, što uključuje i povijest glazbene interpretacije; 3. Široko opće obrazovanje, osobito u području estetike i disciplina vezanih u druge umjetnosti (...)“²⁴⁸ Nadalje, prema njenom bi mišljenju glazbeni kritičar morao posjedovati dozu kreativnosti, kako bi mogao „na temelju subjektivnog doživljaja tek odzvučanoga glazbenog djela i racionalne spoznaje njegovih kvaliteta zasnovane na poznavanju glazbenih disciplina, rezultirati literarno uobličnim izrazom tih procesa koji u sebi nose elemente razmatranja, prosuđivanja, često vrednovanja (...)“²⁴⁹.

Imena autora tekstova o izvedbama duhovnih i svjetovnih vokalno-instrumentalnih djela uvrštena su u tablicu na kraju poglavlja, iz koje se vidi broj objavljenih tekstova i razdoblje u kojem su napisani. Dosadašnjim istraživanjem obuhvaćeni su tekstovi sedamnaestero autora. Bez obzira na to što su neki od njih zastupljeni samo s jednim tekstom, ne smije ih se zanemariti zbog toga što se odnose na početke izvedbi Händelovih skladbi u Hrvatskoj. Pod time se prvenstveno misli na skladatelje i glazbene pisce Luju Šafraneka-Kavića i Milana Majera, koji su popratili prvu izvedbu oratorija *Izrael u Egiptu*, 1931. godine, te na skladatelja Ivu Kirigina, čija se kratka kritika odnosi na sljedeću izvedbu oratorija *Izrael u Egiptu*, s kojom je 20. travnja 1948. počela neprekinuta djelatnost današnje *Zagrebačke filharmonije*. U dvije kritike Bosiljka Perić-Kempf veoma pohvalnim naslovima („Impresivni Händel“ i „Monumentalni zvuci“) i riječima ocijenila je izvedbe dvaju Händelovih oratorija, i to oratorij *Mesija na 15. Varaždinskim baroknim večerima*, 1985. i oratorija *Juda Makabejac na 18. Varaždinskim baroknim večerima*, 1988. godine. Davor Schopf u dvije objavljene kritike izvedbi moteta *Silete venti* (1999.) i opere *Agrippina* (2004.), osim pohvalnim ocjenama o izvedbama, daje i kratki prikaz osobitosti i povijesno-teoretskih odrednica tih djela te ih stavlja u određeni povijesni okvir. Andrija Tomašek, hrvatski pedagog, muzikolog i glazbeni pisac,

²⁴⁸ Majer-Bobetko, Sanja, *Glazbena kritika na hrvatskom jeziku između dvaju svjetskih ratova*, Zagreb: HMD, 1994, str. 15.

²⁴⁹ Ibid., str. 14.

popratio je prve hrvatske izvedbe oratorija *Mesija* (1958.), *Belshazzar* (1965.) i *Jefta* (1966.). Njegovi tekstovi pomalo odstupaju od onih u kojima su iznesene samo bilješke o izvedbi, jer je prve izvedbe u Hrvatskoj popratio nešto opširnijim uvodima o tekstualnom i glazbenom sadržaju ovih oratorija.

Kao jedan od načina analize kritičkih tekstova, bilo je zanimljivo ponovno staviti u kontekst obrazovanje, ovoga puta autora tekstova kritika. U sklopu nastavnog plana *Muzičke akademije* u Zagrebu, 1948. godine osnovan je Historijsko-teoretski odjel, koji je u granicama mogućnosti trebao biti zamjena za muzikološku katedru.²⁵⁰ Možda je nedostatak stručne katedre za muzikologiju bio razlogom zbog kojeg je prije njenog nastanka bila praksa da kritike pišu uglavnom skladatelji, glazbenici, ili čak stručnjaci drugih humanističkih znanstvenih profila. Tek 1970. godine osnovan je Odsjek za muzikologiju, na kojem je u nastavi, između ostalog, bilo pokriveno područje glazbene kritike, što se u pregledu glazbenih kritika o izvedbama Händelovih skladbi odražava na način što većinu kritika potpisuju ili diplomanti Historijskog odjela ili Odsjeka za muzikologiju. Zbog toga je i zamjetno da se u kritikama od 70-ih godina do kraja 20. stoljeća – Jagode Martinčević, Maje Stanetti i Branka Magdića – nalazi više napomena i informacija o samim Händelovim djelima, što ukazuje na to da su autori poznavali muzikološku literaturu. U njihovim je kritikama vidljiv studiozniji pristup, te se na temelju njih može uvidjeti da su autori konzultirali stručnu literaturu i htjeli čitateljima približiti kontekst nastanka djela, njegovo mjesto u opusu skladatelja, njegove odlike, radnju (...), a ne samo puke činjenice o izvedbi djela, što je praksa u kasnijim godinama (od 2005. godine nadalje).

Autori kritika koji se izdvajaju s najvećim brojem tekstova o izvedbama Händelovih djela su – na prvom mjestu Maja Stanetti sa čak dvadeset tekstova, Jagoda Martinčević i Nenad Turkalj sa po šesnaest tekstova, Branko Magdić s petnaest i Višnja Požgaj s jedanaest tekstova kritika sustavno objavljivanih kroz duži niz godina njihova glazbeno-publicističkog rada. Iako su njihove kritike izvedbi (konkretno Händelovih djela) nastajale u vremenski udaljenim godinama života i rada, nije vidljiva osobita razlika u načinu i stilu pisanja s obzirom na vremenski razmak od više godina, tj. svatko od njih pisao je svojim prepoznatljivim stilom. Međutim, te su razlike očekivano vidljive u osobinama i stilu pisanja među autorima, pogotovo

²⁵⁰ Usp. Šaban, Ladislav, *Muzičko školstvo u Hrvatskoj*, u: Tomašek, A. (ur.), *Razvoj muzičkog školstva u SR Hrvatskoj : 1788 – 1968*, Zagreb: Zajednica muzičkih škola SR Hrvatske (et al.), 1968, str. 43.

onima koji su pisali u isto vrijeme te svakako valja navesti neke od značajki i razlika u njihovom stilu pisanja.

Najveći broj kritika o izvedbama Händelovih duhovnih i svjetovnih vokalno-instrumentalnih djela, prema rezultatima dobivenim u ovome istraživanju, svakako pripada Maji Stanetti, čije su kritike (njih dvadeset) o izvedbama Händelovih djela sustavno nastajale od 1988. do 2012. godine. Proučavajući njene kritike i sagledavajući ih kao cjelinu, zamjetni su njihovi poetski, intrigantni naslovi u kojima ne otkriva temu kritike – vjerojatno iz želje za izazvanjem znatiželje kod čitateljstva. Neki od takvih naslova su „Nutrina glazbenog smisla“, „Izdržali kušnju“, „Žene vode igru“, „Spletke iz spavaonice“ i dr. Za razliku od Maje Stanetti, Nenad Turkalj u naslovima odmah otkriva o kojem će se djelu u pojedinoj kritici govoriti. Njegovi i tekstovi Višnje Požgaj mogu se promatrati kao vrste opširnijih osvrti, što se ponovno može povezati s njihovom djelatnošću i profesijom, budući da ni jedan od njih nije diplomirani muzikolog. Naime, iz njihovih se tekstova ne može vidjeti dublje poznavanje muzikološke literature o određenim djelima – uglavnom su tekstovi sastavljeni od izvješća o koncertu i kritika izvođača, kao vrste osvrti.

U šesnaest tekstova Jagode Martinčević, glazbene kritičarke dnevnika *Vjesnik*, zamjetna je najveća stručnost i poznavanje glazbene literature, kao i konkretno Händelovog opusa. Često u uvodu svojih kritika smješta i razvrstava izvedena djela s obzirom na njihovu važnost u Händelovom opusu (možda ponekad i po svom osobnom nahođenju), i prema tome donosi zaključke je li to djelo „zaslužilo“ biti na repertoaru, i koji je razlog njegova uvrštavanja na hrvatski repertoar Händelovih djela. Jedino u njenim tekstovima zamjetna je ranije spomenuta kritika samih djela, što je vidljivo već iz njene druge kritike Händelova djela, oratorija *Mesija*, gdje u uvodu predstavlja oratorij kao „kapitalnu tvorevinu muzičke povijesti“²⁵¹. U kritici prve hrvatske izvedbe oratorija *Juda Makabejac*, uspoređuje oratorij s drugim kompozicijama iz Händelova opusa i usput ga ocjenjuje kao djelo nepravedno uvršteno u opus slavni i često izvođenih Händelovih djela: „(...) u mogućnosti smo razlučiti prave od nekih drugih vanjskih i neglazbenih razloga popularnosti »Makabejca«, to više jer pouzdano znamo da u Händelovu opusu ima i vrednijih, a i atraktivnijih kompozicija“²⁵². Odluku za odabirom nekih Händelovih djela za repertoar hrvatske koncertne scene, kao npr. koncertnu izvedbu opere *Serse*, pripisuje isključivo vanjskim okolnostima, a time donosi i svoje sudove i

²⁵¹ Martinčević, Jagoda, Kultura. Dobar program i vrsne interpretacije, *Vjesnik*, XXXIII, 1972, 9196, 9.

²⁵² Martinčević, Jagoda, Ocjenjujemo. Korak do uspjeha, *Vjesnik*, XLIV, 1984., 13324, 13.

stavove o pojedinim djelima: „Da nije Evropske godine glazbe i 300. rođendana G. F. Händela, u Zagrebu zacjelo ne bismo čuli operu »Xerxes«. Možda i s pravom, jer je izvedba toga djela otkrila razloge svoje rijetke prisutnosti na repertoarima“²⁵³.

Najveća odstupanja od sveopćih, zajedničkih stavova i sudova o pojedinoj izvedbi uočena su u kritikama muzikologa Branka Magdića. Za razliku od njegovih prvih kritika izvedbi Händelovih djela, u kojima su odobravanjima cjelokupne izvedbe i izvođačkog aparata pohvaljene izvedbe oratorija *Mesija* (1981.) i *Samson* (1983.), neke kasnije izvedbe procjenjivao je Branko Magdić vrlo oštro i s negativnim prizvukom, što je uočljivo već u samim naslovima „Pretežak zalogaj“, „Što prije – zaboraviti“, „Muka Händelova“ i dr. Njegove su kritike uglavnom najduže i obuhvaćaju i osvrću se na najviše različitih izvedbenih elemenata pojedinog djela u usporedbi s tekstovima drugih autora. Ne obazire se toliko na djelo samo, već ocjenjuje njegovu izvedbu u svim segmentima – dirigentskom, zbarskom, orkestralnom i solističkom, gdje gotovo uvijek izdvaja i ocjenjuje svakog pojedinog solista, bez obzira na važnost njegove uloge. Analizirajući tekstove kritika, zanimljivo je usporediti tekstove različitih kritičara, čija su se razdoblja djelovanja podudarala u određenom periodu i koji su pisali o istoj izvedbi u različitim naslovima periodike. To je također jedan od razloga zbog kojeg je za svaku izvedbu Händelovog djela prikupljeno više tekstova (najčešće dva), iz različitih dnevnika – uglavnom su kao izvori korišteni *Vjesnik* i *Večernji list*. Najbolji pokazatelj Turkaljeve strogosti i različitosti sudova u odnosu na njegove kolege, kritičare suvremenike, jest izvedba oratorija *Theodora*, 1994. godine. Za taj su oratorij pronađene četiri kritike troje različitih autora, Maje Stanetti, Nenada Turkalja i Branka Magdića. Dok se pozitivna strana kritike Maje Stanetti više odnosi na samo Händelovo djelo, a onda i izvođački aparat, Branko Magdić je već u svom naslovu kritike „Händel veličanstveni“ „najjavio“ naklonost ovoj, u svakom smislu „reprezentativnoj izvedbi“²⁵⁴ za koju je maestro Kranjčević, ukratko, „osigurao odgovarajuće interprete i ansamble“²⁵⁵. Nenad Turkalj u svojoj kritici izlaže potpuno suprotna stajališta o istoj izvedbi tog oratorija, negativno ocijenivši sve njene aspekte riječima: „(...) bez meditativnog pregnuća, toj prelijepoj glazbenoj supstanci upravo je nepravredno suđena dosada nizanja suhoparnih brojeva (...)“²⁵⁶. Ove Turkaljeve riječi najviše se odnose na rad i pristup dirigenta Vladimira Kranjčevića, ali i solista, među kojima nije

²⁵³ Martinčević, Jagoda, *Kultura*. „Xerxes“ na pola puta, *Vjesnik*, XLV, 1985, 13682, 13.

²⁵⁴ Turkalj, Nenad, *Kultura*. Händel veličanstveni, *Vjesnik* (Zagrebačko izdanje), LV, 1994, 16878, 17.

²⁵⁵ Ibid.

²⁵⁶ Magdić, Branko, *Kultura*. Nepravda prema Teodori, *Večernji list*, XXXVIII, 1994, 1116, 25.

poštedio ni Dunju Vejzović, naslovnu junakinju kojoj je zamjerke pronašao u izgovoru staroengleskog teksta.

Glazbene kritike Händelovih djela objavljene od 70-ih godina 20. stoljeća do otprilike 2005. godine odlikuju se s jedne strane dubljim poznavanjem Händelovih izvornika, a s druge strane utemeljenošću prosudbi o izvedbama djela na temelju poznavanja izvođačke prakse u Hrvatskoj i vjerojatno u nekim drugim glazbenim sredinama. To je autorima omogućilo donošenje prosudbi izvedbi, u kojima se odražava i njihov subjektivni doživljaj pa se tako te kritike mogu promatrati u rasponu od onih koji izvedbama odriču svaku vrijednost i kvalitetu, do prosudbi izvedbi koje su izrazito pohvalne. Nešto teže je bilo pronaći glazbene kritike nakon 2005. godine, a one se zapravo više mogu shvatiti kao prošireni osvrti, a ne u onom smislu kako je glazbena kritika bila shvaćena u prethodnom razdoblju.

Ime autora	Broj kritika	Godine objavljivanja
Antić Brautović, Julijana	1	2008.
Derk, Denis	1	1998.
Kirigin, Ivo	1	1948.
Magdić, Branko	15	1981.-1999.
Majer, Milan	1	1931.
Martinčević, Jagoda	16	1970.-1985.
Perić-Kempf, Bosiljka	2	1985.-1988.
Pofuk, Branimir	1	2016.
Požgaj , Višnja	11	1996.-2006.
Reiching, Aleksandar	1	1966.
Schopf, Davor	2	1999.-2004.
Stanetti, Maja	20	1988.-2012.
Šafranek-Kavić, Lujo	1	1931.
Špoljarić, Mirta	6	2007.-2009.
Tomašek, Andrija	4	1958.-1965.
Turkalj, Nenad	16	1958.-2000.
Weber, Zdenka	1	2011.

6. Zaključak

U prethodnim su poglavljima ovoga rada rekonstruirani podaci o izvedbama duhovnih i svjetovnih vokalno-instrumentalnih skladbi Georga Friedricha Händela. Na temelju arhivske građe i tekstova kritika objavljenih u dnevnim novinama utvrđena je zastupljenost koncertnih i glazbeno-scenskih izvedbi Händelovih djela, kao i njihova recepcija u glazbenoj sredini gdje ne postoji tradicija izvođenja barokne glazbe, što je samo jedan od mogućih pristupa istraživanju recepcije pojedinog autora. Na kraju ovog rada mogu se donijeti zaključci koji na svojevrsan način objedinjuju rezultate istraživanja:

1. Na temelju dostupne i proučene arhivske građe i periodike, početak recepcije Händelova vokalno-instrumentalnog opusa u glazbenom životu u Hrvatskoj pomaknut je u 20. stoljeće (točnije njegovu drugu četvrtinu). To znači da u 19. stoljeću, kada se počinje stvarati glazbeni život u Zagrebu (Hrvatskoj) prema europskim uzorima ne postoji tradicija izvedbi Händelovih vokalno-instrumentalnih skladbi i interpretacije baroknoga repertoara. Stalna koncertna djelatnost u Zagrebu počinje 18. travnja 1827. godine prvim društvenim koncertom novoutemeljenog *Societas filharmonica Zagrabienensis* (današnji *Hrvatski glazbeni zavod*), društva koje je utemeljeno na isti način kao i društvo *Musikverein* u Beču, 1812. godine. Zbog političke vezanosti Hrvatske uz Austriju (do 1867.), odnosno Austro-Ugarsku do 1918. i velikog utjecaja bečke na hrvatsku kulturu, bilo bi dobro usporediti i ovdje navesti podatke o recepciji Händelovih djela u 19. stoljeću u Beču u izvedbi članova *Musikvereina* u Beču (budući da drugi izvori istraživanja u ovom radu nisu obrađeni). Prva izvedba nekog Händelovog vokalno-instrumentalnog djela u sastavu društva *Musikvereina*, bila je izvedba oratorija *Juda Makabejac*, 16. ožujka 1834. godine, što je skoro sto godina razlike u odnosu na prvu izvedbu jednog Händelovog oratorija, *Izrael u Egiptu*, 1931. godine u Zagrebu. Nije na odmet spomenuti i prvu izvedbu najizvođenijeg Händelovog oratorija *Mesija* (prema rezultatima ovog istraživanja najizvođenijeg u Hrvatskoj, ali po svemu sudeći i u drugim glazbenim središtima u inozemstvu), koji je u Beču prvi put izveden 9. studenog 1862. godine, a prva integralna zagrebačka izvedba zabilježena je tek 1958. godine. Prema popisu društvenih koncerata bečkoga *Musikvereina*, može se zaključiti da su od prve izvedbe, 1834. godine, Händelova vokalno-instrumentalna djela

postala repertoarnom konstantom i bila izvođena gotovo svake godine.²⁵⁷ Početak recepcije Händelova vokalno-instrumentalnog opusa u Ljubljani, u još bližem glazbenom središtu u okviru Habsburške monarhije, obilježen je 1894. godine, kada je prema podacima iz *Bibliografije rasprava i članaka* iz 1984. godine izveden Händelov oratorij *Mesija*.²⁵⁸

- Što se tiče recepcije opusa baroknih skladatelja, do sada je detaljnije proučena prisutnost instrumentalnih i vokalno-instrumentalnih skladbi Johanna Sebastiana Bacha na koncertima u Zagrebu do 1940. godine. Prve izvedbe instrumentalnih i vokalno-instrumentalnih djela Johanna Sebastiana Bacha zabilježene su već 1862. godine (nastupio je violinist Nikola Dimitrijević Svječinić s jednom neimenovanom skladbom)²⁵⁹. Do 1900. godine zabilježeno je samo jedanaest izvedbi Bachovih skladbi, a znatniji udio u repertoaru zauzele su osobito između 1921. i 1930. godine zahvaljujući klavirskom pedagogu i pijanistu Svetislavu Stančiću (1895.-1970.), koji je proveo neko vrijeme u Berlinu i prvi od domaćih interpretata izvodio Bachove klavirske, solističke i koncertantne skladbe.²⁶⁰ Između 1911. i 1920. vrijedno je istaknuti dva gostovanja violončelista Pabla Casals u Zagrebu 1913. godine kada je izvodio suite Johanna Sebastiana Bacha. Tijekom Prvoga svjetskoga rata, kada su koncertni život Zagreba (umjesto dotadašnjih brojnih nastupa pjevačkih društava) obilježila gostovanja poznatih glazbenika iz Austro-ugarske monarhije (violinist Bronislav Huberman, pijanisti Elly Ney, Wilhelm Backhaus, i dr.) predstavljene su brojne skladbe Johanna Sebastiana Bacha.²⁶¹ Na temelju analize tablica s podacima o izvedbama duhovnih i svjetovnih vokalno-instrumentalnih djela skladatelja iz razdoblja baroka (1600.-1750.), može se zaključiti da su ta djela bila rjeđe uvrštavana u programe koncerata i glazbeno-

²⁵⁷ Usp. Die Programme der Gesellschafts-Konzerte. 1815-1912., u: Perger, Richard von – Hirschfeld, Robert (ur.), *Geschichte der k. k. Gesellschaft der Musikfreunde in Wien*, Wien: Direktion der k. k. Gesellschaft der Musikfreunde in Wien, 1912, str. 285-317.

²⁵⁸ Vidi u: Jauker, Otto, Die Aufführung des Oratoriums *Messias* von Händel, *Laibacher Zeitung*, CXIII, 1894, 79, 661-662. Navedeno prema: Kuntarić, M. (ur.), *Bibliografija rasprava i članaka. Muzika. Struka VI*, sv. 1, Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod »Miroslav Krleža«, 1984, str. 354.

²⁵⁹ Miklaušić-Ćeran, Snježana, Skladbe Johanna Sebastiana Bacha u koncertnom životu Zagreba između 1862. i 1940. Prilog istraživanju koncertnog repertoara u Zagrebu (Hrvatskoj), *Arti musices*, XXXIV, 2003, 1-2, 98. Novija istraživanja kao što su Magistarski rad Marije Cestarić i Doktorski rad Martine Mičije Palić također donose preglede izvedbi instrumentalnih djela Johanna Sebastiana Bacha. Marija Cestarić ih navodi u kontekstu gostovanja stranih komornih sastava i solista u Hrvatskoj u prvoj polovici 20. stoljeća, a Martina Mičija Palić u kontekstu nastupa inozemnih i domaćih pijanista kroz 19. i prvu polovicu 20. stoljeća. Vidi više u: Cestarić, Marija, *Hemeroteka Dragutina Aranya u Hrvatskom glazbenom zavodu (1912. – 1928.)*, Diplomski rad, Zagreb, 2017.; Mičija Palić, Martina, *Pijanistice zagrebačke sredine s kraja 19. i prve polovine 20. stoljeća u svjetlu suvremenoga pijanizma i glasovirske pedagogije*, Doktorski rad, Zagreb, 2019.

²⁶⁰ Usp. *Ibid.*, str. 125.

²⁶¹ Usp. *Ibid.*, 117-125.

scenskih izvedbi. Ipak, prema broju izvedbi prvo mjesto pripada opusu Johanna Sebastiana Bacha, čije se izvedbe vokalno-instrumentalnih djela mogu sustavno pratiti od 1942. godine. Najčešća Bachova djela na repertoaru u Hrvatskoj prema pretraženim izvorima su: *Magnificat, BWV 243, Misa u h-molu, BWV 232, Muka po Mateju, BWV 244, Muka po Ivanu, BWV 245*. Od nekih reprezentativnih baroknih vokalno-instrumentalnih skladbi drugih skladatelja, na programima su se češće našli ovi naslovi: *Gloria RV 589, Antonia Vivaldija, Vespro della Beata Vergine, SV 206* Claudia Monteverdija od duhovnih skladbi i opere *Orfej i Krunidba Popeje* Claudia Monteverdija te opera *Didona i Eneja* Henryja Purcella od svjetovnih skladbi. Izvedbe opera uglavnom su povezane uz glazbene festivale u Hrvatskoj, i to *Dubrovačke ljetne igre, Splitsko ljeto* i *Varaždinske barokne večeri*. U radu nisu iscrpljeni svi izvori istraživanja o recepciji djela navedenih i nekih drugih baroknih skladatelja, čime se otvaraju mogućnosti novih sustavnih istraživanja kako bi se dobila cjelovitija slika o zastupljenosti baroknih skladbi na repertoaru u Hrvatskoj.

3. U zasebnim tablicama navedene su izvedbe solističkih i zbornih odlomaka iz Händelovih opera i oratorija. Ulomci su izvođeni na koncertima različitih priređivača profesionalnih glazbenika ili čak studenata, a kako su najčešće bili dio poduljeg koncertnog programa, često u osvrtima i kritikama koncerata nisu posebno izdvajane pa nisu ušle u uži fokus ovog istraživanja. Najviše izvedbi ulomaka iz talijanskih svjetovnih djela odnosi se na ariju „Ombra mai fu“ iz opere *Serse*, a najčešće izveden zborni odlomak je popularni zbor „Alleluja“ iz oratorija *Mesija*.
4. Većem broju izvedbi Händelovih djela uvelike je pridonijela obljetnička godina, 1985., kada je u svijetu, ali i u Zagrebu (Hrvatskoj) proslavljena 300. obljetnica rođenja Georga Friedricha Händela i njegovih dvaju suvremenika – Johanna Sebastiana Bacha i Domenica Scarlattija. Zanimljivo je istaknuti kako je pedeset godina ranije, utakođer jubilarnoj, 250. obljetnici njihova rođenja zabilježeno znatno manje izvedbi. U kronologiji koncerata u Zagrebu u 1935. godini zabilježeno je osamnaest izvedenih skladbi Johanna Sebastiana Bacha, uglavnom instrumentalnih (koncerti za dva klavira

i orkestar²⁶², koncerti za violinu i orkestar²⁶³, dok je od izvedbi vokalno – instrumentalnih skladbi Georga Friedricha Händela zabilježena samo izvedba neimenovanog recitativa i arije iz opere *Serse* (pretpostavlja se da je to poznata arija „Ombra mai fu“) u izvedbi tenora Pavla Mariona-Vlahovića i Lovre pl. Matačića²⁶⁴.

5. Najveći broj izvedbi Händelovih duhovnih i svjetovnih vokalno-instrumentalnih djela zabilježen je u gradu Varaždinu, domaćinu najvećeg festivala barokne glazbe u Hrvatskoj i najznačajnijoj koncertnoj manifestaciji sjeverne Hrvatske – *Varaždinskim baroknim večerima*, koje su se kroz skoro pet desetljeća postojanja razvile od skromne inicijalne ideje do uglednog međunarodnog festivala s trajnom tematskom orijentacijom vezanom uz barokni ambijent matičnoga grada. Varaždinske barokne večeri niz godina dokazuju pripadnost Varaždina i Hrvatske europskom kulturnom krugu, a u tome im je od velike pomoći u posljednjem desetljeću bilo i povezivanje i suradnja sa zemljama partnerima, koje se svake godine mijenjaju, što osigurava intenzivnu promidžbu ne samo festivala, već i Hrvatske u cjelini.²⁶⁵ Osim što su ti gostujući ansambli pomogli u širenju repertoara Händelovih i drugih baroknih djela u Hrvatskoj, zasigurno su hrvatskim izvođačima koji su surađivali s njima otvorili i neke nove poglede u vidu interpretacije barokne glazbe.
6. Na temelju analize prikupljenih podataka i obrađenih izvora može se zaključiti da se u hrvatskom koncertnom životu najprije mogu pratiti izvedbe Händelovih engleskih oratorija od 1931. godine. Sedamdesetih se godina prošlog stoljeća repertoar proširio i na druga duhovna djela, kao i ona ceremonijalnog karaktera. 1985. godine prvi je put koncertno izvedena jedna Händelova opera – *Serse*, no prema mišljenjima mnogih, ta se izvedba ne bi našla na programu da nije bilo posebnih okolnosti, kao što je Händelova 300. obljetnica rođenja. Izuzev te opere, talijanska se svjetovna djela

²⁶² Iako ovim istraživanjem nisu obuhvaćene Händelove instrumentalne skladbe, vrijedno je ovdje spomenuti koncert studenata *Muzičke akademije* održan 16. travnja 1935. na kojem su izvedeni *Koncert za dvije violine i orkestar u d-molu* i *Koncert za dva klavira i orkestar u c-molu* Johanna Sebastiana Bacha, a u drugome dijelu koncerta dva *Concerta grossa* i *Koncert za violončelo u F-duru* Georga Friedricha Händela. Usp. Majer, Milan, Bach-Händel-Abend der Musikakademie; *Morgenblatt*, L, 1935, 93, 4.

²⁶³ Usp. Miklaušić-Ćeran, Snježana, Skladbe Johanna Sebastiana Bacha u koncertnom životu Zagreba između 1862. i 1940. Prilog istraživanju koncertnog repertoara u Zagrebu (Hrvatskoj), *Arti musices XXXIV*, 2003, 1-2, 126.

²⁶⁴ Usp. Miklaušić-Ćeran, Snježana, Dokumentacija (...) Kalendarij, u: Sedak, E. (ur.), *Matačić*, Zagreb : Fond Lovro & Lilly Matačić : AGM, 1996., 294. U kalendariju je navedeno je samo: travanj 1935. (prema prijedlogu Eve Sedak), a pretraživanjem periodike utvrđen je pravi datum.

²⁶⁵ Usp. Krpan, Erika, Varaždinske barokne večeri – poslije 45 godina, *Radovi zavoda za znanstveni rad Varaždin*, 27, 2016, str. 125-128. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/170960> (datum pristupa: 26.07.2019.)

sustavnije mogu pratiti tek početkom 21. stoljeća i to značajnijim naslovima iz Händelova opernog stvaralaštva, kao što su opere *Agrippina* i *Giulio Cesare in Egitto*.

7. Budući da nije utvrđena veća prisutnost skladbi iz baroknoga razdoblja u koncertnom životu u Hrvatskoj, čini se da nije moguće govoriti niti o interpretima specijaliziranim upravo za taj glazbeni stil. Ipak, pregledom biografija i analize tablica s izvođačima, može se zaključiti kako su u Hrvatskoj izvedbe vokalno-instrumentalnih djela iz opusa Georga Friedricha Händela većim dijelom ostvarene s domaćim vokalnim solistima, kojima su se snažnim prisustvom u Varaždinu i na drugim festivalima pridružili najviše britanski i slovenski gostujući izvođači.
8. Tijekom istraživanja prikupljeno je 114 tekstova – osvrti, najava i kritika – o izvedbama Händelovih duhovnih i svjetovnih vokalno-instrumentalnih djela. Najveći broj tekstova i najinteresantnija uloga među njima pripada kritikama, koje su svojim bogatim sadržajima u ovom radu korištene kao primarni izvor istraživanja. Analizom tekstova, od 70-ih godina 20. stoljeća do početka 21. stoljeća zamjetna je viša razina u pristupu pisanja kritika, koje većinom u tom razdoblju ne uključuju samo puko izlaganje činjenica o glazbenim izvedbama, u obliku opširnijih osvrti, već pokazuju poznavanje Händelovih teoretskih principa glazbenoga stvaralaštva, kao i široko opće poznavanje literature o povijesti glazbe i glazbene interpretacije. Ovim su istraživanjem obuhvaćeni tekstovi sedamnaestero autora, od kojih se najvećim brojem kritika ističu Maja Stanetti, Jagoda Martinčević, Nenad Turkalj, Branko Magdić i Višnja Požgaj. Tekstovi prikupljeni u ovom radu samo su uzorak, s obzirom na veliki broj dostupne periodičke literature vezane uz područje interesa koje je glavni predmet ove radnje, a to su izvedbe i recepcija Händelovih i djela nekih drugih baroknih skladatelja u Hrvatskoj.

S obzirom na maleni broj, i prema tome sudeći slabiji interes za sustavnim istraživanjem izvedbene prakse i recepcije opusa pojedinih skladatelja, novosti i rezultati analize različitih segmenata u ovome radu mogli bi se shvatiti važnim prilogom području istraživanja recepcije opusa značajnih europskih skladatelja u glazbenom životu u Hrvatskoj. S obzirom na opširnost teme i bogatstvo građe koju treba konzultirati, možda bi ovo istraživanje trebalo koncipirati kao timski rad. Jedan bi od ciljeva istraživanja toga rada bila izrada bibliografije za razdoblje iza 1945. godine, čiji se nedostatak znatno osjeća u suvremenim muzikološkim istraživanjima recepcije u Hrvatskoj.

7. Literatura

***47. *Varaždinske barokne večeri. 22.09. – 02.10.2017.* Varaždin: Koncertni ured Varaždin, 2017.

****Lisinski - Palača za novo stoljeće*, Zagreb: Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog, 2004.

Andreis, Josip, *Povijest hrvatske glazbe*, Zagreb: Liber-Mladost, 1974.

Armano, Emin, *Orgulje hrvatskih graditelja : tragom Ladislava Šabana*, Zagreb: Jakša Zlatar, 2006.

Bezić, N. (ur.), *Svečani donatorski gala koncert za Hrvatski glazbeni zavod (...), Petak, 26. travnja 2019. (...)*, Zagreb: Hrvatski glazbeni zavod, 2019.

Bezić, Nada, *Društveni orkestar Hrvatskog glazbenog zavoda uz 55. godišnjicu njegove obnove (1954-2009)*. Zagreb: Hrvatski glazbeni zavod u Zagrebu, 2009.

Braun, Werner von, *Musikkritik*, Köln: Musikverlag Hans Gerig, 1972.

Buelow, George J., *A History of Baroque Music*. Bloomington & Indianapolis: Indiana University Press, 2004.

Buntak, Franjo, *Političke i kulturne prilike u kojima je živio Zagreb u 19. i početkom 20. stoljeća*, *Arti musices*, IX, 1978, 1-2.

Burić-Ćenan, Katica, *Glazbeni život Zadra u 18. i prvoj polovici 19. stoljeća*, Zadar: Sveučilište u Zadru, 2010.

Burrows, Donald, *Handel*. Oxford: Oxford University Press, 1994.

Cestarić, Marija, *Hemeroteka Dragutina Aranya u Hrvatskom glazbenom zavodu (1912. – 1928.)*, Diplomski rad, Zagreb, 2017.

Cindrić, P. (ur.), *Hrvatsko narodno kazalište 1894-1969*, Zagreb: Hrvatsko narodno kazalište, 1969.

Cindrić, Pavao, *Hrvatsko narodno kazalište: Sto godina opere 1870/71. – 1970/71.* Zagreb: Naprijed : HNK, 1971.

Čunko, T (ur.), *Varaždinski komorni orkestar. Dva desetljeća entuzijazma. (1994.-2004.)*. Varaždin: Varaždinski komorni orkestar, 2014.

Ćurković, Ivan, *Pitanja roda i izvedbene prakse na primjerima opera i oratorija Georga Friedricha Händela, Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin*, 21, 2010. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/65567> (datum pristupa: 26.07.2019.)

Dean, Winton, *Handel's Dramatic Oratorios and Masques*. London: Oxford University Press, 1959.

Dean, Winton, *Handel's Operas. 1726-1741*. Woodbridge: Boydell Press, 2006.

Detoni, D (ur.), *Uz stovadesetpetu obljetnicu Zagrebačke filharmonije. Zagrebačka filharmonija. 1871.-1996*. Zagreb: Zagrebačka filharmonija, 1996.

- Detoni, D. (ur.), *Zagrebačka filharmonija : 1871.-1996.*, Zagreb: Zagrebačka filharmonija, 1996.
- Detoni, Dubravko, *Uskršni koncert*, Zagreb: Zagrebačka filharmonija, 1996.
- Feletar, Dragutin, *Glazbeni život Koprivnice*, Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1977.
- Filić, Krešimir, *Glazbeni život Varaždina*. Varaždin: Muzička škola Varaždin, 1972.
- Fišer, E. – Martinčević, J. (ur.), *Varaždinske barokne večeri. 25 festivalskih godina*, Varaždin: Varaždinske barokne večeri, 1995.
- Fišer, E. – Midžić, S. (ur.), *Varaždinske barokne večeri. 30 festivalskih godina*, Varaždin: Festival Varaždinske barokne večeri, 2000.
- Foršek, G. (ur.), *Goranovci i maestro Vladimir Kranjčević. 1974. – 1987*. Zagreb: Studentsko kulturno-umjetničko društvo „Ivan Goran Kovačić“, 2018.
- Goldstein, Ivo, *Hrvatska povijest*, Zagreb: Novi Liber, 2003.
- Grgić, Miljenko, *Glazbena kultura u splitskoj katedrali 1750.-1940*, Zagreb: Hrvatsko muzikološko društvo, 1997.
- Hećimović, B. (ur.), *Repertoar hrvatskih kazališta, knjiga treća*, Zagreb: Hazu : AGM, 2002.
- Hekman, J (ur.), *Hrvatska glazba u XX stoljeću*. Zagreb: Matica hrvatska, 2009.
- Hicks, Anthony, Handel [Händel, Hendel], George Frideric [Georg Friederich], *Grove music online*,
<https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000040060?rskey=ZILdIq> (datum pristupa: 07.01.2020.)
- Ježić, M. (ur.), *Hrvatska i Europa : kultura, znanost i umjetnost, sv. 4: Moderna hrvatska kultura od preporoda do moderne (XIX. stoljeće)*, Zagreb: Školska knjiga, 2009.
- Katalinić, Vjera, «Immortal Composer». On Reception of Mozart's Operas in 19th Century Zagreb, *De musica diserenda*, III, 2007, 1, 9-22.
- Kocelj, I. (ur.), *Kanconijer*, Zagreb: Hrvatska radiotelevizija, 2019.
- Kovačević, Dubravko, *Sveti Vlaho i njegovi festanjuli*, Dubrovnik: Hrvatsko kulturno društvo Napredak, 2017.
- Kovačević, K. (ur.), *Leksikon jugoslavenske muzike 2 Me - Ž*, Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod „Miroslav Krleža“, 1984.
- Kovačević, K. (ur.), *Muzička enciklopedija*, Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod, 1974.
- Krpan, E. (ur.), *36. Varaždinske barokne večeri. 22. rujna – 8. listopada 2006*. Varaždin: Festival Varaždinske barokne večeri, 2006.
- Krpan, E. (ur.), *Festival sv. Marka : 25. travnja – 27. svibnja 2007.*, Zagreb: Festival sv. Marka, 2007.
- Krpan, E. (ur.), *Simfonijski orkestar Hrvatske radiotelevizije : Osam desetljeća*, Zagreb:

Hrvatska radiotelevizija, 2010.

Krpan, Erika, Varaždinske barokne večeri – poslije 45 godina, *Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin*, 27, 2016. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/170960> (datum pristupa: 26.07.2019.)

Krpan, Erika, *Vladimir Kranjčević. Četiri desetljeća umjetničke aktivnosti*, Varaždin, Festival Varaždinske barokne večeri, 200?.

Kuić, J (ur.), *50 Splitskih ljeta 1954. – 2004.* Split: Hrvatsko narodno kazalište u Splitu i Splitsko ljetno, 2004.

Kuntarić, M. (ur.), *Bibliografija rasprava i članaka. Muzika. Struka VI, sv. 1*, Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod »Miroslav Krleža«, 1984.

Larsen, Jens Peter, *Handel's Messiah. Origins, Composition, Sources.* NY: Norton, 1972.

Ludwig, F. (ur.), *Die Musik in Geschichte und Gegenwart. Sachteil, Band 8: Quer-Swi : Allgemeine Enzyklopädie der Musik*, Kassel: Bärenreiter, 1998.

Majer-Bobetko, Sanja, *Glazbena kritika na hrvatskom jeziku između dvaju svjetskih ratova*, Zagreb: HMD, 1994.

Malbaša, Marija, Glazbeni život u Osijeku: historijski prikaz, u: *Osječki zbornik IX-X*, 1965.

Maričić, Ivana, Varaždinski ansambli, orkestri i glazbena škola u Varaždinu na Varaždinskim baroknim večerima, *Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin*, 27, 2016. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/170963> (datum pristupa: 26.07.2019.)

Martinčević, J. (ur.), *Koncertna direkcija Zagreb. 50 godina*, Zagreb: Koncertna direkcija, 2002.

Martinčević, Jagoda, *Ruža Pospíš Baldani : hrvatska primadona*, Varaždin: Varaždinske barokne večeri, 2009.

Marx, H. J. (ur.), *Das Händel-Handbuch*, 3. sv., Laaber: Laaber-Verlag, 2008.

Mičija Palić, Martina, *Pijanistice zagrebačke sredine s kraja 19. i prve polovine 20. stoljeća u svjetlu suvremenoga pijanizma i glasovirske pedagogije*, Doktorski rad, Zagreb, 2019.

Miklaušić-Ćeran, Snježana, Skladbe Wolfganga Amadeusa Mozarta u glazbenom životu Zagreba u 19. stoljeću. Prilog istraživanju primalaštva, *Arti musices*, XXII, 1991, 2, 153-184.

Miklaušić-Ćeran, Snježana, *Glazbeni život Zagreba u XIX. stoljeću: u svjetlu koncertnih programa sačuvanih u arhivu Hrvatskoga glazbenog zavoda*. Zagreb: HMD, 2001.

Miklaušić-Ćeran, Snježana, Skladbe Johanna Sebastiana Bacha u koncertnom životu Zagreba između 1862. i 1940. Prilog istraživanju koncertnog repertoara u Zagrebu (Hrvatskoj), *Arti musices*, XXXIV, 2003, 1–2, 83–131.

Miklaušić-Ćeran, Snježana, Zagrebački madrigalisti. Prilog istraživanju primalaštva vokalne glazbe u Zagrebu u prvoj polovici 20. stoljeća, u: Sedak, E. (ur.), *Između moderne i avangarde: hrvatska glazba 1910. - 1960.*, Zagreb: Hrvatsko muzikološko društvo, 2004, str. 271-284.

Miklaušić-Ćeran, Snježana, Ivan Padovec u svjetlu glazbene kritike 19. i prve polovice 20. stoljeća. Prilog primalaštvu gitarističke glazbe u Zagrebu (Hrvatskoj), u: Katalinić, V. – Majer-Bobetko, S.

- (ur.), *Ivan Padovec (1800-1873) i njegovo doba*, Zagreb: Hrvatsko muzikološko društvo, 2006.
- Miklaušić-Ćeran, Snježana, *Odrzi koncertnoga života Zagreba između 1826. i 1858. u zagrebačkim novinama i časopisima*. Doktorski rad, Zagreb: (vlast. nakl.), 2012.
- Miklaušić-Ćeran, Snježana, *Dvadeset godina orguljaške ljetne škole u Šibeniku : (1994.-2013.)*, Šibenik: Organum ; Gradska knjižnica „Juraj Šižgorić“, 2015.
- Novak, Slobodan, *Dubrovačke ljetne igre 1950 – 1989*, Dubrovnik: Festival Dubrovnik, 1989.
- Palisca, Claude, *Barokna glazba*. Zagreb: HMD, 2005.
- Pavličević, Dragutin, *Povijest Hrvatske*, Zagreb: Naklada Pavičić, 1994.
- Perger, R. – Hirschfeld, R. (ur.), *Geschichte der k. k. Gesellschaft der Musikfreunde in Wien*, Wien: Direktion der k. k. Gesellschaft der Musikfreunde in Wien, 1912.
- Perić-Kempf, Bosiljka, *Lice i naličje*, Rijeka: Novi list – adamić, 2005.
- Rojnik, Raymond, *41. Varaždinske barokne večeri*. Varaždin: Varaždinske barokne večeri, 2011.
- Rojnik, Raymond, *42. Varaždinske barokne večeri*. Varaždin: Varaždinske barokne večeri, 2012.
- Rojnik, Raymond, *43. Varaždinske barokne večeri*. Varaždin: Varaždinske barokne večeri, 2013.
- Rojnik, Raymond, *44. Varaždinske barokne večeri*. Varaždin: Varaždinske barokne večeri, 2014.
- Rojnik, Raymond, *45. Varaždinske barokne večeri*. Varaždin: Varaždinske barokne večeri, 2015.
- Rojnik, Raymond, *48. Varaždinske barokne večeri*. Varaždin: Varaždinske barokne večeri, 2018.
- Ruck, Lovorka, *Glazba s/bez granice: skica glazbenog života u Rijeci i Sušaku od 1918. do 1941. godine*, Rijeka: Izdavački centar Rijeka, 2003.
- Ruža, Dada, *Varaždinske barokne večeri u zamislama i ostvarenjima svojih začetnika*, *Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin*, 21, 2010. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/65557> (datum pristupa: 26.07.2019.)
- Sedak, E. (ur.), *Matačić : [monografija]*, Zagreb : Fond Lovro & Lilly Matačić : AGM, 1996.
- Stipčević, Ennio, *Hrvatska glazba*, Zagreb: Školska knjiga, 1997.
- Supićić, Ivo, *Elementi sociologije muzike*, Zagreb: JAZU, 1964.
- Šaban, Ladislav, *150 godina Hrvatskog glazbenog zavoda*, Zagreb: Hrvatski glazbeni zavod, 1982.
- Šchedrov, Ljiljana, *Glazbom kroz povijest Karlovca*, Karlovac: Glazbena škola Karlovac, 1994.

- Tomašek, A. (ur.), *Razvoj muzičkog školstva u SR Hrvatskoj : 1788 – 1968*, Zagreb: Zajednica muzičkih škola SR Hrvatske (et al.), 1968.
- Vragović, Eduard, Vladimir Huzjan, Vrijednosti i značaj popratnih programa 45 festivalskih godišta varaždinskih baroknih večeri (1971.-2015.), *Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin*, 27, 2016. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/171594> (datum pristupa: 26.07.2019.)
- Vrbanić, V. (ur.), *Korkyra Baroque Festival. 7.-16.9.2012.*, Zagreb: Udruga prijatelja barokne glazbe, 2012.
- Vuković, Jelena, *Glazbeni život Zagreba od 1890. do 1920. u orisu glazbene kritike na njemačkom jeziku*, Diplomski rad, Zagreb, 1998.
- Weber, Zdenka, 37. *Varaždinske barokne večeri*. Varaždin: Varaždinske barokne večeri, 2007.
- Weber, Zdenka, 38. *Varaždinske barokne večeri*. Varaždin: Varaždinske barokne večeri, 2008.
- Weber, Zdenka, 40. *Varaždinske barokne večeri. 24.09 – 4.10.2010*. Varaždin: Festival Varaždinske barokne večeri, 2010.
- Weber, Zdenka, *Impresionizam u hrvatskoj glazbi. Recepcija glazbe Claudea Debussya u Hrvatskoj 1918-1940.*, Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske, 1995.
- Weber, Zdenka, *Varaždinske barokne večeri - sličnosti i razlike sa svečanostima barokne glazbe u Njemačkoj (korespondencija s Europom)*, *Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin*, 10-11, 1998. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/134522> (datum pristupa: 26.07.2019.)
- Zajc – kazalište za nove generacije, Rijeka: Hrvatsko narodno kazalište Ivana pl. Zajca, 2019, str. 50.
- Žmegač, Viktor, *Majstori europske glazbe*, Zagreb: Matica Hrvatska, 2009.

8. Bibliografija tekstova o izvedbama Händelovih vokalno instrumentalnih djela u Hrvatskoj

***, Zagrebačke viesti. Glasbena večer, *Hrvatski narod*, V, 1943, 749, 4.

***, »Zagrebački ljetni festival«, *Večernji list*, XLIII, 1999, 12850, 62.

***, Kultura. Peticija za Muzičku akademiju, *Večernji list*, XLIV, 2000, 13051, 33.

***, Kultura&Scena. Händelov Mesija za deset godina Hrvatskog baroknog ansambla, *Večernji list*, L, 2010, 16573, 48.

Antić Brautović, Julijana, Kultura. Premijera Händelove opere „Acis i Galatea“ na Dubrovačkim ljetnim igrama. Oduševili umjetnici pod Pickettovim vodstvom, *Vjesnik*, LXIX, 2008, 21611, 25.

Derk, Denis, Kultura. Vlatka Oršanić na Varaždinskim baroknim večerima. Varaždinka pjevala Varaždincima, *Večernji list*, XLII, 1998, 12578, 15.

I.V.R., Kultura. Nagrade „Ivan Lukačić“, *Večernji list*, XLI, 1997, 12232, 28.

Jandrić, Miroslava, Zagreb. Dolazi nam Theodora, *Vjesnik* (Zagrebačko izdanje), LV, 1994, 16876, 29.

K. G., Kultura. Svečanost klasičnih nota, *Vjesnik*, XLV, 1985, 13654, 13.

Kalle, Martina, Kultura. Svečanost barokne glazbe, *Vjesnik*, LXXI, 2011, 22538, 54.

Kirigin, Ivo, Kultura/Umjetnost/Nauka. Koncertni pregled (...), *Vjesnik*, VIII, 1948, 939, 2.

M. Ko., Kultura. Händelova pastoralna oda, *Večernji list*, XLVI, 2004, 14688, 41.

Magdić, Branko, Kultura. U znaku Händela, *Večernji list*, XXV, 1981, 6796, 8.

Magdić, Branko, Kultura. U fokusu kritike. Glazba. Pastoralna oda, *Večernji list*, XXVI, 1982, 7105, 9.

Magdić, Branko, Kultura. Trijumfalni Händel, *Večernji list*, XXVII, 1983, 7422, 5.

Magdić, Branko, Kultura. Plošni „Juda Makabejac“, *Večernji list*, XXVII, 1984, 7720, 5.

Magdić, Branko, Kultura. Noćno pero kritičara. Pretežak zalogaj!, *Večernji list*, XXIX, 1985, 7802, 15.

Magdić, Branko, Kultura. Zapaženo. Što prije – zaboraviti, *Večernji list*, XXIX, 1985, 7830, 20.

Magdić, Branko, Kultura. Noćno pero kritičara. Antilajpciški Bach, *Večernji list*, XXIX, 1985, 7992, 5.

Magdić, Branko, Kultura. Noćno pero kritičara. Razočaranje broj dva, *Večernji list*, XXIX, 1985, 7993, 5.

Magdić, Branko, Kultura. Noćno pero kritičara. Sinoćnji koncert zagrebačkih Simfoničara RTZ u „Lisinskom“. Polovični »Xerxes«, *Večernji list*, XXIX, 1985, 8030, 20.

- Magdić, Branko, Kultura. Muka Händelova, *Večernji list*, XXIX, 1985, 8068, 8.
- Magdić, Branko, Kultura. Noćno pero kritičara. Pomirenje radosti i sjete, *Večernji list*, XXIX, 1985, 8082, 20.
- Magdić, Branko, Kultura. Nepravda prema Teodori, *Večernji list*, XXXVIII, 1994, 1116, 25.
- Magdić, Branko, Kultura. Uskrsni koncert u „Lisinskom“. Fanfare za Veliki četvrtak?, *Večernji list*, XL, 1996, 11702, 67.
- Magdić, Branko, Kultura. Zagrebačka filharmonija u „Lisinskom“. Prohladno, u jednom dahu, *Večernji list*, XLII, 1998, 12574, 62.
- Magdić, Branko, Kultura. Pljesak za mladog Cezara, *Večernji list*, XLV, 1999, 12849, 16.
- Majer, Milan, Theater, Kunst und Literatur. „Israel in Aegypten“, *Morgenblatt*, XLVI, 1931, 138, 5.
- Martinčević, Jagoda, Kultura. Glazba. Priglupa zabavna muzika 18. stoljeća, *Vjesnik*, XXXI, 1970, 8568, 8.
- Martinčević, Jagoda, Kultura. Dobar program i vrsne interpretacije, *Vjesnik*, XXXIII, 1972, 9196, 9.
- Martinčević, Jagoda, Kultura. Nedoradena izvedba Händelova „Mesije“, *Vjesnik*, XXXV, 1975, 9905, 6.
- Martinčević-Lipovčan, Jagoda, Kultura. VI Varaždinske barokne večeri. U tempu ugodnih iznenađenja, *Vjesnik*, XXXVII, 1976, 10458, 7.
- Martinčević-Lipovčan, Jagoda, Zemlja. Sredina koja inspirira, *Vjesnik*, XLII, 1981, 12245, 4.
- Martinčević, Jagoda, Kultura. Sa zakašnjenjem od 242 godine!, *Vjesnik*, XLIII, 1982, 12611, 6.
- Martinčević-Lipovčan, Jagoda, Kultura. Dubrovačke ljetne igre. Veliki festivalski koncert, *Vjesnik*, XLIV, 1983, 12895, 7.
- Martinčević-Lipovčan, Jagoda, Kultura. Händelova nepoznata estetika, *Vjesnik*, XLIV, 1983, 12966, 6.
- Martinčević-Lipovčan, Jagoda, Ocjenjujemo. Korak do uspjeha, *Vjesnik*, XLIV, 1984, 13324, 13.
- Martinčević, Jagoda, Kultura. Koncert. Glazbena zbrka, *Vjesnik*, XLV, 1985, 13447, 13.
- Martinčević, Jagoda, Kultura. Ocjenjujemo. Bach bez kompleksa, *Vjesnik*, XLV, 1985, 13638, 7.
- Martinčević, Jagoda, Kultura. Ocjenjujemo. Barokne majstorije, *Vjesnik*, XLV, 1985, 13639, 7.
- Martinčević, Jagoda, Kultura. „Xerxes“ na pola puta, *Vjesnik*, XLV, 1985, 13682, 13.
- Martinčević, Jagoda, Kultura. Propuštena prilika, *Vjesnik*, XLV, 1985, 13727, 11.

Martinčević, Jagoda, Kultura. Umjerenost kao glazbeni naputak, *Vjesnik*, XLV, 13744, 1985, 11.

Martinčević, Jagoda, Kultura. Barok, kabaret i orguljski zapjev, *Vjesnik*, LI, 1990, 15378, 13.

Perić-Kempf, Bosiljka, Kultura. Impresivni Händel, *Vjesnik*, XLV, 1985, 13656, 9.

Perić-Kempf Bosiljka, Kultura. Monumentalni zvuci, *Vjesnik*, XLVIII, 1988, 14793, 8.

Petrić, J., Kultura. »Imeneo« iz Moskve, *Vjesnik*, XLVIII, 1988, 14616, 8.

Pofuk, Branimir, Kultura. Svježa izvedba „Agrippine“ nove generacije, *Večernji list*, LVII, 2016, 18763, 39.

Požgaj, Višnja, Kultura. Glazbeni ep o Mesiji, *Vjesnik*, LVII, 1996, 17411, 20.

Požgaj, Višnja, Kultura. Uskrсни koncert. Neprikladne skladbe, *Vjesnik*, LVII, 1996, 17417, 20.

Požgaj, Višnja, Kultura. Izveden Händelov oratorij, *Vjesnik*, LIX, 1998, 18286, 25.

Požgaj, Višnja, Kultura. Dostojna barokna završnica, *Vjesnik*, LX, 1999, 18650, 17.

Požgaj, Višnja, Kultura. Manifestacije – 33. varaždinske barokne večeri. Impresivni „Juda Makabejac“, *Vjesnik*, LXIV, 2003, 20049, 15.

Požgaj, Višnja, Kultura. Manifestacije- 33. varaždinske barokne večeri. Ljupki pogled u prošlost, *Vjesnik*, LXIV, 2003, 20054, 17.

Požgaj, Višnja, Kultura. Festivali – Dva stilski različita programa na 34. varaždinskim glazbenim večerima. Biseri crkvenih pučkih napjeva, *Vjesnik*, LXV, 2004, 20399, 13.

Požgaj, Višnja, Kultura. Glazba – Koncerti na Varaždinskim baroknim večerima. U sjetnom ugođaju, *Vjesnik*, LXV, 2004, 20407, 14.

Požgaj, Višnja, Kultura. Koncerti – Oduševio prvi nastup slavnog engleskog ansambla u Hrvatskoj. Kraljevska svečanost, *Vjesnik*, LXV, 2004, 20409, 15.

Požgaj, Višnja, Kultura. Festival: 35. varaždinske barokne večeri. Dražest tihoga i glasnoga, *Vjesnik*, LXVI, 2005, 20738, 43.

Požgaj, Višnja, Kultura. Izvedba Händelova „Mesije“ u Mozartovoj obradi. Ovacije za „Mesiju“, *Vjesnik*, LXVII, 2006, 21037, 67.

Reiching, Aleksandar, Kultura. Tri večeri s Lovrom Matačićem, *Večernji list*, VII, 1965, 1734, 5.

Reiching, Aleksandar, Muzički pregled. Barok G. F. Händela, *Večernji list*, VIII, 1966, 2276, 6.

Schopf, Davor, Kultura. Vlatka Oršanić opet u Zagrebu, *Vjesnik*, LX, 1999, 18435, 19.

Schopf, Davor, Kultura. Gostovanje - Combattimento Consort Amsterdam u zagrebačkom HNK. Izvanredna »Agrippina«, *Vjesnik*, LXV, 2004, 20429, 14.

Stanetti, Maja, Kultura. Počele barokne večeri, *Večernji list*, XXIX, 1985, 8008, 8.

Stanetti, Maja, Kultura. Sa 18. Varaždinskih baroknih večeri. Početak s ovacijama, *Večernji list*, XXXII, 1988, 9024, 11.

Stanetti, Maja, Kultura. Nutrina glazbenog smisla, *Večernji list*, XXXVIII, 1994, 11161, 29.

Stanetti, Maja, Moteti u jednom dahu, *Večernji list*, XXXVIII, 1994, 11164, 26.

Stanetti, Maja, Kultura. „Mesija“ za Uskrs, *Večernji list*, XXXIX, 1995, 11357, 49.

Stanetti, Maja, Kultura. Središnji uskrsni koncerti u Velikoj dvorani „Lisinski“. Ovacije za Mesiju, *Večernji list*, XXXIX, 1995, 11358, 27.

Stanetti, Maja, Kultura. Školnički šarm, *Večernji list*, XXXIX, 1995, 11521, 30.

Stanetti, Maja, Kultura. Izvedba Händelova oratorija „Belshazzar“ u Lisinskom. Gosti iz Varaždina, *Večernji list*, XLI, 1997, 12229, 18.

Stanetti, Maja, Kultura. Zbor i orkestar HRT s vokalnim solistima u crkvi sv. Katarine. Izdržali kušnju, *Večernji list*, XLIII, 1999, 12722, 47.

Stanetti, Maja, Kultura. Žene vode igru, *Večernji list*, XLV, 1999, 12850, 17.

Stanetti, Maja, Kultura. Festival sv. Marka: The musicke Companye. Opet tenor, ali suprotan, *Večernji list*, XLIV, 2000, 13143, 23.

Stanetti, Maja, Kultura. Varaždinske barokne večeri. Telemannova opera „Pimpinone“. Dobro da je zanijemio, *Večernji list*, XLVII, 2003, 14343, 25.

Stanetti, Maja, Kultura. Barok. Varaždinski komorni orkestar i Catherine Macintosh u Varaždinu. Poticajna igra oko baroka, *Večernji list*, XLVI, 2004, 14695, 42.

Stanetti, Maja, Kultura. Barok. The King's Consort i In memoriam Lovri Županoviću u Varaždinu. Radosti krunidbe s fanfarama, *Večernji list*, XLVI, 2004, 14699, 24.

Stanetti, Maja, Kultura. Gostovanja. Combattimento Consort iz Amsterdama u zagrebačkom HNK. Spletke iz spavaonice, *Večernji list*, XLVI, 2004, 14718, 29.

Stanetti, Maja, Kultura. Opera. Händelov „Hercules“ na Varaždinskim baroknim večerima. Junak dobra srca, *Večernji list*, XLVI, 2005, 15054, 39.

Stanetti, Maja, Kultura. Barok. Slovenski ansambli s Milanom Horvatom u Varaždinu. W. A. Mozart o Händelu, *Večernji list*, XLVIII, 2006, 15400, 24.

Stanetti, Maja, Gostovanje. Gabrielli Consort & Players u „Lisinskom“. Iznevjerena očekivana znatiželja, *Večernji list*, XLVIII, 2007, 15793, 35.

Stanetti, Maja, Kultura. Varaždinske barokne večeri. Festival svečano otvoren u katedrali. Francuzi udruženi s našima, *Večernji list*, XLIX, 2008, 16095, 35.

Stanetti, Maja, Kultura. Glazba. Mješovitim koncertom i podjelom nagrada završile 38. varaždinske barokne večeri. Uspješno povezivanje sa svjetskim ansamblima, *Večernji list*, LXIX, 2008, 16105, 33.

Stanetti, Maja, Kultura. Barok. Laura Vadjon i Laurence Cummings na Ljetnim igrama, *Večernji list*, L, 2009, 16412, 55.

- Stanetti, Maja, Glazbeni globus. U cjelini – dobra izvedba!, *Vijenac*, XX, 2012, 477, 34.
- Šafranek-Kavić, Lujo, Iz glazbenog svijeta. G. F. Händel: »Izrael u Egiptu«, *Obzor*, LXXII, 1931, 117, 2.
- Špoljarić, Mirta, Kultura. Koncert. Gabrielli Consort & Players gostovali u Zagrebu. Neopipljivo »nešto«, *Vjesnik*, LXVIII, 2007, 21375, 30.
- Špoljarić, Mirta, Kultura. Varaždinske barokne večeri. Prva dva festivalska dana. Parada baroknih glazbenih svjetova, *Vjesnik*, LXIX, 2008, 21635, 39.
- Špoljarić, Mirta, Kultura. Glazba. Svečani završetak 38. varaždinskih baroknih večeri. Vivaldijevi zvuci za kraj, *Vjesnik*, LXIX, 2008, 21642, 33.
- Špoljarić, Mirta, Kultura. Hrvatski barokni ansambl i Laurence Cummings u Lisinskom. Osrednji koncert za baroknog majstora, *Vjesnik*, LXX, 2009, 21755, 24.
- Špoljarić, Mirta, Kultura. Glazbena scena. Nove izvedbe „Akisa i Galateje“ na Dubrovačkim ljetnim igrama. Dubrovačka barokna uspješnica, *Vjesnik*, LXX, 2009, 21818, 13.
- Špoljarić, Mirta, Kultura. Varaždinske barokne večeri. Dva velika projekta na početku festivala. Sakralni zvuci u vrhunskoj interpretaciji, *Vjesnik*, LXX, 2009, 21933, 23.
- Tomašek, Andrija, Prosvjeta /Kultura. Muzika. “Mesija“ G. F. Händela, *Vjesnik*, XIX, 1958, 4124, 5.
- Tomašek, Andrija, Kultura/Umjetnost/Nauka. Raznoliki programi i ostvarenja, *Vjesnik*, XXVI, 1965, 6471, 6.
- Tomašek, Andrija, Kultura/Umjetnost. Prednost domaćih izvođača, *Vjesnik*, XXVI, 1965, 6479, 6.
- Tomašek, Andrija, Kultura/Umjetnost/Nauka. Izražajno jedinstvena interpretacija, *Vjesnik*, XXVII, 1966, 7099, 4.
- Turkalj, Nenad, Kultura. Händelov „Mesija“, *Narodni list*, XIV, 1958, 3944, 4.
- Turkalj, Nenad, Muzički pregled. Händelov „Mesija“, *Večernji list*, VII, 1965., 1734, 5.
- Turkalj, Nenad, Muzika. Händelov „Belsazar“, *Večernji list*, VII, 1965, 1744, 5.
- Turkalj, Nenad, Kulturni život. Druge Varaždinske večeri. Festival koji je ušao u srce grada, *Večernji list*, XVI, 1972, 4060, 5.
- Turkalj, Nenad, Kultura. Kritika. Händelov „Mesija“, *Večernji list*, XIX, 1975, 4760, 11.
- Turkalj, Nenad, Kultura. „Theodora“ i u Zagrebu, *Vjesnik* (Zagrebačko izdanje), LV, 1994, 16872, 40.
- Turkalj, Nenad, Kultura. U ozračju starodrevnosti, *Vjesnik* (Zagrebačko izdanje), LV, 1994, 16875, 12.
- Turkalj, Nenad, Kultura. Händel veličanstveni, *Vjesnik* (Zagrebačko izdanje), LV, 1994, 16878, 17.
- Turkalj, Nenad, Kultura. Uskrсни koncert Zagrebačke filharmonije. Ljepota Händelova "Mesije", *Vjesnik*, LVI, 1995, 17071, 12.

Turkalj, Nenad, *Kultura*. Repertoarni vrhunac, *Vjesnik*, LVI, 1995, 17235, 18.

Turkalj, Nenad, *Kultura*. 25. Varaždinske barokne večeri. Blistav završetak, *Vjesnik*, LVI, 1995, 17242, 18.

Turkalj, Nenad, *Kultura*. Festival. Händel kruna završnice, *Vjesnik*, LVII, 1996, 17594, 17.

Turkalj, Nenad, *Kultura*. Opera u Varaždinu, *Vjesnik*, LVII, 1997, 17944, 21.

Turkalj, Nenad, *Kultura*. Velebni „Belshazzar“, *Vjesnik*, LVIII, 1997, 17944, 21.

Turkalj, Nenad, *Kultura*. I na kraju svečano, *Vjesnik*, LVIII, 1997, 17946, 14.

Turkalj Nenad, *Kultura*. U znaku atraktivnih koncerata, *Vjesnik*, LXI, 2000, 18762, 16.

Turkalj, Nenad, *Kultura*. Slavlje barokne glazbe, *Vjesnik*, LXI, 2000, 18854, 13.

Weber, Zdenka, *Kultura*. Pjevanje koje razgaljuje dušu čistoćom i punoćom, *Vjesnik*, LXXI, 2011, 22542, 23.

Derk, Denis, *Povratak barokne opere na Igre u velikom stilu*, dostupno na: <https://www.vecernji.hr/kultura/opera-dubrovacke-ljetne-igre-orlando-1185700> (datum pristupa: 01.08.2019.)

Fabijanić Jelović, Gloria, *Visine koje ushićuju*, dostupno na: <http://www.klasika.hr/index.php?p=article&id=2219> (datum pristupa: 01.08.2019.)

Grazio, Ileana, *Izuzetan festivalski doživljaj*, dostupno na: <http://www.klasika.hr/index.php?p=article&id=2400> (datum pristupa: 01.08.2019.)

Koruga, Igor, *Händelov "Mesija" za deseti rođendan hrvatskog baroknog ansambla*, dostupno na: <http://arhiva.nacional.hr/clanak/76905/handelov-mesija-za-deseti-rodendan-hrvatskog-baroknog-ansambla> (datum pristupa: 01.08.2019.)

Matić, Zrinka, *Komika važnija od osjećajnosti*, dostupno na: <http://www.klasika.hr/index.php?p=article&id=2211> (datum pristupa: 01.08.2019.)

Pofuk, Branimir, *Händelov 'Mesija' kao kruna prvih 10 godina*, dostupno na: <https://www.jutarnji.hr/kultura/glazba/h%C3%A4ndelov-%E2%80%98mesija%E2%80%99-kao-kruna-prvih-10-godina/2218482/> (datum pristupa: 01.08.2019.)

Požgaj, Višnja, *Vjera u vječni život*, dostupno na: <http://www.klasika.hr/index.php?p=article&id=1587> (datum pristupa: 01.08.2019.)

Stanetti, Maja, *Suvremeni Mesija*, dostupno na: <http://www.matica.hr/vijenac/629/suvremeni-mesija-27790/> (datum pristupa: 01.08.2019.)

9. Prilozi

Tablica 1: Izvedbe talijanskih svjetovnih djela Georga Friedricha Händela u Zagrebu

Nadnevak	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretpata/ Organizator	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. ans. Instr. solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
10.10.1985.	KDVL		Serse, HWV 40	Vladimir Kranjčević	SOHRT	Serse (MS): Dunja Vejzović Arsamene (MS): Mira Zidarić Amastre (A): Marija Klasić Kajmar Romilda (S): Veneta Janeva Iveljić Atalanta (S): Višnja Pavlović Ariodate (B): Franjo Petrušanec Elviro (B): Marijan Jurišić	MZHRT		
11.07.1990.	Dvorana kazališta Jazavac (današnji Kerempuh)		Imeneo, HWV 41	L.M.Osovski	Orkestar Moskovskog komornog glazbenog kazališta	Ansambel Moskovskog komornog glazbenog kazališta		Režija: Boris Aleksandrovič Pokrovski	

Nadnevak	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretpлата/ Organizator	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. ans. Instr. solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
05.07.1999.	Klovićevi dvori	Zagrebački ljetni festival	Giulio Cesare in Egitto, HWV 17	Mladen Tarbuk	ZS	Giulio Cesare (MS): Dubravka Šeparović- Mušović Cleopatra (S): Adela Golac-Rilović Tolomeo (BAR): Ronald Braus Cornelia (MS): Anastazija Kaptelova Sesto (MS): Renata Pokupić Achilla (BAR): Saša Ivazzi Nireno (S): Irena Kavkalevska		Režija: Rene Medvešek Scenografija: Rene Medvešek	

Nadnevak	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretpлата/ Organizator	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. ans. Instr. solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
07.07.1999.	Klovićevi dvori	Zagrebački ljetni festival	Giulio Cesare in Egitto, HWV 17	Mladen Tarbuk	ZS	Giulio Cesare (MS): Dubravka Šeparović-Mušović Cleopatra (S): Adela Golac-Rilović Tolomeo (BAR): Ronald Braus Cornelia (MS): Anastazija Kaptelova Sesto (MS): Renata Pokupić Achilla (BAR): Saša Ivazzi Nireno (S): Irena Kavkalevska		Režija: Rene Medvešek Scenografija: Rene Medvešek	
03.05.2000.	HNK, 20 h	Festival sv. Marka	Lungi da voi, che siete poli, HWV 126c; Langue, geme, sospira, HWV 188	Helen Rogers (HPS)	The musicke Companye, Velika Britanija	Gillian Keith (S), Paul Esswood (CT)			

Nadnevak	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretplata/ Organizator	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. ans. Instr. solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
19.10.2004.	HNK, 19:30 h		Agrippina, HWV 6	Jan Willem de Vriend	Combattimento consort Amsterdam	Claudio (B): Piotr Micinski Agrippina (S): Annemarie Kremer Nerone (S): Michael Hart-Davis Poppea (S): Renate Arends Ottone (CT): Quirijn de Lang Pallante (BAR): Robbert Muuse Narciso (S): Clint van der Linde Lesbo (BAR): Jan Alfons		Režija: Eva Buchmann Scena: Eva Buchmann, Annethe de Jong Kostimi: Peter George d'Angelino Tap Svjetlo: Kees van de Lagemaat	
14.02.2009.	KDVL	Lisinski subotom	Amarilli vezzosa (Il duello amoroso), HWV 82	Laurence Cummings (HPS)	HRBA	Jessica Dean (S), Christopher Ainslie (CT)			
19.04.2009.	HGZ		Armida abbandonata, HWV 105	Mladen Tarbuk	SOHRT	Gabriela Scherer (S)			

Nadnevak	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretplata/ Organizator	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. ans. Instr. solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
16.04.2016.	HNK, 19:30 h		Agrippina, HWV 6	Tomislav Fačini	BOMUZA	Claudio (B): Luka Ortar Agrippina (S): Viktorija Đurđek Nerone (S): Sandra Vidović Poppea (S): Antonia Dunjko Ottone (CT): Franko Klisović Pallante (BAR): David Šeb Narciso (S): Silvija Pleše Lesbo (BAR): Florian Tavić	MZMUZA	Režija: Dora Ruždjak Podolski Scena: Zlatko Kauzlarić-Atač Kostimi: Studenti Tekstilno- tehnološkog fakulteta pod mentorstvom Barbare Bourek Svjetlo: Marko Mijatović	

Nadnevak	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretpлата/ Organizator	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. ans. Instr. solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
20.04.2016.	HNK, 19:30 h		Agrippina, HWV 6	Tomislav Fačini	BOMUZA	Claudio (B): Toni Nežić Agrippina (S): Aleksandra Bilanović Nerone (S): Natalija Kralj Poppea (S): Anabela Barić Ottone (CT): Franko Klisović Pallante (BAR): David Šeb Narciso (S): Anja Žabkar Lesbo (BAR): Florian Tavić	MZMUZA	Režija: Dora Ruždjak Podolski Scena: Zlatko Kauzlarić-Atač Kostimi: Studenti Tekstilno- tehnološkog fakulteta pod mentorstvom Barbare Bourek Svjetlo: Marko Mijatović	

Nadnevak	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretpлата/ Organizator	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. ans. Instr. solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
22.04.2016.	HNK, 19:30 h		Agrippina, HWV 6	Franjo Bilić	BOMUZA	Claudio (B): Luka Ortar Agrippina (S): Viktorija Đurđek Nerone (S): Natalija Kralj Poppea (S): Anabela Barić Ottone (CT): Franko Klisović Pallante (BAR): Marin Čargo Narciso (S): Silvija Pleše Lesbo (BAR): Florian Tavić	MZMUZA	Režija: Dora Ruždjak Podolski Scena: Zlatko Kauzlarić-Atač Kostimi: Studenti Tekstilno-tehnološkog fakulteta pod mentorstvom Barbare Bourek Svjetlo: Marko Mijatović	

Nadnevak	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretpлата/ Organizator	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. ans. Instr. solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
06.05.2016.	HNK, 19:30 h		Agrippina, HWV 6	Franjo Bilić	BOMUZA	Claudio (B): Toni Nežić Agrippina (S): Aleksandra Bilanović Nerone (S): Natalija Kralj Poppea (S): Antonia Dunjko Ottone (CT): Franko Klisović Pallante (BAR): Marin Čargo Narciso (S): Anja Žabkar Lesbo (BAR): Florian Tavić	MZMUZA	Režija: Dora Ruždjak Podolski Scena: Zlatko Kauzlarić-Atač Kostimi: Studenti Tekstilno- tehnološkog fakulteta pod mentorstvom Barbare Bourek Svjetlo: Marko Mijatović	

Nadnevak	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretplata/ Organizator	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. ans. Instr. solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
07.05.2016.	HNK, 18 h		Agrippina, HWV 6	Franjo Bilić	BOMUZA	Claudio (B): Luka Ortar Agrippina (S): Viktorija Đurđek Nerone (S): Sandra Vidović Poppea (S): Anabela Barić Ottone (CT): Franko Klisović Pallante (BAR): David Šeb Narciso (S): Silvija Pleše Lesbo (BAR): Florian Tavić	MZMUZA	Režija: Dora Ruždjak Podolski Scena: Zlatko Kauzlarić- Ataç Kostimi: Studenti Tekstilno- tehnološkog fakulteta pod mentorstvom Barbare Bourek Svjetlo: Marko Mijatović	---

Tablica 2: Izvedbe talijanskih svjetovnih djela Georga Friedricha Händela u drugim gradovima u Hrvatskoj

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretplata/ Organiz.	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
25.05.1988.	Osijek	HNK		Imeneo, HWV 41	L.M.Osovski	Orkestar Moskovskog komornog glazbenog kazališta	Ansambl Moskovskog komornog glazbenog kazališta		Režija: Boris Aleksandrovič Pokrovski	
20.07.1990.	Dubrovnik	Kazalište Marina Držića		Imeneo, HWV 41	L.M.Osovski	Orkestar Moskovskog komornog glazbenog kazališta	Ansambl Moskovskog komornog glazbenog kazališta		Režija: Boris Aleksandrovič Pokrovski	
01.10.1997.	Varaždin	HNK, 19:30 h	27.VBV	Mi palpita il cor, HWV 132c	Freddy Eilchelberger (HPS)	Les musiciens de soubise, Francuska	Julie Hassler (S)			
25.09.2004.	Varaždin	HNK	34.VBV	Apollo e Dafne (La terra è liberata), HWV 122	Catherine Mackintosh (VN)	VKO	Tamara Felbinger (S), Alen Ruško (BAR)			

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretplata/ Organiz.	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
07.05.2016.	Rijeka	HNK		Giulio Cesare in Egitto, HWV 17	Ville Matvejeff	Orkestar Opere HNK Ivana pl. Zajca	Giulio Cesare (MS): Diana Haller Cleopatra (S): Anamarija Knego Tolomeo (MS): Sonja Runje Cornelia (MS): Ivana Srbljan Sesto (T): Marko Fortunato Achilla (BAR): Dario Bercich Curio (B): Slavko Sekulić Nireno (S): Olga Kaminska	Zbor Opere HNK Ivana pl. Zajca	Režija: Marin Blažević / Oliver Frljić Scena: Dalibor Laginja, Marin Blažević Kostimi: Sandra Dekanić Svjetlo: Dalibor Fugošić Scenski pokret: Balázs Baranyai	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretplata/ Organiz.	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
10.05.2016.	Rijeka	HNK		Giulio Cesare in Egitto, HWV 17	Ville Matvejeff	Orkestar Opere HNK Ivana pl. Zajca	Giulio Cesare (MS): Diana Haller Cleopatra (S): Anamarija Knego Tolomeo (MS): Sonja Runje Cornelia (MS): Ivana Srbljan Sesto (T): Marko Fortunato Achilla (BAR): Dario Bercich Curio (B): Slavko Sekulić Nireno (S): Olga Kaminska	Zbor Opere HNK Ivana pl. Zajca	Režija: Marin Blažević / Oliver Frljić Scena: Dalibor Laginja, Marin Blažević Kostimi: Sandra Dekanić Svjetlo: Dalibor Fugošić Scenski pokret: Balázs Baranyai	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretplata/ Organiz.	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
12.05.2016.	Rijeka	HNK		Giulio Cesare in Egitto, HWV 17	Ville Matvejeff	Orkestar Opere HNK Ivana pl. Zajca	Giulio Cesare (MS): Diana Haller Cleopatra (S): Anamarija Knego Tolomeo (MS): Sonja Runje Cornelia (MS): Ivana Srbljan Sesto (T): Marko Fortunato Achilla (BAR): Dario Bercich Curio (B): Slavko Sekulić Nireno (S): Olga Kaminska	Zbor Opere HNK Ivana pl. Zajca	Režija: Marin Blažević / Oliver Frljić Scena: Dalibor Laginja, Marin Blažević Kostimi: Sandra Dekanić Svjetlo: Dalibor Fugošić Scenski pokret: Balázs Baranyai	--

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretplata/ Organiz.	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
14.05.2016.	Rijeka	HNK		Giulio Cesare in Egitto, HWV 17	Ville Matvejeff	Orkestar Opere HNK Ivana pl. Zajca	Giulio Cesare (MS): Diana Haller Cleopatra (S): Anamarija Knego Tolomeo (MS): Sonja Runje Cornelia (MS): Ivana Srbljan Sesto (T): Marko Fortunato Achilla (BAR): Dario Bercich Curio (B): Slavko Sekulić Nireno (S): Olga Kaminska	Zbor Opere HNK Ivana pl. Zajca	Režija: Marin Blažević / Oliver Frljić Scena: Dalibor Laginja, Marin Blažević Kostimi: Sandra Dekanić Svjetlo: Dalibor Fugošić Scenski pokret: Balázs Baranyai	--

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretplata/ Organiz.	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
16.05.2016.	Rijeka	HNK		Giulio Cesare in Egitto, HWV 17	Ville Matvejeff	Orkestar Opere HNK Ivana pl. Zajca	Giulio Cesare (MS): Ivana Srbljan Cleopatra (S): Anamarija Knego Tolomeo (MS): Sonja Runje Cornelia (MS): Amanda Stojović Sesto (T): Marko Fortunato Achilla (BAR): Dario Bercich Curio (B): Slavko Sekulić Nireno (S): Olga Kaminska	Zbor Opere HNK Ivana pl. Zajca	Režija: Marin Blažević / Oliver Frljić Scena: Dalibor Laginja, Marin Blažević Kostimi: Sandra Dekanić Svjetlo: Dalibor Fugošić Scenski pokret: Balázs Baranyai	--

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretplata/ Organiz.	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
28.07.2017.	Lokrum	Otok Lokrum, 21:30 h	DLJI	Orlando, HWV 31	David Bates	HRBA	Orlando (CT): Owen Willetts Angelica (S): Ivana Lazar Medoro (MS): Renata Pokupić Dorinda (S): Marija Kuhar Šoša Zoroastro (BAR): David Oštrek		Režija: János Szikora Scena i svjetlo: János Szikora Kostimi: Marita Ćopo Scenski pokret: Zrinka Japunčić Plesači Plesnog studija Lazareti: Mirta Benković, Mihaela Domaćin, Petra Japunčić, Miriam Šoletić	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretplata/ Organiz.	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
29.07.2017.	Lokrum	Otok Lokrum, 21:30 h	DLJI	Orlando, HWV 31	David Bates	HRBA	Orlando (CT): Owen Willetts Angelica (S): Ivana Lazar Medoro (MS): Renata Pokupić Dorinda (S): Marija Kuhar Šoša Zoroastro (BAR): David Oštrek		Režija: János Szikora Scena i svjetlo: János Szikora Kostimi: Marita Ćopo Scenski pokret: Zrinka Japunčić Plesači Plesnog studija Lazareti: Mirta Benković, Mihaela Domaćin, Petra Japunčić, Miriam Šoletić	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretpлата/ Organiz.	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
30.07.2017.	Lokrum	Otok Lokrum, 21:30 h	DLJI	Orlando, HWV 31	David Bates	HRBA	Orlando (CT): Owen Willetts Angelica (S): Ivana Lazar Medoro (MS): Renata Pokupić Dorinda (S): Marija Kuhar Šoša Zoroastro (BAR): David Oštrek		Režija: János Szikora Scena i svjetlo: János Szikora Kostimi: Marita Čopó Scenski pokret: Zrinka Japunčić Plesači Plesnog studija Lazareti: Mirta Benković, Mihaela Domaćin, Petra Japunčić, Miriam Šoletić	
23.09.2019.	Varaždin	Velika dvorana Županijske palače	49. VBV	Giù nei Tartarei regni, HWV 187; Che vai pensando folle pensier, HWV 184	Krešimir Lazar (VLC)	Camerata Garestin; Krešimir Has (HPS)	Ivana Lazar (S), Berislav Puškarić (B)			

Tablica 3: Izvedbe engleskih oratorija Georga Friedricha Händela u Zagrebu

Nadnevak	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretplata/ Organiz.	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
20.05.1931.	HGZ		Izrael u Egiptu, HWV 54	Boris Papandopulo	DOHGZ; Franjo Dugan st. (ORG)	Maja Strozzi Pečić (S), Mladen Deželić, Aleksandar Manzoni	HPD „Kolo“		
22.05.1931.	HGZ		Izrael u Egiptu, HWV 54	Boris Papandopulo	DOHGZ; Franjo Dugan (ORG)	Maja Strozzi Pečić (S), Mladen Deželić, Aleksandar Manzoni	HPD „Kolo“		
25.02.1937.	MUZA		Mesija, HWV 56	Rudolf Matz	SOMUZA	Olga Kocijančić (S), Majda Lovše (S), Štefica Šćukanec (A), Nikola Šterle (T), Dragutin Bernardić (B)	MZMUZA		Izveden je samo prvi dio oratorija.
04.06.1943.	HGZ		Semele, HWV 58	Mladen Pozajić	SOMUZA	Studenti Muzičke akademije iz klasa Milana Reizera, Zlate Špehar i Lava Vrbanića	MZMUZA	Režija: Vlado Habunek	Javni pokus nije naveden u <i>Bibliografiji rasprava i članaka. Muzika. Struka VI.</i>
20.04.1948.	HGZ		Izrael u Egiptu, HWV 54	Slavko Zlatic	ZF; Jurica Murai (ORG)	Nada Serdoz (S), Dragica Koritić- Madjarek (A), Ratimir Delorko (T), Vladimir Ruždjak (BAR), Tomislav Neralić (B)	MZHRT		
28.04.1948.	HGZ		Izrael u Egiptu, HWV 54	Slavko Zlatic	ZF; Jurica Murai (ORG)	Nada Serdoz (S), Dragica Koritić- Madjarek (A), Ratimir Delorko (T), Vladimir Ruždjak (BAR), Tomislav Neralić (B)	MZHRT		

Nadnevak	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
12.03.1958.	KDI		Mesija, HWV 56	Milan Horvat	ZF	Nada Vidmar (S), Marijana Radev (A), Drago Starc (T), Dragutin Bernardić (B)	Zbor Centralnog doma JNA, Beograd		
13.03.1958.	KDI		Mesija, HWV 56	Milan Horvat	ZF	Nada Vidmar (S), Marijana Radev (A), Drago Starc (T), Dragutin Bernardić (B)	Zbor Centralnog doma JNA, Beograd		
15.02.1965.	KDI		Mesija, HWV 56	Slavko Zlatić	SOHRT	Mirka Klarić (S), Majda Radić (A), Zvonimir Prelčec (T), Franjo Petrušaneć (B)	MZHRT		U monografiji o <i>Simfonijskom orkestru HRT-a</i> naveden je drugačiji datum izvedbe – 11. siječnja 1965., no konzultiranjem periodike utvrđeno je da se radi o tiskarskoj i autorskoj grešci.
27.02.1965.	KDI		Belshazzar, HWV 61	Lovro Matačić	ZF	Nitocris (S): Sonja Schöner Belshazzar (T): Mitja Gregorač Cyrus (A): Marijana Radev Daniel (BAR): Victor Conrad Braun Gobrias (B): Tomislav Neralić	Zbor SF		

Nadnevak	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Naslov djela	Dirigent/Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
18.11.1966.	KDI		Jefta, HWV 70	Pavle Dešpalj	SOHRT	Jefta (T): Zvonimir Prelčec Ifis (S): Nada Ruždjak Storge (MS): Nada Puttar-Gold Zebul (B): Franjo Petrušanec Hamor (A): Majda Radić Prorok (T): Josip Novosel	MZHRT		
27.04.1967.	HGZ		Mesija, HWV 56	Igor Gjadrov	SOMUZA	Mirjana Bohanec (S), Branka Beretovac (S), Erzsébet Csiffáry (S), Angelina Živković (A), Vinko Paić (T), Karlo Jerič (T), Matiša Rajčić (BAR), Ljubomir Branković (BAR)	MZMUZA		Obrada W. A. Mozarta.
03.05.1967.	HGZ		Mesija, HWV 56	Igor Gjadrov	SOMUZA	Mirjana Bohanec (S), Branka Beretovac (S), Erzsébet Csiffáry (S), Angelina Živković (A), Vinko Paić (T), Karlo Jerič (T), Matiša Rajčić (BAR), Ljubomir Branković (BAR)	MZMUZA		Obrada W. A. Mozarta.

Nadnevak	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
24.01.1975.	KDVL		Mesija, HWV 56	Mladen Bašić	ZF; Anđelko Klobučar (ORG)	Milica Zečević (S), Dunja Vejzović (MS), Krunoslav Cigoj (T), Franjo Petrušanec (B)	Zbor Doma JNA, Beograd		
26.01.1975.	KDVL		Mesija, HWV 56	Mladen Bašić	ZF; Anđelko Klobučar (ORG)	Milica Zečević (S), Dunja Vejzović (MS), Krunoslav Cigoj (T), Franjo Petrušanec (B)	Zbor Doma JNA, Beograd		
25.09.1981.	KDVL, 19:30		Mesija, HWV 56	Vladimir Kranjčević	ZF	Edith Wiens (S) Ruža Pospiš-Baldani (MS), Karl Markus (T), Gerald Ernst Schramm (B)	AZIGK		
04.10.1984.	KDVL		Juda Makabejac, HWV 63	Vladimir Kranjčević	SOHRT	Judas Maccabaeus (T): Zrinko Sočo Simon (B): Franjo Petrušanec Israelitish Man (MS): Marija Klasić Eupolemmus (A): Ruža Pospiš-Baldani	MZHRT		
13.01.1985.	HGZ		Mesija, HWV 56	Igor Gjadrov	DOHGZ	Zdenka Žabčić (S) Cecilija Car (MS) Josip Novosel (T) Vladimir Ruždjak (B)	Mješoviti zbor Muzičke omladine; VA „Lisinski“		

Nadnevak	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Naslov djela	Dirigent/Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
28.08.1985.	Bazilika Srca Isusova		Izrael u Egiptu, HWV 54	Jörg Peter Weigle	Orkestar Radio-Leipziga	Venceslava Hrubá Freiberger (S), Andrea Ihle (S), Rosemarie Lang (A), Ekkehard Wagner (T), Jürgen Kurth (BAR), Hermann Christian Polster (B)	Zbor Radio-Leipziga		
22.11.1985.	KDVL		Mesija, HWV 56	Vladimir Kranjčević	ZF	Nada Ruždjak (S), Mira Zidarić (MS), Jovo Reljin (T), Franjo Petrušanec (B)	AZIGK		
27.09.1994.	KDVL	Svijet glazbe	Theodora, HWV 68	Vladimir Kranjčević	VKO	Theodora (S): Dunja Vežović Didimus (MS): Nelli Manuilenko Septimus (T): Giovannino Raffanelli Valens (B): Anatolij Fokanov Irene (MS): Aida Vidović	SKZ; Consortium musicum		
12.04.1995.	KDVL		Mesija, HWV 56	Milan Horvat	ZF	Olga Gracelj (S), Ruža Pospiš-Baldani (MS), Krzysztof Szmyt (T), Juan Vasle (B)	AZIGK		
13.04.1995.	KDVL		Mesija, HWV 56	Milan Horvat	ZF	Olga Gracelj (S), Ruža Pospiš-Baldani (MS), Krzysztof Szmyt (T), Juan Vasle (B)	AZIGK		

Nadnevak	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
28.03.1996.	KDVL		Mesija, HWV 56	Nikša Bareza	SOHRT	Ingrid Keiserfeld (S), Netela Tehonia (MS), Berd Lambauer (T), Neven Belamarić (B)	MZHRT		
01.10.1997.	KDVL, 19:30 h		Belshazzar, HWV 61	Martin Haselböck, Austrija	ZF	Nitocris (S): Isabel Schaarschmidt Belshazzar (T): Matthias Heil, Austrija Cyrus (CT): Werner Buchin, Njemačka Daniel (CT): Peer Abilgaard, Njemačka Gobrias (B): Marcos Fink, Slovenija	Debreceni Kodály Kórus, Mađarska		
03.10.1997.	KDVL, 19:30 h		Belshazzar, HWV 61	Martin Haselböck, Austrija	ZF	Nitocris (S): Isabel Schaarschmidt Belshazzar (T): Matthias Heil, Austrija Cyrus (CT): Werner Buchin, Njemačka Daniel (CT): Peer Abilgaard, Njemačka Gobrias (B): Marcos Fink, Slovenija	Debreceni Kodály Kórus, Mađarska		

Nadnevak	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Naslov djela	Dirigent/Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
29.01.2000.	KDVL, 19:30 h	Lisinski subotom	Mesija, HWV 56	Igor Gjadrov	SOMUZA	Tamara Felbinger (S), Dubravka Šeparović (A), Ladislav Vrgoč (T), Berislav Puškarić (B)	MZMUZA		
30.01.2010.	KDVL	Lisinski subotom	Mesija, HWV 56	Saša Britvić	HRBA	Marija Kuhar-Šoša (S), Helena Lucić (MS), Dejan Vrbanić (T), Goran Jurić (B)	AZIGK; KZIF		
06.06.2012.	KDVL		Mesija, HWV 56	Uroš Lajovic	ZF	Marija Kuhar Šoša (S), Helena Lucić Šego (MS), Domagoj Dorotić (T), Kay Stieffermann (B)	AZIGK		
02.08.2012.	Crkva sv. Katarine		Mesija, HWV 56	Saša Britvić	HRBA	Marija Kuhar Šoša (S), Helena Lucić Šego (MS), Dejan Vrbanić (T), Goran Jurić (B)	AZIGK		
30.12.2012.	Zagrebačka katedrala		Mesija, HWV 56	Saša Britvić	HRBA	Marija Kuhar Šoša (S), Helena Lucić Šego (MS), Dejan Vrbanić (T), Berislav Puškarić (B)	AZIGK		
05.04.2018.	KDVL, 19:30 h	Kanconijer	Mesija, HWV 56	Tomislav Fačini	SOHRT	Nuria Rial (S) Sonja Runje (MS) Robert Bartneck (T), Krešimir Stražanac (B)	MZHRT		
29.12.2019.	Crkva sv. Katarine		Mesija, HWV 56	Tomislav Fačini	Komorni orkestar	Anabela Barić (S), Monika Cerovčec (S), Franko Klisović (CT), Martina Borse (A), Siniša Galović (T), Krešimir Stražanac (B)	Vokalni ansambl Antiphonus		Izveden je samo prvi dio oratorija; Komorni orkestar je bio sastavljen od različitih imena internacionalnih umjetnika

Tablica 4: Izvedbe engleskih oratorija Georga Friedricha Händela u drugim gradovima u Hrvatskoj

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretpлата/ Organizator	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
Kolovoz, 1964.	Dubrovnik	Dominikanska crkva		Belshazzar, HWV 61	Lovro Matačić	ZF	?			
05.02.1972.	Dubrovnik	Crkva Male braće		Mesija, HWV 56	Miho Demović	Prigodni orkestar; Ivo Peran (ORG)	Josip Soldo (T)	Pjevački crkveni zborovi Dubrovnika		Koncert povodom dana sv. Vlaha, zaštitnika Dubrovnika ; U sastavu navedenog „Prigodnog orkestra“ vjerojatno su sudjelovali profesori glazbene škole i članovi Dubrovačkog simfonijskog orkestra; Oratorij nije izveden u cijelosti, izvedeni su poneki zbofski i solistički brojevi.
01.10.1972.	Varaždin	IC, 19:30 h	2. VBV	Mesija, HWV 56	Vladimir Kranjčević	SOHRT	Radmila Bakočević (S), Nada Puttar-Gold (MS), Zvonimir Krnetić (T), Tugomir Franc (BAR)	MZHRT		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretpлата/ Organizator	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
08.02.1976.	Dubrovnik	Dubrovačka katedrala		Mesija, HWV 56	Miho Demović	Prigodni orkestar; Margit Cetinić (ORG)	Cynthia Hansell-Bakić (S), Biserka Anić-Belković (MS), Josip Ante Soldo (T), Ante Kusić (B)	Mješoviti katedralni zbor		Povodom 50-te godišnjice osnutka Mješovitog pjevačkog zbora Dubrovačke katedrale; U sastavu navedenog „Prigodnog orkestra“ vjerojatno su sudjelovali profesori glazbene škole i članovi Dubrovačkog simfonijskog orkestra.
22.02.1976.	Sinj	Svetište Čudotvorne Gospe Sinjske		Mesija, HWV 56	Miho Demović	Prigodni orkestar; Margit Cetinić (ORG)	Cynthia Hansell-Bakić (S), Biserka Anić-Belković (MS), Josip Ante Soldo (T), Ante Kusić (B)	Mješoviti pjevački zbor Dubrovačke katedrale		U sastavu navedenog „Prigodnog orkestra“ vjerojatno su sudjelovali profesori glazbene škole i članovi Dubrovačkog simfonijskog orkestra; Oratorij nije izveden u cijelosti, izvedeni su poneki zbarski i solistički brojevi.
01.08.1981.	Rijeka	Trsatska gradina		Mesija, HWV 56	Krunoslav Kajdi	Orkestar Opere HNK Ivana pl. Zajca	Solisti Opere HNK Ivana pl. Zajca	Zbor Opere HNK Ivana pl. Zajca		
26.09.1981.	Varaždin	IC, 19:30	11. VBV	Mesija, HWV 56	Vladimir Kranjčević	ZF	Edith Wiens (S), Ruža Pospis-Baldani (MS), Karl Markus (T), Gerald Ernst Schramm (B)	AZIGK		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretpлата/ Organizator	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
08.07.1982.	Pula	Crkva sv. Franje		Mesija, HWV 56	Krunoslav Kajdi	Orkestar Opere HNK Ivana pl. Zajca	Solisti Opere HNK Ivana pl. Zajca	Zbor Opere HNK Ivana pl. Zajca		
05.02.1983.	Dubrovnik	Crkva Male braće		Mesija, HWV 56	Margit Cetinić	Prigodni orkestar, Violeta Jukić (ORG)	Dubravka Dabelić (S), Anis Krasovac (A), Ivo Grgurević (B)	Mješoviti katedralni zbor; Katedralni madrigalisti		Koncert povodom dana sv. Vlaha, zaštitnika Dubrovnika; U sastavu navedenog „Prigodnog orkestra“ vjerojatno su sudjelovali profesori glazbene škole i članovi Dubrovačkog simfonijskog orkestra; Oratorij nije izveden u cijelosti, izvedeni su uglavnom svi zborni brojevi i poneki solistički brojevi.
05.10.1983.	Varaždin	IC, 19:30	13. VBV	Samson, HWV 57	Ronald Bader	SO Sjevernonje mačkog radija, Hannover	Samson (T): Aldo Baldin Dalila (S): Elke Andiel Micah (MS): Gisela Pohl Manoah (B): Gerhard Faulstich Harapha (B): Erik Stumm	Vokalni ansambl solista Visoke škole za glazbu, Hamburg		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretpлата/ Organizator	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
14.09.1985.	Varaždin	IC, 20 h	15. VBV	Mesija, HWV 56	Vladimir Kranjčević	SORTV Beograd	Radmila Smiljanić (S), Aleksandra Ivanović (MS), Jovo Reljin (T), Vukašin Savić (B)	Zbor RTV Beograd		
25.09.1988.	Varaždin	IC, 19:30	18. VBV	Juda Makabejac, HWV 63	Vladimir Kranjčević	SORTV Beograd	Judas Maccabaues (T): Zrinko Sočo Simon (B): Neven Belamarić Israelitish Man (MS): Dunja Vežzović Eupolemmus (A): Ruža Pospiš- Baldani	Zbor RTV Beograd, Dječji zbor OŠ „Ratimir Herceg“		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretpлата/ Organizator	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
02.02.1989.	Dubrovnik	Dubrovačka katedrala		Mesija, HWV 56	Margit Cetinić	Prigodni orkestar, Maja Marušić (ORG)	Ilka Zec Đapo (S), Dubravka Dabelić (S), Mario Ivić (T), Ivo Grgurević (B)	Mješoviti katedralni zbor, Katedralni madrigalisti		Koncert povodom dana sv. Vlaha, zaštitnika Dubrovnika; U sastavu navedenog „Prigodnog orkestra“ vjerojatno su sudjelovali profesori glazbene škole i članovi Dubrovačkog simfonijskog orkestra; Oratorij nije izveden u cijelosti, izvedeni su poneki zbornski i solistički brojevi.
24.09.1994.	Varaždin	Crkva Kaptola čazmansko-varaždinskoga , 19:30 (KUBDM)	24. VBV	Theodora, HWV 68	Vladimir Kranjčević	VKO	Theodora (S): Dunja Vejzović Didimus (MS): Nelli Manuilenko Septimus (T): Giovannino Raffanelli Valens (B): Anatolij Fokanov Irene (MS): Aida Vidović	SKZ; Consortium musicum		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretplata/ Organizator	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
29.09.1995.	Varaždin	IC, 19:30 h	25.VBV	Mesija, HWV 56	Milan Horvat	ZF	Olga Gracelj (S), Ruža Pospiš-Baldani (MS), Krzysztof Szmyz (T), Tomislav Neralić (B)	AZIGK		
02.02.1996.	Dubrovnik	Dubrovačka katedrala		Mesija, HWV 56	Margit Cetinić	Prigodni orkestar, Maja Marušić (ORG)	Dubravka Dabelić (S), Ivo Grgurević (B)	Mješoviti katedralni zbor, Katedralni madrigalisti		Koncert povodom dana sv. Vlaha, zaštitnika Dubrovnika; U sastavu navedenog „Prigodnog orkestra“ vjerojatno su sudjelovali profesori glazbene škole i članovi Dubrovačkog simfonijskog orkestra; Oratorij nije izveden u cijelosti, izvedeni su poneki zbornski i solistički brojevi.

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretpлата/ Organizator	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
30.09.1997.	Varaždin	KBDM, 19:30 h	27.VBV	Belshazzar, HWV 61	Martin Haselböck, Austrija	ZF	Nitocris (S): Isabel Schaarschmidt Belshazzar (T): Matthias Heil, Austrija Cyrus (CT): Werner Buchin, Njemačka Daniel (CT): Peer Abilgaard, Njemačka Gobrias (B): Marcos Fink, Slovenija	Debreceni Kodály Kórus, Mađarska		
04.10.1997.	Varaždin	KUBDM, 19:30 h	27.VBV	Izrael u Egiptu, HWV 54	Mirko Cuderman	SKO	Andreja Zakonjšek (S), Dragica Kovačić (A), Matjan Trček (T), Vitomir Marof (BAR), Neven Valent (B)	SKZ; Consortium musicum		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretplata/ Organizator	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
02.10.1999.	Varaždin	KUBDM, 19:30 h	29.VBV	Salomon, HWV 67	Mirko Cuderman	SKO	Salomon (BAR): Matjaž Robavs Salomonova kraljica, Prva bludnica (S): Mateja Arnež Kraljica od Sabe i Druga bludnica (S): Elisabeth Kulman Zadok (T): Marjan Trček	SKZ; Consortium musicum		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretpлата/ Organizator	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
29.09.2001.	Varaždin	KUBDM, 19:30 h	31.VBV	Jefta, HWV 70	Mirko Cuderman	SKO	Jefta (T): Thomas Cooley Ifis (S): Mateja Arnež- Volčanšek Storge (MS): Renata Pokupić Zebul (B): Marcos Fink Hamor (BAR): Jože Vidic	SKZ; Consortium musicum		
20.09.2003.	Varaždin	KUBDM, 19 h	33.VBV	Juda Makabejac, HWV 63	Vladimir Kranjčević	SF	Juda Makabejac (T): Marjan Trček Simon (B): Jože Vidic Israelitish Woman (S): Philippa Hyde Israelitish Man (CT): Charles Humphries	SKZ; Consortium musicum		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretplata/ Organizator	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
02.02.2004.	Dubrovnik	Dubrovačka katedrala		Mesija, HWV 56	Margit Cetinić	Prigodni orkestar	Dubravka Hilje (S), Ivo Grgurević (B)	Mješoviti katedralni zbor; Katedralni madrigalisti		Koncert povodom dana sv. Vlaha, zaštitnika Dubrovnika; U sastavu navedenog „Prigodnog orkestra“ vjerojatno su sudjelovali profesori glazbene škole i članovi Dubrovačkog simfonijskog orkestra; Oratorij nije izveden u cijelosti, izvedeni su poneki zborni i solistički brojevi.
03.10.2005.	Varaždin	HNK Varaždin	35. VBV	Hercules, HWV 60	Andrew Wilson-Dickson	Velški barokni orkestar, Cardiff	Hercules (B): Richard Morris Deanira (MS): Buddug Verona James Hyllus (T): Huw Rhys Evans Iole (S): Julia Gooding Lichas (A): Jonathan Peter Kenny	SKZ; Consortium musicum	Režija: Buddug Verona James Svjetlo: Phil Thorogood	Poluscenska izvedba.

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretpata/ Organizator	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
28.09.2006.	Varaždin	KUBDM, 19 h	36.VBV	Mesija, HWV 56	Milan Horvat	SKO	Martina Zadro (S), Mirjam Kalin (A), Matjaž Stopinšek (T), Jože Vidic (B)	SKO; Consortium musicum		Obrada W. A. Mozarta.
02.02.2008.	Dubrovnik	Dubrovačka katedrala		Mesija, HWV 56	Margit Cetinić	Komorni orkestar, Nena Čorak (ORG)	Ilka Zec Đapo (S), Paulina Đapo (S), Ivo Grgurević (B)	Mješoviti katedralni zbor; Katedralni madrigalisti		Koncert povodom dana sv. Vlaha, zaštitnika Dubrovnika; Oratorij nije izveden u cijelosti, izvedeni su poneki zborni i solistički brojevi.
19.09.2009.	Varaždin	KUBDM, 19 h	39. VBV	Mesija, HWV 56	Saša Britvić	HRBA	Marija Kuhar Šoša (S), Helena Lucić Šego (MS), Dejan Vrbanić (T), Goran Jurić (B)	AZIGK		
27.12.2009.	Slavonski Brod			Mesija, HWV 56	Saša Britvić	HRBA	Marija Kuhar Šoša (S), Helena Lucić Šego (MS), Dejan Vrbanić (T), Goran Jurić (B)	AZIGK		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretplata/ Organizator	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
13.07.2010.	Zadar	Katedrala sv. Stošije	Glazbene večeri u sv. Donatu	Mesija, HWV 56	Saša Britvić	HRBA	Marija Kuhar Šoša (S), Helena Lucić Šego (MS), Dejan Vrbanić (T), Goran Jurić (B)	AZIGK		
02.02.2012.	Dubrovnik	Dubrovačka katedrala		Mesija, HWV 56	Margit Cetinić	Prigodni orkestar; Nena Čorak (ORG)	Ilka Zec Đapo (S)	Mješoviti katedralni zbor; Katedralni madrigalisti		Koncert povodom dana sv. Vlaha, zaštitnika Dubrovnika; U sastavu navedenog „Prigodnog orkestra“ vjerojatno su sudjelovali profesori glazbene škole i članovi Dubrovačkog simfonijskog orkestra; Oratorij nije izveden u cijelosti, izvedeni su poneki zborni i solistički brojevi.
03.08.2012.	Osor			Mesija, HWV 56	Saša Britvić	HRBA	Marija Kuhar Šoša (S), Helena Lucić Šego (MS), Dejan Vrbanić (T), Goran Jurić (B)	AZIGK		
04.08.2012.	Krk			Mesija, HWV 56	Saša Britvić	HRBA	Marija Kuhar Šoša (S), Helena Lucić Šego (MS), Dejan Vrbanić (T),	AZIGK		

							Goran Jurić (B)			
Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretplata/ Organizator	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
08.09.2012.	Korčula	Crkva sv. Nikole		Mesija, HWV 56	Saša Britvić	HRBA	Marija Kuhar Šoša (S), Helena Lucić Šego (MS), Dejan Vrbanić (T), Goran Jurić (B)	AZIGK		
27.09.2014.	Varaždin	KUBDM, 20 h	44. VBV	Mesija, HWV 56	Saša Britvić	HRBA	Marija Kuhar Šoša (S), Helena Lucić Šego (MS), Dejan Vrbanić (T), Leon Košavić (B)	AZIGK		
29.09.2019.	Varaždin	KUBDM, 19 h	49. VBV	Izrael u Egiptu, HWV 54	Winfried Toll	VKO	Mi-Lyoung Oh (S), Hyang-Je Seong (S), Seul-Ki Kim (S) Minh Jeong (CT), Ji-Uk Kim (T), Boo-Sik Yoon (T), Seong-Moon You (B), Do-Hyeong Kwon (B)	Camerata Vocale Daejeon		

Tablica 5: Izvedbe oda, crkvene glazbe te ostalih duhovnih djela neobuhvaćenih tabelom 3 Georga Friedricha Händela u Zagrebu

Nadnevak	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretplata/ Organiz.	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
24.11.1944.	HGZ		Laudate pueri Dominum, psalam 112, HWV 236	Mladen Pozajić	SOHRT	Liga Doroghy (S), Savka Radonić (MS), Dragica Koritić (A), Zdenka Matić (A), Zdenko Šir (T), Vladimir Ruždjak (BAR), Drago Bernardić (B)	MZHRT	
23.12.1970.	Koncertni studio Istra		Dixit Dominus, psalam 109, HWV 232	Igor Kuljerić	SOHRT	Eva Andor (S), Božena Milić (S), Jasna Podolšak (A), Zvonimir Prelčec (T), Franjo Petrušanec (B)	MZHRT	
29.09.1976.	KDVL		Akis i Galateja, HWV 49	Milan Horvat	SOHRT	Galateja (S): Branka Beretovac Akis (T): Jurij Reja Polifem (B): Franjo Petrušanec Silvio (T): Josip Novosel)	MZHRT	
29.09.1982.	KDVL		L'allegro, il penseroso ed il moderato, HWV 55	Vladimir Kranjčević	SOHRT	Nada Ruždjak (S), Vladimir Ruždjak (B), Ivanka Boljkovac (S), Darija Hreljanović (S), Zrinko Sočo (T)	MZHRT	
14.02.1985.	KDVL		Dixit Dominus, psalam 109, HWV 232	Igor Kuljerić	SOHRT	Branka Beretovac (S), Vinja Pavlović (S), Dubravka Zubović (MS), Zrinko Sočo (T), Marijan Jurišić (B)	MZHRT	

Nadnevak	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretplata/ Organiz.	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
27.08.1985.	Bazilika Srca Isusova		Anthem (?)	Jörg Peter Weigle	Orkestar Radio- Leipziga	Venceslava Hrubá Freiberger (S), Andrea Ihle (S), Rosemarie Lang (A), Ekkehard Wagner (T), Jürgen Kurth (BAR), Hermann Christian Polster (B)	Zbor Radio- Leipziga	
12.12.1985.	KDVL		L'allegro, il penseroso ed il moderato, HWV 55	Vladimir Kranjčević	SOHRT	Radmila Bakočević (S), Nada Ruždjak (S), Darija Hreljanović (S), Branko Robinšak (T), Vladimir Ruždjak (B)	MZHRT	
04.04.1996.	KDVL		The King shall rejoice, HWV 260, krunidbeni himan br. 2.	Leoš Svarovsky	ZF		AZIGK	
04.04.1996.	KDVL		Dettingen Te Deum, HWV 283	Leoš Svarovsky	ZF	Josip Lešaja (BAR)	AZIGK	
23.09.1998.	KDVL		Aleksandrova svečanost, HWV 75	Leopold Hager	ZF	Tamara Felbinger (S), Johannes Chum (T), Marcos Fink (B)	Debreceni Kodály Kórus, Mađarska	
25.09.1998.	KDVL		Aleksandrova svečanost, HWV 75	Leopold Hager	ZF	Tamara Felbinger (S), Johannes Chum (T), Marcos Fink (B)	Debreceni Kodály Kórus, Mađarska	
22.02.1999.	Crkva sv. Katarine		Silente venti, HWV 242	Tonči Bilić	Komorni sastav SOHRT	Vlatka Oršanić (S)		

Nadnevak	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretplata/ Organiz.	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
10.11.2007.	KDVL		Akis i Galateja, HWV 49	Paul McCreesh	Gabrieli Consort & Players	Galateja (S): Lucy Crowe Akis (T): Paul Agnew Polifem (B): Christopher Purves Richard Butter Robert Murray		
16.10.2010.	HGZ		Silete venti, HWV 242	Theresa Caudle	HRBA	Ivana Lazar (S)		
04.02.2013.			Salve Regina, HWV 241	Marc Coppey	ZS	Monika Mauch (S)		
28.05.2013.	Crkva sv. Marka, 19 h		L'allegro, il penseroso ed il moderato, HWV 55	Pavao Mašić	BOMUZA	Rea Alaburić (S), Jelena Čilaš (S), Marta Musap (S), Branka Pleština (S), Josip Čajko (T), Bože Jurić-Pešić (T), Leon Košavić (BAR)	OZCSM	
17.05.2014.	KDVL	Lisinski subotom	Salve regina, HWV 241	Giovanni Antoniini	Il giardino armonico	Julija Ležneva (S)		
26.04.2015.	HGZ, 20 h		Eternal source of light divine, HWV 74, rođendanska oda za kraljicu Anu	Catherine Mackintosh (VN)	HRBA		VA Antiphonus	
09.05.2016.	Crkva sv. Marka, 20 h	Festival sv. Marka	Dixit Dominus, psalam 109, HWV 232	Jurica Petar Petrač	HRBA	Ivana Lazar (S), Monika Cerovčec (S), Martina Borse (A), Josip Čajko (T), Alen Ruško (B)	OZCSM	

Nadnevak	Prostor, vrijeme	Ciklus/ Pretplata/ Organiz.	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
23.10.2016.	HGZ, 20 h		My heart is inditing, HWV 261, krunidbeni himan br.4; Zadok the priest, HWV 258, krunidbeni himan br.1	Catherine Mackintosh (VN)	HRBA		VA Antiphonus	
23.04.2017.	HGZ, 20 h		L'allegro, il penseroso ed il moderato, HWV 55	Pavao Mašić	HRBA	Monika Cerovčec (S), Anabela Barić (S), Ladislav Vrgoč (T), Leon Košavić (B)	OZCSM	
06.05.2017.	Crkva sv. Marka	Festival sv. Marka	Četiri krunidbene himne, HWV 258-261 (Zadok the Priest, Let Thy Hand Be Strengthened, The King Shall Rejoice, My Heart Is Inditing)	Jurica Petar Petrač	ZS; Pavao Mašić (ORG)		OZCSM	
17.12.2017.	HGZ		Gloria, HWV deest	Laura Vadjon (VN)	HRBA	Ivana Lazar (S)		

Tablica 6: Izvedbe oda, crkvene glazbe te ostalih duhovnih djela neobuhvaćenih tabelom 4 Georga Friedricha Händela u drugim gradovima u Hrvatskoj

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Naslov djela	Dirigent/Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
28.09.1976.	Varaždin	IC	6. VBV	Akis i Galateja, HWV 49	Milan Horvat	SOHRT	Galateja (S): Branka Beretovac Akis (T): Jurij Reja Polifem (B): Franjo Petrušanec Silvio (T): Josip Novosel)	MZHRT	
03.10.1982.	Varaždin	IC	12.VBV	L'allegro, il penseroso ed il moderato, HWV 55	Vladimir Kranjčević	SOHRT	Nada Ruždjak (S), Vladimir Ruždjak (B), Ivanka Boljkovac (S), Darija Hreljanović (S), Zrinko Sočo (T)	MZHRT	
25.07.1983.	Dubrovnik	Dominikanska crkva	DLJI	L'allegro, il penseroso ed il moderato, HWV 55	Vladimir Kranjčević	SOHRT	Nada Ruždjak (S), Vladimir Ruždjak (B), Ivanka Boljkovac (S), Darija Hreljanović (S), Zrinko Sočo (T)	MZHRT	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Naslov djela	Dirigent/Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
07.10.1995.	Varaždin	IC	25.VBV	Četiri krunidbena himna, HWV 258-261 (Zadok the Priest, Let Thy Hand Be Strengthened, The King Shall Rejoice, My Heart Is Inditing)	Mirko Cuderman	SKO	Robert Vrčon (B)	SKZ	
07.10.1995.	Varaždin	IC	25.VBV	Dettingen Te Deum, HWV 283	Mirko Cuderman	SKO		SKZ	
05.10.1996.	Varaždin	IC	26.VBV	Dixit Dominus, HWV 110 (vulgata 109)	Mirko Cuderman	SKO	Pija Brodnik (S), Veronika Fink-Menvielle (A)	SKZ; Consortium musicum	
22.09.1998.	Varaždin	KUBDM, 19:30 h	28.VBV	Aleksandrova svečanost, HWV 75	Leopold Hager	ZF	Tamara Felbinger (S), Johannes Chum (T), Marcos Fink (B)	Debreceni Kodály Kórus, Mađarska	
27.09.1998.	Varaždin	HNK Varaždin	28.VBV	Devet njemačkih arija, HWV 202-210		Drago Arko (VN), Vlasta Doležal-Rus (HPS)	Vlatka Oršanić (S)		
02.02.2000.	Dubrovnik	Dubrovačka katedrala, 18:30 h		Dettingen Te Deum, HWV 283		Prigodni orkestar	Ilka Zec-Đapo (S), Ivo Grgurević (B)	Mješoviti katedralni zbor i Katedralni madrigalisti	Večer prije fešte sv. Vlaha.

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Naslov djela	Dirigent/Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
18.09.2004.	Varaždin	KUBDM, 19h	34.VBV	L'allegro, il penseroso ed il moderato, HWV 55	Vladimir Kranjčević	SF	Philippa Hyde (S), Margareta Klobučar (S), Matjaž Stopinšek (T), Jože Vidic (B)	SKZ	
28.09.2004.	Varaždin	KUBDM, 19h	34.VBV	Rekonstrukcija spektakularne glazbene priredbe u londonskoj Westminsterskoj opatiji na krunidbi kralja Georgea II 1727. godine.	Robert King	The King's Consort		The King's Consort	
23.08.2008.	Dubrovnik			Akis i Galateja, HWV 49	Phillip Pickett	HRBA	Galateja (S): Ivana Lazar Akis (T): Ed Lyon Polifem (B): Berislav Puškarić		Režija: Dora Ruždjak Podolski Scena: Dubravka Lošić Kostimi: Danica Dedijer Svjetlo: Zoran Mihanović
24.08.2008.	Dubrovnik			Akis i Galateja, HWV 49	Phillip Pickett	HRBA	Galateja (S): Ivana Lazar Akis (T): Ed Lyon Polifem (B): Berislav Puškarić		Režija: Dora Ruždjak Podolski Scena: Dubravka Lošić Kostimi: Danica Dedijer

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Naslov djela	Dirigent/Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
19.09.2008.	Varaždin	KUBDM, 19:30 h	38.VBV	Laudate pueri Dominum, psalam 112, HWV 236	Martin Gester	Le Parlement de Musique	Ivana Lazar (S), Martina Gojčeta (MS), Mathias Vidal (T), Berislav Puškarić (B)	Chorus Angelicus (zbor Varaždinske katedrale)	
28.09.2008.	Varaždin	KUBDM, 20h	38.VBV	Dettingen Te Deum, HWV 283	Goran Jerković	Israeli baroque collective	Ye'ela Avital (S), Helena Lucić (MS), Berislav Jerković (BAR), Goran Jurić (B)	KZIF	
15.08.2009.	Dubrovnik			Akis i Galateja, HWV 49	Phillip Pickett	HRBA	Galateja (S): Ivana Lazar Akis (T): Ed Lyon Polifem (B): Berislav Puškarić		Režija: Dora Ruždjak Podolski Scena: Dubravka Lošić Kostimi: Danica Dedijer Svjetlo: Zoran Mihanović
16.08.2009.	Dubrovnik			Akis i Galateja, HWV 49	Phillip Pickett	HRBA	Galateja (S): Ivana Lazar Akis (T): Ed Lyon Polifem (B): Berislav Puškarić		Režija: Dora Ruždjak Podolski Scena: Dubravka Lošić Kostimi: Danica Dedijer Svjetlo: Zoran Mihanović

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Naslov djela	Dirigent/Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
22.09.2011.	Varaždin	KUBDM, 19h	41.VBV	Utrechter Te Deum, HWV 278	Josef M. Doeller	Ansambl Musica Coeli, Graz	Barbara Fink (S), Nora Nemeč (MS), Nicholas Spanos (CT), Andrejus Kalinovas (T), Gerd Kenda (B)	Zbor Domkantorei, Graz; Zbor Chorus Angelicus	
22.09.2011.	Varaždin	KUBDM, 19h	41.VBV	Nisi Dominus, psalam, HWV 238	Josef M. Doeller	Ansambl Musica Coeli, Graz	Barbara Fink (S), Nora Nemeč (MS), Nicholas Spanos (CT), Andrejus Kalinovas (T), Gerd Kenda (B)	Zbor Domkantorei, Graz; Zbor Chorus Angelicus	
22.09.2017.	Varaždin	KUBDM, 20h	47.VBV	Zadok the Priest, HWV 258	Gyögy Vashegyir	Orfeo orchestra		Purcell Choir	
01.10.2017.	Varaždin	Galerija Sermage, 11 h	47. VBV	Devet njemačkih arija, HWV 202-210	Krešimir Has (HPS)	Ansambl Camerata Garestin; Silvio Richter (VN), Krešimir Lazar (VLC)	Ivana Lazar (S)		
01.09.2018.	Korčula	Katedrala sv. Marka	7.KBF	Silete venti, HWV 242	Aapo Hakkinen (HPS)	HRBA	Anabela Barić (S)		
03.09.2018.	Ston	Veliki Kaštio	7.KBF	Silete venti, HWV 242	Aapo Hakkinen (HPS)	HRBA	Anabela Barić (S)		
04.09.2018.	Vela Luka, Korčula	Župna crkva	7.KBF	Silete venti, HWV 242	Aapo Hakkinen (HPS)	HRBA	Anabela Barić (S)		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Naslov djela	Dirigent/Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
20.09.2019.	Varaždin	KUBDM	49. VBV	Dixit Dominus, HWV 110; Zadok the Priest, HWV 258	Magnus Kjellson	Orkestar Göteborg Baroque	Anna Jobrant (S), Sofia Niklasson (S), Amanda Flodin (A), Carl Johan Lillieroth (T), Karl Peter Eriksson (B)	Zbor Göteborg Baroque; Katedralni zbor Chorus Dominicalis	

Tablica 7: Izvedbe ulomaka talijanskih svjetovnih djela Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Naslov djela	Dirigent/Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Autori scen. izv.	Napomena
09.04.1935.	Zagreb			Recitativ i arija iz opere Serse, HWV 40		Lovro Matačić (PF), Zlatko Topolski (VN)	Pavao Marion-Vlahović (T)		
30.05.1938.	Zagreb			Recitativ i arija iz opere Serse, HWV 40		Lovro Matačić (PF), Zlatko Topolski (VN)	Pavao Marion-Vlahović (T)		
01.10.1971.	Varaždin	Narodno kazalište August Cesarec, 19:30 h	1.VBV	„Ombra mai fu“, arija iz opere Serse, HWV 40s		Mladen Raukar (PF)	Ruža Pospiš-Baldani (MS)		
28.09.1972.	Varaždin	Narodno kazalište August Cesarec, 19:45 h	2.VBV	„Ombra mai fu“, arija iz opere Serse, HWV 40	Lovro Matačić	Komorni sastav ZF; Ernest Zornjak (VLC)	Marija Rožman (MS)		
28.04.1974.	Zagreb	KDVL		„Ombra mai fu“, arija iz opere Serse, HWV 40	Mladen Bašić	ZF	Ruža Pospiš-Baldani (MS)		
16.01.1976.	Zagreb	KDVL		Dvije arije Kleopatre iz opere Giulio Cesare in Egitto, HWV 17	Tonko Ninić	ZF	Branka Beretovac (S)		
30.09.1978.	Varaždin	Narodno kazalište August Cesarec	8.VBV	Arija Kleopatre iz opere Giulio Cesare in Egitto, HWV 17		ZS	Srebrenka Jurinac (S)		
26.09.1984.	Varaždin	IC	14.VBV	„Piangerò la sorte mia“, arija iz opere Giulio Cesare in Egitto, HWV 17		Stanko Arnold (TR), Željko Marasović (ORG)	Eva Novšak-Houška (MS)		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Naslov djela	Dirigent/Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Autori scen. izv.	Napomena
07.07.1987.	Zagreb	HNK		„Ombra mai fu“, arija iz opere Serse, HWV 40		?	?		
01.10.1987.	Varaždin	IC	17.VBV	Arija iz opere Serse, HWV 40		ZS	Ruža Pospiš-Baldani (MS)		
19.09.1993.	Varaždinske toplice	Župna crkve sv. Martina, 18 h	23.VBV	„Ombra mai fu“, arija iz opere Serse, HWV 40		Anđelko Klojučar (ORG)	Ruža Pospiš-Baldani (A)		
03.10.1993.	Varaždin	Gradska vijećnica, 17:30 h	23.VBV	„Ombra mai fu“, arija iz opere Serse, HWV 40		Jurica Murai (HPS)	Merita Juniku (A)		Program uz svečanost obilježavanja 70. rođendana Nade Puttar-Gold i dodjele nagrade „Ivan Lukačić“
04.05.1996.	Šibenik			„Ombra mai fu“, arija iz opere Serse, HWV 40		Marko Lilić (ORG)	Barbara Othman (MS)		
27.09.1997.	Varaždin	KUBDM, 20 h	27.VBV	„Ombra mai fu“, arija iz opere Serse, HWV 40	Vladimir Kranjčević	VKO	Ruža Pospiš Baldani (MS)		Svečani koncert u povodu osnivanja Biskupije varaždinske i ustoličenja prvog varaždinskog biskupa msgr. Marka Culeja
22.09.1999.	Varaždin	HNK, 19.30 h	29.VBV	Recitativ i arija iz opere Armida		Branko Sepčić (PF)	Nada Puttar-Gold (A)		In memoriam akademiku Jurici Muraju; Predstavljanje CD-a: Erika Krpan

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Naslov djela	Dirigent/Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Autori scen. izv.	Napomena
26.09.1999.	Varaždin	Crkva sv. Florijana, 22 h	29.VBV	„Alle voci del bronzo guerriero“, arija iz kantate O! Come Chiare E Belle, HWV 143 (obrada za sopran, trubu, brass ansambl i Continuo, obr. S. Filipić); „Destero dall'empia dite“, arija iz opere Amadigi di Gaula, HWV 11 (obrada za sopran, dvije trube, brass ansambl i continuo, obr. S. Filipić)		Brass ansambl Ad gloriam; Mario Penzar (ORG)	Lidija Horvat-Dunjko (S)		
29.09.1999.	Ludbreg	Kapela dvorca Batthyanny, 19 h	29.VBV	„Alle voci del bronzo guerriero“, arija iz kantate O! Come Chiare E Belle, HWV 143 (obrada za sopran, trubu, brass ansambl i Continuo, obr. S. Filipić); „Destero dall'empia dite“, arija iz opere Amadigi di Gaula, HWV 11 (obrada za sopran, dvije trube, brass ansambl i continuo, obr. S. Filipić)		Brass ansambl Ad gloriam; Mario Penzar (ORG)	Lidija Horvat-Dunjko (S)		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Naslov djela	Dirigent/Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Autori scen. izv.	Napomena
27.09.1999.	Varaždinske Toplice	Župna crkva sv. Martina, 19 h	29.VBV	„Alle voci del bronzo guerriero“, arija iz kantate O! Come Chiare E Belle, HWV 143 (obrada za sopran, trubu, brass ansambl i Continuo, obr. S. Filipić); „Destero dall'empia dite“, arija iz opere Amadigi di Gaula, HWV 11 (obrada za sopran, dvije trube, brass ansambl i continuo, obr. S. Filipić)		Brass ansambl Ad gloriam; Mario Penzar (ORG)	Lidija Horvat-Dunjko (S)		
20.08.2001.	Šibenik			„Ombra mai fu“, arija iz opere Serse, HWV 40		Mario Penzar (ORG)	Bojan Pogrmilović (BAR)		
19.09.2003.	Varaždin	HNK	33.VBV	„Ombra mai fu“, arija iz opere Serse, HWV 40		Višnja Mažuran (HPS)	Ruža Pospiš-Baldani (MS)		
30.04.2004.	Zagreb	HGZ, 19.30 h		„Dopo notte“, arija iz opere Ariodante, HWV 33; „Cara sposa“ arija iz opere Rinaldo, HWV 7; „Sento la gioia“, „Pena Tirana“ arije iz opere Amadigi di Gaula, HWV 11; „Ho non so che nel cor“, arija iz opere Agrippina, HWV 6	Andrew Wilson-Dickson	Lucy Robinson, viola da gamba Marc Elton, barokna violina	Buddug Verona James (MS)	Režija: Chris Morgan	Arije su uvrštene u predstavu: Mark Ryan: Castradiva

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Naslov djela	Dirigent/Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Autori scen. izv.	Napomena
26.07.2004.	Šibenik			„Lascia ch'io pianga“, arija iz opere Rinaldo, HWV 7; „Tu la mia stella sei“ i „Piangerò la sorte mia“, arija iz opere Giulio Cesare in Egitto, HWV 17		Mario Penzar (ORG)	Cecilia Frigerio (S)		
29.09.2005.	Varaždin	Velika dvorana HNK Varaždin, 19 h	35.VBV	„Dopo notte“, arija iz opere Ariodante, HWV 33	Catherine Mackintosh	VKO; Jože Haluza (VN)	Renata Pokupić (MS)		
22.09.2006.	Šibenik			„Ombra mai fu“, arija iz opere Serse, HWV 40		Emin Armano (ORG)	Ivica Trubić (B)		
07.10.2006.	Varaždin	KUBDM, 19 h	36.VBV	„Ombra mai fu“, arija iz opere Serse, HWV 40	Vladimir Kranjčević	Filharmonijski komorni orkestar München	Ruža Pospiš-Baldani (MS)		
14.02.2009.	Zagreb	KDVL	Lisinski subotom	Arije i dueti iz opera Giulio Cesare in Egitto, HWV 17 i Arminio, HWV 36	Laurence Cummings	HRBA; Laurence Cummings (HPS)	Jessica Dean (S), Christopher Ainslie (CT)		
15.03.2009.	Zagreb	HGZ		„Svegliatevi nel core“, arija iz opere Giulio Cesare in Egitto, HWV 17; „Cara sposa“, arija iz opere Rinaldo, HWV 7; „Dopo notte“, arija iz opere Ariodante, HWV 33	Bojan Čičić	HRBA; Bojan Čičić (VN)	Helena Lucić (MS)		
19.04.2009.	Zagreb	HGZ		Arija iz opere Agrippina, HWV 6	Mladen Tarbuk	SOHRT	Gabriela Scherer (S)		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Naslov djela	Dirigent/Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Autori scen. izv.	Napomena
23.07.2010.	Šibenik			Ombra mai fu“, arija iz opere Serse, HWV 40		Lana Bradić	Nera Gojanović-Kljajić (MS)		
07.10.2010.	Šibenik			„Ombra mai fu“, arija iz opere Serse, HWV 40		Emin Armano (ORG)	Ivica Trubić (B)		
20.01.2012.	Zagreb	HGZ		„Scoglio d'immota fronte“, arija iz opere Scipione, HWV 20	Laurence Cummings (HPS)	HRBA	Kora Pavelić (MS)		
07.09.2012.	Šibenik			„Ombra mai fu“, arija iz opere Serse, HWV 40		Mario Penzar (ORG)	Nera Gojanović-Kljajić (MS)		
17.05.2014.	Zagreb	KDVL	Lisinski subotom	„Pugneran con ni le stelle“, recitativ i arija iz opere Rodrigo, HWV 5; „Pensieri, voi mi tormentate“, arija iz opere Agrippina, HWV 6	Giovanni Antonini	Il Giardino armonico	Julija Ležneva (S)		
23.04.2016.	Zagreb	Crkva sv. Marka		„Lusinghiera mia speranza“, „Voi che udite il mio lamento“ (Ottone), „Vaghe perle, eletti fiori“, „Bel piacere“ (Poppea), arije iz opere Agrippina, HWV 6		HRBA	Anabela Barić (S), Franko Klisović (CT)		
23.04.2016.	Zagreb	Crkva sv. Marka		„Piangerò la sorte mia“, arija iz opere Giulio Cesare in Egitto, HWV 17		HRBA	Anabela Barić (S)		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Autori scen. izv.	Napomena
18.05.2016.	Šibenik			„Lusinghiera mia speranza“, „Voi che udite il mio lamento“ (Ottone), „Vaghe perle, eletti fiori“, „Bel piacere“ (Poppea), arije iz opere Agrippina		HRBA	Anabela Barić (S), Franko Klisović (CT)		
18.05.2016.	Šibenik			„Piangerò la sorte mia“, arija iz opere Giulio Cesare in Egitto, HWV 17		HRBA	Anabela Barić (S)		
23.09.2017.	Varaždin	Dvorac Trakošćan, Viteška dvorana, 11 h	47.VBV	„Cara sposa“, arija iz opere Rinaldo, HWV 7		Ansambli Marquise	László Blaskovics (CT)		
23.09.2017.	Varaždin	Dvorac Trakošćan, Viteška dvorana, 11 h	47.VBV	„Cara sposa“, arija iz opere Rinaldo, HWV 7		Ansambli Marquise	László Blaskovics (CT)		
23.09.2017.	Varaždin	Dvorac Trakošćan, Viteška dvorana, 11 h	47.VBV	„Tornami a vagheggiar“, arija iz opere Alcina, HWV 34		Ansambli Marquise	Judit Felszeghy (S)		
23.09.2017.	Varaždin	Dvorac Trakošćan, Viteška dvorana, 11 h	47.VBV	„Se il cor ti perde“, duet iz opere Tolomej, HWV 25		Ansambli Marquise	Judit Felszeghy (S), László Blaskovics (CT)		
24.09.2017.	Varaždin	Galerija Sermage, 11 h	47.VBV	„Cara sposa“, arija iz opere Rinaldo, HWV 7		Ansambli Marquise	László Blaskovics (CT)		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Naslov djela	Dirigent/Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Autori scen. izv.	Napomena
24.09.2017.	Varaždin	Galerija Sermage, 11 h	47.VBV	„Tornami a vagheggiar“, arija iz opere Alcina, HWV 34		Ansambl Marquise	Judit Felszeghy (S)		
24.09.2017.	Varaždin	Galerija Sermage, 11 h	47.VBV	„Se il cor ti perde“, duet iz opere Tolomej, HWV 25		Ansambl Marquise	Judit Felszeghy (S), László Blaskovics (CT)		

Tablica 8: Izvedbe ulomaka engleskih oratorija Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
07.08.1936.	Zagreb			Arija iz oratorija Mesija, HWV 56	Lovro Matačić	ZF	Lav Vrbanić (B)		
Listopad, 1936.	Zagreb			Arija iz oratorija Joshua, HWV 64		Lovro Matačić (PF)	Lav Vrbanić (B)		
14.12.1942.	Zagreb	HNK		„Aleluja“, zbor iz oratorija Mesija, HWV 56	Boris Papandopulo	ZF		HPD „Kolo“	
08.12.1944.	Zagreb	Franjvačka dvorana na Kaptolu		Arija iz oratorija Mesija, HWV 56	Filibert Gass	Čedomil Dugan (PF)	Kamilo Kolb (BAR)	Zbor Franjevačkih bogoslova u Zagrebu „Duns Scott“	
11.01.1954.	Zagreb	HGZ		Recitativ i arija iz oratorija Samson, HWV 57	Antonio Janigro	ZS	Vladimir Ruždjak (BAR)		
11.05.1964.	Zagreb	KDI		„O Thou that tallest good tidings to Zion“, arija iz oratorija Mesija, HWV 56	Jovan Šajnović	SOHRT	Marijana Radev (A)		
01.10.1971.	Varaždin	Narodno kazalište August Cesarec	1.VBV	Arija iz oratorija Juda Makabejac, HWV 63		Jurica Murai (PF)	Franjo Petrušaneć (B)		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Naslov djela	Dirigent/Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
01.10.1971.	Varaždin	Narodno kazalište August Cesarec	1.VBV	Arija iz oratorija Mesija, HWV 56		Jurica Murai (PF)	Franjo Petrušanec (B)		
05.02.1976.	Zagreb	HGZ		Recitativ i arija basa iz oratorija Mesija, HWV 56	Igor Gjadrov	ZF	Neven Belamarić (B)		
26.09.1980.	Varaždin	IC, 17 h	10.VBV	„Aleluja“, zbor iz oratorija Mesija, HWV 56	Branko Spevec			Muški pjevački zbor Društva zanatlija Varaždin; Mješoviti zbor RKUD Vilko Jurec-Varteks, Varaždin; Mješoviti zbor RKUD Sloboda-VIS Varaždin	
30.09.1982.	Varaždin	IC	12.VBV	Recitativ i arija iz oratorija Samson, HWV 57		Željko Marasović (ORG)	Vladimir Ruždjak (BAR)		
25.09.1982.	Varaždin	Narodno kazalište August Cesarec	12.VBV	„Tochter Zion“ zbor iz oratorija Joshua, HWV 64	Marija Jurašin			Pjevački zbor I. OŠ Koprivnica	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
22.09.1984.	Varaždin	IC	14.VBV	Dva zbora iz oratorija Juda Makabejac, HWV 63	Stjepan Mikac			Mješoviti pjevački zbor Društva „Zanatlija“	
25.01.1986.	Zagreb	KDVL		Recitativ i arija iz oratorija Mesija, HWV 56	Ivo Lipanović	ZF	Baškim Pačuku		
03.02.1990.	Dubrovnik	Dubrovačka katedrala		„Aleluja“ zbor iz oratorija Mesija, HWV 56	Margit Cetinić	Prigodni orkestar		Mješoviti katedralni zbor; Katedralni madrigalisti	
28.09.1990.	Varaždin	Stari grad Varaždin, 12 h	20.VBV	„Seht! Er kommt“, zbor iz oratorija Juda Makabejac, HWV 63	Zvonimir Aračić			Mješoviti pjevački zbor Kulturno-umjetničkog društva „Zanatlija“, Varaždin	
23.12.1990.	Zagreb	Crkva sv. Križa (Siget)		Ulomci iz oratorija Mesija, HWV 56	Pavle Dešpalj	ZF	Branka Beretovac (S), Zlatomira Nikolova (MS)		
30.09.1992.	Varaždin	KUBDM, 19:30	22.VBV	„Wie lieblich ist der Boten Schritt“, arija iz oratorija Mesija, HWV 56		Branko Mihanović (OB), Hrvojka Mihanović-Salopek (ORG)	Nada Ruždjak (S)		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
29.09.1993.	Varaždin	KUBDM, 19:30	23.VBV.	„I know that my Redeemer liveth“; „Rejoice greatly“, arije iz oratorija Mesija, HWV 56		ZS	Marko Čilić, dječjački sopran		
03.10.1993.	Varaždin	KUBDM, 11 h	23.VBV	„Seht! Er kommt“, zbor iz oratorija Juda Makabejac, HWV 63	Marija Jurašin	Natalija Imbrišak (ORG)		Mješoviti pjevački zbor KUD-a Podravka, Koprivnica	U sklopu svečane Mise zahvalnice.
22.09.1995.	Varaždin	IC, 20 h	25.VBV	„Doch wer wird ertragen“, arija iz oratorija Mesija, HWV 56	Vladimir Kranjčević	VKO	Tomislav Neralić (B)		
22.09.1995.	Varaždin	IC, 20 h	25.VBV	„Aleluja“ zbor iz oratorija Mesija, HWV 56	Vladimir Kranjčević	VKO		AZIGK	
05.10.1995.	Koprivnica	Župna crkva sv. Nikole, 19 h	25.VBV	„Seht! Er kommt mit Preis gekrönt“, zbor iz oratorija Juda Makabejac, HWV 63	Marija Jurašin	Natalija Imbrišak (ORG)		Mješoviti pjevački zbor KUD-a Podravka, Koprivnica	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Naslov djela	Dirigent/Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
05.10.1995.	Koprivnica	Župna crkva sv. Nikole, 19 h	25.VBV	„Denn die Ehre, die Ehre des Herrn“, zbor iz oratorija Mesija, HWV 56	Marija Jurašin	Natalija Imbrišak (ORG)		Mješoviti pjevački zbor KUD-a Podravka, Koprivnica	
05.10.1995.	Koprivnica	Župna crkva sv. Nikole, 19 h	25.VBV	„Aleluja“ zbor iz oratorija Mesija, HWV 56	Marija Jurašin	Natalija Imbrišak (ORG)		Mješoviti pjevački zbor KUD-a Podravka, Koprivnica	
04.04.1996.	Šibenik			„Wie lieblich ist der Boten Schritt“, arija iz oratorija Mesija, HWV 56		Kristina Putarek (ORG)	Branka Tkalčić (S)		
28.09.1996.	Varaždin	IC, 20 h	26.VBV	„Let the bright Seraphim“, arija iz oratorija Samson, HWV 57		Mario Penzar (ORG), Stjepan Filipić (TR)	Lidija Horvat-Dunjko (S)		
29.09.1996.	Sveti Ilija	Crkva sv. Ilije, 11h	26.VBV	„Let the bright Seraphim“, arija iz oratorija Samson, HWV 57		Mario Penzar (ORG), Stjepan Filipić (TR)	Lidija Horvat-Dunjko (S)		
21.09.1997.	Remetinec	Župna crkva kraljice Svete Krunice, 16 h	27.VBV	„Let the bright Seraphim“, arija iz oratorija Samson, HWV 57		Mario Penzar (ORG), Stjepan Filipić (TR)	Lidija Horvat-Dunjko (S)		
21.09.1997.	Ivanec	Župna crkva sv. Magdalene, 20 h	27.VBV	„Let the bright Seraphim“, arija iz oratorija		Mario Penzar (ORG), Stjepan Filipić (TR)	Lidija Horvat-Dunjko (S)		

				Samson, HWV 57					
Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Naslov djela	Dirigent/Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
24.09.1997.	Varaždinske toplice	Župna crkva sv. Martina, 19 h	27.VBV	„Wie lieblich ist der Boten Schritt“, arija iz oratorija Mesija, HWV 56		Kristina Putarek (ORG)	Valentina Geci (S)		
27.09.1997.	Varaždin	KUBDM, 20 h	27.VBV	„Let the bright Seraphim“, arija iz oratorija Samson, HWV 57; „Aleluja“ zbor iz oratorija Mesija, HWV 56	Vladimir Kranjčević	Tomislav Rukljić (TR), Mario Penzar, (ORG); VKO	Lidija Horvat-Dunjko (S)		Svečani koncert u povodu osnivanja Biskupije varaždinske i ustoličenja prvog varaždinskog biskupa msgr. Marka Culeja
28.09.1997.	Lepoglava	Župna crkva Blažene Djevice Marije	27.VBV	„Let the bright Seraphim“, arija iz oratorija Samson, HWV 57		Mario Penzar (ORG), Stjepan Filipić (TR)	Lidija Horvat-Dunjko (S)		
29.09.1997.	Varaždin	KUBDM	27.VBV	„Wie lieblich ist der Boten Schritt“, arija iz oratorija Mesija, HWV 56		Kristina Putarek (ORG)	Valentina Geci (S)		
05.10.1998.	Varaždin	KUBDM, 18 h	28.VBV	„Seht er kommt“, zbor iz oratorija Juda Makabejac, HWV 63	Marija Jurašin	Natalija Imbrišak (ORG)		Mješoviti pjevački zbor KUD-a Podravka, Koprivnica	U sklopu svečane Mise zahvalnice.

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Naslov djela	Dirigent/Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
22.02.1999.	Zagreb	Crkva sv. Katarine		Recitativ i arija iz oratorija Samson, HWV 57, recitativ i arija iz oratorija Theodora, HWV 68, „Aleluja“ zbor iz oratorija Mesija, HWV 56	Tonči Bilić	Komorni sastav SOHRT	Vlatka Oršanić (S), Merita Juniku (A), Josip Lešaja (B)		
26.09.1999.	Varaždin	Crkva sv. Florijana, 22 h	29.VBV	„Let the Bright Seraphim“, arija iz oratorija Samson, HWV 57 (obr. S. Filipić)		Brass ansaambl „Ad gloriam“; Mario Penzar (ORG)	Lidija Horvat-Dunjko (S)		
02.02.2001.	Dubrovnik	Dubrovačka katedrala		„Aleluja“ zbor iz oratorija Mesija, HWV 56	Margit Cetinić	Prigodni orkestar		Mješoviti katedralni zbor; Katedralni madrigalisti	
12.05.2001.	Dubrovnik	Dubrovačka katedrala		„Aleluja“ zbor iz oratorija Mesija, HWV 56	Margit Cetinić	Prigodni orkestar		Mješoviti katedralni zbor; Katedralni madrigalisti	
08.10.2000.	Varaždin	KUBDM, 18 h	30.VBV	„Aleluja“ zbor iz oratorija Mesija, HWV 56	Josip Šego	Anđelko Igrec (ORG)		Collegium Pro musica sacra	Povodom svečane Mise zahvalnice.
07.10.2001.	Varaždin	KUBDM, 18 h	31.VBV	„Aleluja“ zbor iz oratorija Mesija, HWV 56	Šime Marović	Mirta Škopljanač-Maćina (ORG)		Mješoviti katedralni zbor sv. Dujma, Split	Povodom svečane Mise zahvalnice.

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Naslov djela	Dirigent/Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
06.10.2002.	Varaždin	KUBDM, 18 h	32.VBV	„Aleluja“ zbor iz oratorija Mesija, HWV 56	Alen Kopunović Legetin	Komorni i instrumentalni sastav katedrale i crkve sv. Lovre u Požegi; Alen Kopunović Legetin (ORG)		Zbor katedrale i crkve sv. Lovre u Požegi	Povodom svečane Mise zahvalnice.
06.05.2003.	Zagreb	Crkva sv. Marka		„Wer mag den Tag seiner Zukunft erleiden“, arija iz oratorija Mesija, HWV 56		Pavao Mašić (ORG)	Ozren Bilušić (B)		
21.10.2010.	Zagreb	KDVL	Lisinski subotom	„Lascia la spina“, arija iz oratorija Il Trionfo del tempo e del Disinganno, HWV 46a		Orkestar La Scintilla	Cecilia Bartoli (MS)		
21.07.2011.	Šibenik			„Oh had I Jubal's Lyre“, arija iz oratorija Joshua, HWV 64		Pavao Mašić (ORG)	Martina Klarić (S)		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
17.05.2014.	Zagreb	KDVL	Lisinski subotom	„Un pensiero nemico di pace; „Come nembo che fugge col vento, arije iz oratorija Il Trionfo del tempo e del Disinganno, HWV 46a	Giovanni Antonini	Il Giardino armonico	Julija Ležneva (S)		
02.02.2017.	Dubrovnik	Dubrovačka katedrala		„Aleluja“ zbor iz oratorija Mesija, HWV 56	Margit Cetinić	Prigodni orkestar		Mješoviti katedralni zbor; Katedralni madrigalisti	
17.12.2017.	Zagreb	HGZ		„Let the Bright Seraphim“, arija iz oratorija Samson, HWV 57	Laura Vadjon	HRBA	Ivana Lazar (S)		

Tablica 9: Izvedbe ulomaka oda, crkvene glazbe te ostalih duhovnih djela neobuhvaćenih Tablicama 7. i 8. Georga Friedricha Händela u Hrvatskoj

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
28.09.1996.	Varaždin	IC, 19:30 h	26.VBV	„Eternal Source of Light Divine“ arija iz Rođendanske ode za kraljicu Anu		Mario Penzar (ORG), Stjepan Filipić (TR)	Lidija Horvat-Dunjko (S)		
29.09.1996.	Sveti Ilija	Crkva sv. Ilije, 11h	26.VBV	„Eternal Source of Light Divine“ arija iz Rođendanske ode za kraljicu Anu		Mario Penzar (ORG), Stjepan Filipić (TR)	Lidija Horvat-Dunjko (S)		
18.09.2005.	Prelog	Župna crkva sv. Jakoba, 18 h	35.VBV	„Süsse Stille, sanfte Quelle“, HWV 205; „Flammende Rose, Zierde der Erden“, HWV 210, iz: Devet njemačkih arija, HWV 202-210		Trio Exultet, Slovenija; Barbara Sevšek (ORG), Tibor Kerekeš (TR)	Norina Radovan (S)		
19.09.2005.	Prelog	Župna crkva sv. Jakoba, 18 h	35.VBV	„Süsse Stille, sanfte Quelle“, HWV 205; „Flammende Rose, Zierde der Erden“, HWV 210, iz: Devet njemačkih arija, HWV 202-210		Trio Exultet, Slovenija; Barbara Sevšek (ORG), Tibor Kerekeš (TR)	Norina Radovan (S)		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
20.09.2005.	Prelog	Župna crkva sv. Jakoba, 18 h	35.VBV	„Süsse Stille, sanfte Quelle“, HWV 205; „Flammende Rose, Zierde der Erden“, HWV 210, iz: Devet njemačkih arija, HWV 202-210		Trio Exultet, Slovenija; Barbara Sevšek (ORG), Tibor Kerekeš (TR)	Norina Radovan (S)		
21.09.2005.	Prelog	Župna crkva sv. Jakoba, 18 h	35.VBV	„Süsse Stille, sanfte Quelle“, HWV 205; „Flammende Rose, Zierde der Erden“, HWV 210, iz: Devet njemačkih arija, HWV 202-210		Trio Exultet, Slovenija; Barbara Sevšek (ORG), Tibor Kerekeš (TR)	Norina Radovan (S)		
23.09.2007.	Donja Stubica	Dvorac Stubčki golubovec	37.VBV	„Meine Seele hört im sehen“, HWV 207, iz: Devet njemačkih arija, HWV 202-210		The Brook Street Band	Nicki Kennedy (S)		
02.05.2010.	Zagreb	Crkva sv. Katarine, 20 h	FSM	„What Passion cannot Music raise and Quell!“ arija iz Ode za dan sv. Cecilije	Helen Rogers (HPS)	The musicke Companye, Velika Britanija	Gillian Keith (S)		
17.05.2014.	Zagreb	KDVL	Lisinski subotom	„Carmelitarum... O nox dulcis“, recitativ i arija iz moteta Saeviat tellus inter rigores, HWV 240	Giovanni Antonini	Il giardino armonico	Julija Ležneva (S)		

Tablica 10: Izvedbe duhovnih vrsta baroknih skladatelja u Hrvatskoj

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. Vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
18.05.1942.	Zagreb	MUZA		Johann Sebastian Bach	Laß, Fürstin, laß noch einen Strahl, BWV 198	Mladen Pozajić	SOMUZA	Janja Hanžek (S), Savka Radonić (MS), Dragica Koritić (A), Zdenko Šir (T), Matija Kuftinec (BAR), Lav Vrbanić (B)	MZMUZA	
18.05.1942.	Zagreb	MUZA		Johann Sebastian Bach	Magnificat, BWV 243	Mladen Pozajić	SOMUZA	Janja Hanžek (S), Savka Radonić (MS), Dragica Koritić (A), Zdenko Šir (T), Matija Kuftinec (BAR), Lav Vrbanić (B)	MZMUZA	
06.11.1944.	Zagreb	HGZ		Johann Sebastian Bach	I nebo se smije, BWV 31	Mladen Pozajić	SOHRT			
24.11.1944.	Zagreb	HGZ		Claudio Monteverdi	Madrigali (obr. Francesco Malipiero)	Mladen Pozajić	SOHRT	Liga Doroghy (S), Savka Radonić (MS), Dragica Koritić (A), Zdenka Matić (A), Zdenko Šir (T), Vladimir Ruždjak (BAR), Drago Bernardić (B)		
24.11.1944.	Zagreb	HGZ		Heinrich Schütz	Das ist mir leib, psalam 116	Mladen Pozajić	SOHRT		KZOHK	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. Vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
18.12.1944.	Zagreb	HGZ		Johann Sebastian Bach	Gottes Zeit ist die allerbeste Zeit, BWV 106	Mladen Pozajić	SOHRT	Liga Doroghy (S), Dragica Koritić (A), Jeronim Žunec (T), Vladimir Ruždjak (BAR), Drago Bernardić (B)	Komorni zbor Hrvatskog krugovala	
18.04.1946.	Zagreb	HNK		Johann Sebastian Bach	Ich hatte viel Bekümmernis, BWV 21	Friedrich Zaun	SOHRT	Janja Hanžek (S), Jeronim Žunec (T), Ivan Marenić (OB), Milan Horvat (CONTINUO)	MZHRT	
06.02.1947.	Zagreb	HGZ		Henry Purcell	Oda za dan sv. Cecilije, Z. 328	Alan Bush	SOHRT			
03.04.1947.	Zagreb	HGZ		Johann Sebastian Bach	Magnificat, BWV 243	Slavko Zlatić	SOHRT	Janja Hanžek (S), Dragica Koritić-Madjerek (A), Nikola Šterle (T), Vladimir Ruždjak (B)	MZHRT	
09.12.1959.	Zagreb	KDI		Johann Sebastian Bach	Ich hatte viel Bekümmernis, BWV 21	Milan Horvat	ZF	Vera Grozaj (S), Franjo Paulik (T), Tugomir Franc (B)		
11.01.1960.	Zagreb	HGZ		Johann Sebastian Bach	Weinen, Klagen, Sorgen, Zagen, BWV 12; Bleib bei uns, BWV 6; Ich will den Kreuzstab gerne tragen, BWV 56; Gott der Herr ist Sonn und Schild, BWV 79	Sandro Zaninović, Miro Belamarić	SOHRT	Nevenka Petković (S), Milica Barić (MS), Hrvoje Matić (T), Vladimir Koljesar (T), Tugomir Franc (B), Ante Mijač (B)	MZMUZA	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. Vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
07.01.1962.	Zagreb	KDI		Johann Sebastian Bach	Muka po Mateju, BWV 244	Slavko Zlatić	SOHRT	Janja Hanžek (S), Božena Glavakova (MS), Janez Lipušček (T), Vladimir Ruždjak (BAR), Zdravko Kovač (BAR)	MZHRT	
08.01.1962.	Zagreb	KDI		Johann Sebastian Bach	Muka po Mateju, BWV 244	Slavko Zlatić	SOHRT	Janja Hanžek (S), Božena Glavakova (MS), Janez Lipušček (T), Vladimir Ruždjak (BAR), Zdravko Kovač (BAR)	MZHRT	
22.03.1965.	Zagreb	KDI		Johann Sebastian Bach	Ich habe genug, BWV 82	Igor Gjadrov	SOHRT	Vladimir Ruždjak (BAR)		
01.04.1965.	Zagreb	HGZ		Johann Sebastian Bach	Gottes Zeit ist die allerbeste Zeit, BWV 106	Karlo Kraus	SOMUZA	Blaženka Milić (S), Ruža Pospiš (MS), Želimir Puškarić (T), Franjo Petrušanec (BAR)	MZMUZA	
07.04.1965.	Zagreb	KDI		Johann Sebastian Bach	Misa u h-molu, BWV 232	Milan Horvat	ZF	Adelheid York (S), Laurence Dutoit (S), Marijana Radev (A), Anton Dermota (T), Franz Crass (B)	Zbor SF	
13.07.1965.	Dubrovnik	Dominikanska crkva		Johann Sebastian Bach	Misa u h-molu, BWV 232	Milan Horvat	ZF	Laurence Dutoit (S), Majda Radić (MS), Anton Dermota (T), Tomislav Neralić (B)	Zbor SF	
14.07.1965.	Dubrovnik	Dominikanska crkva		Johann Sebastian Bach	Misa u h-molu, BWV 232	Milan Horvat	ZF	Laurence Dutoit (S), Majda Radić (MS), Anton Dermota (T), Tomislav Neralić (B)	Zbor SF	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. Vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
07.02.1966.	Zagreb	KDI		Johann Sebastian Bach	Ich hatte viel Bekümmernis, BWV 21	Igor Gjadrov	SOHRT	Mirka Klarić (S), Vjera Jandroković (A), Zvonimir Prelčec (T), Ivan Pincetić (B)	MZHRT	
19.05.1966.	Zagreb	HGZ		Johann Sebastian Bach	Muka po Ivanu, BWV 245	Igor Gjadrov	SOMUZA	Blaženka Milić (S), Biserka Anić-Belković (S), Branka Beretovac (MS), Zvonimir Prelčec (T), Karlo Jerič (T), Mato Rajčić (BAR), Ljubomir Branković (B)	MZMUZA	
19.07.1966.	Dubrovnik	Dominikanska crkva		Claudio Monteverdi	Vespro della Beata Vergine, SV 206	Lovro Matačić	ZF	Mary O'Bryen (S), Majda Radić (MS), Marie Luise Gilles (A), Zvonimir Prelčec (T), Mitja Gregorač (T), Manfred Jungwirth (B), Ivan Pincetić (B)	MZHRT	
26.10.1966.	Zagreb	KDI		Johann Sebastian Bach	O Ewigkeit, du Donnerwort, BWV 20	Emil Cossetto	SOHRT	Ljerka Jug-Labaš (S), Nada Puttar-Gold (MS), Zvonimir Prelčec (T), Ivan Pincetić (B)	Zbor KUD „Joža Vlahović“	
11.11.1968.	Zagreb	KDI		Johann Sebastian Bach	Magnificat, BWV 243	Krešimir Šipuš	SOHRT	Nada Ruždjak (S), Nada Puttar-Gold (MS), Zvonimir Prelčec (T), Ivan Pincetić (B)	MZHRT	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. Vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
13.07.1970.	Dubrovnik	Franjevačka crkva		Claudio Monteverdi	Vespro della Beata Vergine, SV 206	Lovro Matačić	ZF	Eva Andor (S), Adrienne Csengery (S), Jasna Podolšak (MS), Werner Krenn (T), Josip Novosel (T), Franjo Petrušanec (B), Manfred Schenk (B)	MZHRT	
03.10.1971.	Varaždin	IC, 19:30 h	1.VBV	Johann Sebastian Bach	Magnificat, BWV 243	Vladimir Kranjčević	Orkestar Muzičke škole Vatroslav Lisinski, Zagreb	Nevenka Petković-Sobjeslavski (S), Nada Puttar-Gold (MS), Marijana Radev (A), Krunoslav Cigoj (T), Marijan Jurišić (B), Željko Marasović (orgulje)	Zbor Muzičke škole Vatroslav Lisinski, Zagreb	
26.09.1973.	Varaždin	IC, 20 h	3.VBV	Johann Sebastian Bach	Meine Seele rühmt und preist, BWV 189		Collegium musicum Zagreb	Kurt Equiluz (T)		
27.09.1973.	Varaždin	IC, 20 h	3.VBV	Antonio Vivaldi	Stabat Mater, RV 621	Đuro Jakšić	Komorni ansambl Pro musica, Beograd			
30.09.1973.	Varaždin	IC, 19 h	3.VBV	Claudio Monteverdi	Vespro della Beata Vergine, SV 206	Lovro Matačić	ZF	Eva Andor (S), Adrienne Csengery (S), Genia Las (A), Kurt Equiluz (T), Josip Novosel (T), Franjo Petrušanec (B), Ante Mijač (B)	MZHRT	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. Vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
28.05.1974.	Zagreb	KDVL		Johann Sebastian Bach	Kantate	Igor Kuljerić	SOHRT	Blažeka Milić (S), Nad Ruždjak (S), Blažeka Glavakova (MS), Dubravka Zubović (MS), Jurij Reja (T), Vinko Paić (T), Vladimir Ruždjak (BAR), Franjo Petrušanec (B)	MZHRT	
23.02.1975.	Zagreb	KDVL		Antonio Vivaldi	Gloria, RV 589	Vladimir Kranjčević	Vatroslav Lisinski, komorni orkestar Croatia Concerta	Ljiljana Molnar Talaić (S), Nada Puttar-Gold (MS)	AZIGK	
26.09.1975.	Varaždin	IC, 20 h	5.VBV	Antonio Vivaldi	Gloria, RV 589	Vladimir Kranjčević	Vatroslav Lisinski, komorni orkestar Croatia Concerta	Milka Stojanović (S), Nada Puttar-Gold (MS)	AZIGK	
12.03.1976.	Zagreb	KDVL		Johann Sebastian Bach	Magnificat, BWV 243	Mladen Bašić	ZF	Mirjana Bohanec-Vidović (S), Nada Puttar-Gold (MS), Blanka Zec (MS), Mitja Gregorač (T), Ante Mijač (B)	MZHRT	
25.09.1977.	Varaždin	IC, 19:30 h	7.VBV	Antonio Vivaldi	Gloria, RV 589	Milan Horvat	ZF	Ivanka Boljkovac (S), Eva Novšak-Houška (MS)	AZIGK	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. Vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
04.10.1977.	Varaždin	IC, 19:30 h	7.VBV	Johann Sebastian Bach	Muka po Ivanu, BWV 245	Milan Horvat	SOHRT	Radmila Smiljanić (S), Biserka Cvejić (A), Josip Novosel (T), Jurij Reja (T), Franjo Petrušanec (B), Ante Mijač (B), Melinda Emih-Ovčarić(S), Džemil Stupac (T), Vinko Pajić (T), Marijan Jurišić (B), Ivo Pincetić (B)	MZHRT	
05.10.1977.	Zagreb	KDVL		Johann Sebastian Bach	Muka po Ivanu, BWV 245	Milan Horvat	SOHRT	Radmila Smiljanić (S), Biserka Cvejić (A), Josip Novosel (T), Jurij Reja (T), Franjo Petrušanec (B), Ante Mijač (B), Melinda Emih-Ovčarić(S), Džemil Stupac (T), Vinko Pajić (T), Marijan Jurišić (B), Ivo Pincetić (B)	MZHRT	
24.09.1978.	Varaždin	IC, 19:30 h	8.VBV	Johann Sebastian Bach	Ich hatte viel Bekümmernis, BWV 21	Milan Horvat	ZF	Reingard Didusch (S), Karl Markus (T), Ernst Gerold Schramm (B)	Mješoviti zbor RT Zagreb	
29.09.1978.	Varaždin	IC, 19:30 h	8.VBV	Antonio Vivaldi	Magnificat, RV 610	Vladimir Kranjčević	ZF	Božena Ruk-Fočić (S), Marjana Lipovšek (A)	AZIGK	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/ Umj. Vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
06.10.1978.	Varaždin	IC, 19 h	8.VBV	Johann Sebastian Bach	Misa u h-molu, BWV 232	Karl Richter	Münchenski Bach orkestar	Norma Burrows (S), Ruža Pospiš-Baldani (MS), Attila Fülöp (T), Keith Engen (B)	Münchenski Bach zbor	
03.11.1978.	Zagreb	KDVL		Antonio Vivaldi	Magnificat, RV 610	Vladimir Kranjčević	ZF	Božena Ruk-Fočić (S), Marjana Lipovšek (A)	AZIGK	
06.10.1979.	Varaždin	IC, 17 h	9.VBV	Johann Sebastian Bach	Muka po Mateju, BWV 244	Milan Horvat	ZF	Karl Markus (T), Ernst Georg Schramm (B), Edith Wiens (S), Ruža Pospiš-Baldani (MS), Siegfried Lorenz (B), Darija Hreljanović (S), Rahilka Burzevska (MS), Miroslav Belamarić (BAR), Ante Mijač (B)	AZIGK; Dječji zbor OŠ Ivo Lola Ribar, Varaždin	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/ Umj. Vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
08.10.1979.	Zagreb	KDVL		Johann Sebastian Bach	Muka po Mateju, BWV 244	Milan Horvat	ZF	Karl Markus (T) Ernst Georg Schramm (B), Edith Wiens (S) Ruža Pospiš-Baldani (MS), Siegfried Lorenz (B) Darija Hreljanović (S), Rahilka Burzevska (MS), Miroslav Belamarić (BAR), Ante Mijač (B)	AZIGK; Dječji zbor OŠ Ivo Lola Ribar, Varaždin	
14.03.1980.	Zagreb	KDVL		Johann Sebastian Bach	Magnificat, BWV 243	Milan Horvat	ZF	Mirjana Bohanec (S), Eva Novšak-Houška (MS), Adalbert Kraus (T), Ivan Sancin (B)	AZIGK	
09.05.1980.	Zagreb	KDVL		Johann Sebastian Bach	Božićni oratorij, BWV 248	Vladimir Kranjčević	ZF	Radmila Smiljanić (S), Dunja Vejzović (MS), Josip Novosel (T), Kurt Equiluz (T), Vladimir Ruždjak (BAR)	AZIGK	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. Vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
15. i 16.07.1980.	Dubrovnik	Dominikanska crkva		Johann Sebastian Bach	Muka po Mateju, BWV 244	Milan Horvat	ZF	Karl Markus (T) Ernst Georg Schramm (B), Edith Wiens (S) Gisela Pohl (MS), Darija Hreljanović (S), Rahilka Burzevska (MS), Miroslav Belamarić (BAR), Vladimir Ruždjak (BAR)	AZIGK; Dječji zbor Muzičke škole Dubrovnik	
02.10.1980.	Varaždin	IC, 19:30 h	10.VBV	Johann Sebastian Bach	Božićni oratorij, BWV 248	Vladimir Kranjčević	ZF	Radmila Smiljanić (S), Aleksandra Ivanović (MS) Josip Novosel (T) Vladimir Ruždjak (BAR), Darija Hreljanović (S)	AZIGK	
03.10.1980.	Zagreb	KDVL		Johann Sebastian Bach	Božićni oratorij, BWV 248	Vladimir Kranjčević	ZF	Radmila Smiljanić (S), Aleksandra Ivanović (MS) Josip Novosel (T) Vladimir Ruždjak (BAR), Darija Hreljanović (S)	AZIGK	
28.09.1981.	Varaždin	Narodno kazalište August Cesarec, 20 h	11.VBV	Alessandro Scarlatti	Stabat Mater	Vladimir Šćedrov	Festivalski orkestar	Branka Bretovac (S), Nada Puttar-Gold (MS)	Ženski zbor Muzičke škole Varaždin	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. Vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
29.04.1981.	Zagreb	HGZ		Johann Sebastian Bach	Bleib bei uns, BWV 6; Ich will den Kreuzstab gerne tragen, BWV 56; Schweigt stille, plaudert nicht, BWV 211, Gottes Zeit ist die allerbeste Zeit, BWV 106	Igor Gjadrov	SOMUZA	Solisti Muzičke akademije	MZMUZA	
15.05.1985.	Zagreb	KDVL		Johann Sebastian Bach	Muka po Ivanu, BWV 245	Igor Gjadrov	SO Muzičkih akademija Jugoslavije	Sanja Madunić (S), Snežana Stamenković (S), Cecilija Car (MS), Marina Pavlović (A), Branko Robinšak (T), Josip Lešaja (BAR), Milorad Pavić (BAR), Bojan Pogrmilović (BAR)	Zbor Muzičkih akademija Jugoslavije	
05.12.1985.	Zagreb	KDVL		Johann Sebastian Bach	Magnificat, BWV 243	Pavle Dešpalj	ZF	Višnja Pavlović (S), Aleksandra Ivanović (MS), Jovo Reljin (T), Josip Lešaja (BAR)	MZHRT	
06.12.1985.	Zagreb	KDVL		Johann Sebastian Bach	Magnificat, BWV 243	Pavle Dešpalj	ZF	Višnja Pavlović (S), Aleksandra Ivanović (MS), Jovo Reljin (T), Josip Lešaja (BAR)	MZHRT	
09.12.1985.	Zagreb	KDVL		Johann Sebastian Bach	Magnificat, BWV 243	Pavle Dešpalj	ZF	Višnja Pavlović (S), Aleksandra Ivanović (MS), Jovo Reljin (T), Josip Lešaja (T)	MZHRT	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. Vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
11.10.1986.	Varaždin	IC, 19 h	16.VBV	Claudio Monteverdi	Vespro della Beata Vergine, SV 206	Jürgen Jürgens	Camerata academica Hamburg	Barbara Schlick (S), Ine Kollecker (S), John Elwes (T), Wilfried Jochens (T), Hartwig Kühner (T), Christfried Biebrach (B) Peter Eickhof (B)	Monteverdi-Chor Hamburg	
18.10.1986.	Zagreb	KDVL		Claudio Monteverdi	Vespro della Beata Vergine, SV 206	Jürgen Jürgens	Camerata academica Hamburg	Barbara Schlick (S), Ine Kollecker (S), John Elwes (T), Wilfried Jochens (T), Hartwig Kühner (T), Christfried Biebrach (B) Peter Eickhof (B)	Monteverdi-Chor Hamburg	
29.09.1988.	Varaždin	KUBDM, 19:30h	18.VBV	Antonio Vivaldi	Magnificat, RV 610	Branko Spevec	Varaždinski orkestar	Darja Hreljanović (S), Sanja Đurin (MS)	MZ Vilko Jurec – Varteks Varaždin	
29.09.1989.	Varaždin	IC, 17:30 h	18.VBV	Johann Sebastian Bach	Muka po Mateju, BWV 244	Vladimir Kranjčević	SO Radio-televizije Beograd	Aleksandra Ivanović (S), Eva Novšak-Houška (A), Zrinko Sočo (T), Neven Belamarić (B), Attila Fülöp (T), Nikola Matic (T), Živojin Ćirić (BAR), Branimir Jovanović (B), Miodrag Petrović (B), Marija Mirčetić (S), Ljiljana Rešetar (S), Zoran Popović (B),	MZ Radio-televizije Beograd	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. Vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
02.10.1990.	Varaždin	KUBDM, 19:30 h	20.VBV	Johann Sebastian Bach	Božićni oratorij, BWV 248	Vladimir Kranjčević	SO Radio-televizije Beograd	Radmila Smiljanić (S) Aleksandra Ivanović (A), Krzysztof Szmyt (T), Neven Belamarić (B), Mirjana Savić (S), Živojin Ćirić (BAR)	MZ Radio-televizije Beograd	
03.10.1990.	Varaždin	KUBDM, 19:30 h	20.VBV	Johann Sebastian Bach	Muka po Marku, BWV 247	Vladimir Kranjčević	SO Radio-televizije Beograd	Višnja Pavlović-Drakulić (S), Aleksandra Ivanović (A), Krzysztof Szmyt (T)	MZ Radio-televizije Beograd	
03.10.1990.	Varaždin	KUBDM, 19:30 h	20.VBV	Johann Sebastian Bach	Magnificat, BWV 243	Vladimir Kranjčević	SO Radio-televizije Beograd	Dunja Vejzović (S), Aleksandra Ivanović (A), Krzysztof Szmyt (T), Neven Belamarić (B)	MZ Radio-televizije Beograd	
04.10.1990.	Varaždin	KUBDM, 19:45 h	20.VBV	Johann Sebastian Bach	Jauchzet Gott, BWV 51; Ich hatte viel Bekümmernis, BWV 21	Milan Horvat	ZF	Olga Gracelj (S), Krzysztof Szmyt (T), Neven Belamarić (B), Stanko Arnold, truba	MZ Radio-televizije Beograd	
05.10.1990.	Zagreb	KDVL		Johann Sebastian Bach	Ich hatte viel Bekümmernis, BWV 21	Milan Horvat	ZF	Olga Gracelj (S), Krzysztof Szmyt (T), Neven Belamarić (B), Stanko Arnold, truba	MZ Radio-televizije Beograd	
04.10.1992.	Varaždin	KUBDM, 11 h	27.VBV	Antonio Caldara	Misa u G-duru	Zvonimir Aračić	Anđelko Klobučar, orgulje	Zdenka Knapić, sopran Sanja Đurin, alt Stanko Ilčić, tenor Mladen Lukavečki, bas	Mješoviti pjevački zbor OUD Vijenac Varaždin	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. Vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
28.12.1992.	Zagreb	Zagrebačka katedrala		Johann Sebastian Bach	Wir danken dir Gott, kantata BWV 29.	Mladen Tarbuk	SOHRT	Miljenka Grđan (S), Merita Juniku (A), Želimir Puškarić (T), Neven Belamarić (B)	MZHRT	
22.12.1994.	Zagreb	KDVL		Johann Sebastian Bach	Jauchzet Gott, BWV 51	Klaus Arp	SOHRT	Olga Gracelj (S), Stanko Arnold (Truba)		
21.005.1995.	Zagreb	KDVL		Johann Sebastian Bach	Jauchzet Gott, BWV 51	Igor Gjadrov	ZF; Krešimir Fabijanić (TR)	Tamara Felbinger (S)		
22.09.1997.	Varaždin	KUBDM	27.VBV	Johann Sebastian Bach	Magnificat, BWV 243	Vladimir Kranjčević	VKO	Željka Martić (S), Neda Martić (MS), Krzysztof Szmyt (T), Karl Dumphart (B)	SKZ	
05.10.1997.	Sveti Ilija	Crkva sv. Ilije, 11h	27.VBV	Antonio Caldara	Misa u G-duru	Tomislav Fačini	Festivalski komorni ansambl; Alen Kopunović -Legetin, orgulje	Renata Pokupić, sopran Martina Gojčeta, mezzosopran Milivoj Juras, tenor Ivica Trubić, bas	OZCSM	Svečana misa u povodu 750. obljetnice prvog spominjanja Župe Sv. Ilija

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. Vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
03.10.1998.	Varaždin	KUBDM, 20 h	28.VBV	Georg Philipp Telemann	Muka po Luki, BWV 246	Mirko Cuderman	SKO	Andreja Zakonjšek (S), Marjan Trček (T), Marcos Fink (B)	SKZ	
20.09.1999.	Varaždin	KUBDM, 19 h	29.VBV	Johann Sebastian Bach	Muka po Ivanu, BWV 245	Milan Horvat	SF	Dagmar Schellenberger (S), Britta Schwartz (S), Karl Marcus (T), Marcus Ullman (T), Karsten Mewes (B), Marcus Butter (B)	SKZ	U povodu 80. obljetnice rođenja maestra Milana Horvata
24.09.2000.	Varaždin	KUBDM, 19 h	30.VBV	Johann Sebastian Bach	Non sa che sia dolore, BWV 209; Weichet nur, betrübte Schatten, BWV 202; Jauchzet Gott, BWV 51		ZS	Silvia Weiss (S)		
25.09.2000.	Varaždin	KUBDM, 19 h	30.VBV	Johann Sebastian Bach	Misa u h-molu, BWV 232	Vladimir Kranjčević	SF	Vlatka Oršanić (S), Ruža Pospiš-Baldani (MS), Tomislav Mužek (T), Luka Debevec (B)	SKZ	
07.10.2000.	Varaždin	KUBDM, 18 h	30.VBV	Johann Sebastian Bach	Muka po Mateju, BWV 244	Mirko Cuderman	SKO	Marcos Fink (B), Johannes Chum (T), Mateja Arnež (S), Mirjam Kalin (A), Marjan Trček (T), Luka Debevec (B)	SKZ	
21.09.2002.	Varaždin	KUBDM, 19 h	32.VBV	Giacomo Carissimi	Historia di Jephthe, oratorij	Mirko Cuderman	SKO	Barbara Tišler (S), Edita Garčević-Koželj (A)	SKZ	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. Vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
21.09.2002.	Varaždin	KUBDM, 19 h	32.VBV	Marc-Antoine Charpentier	Te Deum, H. 146	Mirko Cuderman	SKO	Barbara Tišler (S), Edita Garčević-Koželj (A), Marjan Trček (T), Janko Volčanšek (B)	SKZ	
02.10.2002.	Varaždin	HNK Varaždin, 19 h	32.VBV	Johann Sebastian Bach	Widerstehe doch der Sünde, BWV 54	Catherine Mackintosh	VKO			
06.10.2002.	Varaždin	KUBDM, 18 h	32.VBV	Georg Philipp Telemann	Psalam 117		Alen Kopunović Legetin (ORG)		Zbor katedrale i crkve sv. Lovre u Požezi	
02.02.2003.	Zagreb	HGZ		Andre Campra	Requiem	Saša Britvić	HRBA		KZIF	
29.06.2003.	Ivanić Grad			Andre Campra	Requiem	Saša Britvić	HRBA		KZIF	
30.06.2003.	Osijek			Andre Campra	Requiem	Saša Britvić	HRBA		KZIF	
01.07.2003.	Slavonski Brod			Andre Campra	Requiem	Saša Britvić	HRBA		KZIF	
18.07.2003.	Zadar	Crkva sv. Krševana	Glazbene večeri u sv. Donatu	Johann Sebastian Bach	Misa u h-molu, BWV 232	Johan Rooze	Utrecht Student Orchestra, Nizozemska	Lara Diamand (S), Gemma Jansen (A), Otto Bauknecht (T), Erks-Jan Dekker (B)	Utrecht Student Choir	
22.07.2003.	Zadar			Andre Campra	Requiem	Saša Britvić	HRBA		KZIF	
15.08.2003.	Poreč			Andre Campra	Requiem	Saša Britvić	HRBA		KZIF	
17.08.2003.	Pula			Andre Campra	Requiem	Saša Britvić	HRBA		KZIF	
29.09.2003.	Varaždin	KUBDM, 19 h	33.VBV	Antonio Vivaldi	Stabat Mater, RV 621		ZS	Paul Esswood (CT)		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. Vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
02.10.2003.	Varaždin	KUBDM, 19 h	33.VBV	Georg Philipp Telemann	Muka po Luki, BWV 246	Stanisław Gałoński	Capella Cracoviensis	Marek Krzywoń, Evangelist Zbigniew Grygielski, Isus Katarzyna Wiwer, Magdalena Sławomir Biernat, Pilat Zdzisław Adamkiewicz, Petar, 1. svjedok Paweł Fundament, 2. svjedok, Načelnik Marcin Wolak, 1. ratnik Jacek Ozimkowski, 2. ratnik Klaudia Romek, sopran Rafał Mayzner, tenor		
04.10.2003.	Varaždin	KUBDM, 19 h	33.VBV	Heinrich Schütz	Davidovi psalmi	Mirko Cuderman	SKO		SKZ	
18.12.2003.	Zagreb	KDVL		Alessandro Scarlatti	O Betleheme	Nikša Bareza	SOHRT	Valentina Fijačko (S)		
26.09.2004.	Martijanec	Župna crkva sv. Martina, 12 h	34.VBV	Claudio Monteverdi	Missa in illo tempore, SV 205			Marija Kuhar Monika Cerovčec Bosiljka Pavlović Zlata Životić Ivo Gamulin Igor Kos Neven Valent Tomislav Fačini		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. Vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
27.09.2004.	Vinica	Župna crkva sv. Marka ev., 18 h	34.VBV	Claudio Monteverdi	Missa in illo tempore, SV 205			Marija Kuhar Monika Cerovčec Bosiljka Pavlović Zlata Životić Ivo Gamulin Igor Kos Neven Valent Tomislav Fačini		
28.09.2004.	Ludbreg	Župna crkva Presvetog Trojstva, 19 h	34.VBV	Claudio Monteverdi	Missa in illo tempore, SV 205			Marija Kuhar Monika Cerovčec Bosiljka Pavlović Zlata Životić Ivo Gamulin Igor Kos Neven Valent Tomislav Fačini		
29.09.2004.	Prelog	Župna crkva sv. Jakoba, 19 h	34.VBV	Claudio Monteverdi	Missa In illo tempore, SV 205			Marija Kuhar Monika Cerovčec Bosiljka Pavlović Zlata Životić Ivo Gamulin Igor Kos Neven Valent Tomislav Fačini		
01.10.2004.	Varaždin	KUBDM, 19 h	34.VBV	Marc Antoine Charpentier	Messe pour le samedi de Pasques	Andelko Igrac, orgulje			Katedralni zbor Chorus angelicus	
26.12.2004.	Zagreb	HGZ		Johann Sebastian Bach	Magnificat, BWV 243	Saša Britvić	HRBA	Ivana Lazar (S), Helena Lucić (MS), Martina Matić Borse (A), Ivan Turšić (T), Alen Ruško (B)		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. Vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
27.12.2004.	Zagreb	Zagrebačka katedrala		Johann Sebastian Bach	Magnificat, BWV 243	Saša Britvić	HRBA	Ivana Lazar(S), Helena Lucić (MS), Martina Matić Borse (A), Ivan Turšić (T), Alen Ruško (B)		
29.04.2005.	Zagreb	Crkva sv. Marka, 20 h		Claudio Monteverdi	Missa in illo tempore, SV 205	Tomislav Fačini		Marija Kuhar, Monika Cerovčec, Ivana Hausknecht, Martina Matić, Zlata Životić, Bosiljka Pavlović, Igor Kos, Filip Šarunić, Neven Valent, Tomislav Fačini		
18.09.2005.	Prelog	Župna crkva sv. Jakoba, 18 h	35.VBV	Johann Sebastian Bach	Jauchzet Gott, BWV 51		Trio Exultet, Slovenija	Norina Radovan (S)		
19.09.2005.	Varaždinske Toplice	Župna crkva sv. Martina, 19 h	35.VBV	Johann Sebastian Bach	Jauchzet Gott, BWV 51		Trio Exultet, Slovenija	Norina Radovan (S)		
20.09.2005.	Koprivnica	Župna crkva sv. Nikole, 19 h	35.VBV	Johann Sebastian Bach	Jauchzet Gott, BWV 51		Trio Exultet, Slovenija	Norina Radovan (S)		
21.09.2005.	Ludbreg	Ludbreg, Župna crkva Presvetog Trojstva, 19 h	35.VBV	Johann Sebastian Bach	Jauchzet Gott, BWV 51		Trio Exultet, Slovenija	Norina Radovan (S)		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. Vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
22.09.2005.	Križevci	Grkokatoička katedrala, 19 h	35.VBV	Antonio Vivaldi	Beatus vir, RV 597; Laudate pueri Dominum, RV 600; Magnificat, RV 610	Vladimir Kranjčević	SF	Philippa Hyde (S), Martina Gojčeta-Silić (MS), Ivo Gamulin (T)	SKZ	
23.09.2005.	Varaždin	KUBDM, 19 h	35.VBV	Antonio Vivaldi	Beatus vir, RV 597; Laudate pueri Dominum, RV 600; Magnificat, RV 610	Vladimir Kranjčević	SF	Philippa Hyde (S), Martina Gojčeta-Silić (MS), Ivo Gamulin (T)	SKZ	
24.09.2005.	Požega	Katedrala sv. Terezije Avilske, 19 h	35.VBV	Antonio Vivaldi	Beatus vir, RV 597; Laudate pueri Dominum, RV 600; Magnificat, RV 610	Vladimir Kranjčević	SF	Philippa Hyde (S), Martina Gojčeta-Silić (MS), Ivo Gamulin (T)	SKZ	U povodu osme obljetnice uspostave Požeške biskupije
25.09.2005.	Martijanec	Župna crkva sv. Martina, 12 h	35.VBV	Antonio Vivaldi	All'ombra di sospetto, RV 678; In turbato mare irato, RV 627	David Stefanutti	Collegium musicum fluminense, Rijeka	Ingrid Jambriško (S)		
25.09.2005.	Vinica	Župna crkva sv. Marka ev., 18 h	35.VBV	Antonio Vivaldi	All'ombra di sospetto, RV 678; In turbato mare irato, RV 627	David Stefanutti	Collegium musicum fluminense, Rijeka	Ingrid Jambriško (S)		
27.09.2005.	Petrijanec	Župna crkva sv. Petra, 18 h	35.VBV	Antonio Vivaldi	All'ombra di sospetto, RV 678; In turbato mare irato, RV 627	David Stefanutti	Collegium musicum fluminense, Rijeka	Ingrid Jambriško (S)		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. Vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
29.09.2005.	Varaždin	Velika dvorana HNK Varaždin, 19 h	35.VBV	Johann Sebastian Bach	Vergnügte Ruh', beliebte Seelust, BWV 170	Catherine Mackintosh	VKO; Jože Haluza (VN)	Renata Pokupić (MS)		
07.10.2005.	Marija Bistrica	Svetište Majke Božje Bistričke, 19 h	35.VBV	Antonio Vivaldi	Gloria, RV 589	Tomislav Fačini	Orkestar ACD Angelicus, Varaždin; Alen Kopunović Legetin (ORG)	Valentina Fijačko (S) Marta Babić (MS)	Zbor ACD Angelicus, Varaždin	
23.09.2006.	Varaždin	KUBDM, 19 h	36.VBV	Johann Sebastian Bach	Misa u F-duru, BWV 233	Mirko Cuderman	SKO	Mateja Arnež (S), Elena Dobravec (A), Matjaž Stopinšek (T), Janko Volčanšek (B)	SKZ	
23.09.2006.	Varaždin	KUBDM, 19 h	36.VBV	Johann Sebastian Bach	Wachet auf, ruft uns die Stimme, BWV 140	Mirko Cuderman	SKO	Mateja Arnež (S), Matjaž Stopinšek (T), Janko Volčanšek (B)	SKZ	
23.09.2006.	Varaždin	KUBDM, 19 h	36.VBV	Johann Sebastian Bach	Misa u g-molu, BWV 235	Mirko Cuderman	SKO	Mateja Arnež (S), Elena Dobravec (A), Matjaž Stopinšek (T), Janko Volčanšek (B)	SKZ	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. Vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
03.10.2006.	Varaždin	KUBDM, 19 h	36.VBV	Johann Sebastian Bach	Muka po Ivanu, BWV 245	Vladimir Kranjčević	Camerata Serbica	Margareta Klobučar (sopranske arije), Marijana Lipovšek (altovske arije), Joshua Ellicott (tenorske arije), Ivica Čikeš (arija basa), Davide Damiani (Isus), Mussa Nkuna (Evangelist), Jože Vidic (Pilat), Vjekoslav Hudeček (Petar), Sofija Cingula (Sluškinja), Momir Pjevac (Sluga), Alen Kopunović-Legetin (orgulje), Pavao Mašić (pozitiv)	SKZ	
15.12.2007.	Gornja Stubica			Johann Sebastian Bach	Božićni oratorij, BWV 248	Saša Britvić	HRBA		KZIF	
16.12.2007.	Zagreb	HGZ		Johann Sebastian Bach	Božićni oratorij, BWV 248	Saša Britvić	HRBA		KZIF	
27.04.2008.	Zagreb	Crkva sv. Marka, 11 h		Claudio Monteverdi	Missa in illo tempore, SV 205	Tomislav Fačini		Monika Cerovčec, Marta Lončar, Bosiljka Pavlović, Martina Borse, Srđan Berdović, Hrvoje Ivkošić, Neven Valent, Tomislav Fačini		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. Vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
06.05.2008.	Zagreb	Crkva sv. Katarine, 19.30 h		Johann Sebastian Bach	Magnificat, BWV 243	Tomislav Fačini	Solisti sv. Marka	Marija Kuhar-Šoša (S), Martina Gojčeta-Silić (MS), Marko Čilić (T), Henrik Šimunković (B)	OZCSM	
08.05.2009.	Zagreb	Crkva sv. Katarine, 19.30 h		Johann Sebastian Bach	Wiederstehe doch der Sünde, BWV 54		ZS	Marijana Lipovšek (MS)		
27.09.2010.	Varaždin	Renesansna dvorana Staroga grada	40.VBV	Henry Purcell	Oda za dan sv. Cecilije, Z. 328		Ansambli Flores	Nina Kobler (S), Marta Šomodžić (poprečna flauta), Sandbacha Majurec (čembalo)		
02.10.2010.	Varaždin	KUBDM, 19h	40.VBV	Johann Sebastian Bach	Nach dir, Herr, verlangst mich, BWV 150; Ich bin vergnügt mit meinem Glücke, BWV 84; Warum betrübst du dich, mein Herz?, BWV 138; Seihe zu, daß deine Gottesfurcht nicht Heuchelei sei, BWV 179	Gyögy Vashegyir	Orfeo Orchestra	Mária Zádori (S), Zoltán Megyesi (T), Dávid Csizmár (BAR)	Purcell Choir	
01.04.2013.	Zagreb	Zagrebačka katedrala		Antonio Vivaldi	Gloria, RV 589	Saša Britvić	HRBA	Marija Kuhar Šoša (S), Martina Klarić (S), Helena Lucić Šego (MS)	AZIGK	
15.12.2013.	Zagreb	HGZ		Antonio Vivaldi	Gloria, RV 589	Saša Britvić	HRBA	Marija Kuhar Šoša (S), Martina Klarić (S), Helena Lucić Šego (MS)	AZIGK	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. Vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
15.08.2014.	Osor			Antonio Vivaldi	Gloria, RV 589	Saša Britvić	HRBA	Marija Kuhar Šoša (S), Martina Klarić (S), Helena Lucić Šego (MS)	AZIGK	
16.08.2014.	Umag			Antonio Vivaldi	Gloria, RV 589	Saša Britvić	HRBA	Marija Kuhar Šoša (S), Martina Klarić (S), Helena Lucić Šego (MS)	AZIGK	
07.09.2014.	Korčula	Crkva sv. Nikole, 21 h	3.KBF	Antonio Vivaldi	Gloria, RV 589	Saša Britvić	HRBA	Marija Kuhar Šoša (S), Martina Klarić (S), Helena Lucić Šego (MS)	AZIGK	
09.05.2016.	Zagreb	Crkva sv. Marka, 20 h	Festival sv. Marka	Marc-Antoine Charpentier	Te Deum, H. 146	Jurica Petar Petrač	HRBA	Ivana Lazar (S), Monika Cerovčec (S), Martina Borse (A), Josip Čajko (T), Alen Ruško (B)		
01.10.2016.	Varaždin	KUBDM, 20 h	46.VBV	Johann Sebastian Bach	Muka po Ivanu, BWV 245	Anđelko Igrac	HRBA	Hugo Hymas, Ivana Lazar, Martina Borse, Dejan Maksimilijan Vrbančić, Krešimir Stražanac, Matija Meić	Katedralni zbor Chorus angelicus	
22.09.2017.	Varaždin	KUBDM, 20 h	47.VBV	Johann Sebastian Bach	Magnificat, BWV 243	Gyögy Vashegyir	Orfeo orchestra	Katalin Szutrély (S), Ágnes Pintér (S), Péter Bárányi (CT), Zoltán Megyesi (T), Akós Borka (B)	Purcell Choir	
22.09.2017.	Varaždin	KUBDM, 20 h	47.VBV	Johann Sebastian Bach	Die Himmel Erzählen die Ehre Gottes, BWV 76	Gyögy Vashegyir	Orfeo orchestra	Katalin Szutrély (S), Ágnes Pintér (S), Péter Bárányi (CT), Zoltán Megyesi (T), Lóra (B)	Purcell Choir	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. Vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
23.09.2017.	Varaždin	Kapela obitelji Erdody, 21 h	47.VBV	Tomaso Cecchini	Madrigali et canzonette a tre voci	Mario Penzar (čembalo i pozitiv)	Ansambli Responsorium	Jelena Čilaš (S), Martina Klarić (S), Darko Solter (BAR)		Zbog opsega rada nisu popisane sve izvedbe Cecchinijevih djela
24.09.2017.	Varaždin	KUBDM, 20 h	47.VBV	Dietrich Buxtehude	Herren var gud, Der Herr erhöere dich, BuxWV 40	Tibor Bogányi	Orkestar Panonske filharmonije		Zbor Panonske filharmonije	
24.09.2017.	Varaždin	KUBDM, 20 h	47.VBV	Dietrich Buxtehude	Pange lingua gloriosi, BuxWV 91	Tibor Bogányi	Orkestar Panonske filharmonije		Zbor Panonske filharmonije	
24.09.2017.	Varaždin	KUBDM, 20 h	47.VBV	Dietrich Buxtehude	Schlagt, Künstler, die Pauken und Saiten BuxWV 122	Tibor Bogányi	Orkestar Panonske filharmonije	Eszter Zemlényi (S), Zoltán Gavodi (A), Dávid Szigetvári (T), Szabolcs Hámor (B)	Zbor Panonske filharmonije	
27.09.2017.	Varaždin	Crkva sv. Nikole, 20 h	47.VBV	Antonio Caldara	Sveti Stjepan, prvi kralj Ugarske, oratorij	Pál Németh	Savaria Barokk Zenekar (Barokni orkestar Savaria)	László Jekl (B), Krisztina Jónás (S), Dávid Szigetvári (T), Lóránt Najbauer (B)		
28.09.2017.	Varaždin	KUBDM, 19 h	47.VBV	Claudio Monteverdi	Vespro della Beata Vergine, SV 206	Andelko Igrac	HRBA	Ivana Lazar (S), Monika Cerovčec (S), Franko Klisović (CT), Hugo Hymas (T), Dejan Vrbančić (T), Matija Meić (BAR), Christophe Seidl (B)	Katedralni zbor Chorus Angelicus	
28.01.2018.	Zagreb	HGZ		Johann Sebastian Bach	Ich habe genug BWV 82		HRBA	Krešimir Stražanac (BAR)		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. Vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Napomena
02.09.2018.	Korčula	Katedrala sv. Marka	7.KBF	Johann Sebastian Bach	Muka po Ivanu, BWV 245		HRBA		VA Antiphonus	
29.09.2018.	Zagreb	HGZ		Johann Sebastian Bach	Misa u h-molu, BWV 232	Anđelko Igrac	HRBA	Ivana Lazar (S), Monika Cerovčec (S), Hugo Hymas (T), Krešimir Stražanac (B)	Katedralni zbor Chorus Angelicus	
16.12.2018.	Zagreb	HGZ		Johann Sebastian Bach	Misa u h-molu, BWV 232	Anđelko Igrac	HRBA	Ivana Lazar (S), Monika Cerovčec (S), Hugo Hymas (T), Krešimir Stražanac (B)	Katedralni zbor Chorus Angelicus	

Tablica 11: Izvedbe svjetovnih vrsta baroknih skladatelja u Hrvatskoj

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
16.01.1956.	Zagreb	HGZ		Henry Purcell	Didona i Enej	Antonio Janigro	KOHRT; Olivera Đurđević (HPS)	Biserka Cvejić (MS), Melita Kunc (S), Nada Puttar (A), Anđelka Nežić (S), Alka Marković (MS), Tugomir Alaupović (BAR)	MZHRT		
06.08.1956.	Dubrovnik		DLJI	Henry Purcell	Didona i Enej	Antonio Janigro	KOHRT; Olivera Đurđević (HPS)	Biserka Cvejić (MS), Melita Kunc (S), Marijana Radev (A), Anđelka Stankova (S), Alka Marković (MS), Vladimir Ruždjak (BAR)	MZHRT		
15.07.1960.	Dubrovnik	Revelin	11.DLJI	Henry Purcell	Didona i Enej	Ciril Cvetko	Orkestar Slovenskog narodnog kazališta			Režija: Hinko Leskovšek	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
19. i 21.07.1962.	Split	Podrum Dioklecijanove palače	Splitsko ljeto	Henry Purcell	Didona i Enej	Silvije Bombardelli				Režija: Tomislav Kuljiš Scena: Željko Radmilović Kostimi: Jagoda Buić Koreografija: Franka Hatze	
21. i 22.07.1962.	Split	Podrum Dioklecijanove palače	Splitsko ljeto	Henry Purcell	Didona i Enej	Silvije Bombardelli					
13.08.1964.	Dubrovnik	Ispred Kneževa dvora	15.DLJI	Claudio Monteverdi	Krunidba Popeje	Lovro Matačić	ZF	Neron (T): Franjo Paulik Otavija (MS): Ruža Pospiš-Baldani Popeja (S): Mirka Klarić Otone (B): Vladimir Ruždjak Seneka (B): Miroslav Čangalović	Zbor HNK	Režija: Lovro Matačić	Uloga Nerona transponirana je za potrebe izvedbe za oktavu niže.

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
15.08.1964	Dubrovnik	Ispred Kneževa dvora	15.DLJI	Claudio Monteverdi	Krunidba Popeje	Lovro Matačić	ZF	Neron (T): Franjo Paulik Otavija (MS): Ruža Pospiš-Baldani Popeja (S): Mirka Klarić Otone (B): Vladimir Ruždjak Seneka (B): Miroslav Čangalović		Režija: Lovro Matačić	
16.08.1964	Dubrovnik	Ispred Kneževa dvora	15.DLJI	Claudio Monteverdi	Krunidba Popeje	Lovro Matačić	ZF	Neron (T): Franjo Paulik Otavija (MS): Ruža Pospiš-Baldani Popeja (S): Mirka Klarić Otone (B): Vladimir Ruždjak Seneka (B): Miroslav Čangalović		Režija: Lovro Matačić	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
06.03.1967.	Zagreb	KDI		Claudio Monteverdi	Orfej	Igor Gjadrov	SOHRT	Mirka Klarić (S), Zdenka Žabčić-Hesky (S), Majda Radić (MS), Piero Filippi (T), Zvonimir Prelčec (T), Anđelka Stankova (S), Badema Sokolović (A), Ivan Pincetić (B), Ante Mijać (B), Baldo Podić (CONT), Zdravko Dušak (ORG)	MZHRT		
05.08.1971.	Dubrovnik	Atrij Kneževa dvora	22.DLJI	Claudio Monteverdi	Borba Tankreda i Klorinde (Il combattimento di Tancredi e Clorinda)	Nikša Bareza	Festivalski ansambl i Gradski orkestar Dubrovnik			Režija: Vladimir Ruždjak	
04.08.1972.	Dubrovnik	Atrij Kneževa dvora	13.DLJI	Antonio Caldara	Dafne	Nikša Bareza	Festivalski ansambl i Gradski orkestar Dubrovnik			Režija: Vlado Habunek	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
1973.	Dubrovnik	Atrij Kneževa dvora	24.DLJI	Antonio Caldara	Dafne	Nikša Bareza	Festivalski ansambl i Gradski orkestar Dubrovnik			Režija: Vlado Habunek	
14.08.1975.	Dubrovnik	Revelin	26.DLJI	Johann Friedrich Lampe	Piram i Tizba	Ian Reid	Phoenix Opera (London)			Režija: Tom Hawkes	
14.08.1975.	Dubrovnik	Revelin	26.DLJI	Henry Purcell	Didona i Enej	Ian Reid	Phoenix Opera (London)			Režija: Tom Hawkes	
16.08.1975.	Dubrovnik	Revelin	26.DLJI	Johann Cristoph Pepusch	Prosjačka opera	Gordon Kember	Phoenix Opera (London)			Režija: Adrian Brown	
08.08.1976.	Dubrovnik	Ispred Kneževa dvora	27.DLJI	Claudio Monteverdi	Borba Tankreda i Klorinde (Il combattimento di Tancredi e Clorinda)	Renato Fasano	Virtuosi di Roma			Režija: Sesto Bruscantini	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
01.10.1976.	Varaždin	Narodno kazalište „August Cesarec“, 20 h	6.VBV	Henry Purcell	Didona i Enej	Vladimir Kranjčević	Komorni orkestar „Vatroslav Lisinski“, Zagreb	Ruža Pospiš-Baldani, Vladimir Ruždjak, Nada Ruždjak, Nevenka Petković-Sobjeslavski, Mila Kirinčić, Nina Čangalović, Rahilka Burzevska, Vinko Paić, Josip Novosel, Miljenko Vikić	AZIGK	Režija: Mladen Raukar Scena: Aleksandar Augustinčić Kostimi: Ika Škomrlj	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
02.10.1976.	Varaždin	Narodno kazalište „August Cesarec“, 20 h	6.VBV	Henry Purcell	Didona i Enej	Vladimir Kranjčević	Komorni orkestar „Vatroslav Lisinski“, Zagreb	Ruža Pospiš-Baldani, Vladimir Ruždjak, Nada Ruždjak, Nevenka Petković-Sobjeslavski, Mila Kirinčić, Nina Čangalović, Rahilka Burzevska, Vinko Paić, Josip Novosel, Miljenko Vikić	AZIGK	Režija: Mladen Raukar Scena: Aleksandar Augustinčić Kostimi: Ika Škomrlj	
06.05.1977.	Zagreb	KDVL		Henry Purcell	Didona i Enej	Vladimir Kranjčević	ZF	Ruža Pospiš-Baldani (MS), Vladimir Ruždjak (BAR), Nada Ruždjak (S), Josip Novosel (T)	AZIGK		
17.03.1978.	Zagreb	HGZ		Claudio Monteverdi	Krunidba Popeje	Igor Gjadrov	GOMUZA	Ivanka Boljkovac, Miroslav Živković, Hrid Matić, Darija Hreljanović		Režija: Vladimir Ruždjak	Prizori iz prvog čina opere

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
02.10.1978.	Varaždin	Narodno kazalište „August Cesarec“	8.VBV	Claudio Monteverdi	Krunidba Popeje	Vladimir Šurbek	Ansambl Opere Slovenskoga narodnog gledališta	Alenka Dernač-Bunta, Božena Glavak, Sonja Hočevar, Ana Pucar-Jerič, Simeon Gugulovski, Zlata Ognjanovič, Jaka Jeraša, Dragiša Ognjanović, Ženi Živkova, Milka Evtimova, Nada Sevšek, Jurij Reja, Jože Gašperšič, Anton Prus, Tatjana Kralj, Karel Jerič		Režija: Vladimir Ruždjak Scena i kostimi: Zofia Wierchowicz	
12.08.1978.	Dubrovnik	Atrij kneževa dvora	29.DLJI	Georg Philipp Telemann	Pimpinone	Baldo Podić	Festivalski ansambl i Gradski orkestar Dubrovnik			Režija: Vladan Švacov	
1979.	Dubrovnik	Atrij kneževa dvora	30.DLJI	Georg Philipp Telemann	Pimpinone	Baldo Podić	Festivalski ansambl i Gradski orkestar Dubrovnik			Režija: Vladan Švacov	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
01.,03. i 05.08.1980.	Split	Peristil	Splitsko ljeto	Claudio Monteverdi	Orfej	Nikša Bareza				Režija: Georg F. Grischa Asagaroff Scena i kostimi: Walter Schwab Koreografija: Jiirg Burth	
11.,13. i 15.08.1981.	Split	Peristil	Splitsko ljeto	Claudio Monteverdi	Orfej	Nikša Bareza				Režija: Georg F. Grischa Asagaroff Scena i kostimi: Walter Schwab Koreografija: Jiirg Burth	
10.05.1986.	Zagreb	HGZ		Johann Sebastian Bach	Kantate: Kaffe-Kantate, BWV 211, Bauern-Kantate, BWV 212	Mladen Tarbuk	KOMUZA	Solisti MUZA		Vladimir Ruždjak	
15.07.1986.	Split	Peristil	Splitsko ljeto	Claudio Monteverdi	Krunidba Popeje	Nikša Bareza				Režija: Christian Poppelreiter Scena: Christian Poppelreiter	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
18.07.1986.	Split	Peristil	Splitsko ljeto	Claudio Monteverdi	Krunidba Popeje	Nikša Bareza				Režija: Christian Poppelreiter Scena: Christian Poppelreiter	
20.07.1986.	Split	Peristil	Splitsko ljeto	Claudio Monteverdi	Krunidba Popeje	Nikša Bareza				Režija: Christian Poppelreiter Scena: Christian Poppelreiter	
28.07.1986.	Split	Peristil	Splitsko ljeto	Claudio Monteverdi	Krunidba Popeje	Nikša Bareza				Režija: Christian Poppelreiter Scena: Christian Poppelreiter	
04.10.1986.	Varaždin	IC, 19:30 h	16.VBV	Henry Purcell	Kralj Arthur	Branko Spevec	Varaždinski orkestar Varaždin	Sanja Madunić (S), Darija Hreljanović (S) Josip Novosel (T), Želimir Puškarić (T), Marijan Jurišić (B)	Zbor RKUD Vilko Jurec – Varteks Varaždin	ZS	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
12.10.1986.	Varaždin	IC, 19:30 h	16.VBV	Claudio Monteverdi	Orfej	Jürgen Jürgens	Camerata academica Hamburg	John Elwes, Barbara Schlick, Ulla Groenewold, Wilfried Jochens, Werner Marshall, Christfried Biebrach, Peter Eickhof, Gustav Hehring, Holger Hampel	Monteverdi-Chor Hamburg		Koncertna izvedba opere
17.10.1986.	Zagreb	KDVL		Claudio Monteverdi	Orfej	Jürgen Jürgens	Camerata academica Hamburg	John Elwes, Barbara Schlick, Ulla Groenewold, Wilfried Jochens, Werner Marshall, Christfried Biebrach, Peter Eickhof, Gustav Hehring, Holger Hampel	Monteverdi-Chor Hamburg		Koncertna izvedba opere

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
26. i 28.07.1986.	Split	Peristil	Splitsko ljeto	Claudio Monteverdi	Krunidba Popeje	Nikša Bareza				Režija: Christian Poppelreiter Scena: Christian Poppelreiter	
18.09.1995.	Varaždin	HNK, 19:30 h	25.VBV	Henry Purcell	Didona i Enej	Vladimir Kranjčević	KO Mundus Garestiensis, Varaždin	Didona (MS): Ruža Pospiš-Baldani Eneja (B): Giorgio Surian Belinda (S): Vlatka Oršanić Nevenka Petković-Sobjeslavski, pratilja, druga vještica Aida Vidović, čarobnica Đurđa Martinjak, prva vještica Dražen Eror, duh, mornar Miljenko Vikić	MZ Obrtničkog glazbenog društva Varaždin	Režija: Mladen Raukar Scena: Aleksandar Augustinčić Kostimi: Ika Škomrlj, Đenisa Medvedec	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
30.09.1995.	Varaždin	HNK, 19:30 h	25.VBV	Johann Sebastian Bach	Kaffe-Kantate, BWV 211		ZS	Olga Bulić-Šober (S), Želimir Puškarić (T)			
25.09.1997.	Varaždin	HNK, 19:30 h	27.VBV	Jean Philippe Rameau	L'imaptience, kantata; Orphée, kantata	Višnja Mažuran	Višnja Mažuran (HPS), Marija Čepulić (VLN), Stefan Polgar (VLC) Krešimir Lazar (VLC)	Lidija Horvat-Dunjko (S)			
26.09.1997.	Varaždinske Toplice	Župna crkva sv. Martina, 19 h	27.VBV	Jean Philippe Rameau	L'imaptience, kantata; Orphée, kantata	Višnja Mažuran,	Višnja Mažuran (HPS), Marija Čepulić (VLN), Stefan Polgar (VLC) Krešimir Lazar (VLC)	Lidija Horvat-Dunjko (S)			

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
20.09.2002.	Varaždin	HNK Varaždin, 19 h	32.VBV	Francesco Cavalli	Pompeo Magno, opera u tri čina (suvremena praizvedba)	Paul Esswood	ZS	Charles Humphries (CT), Philippa Hyde (S), Joseph Cornwell (T), Valentina Fijačko (S), Neven Valent (B), Michelle Harris, Tvrтко Stipić (T), Dean Kustra (CT), Jin-Hee Choi (MS) Robert Burt (T), Ivo Gamulin (T), Buddug Verona James (MS), Dubravka Šeparović Mušović (MS), Lana Kos (S), Helena Lucić (MS), Graziela Bracutti (A), Stjepan Franetović (T), Alen Ruško (B)		Režija: Tom Hawkes Scenograf: Dinka Jeričević Kostimi: Daphne Stevens Pascucci	
25.09.2003.	Varaždin	HNK Varaždin, 19 h	33.VBV	Georg Philipp Telemann	Pimpinone		Compagnie Fontainebleau & Ballet Baroque Berlin	Vespetta (S): Monika Eder; Pimpinone (B): Michael Schopper			

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
27.09.2003.	Varaždin	Renesansna dvorana	33.VBV	Georg Philipp Telemann	Der Weiberorden, kantata	Višnja Mažuran,	Musica viva, ansambl za ranu glazbu	Valentina Fijačko (S)			
02.10.2004.	Varaždin	KUBDM, 19 h	34.VBV	Johann Michael Bach	Sei, lieber Tag, willkommen, novogodišnja glazba	Mirko Cuderman	SKO		SKZ		

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
16.09.2008.	Zagreb	HNK		Claudio Monteverdi	Orfej	Herve Niquet	HRBA	<p>Orpheo (T): Krešimir Špicer</p> <p>Euridice (S): Ana Jembrek</p> <p>La messaggera (MS): Diana Hilje/ Helena Lucić-Šego</p> <p>La speranza (MS): Helena Lucić-Šego/ Diana Hilje</p> <p>Caronte (B): Ante Jerkunica</p> <p>Proserpina (MS): Ivana Lazar/ Tamara Franetović-Felbinger</p> <p>Plutone (B): Ivica Trubić/ Goran Jurić</p> <p>Apollo (T): Ljubomir Puškarić</p> <p>Ninfa (MS): Monika Cerovčec</p> <p>La Musica (MS): Ivana Lazar/ Tamara Franetović-Felbinger</p>	Zbor HNK	Režija: Ozren Prohić	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
02.10.2008.	Zagreb	HNK		Claudio Monteverdi	Orfej	Herve Niquet	HRBA	Orpheo (T): Krešimir Špicer Euridice (S): Ana Jembrek La messaggera (MS): Diana Hilje/ Helena Lucić-Šego La speranza (MS): Helena Lucić-Šego/ Diana Hilje Caronte (B): Ante Jerkunica Proserpina (MS): Ivana Lazar/ Tamara Franetović-Felbinger Plutone (B): Ivica Trubić/ Goran Jurić Apollo (T): Ljubomir Puškarić Ninfa (MS): Monika Cerovčec La Musica (MS): Ivana Lazar/ Tamara Franetović-Felbinger	Zbor HNK	Režija: Ozren Prohić	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
04.10.2008.	Zagreb	HNK		Claudio Monteverdi	Orfej	Herve Niquet	HRBA	Orpheo (T): Krešimir Špicer Euridice (S): Ana Jembrek La messaggera (MS): Diana Hilje/ Helena Lucić-Šego La speranza (MS): Helena Lucić-Šego/ Diana Hilje Caronte (B): Ante Jerkunica Proserpina (MS): Ivana Lazar/ Tamara Franetović-Felbinger Plutone (B): Ivica Trubić/ Goran Jurić Apollo (T): Ljubomir Puškarić Ninfa (MS): Monika Cerovčec La Musica (MS): Ivana Lazar/ Tamara Franetović-Felbinger	Zbor HNK	Režija: Ozren Prohić	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
05.10.2008.	Zagreb	HNK		Claudio Monteverdi	Orfej	Herve Niquet	HRBA	Orpheo (T): Krešimir Špicer Euridice (S): Ana Jembrek La messaggera (MS): Diana Hilje/ Helena Lucić-Šego La speranza (MS): Helena Lucić-Šego/ Diana Hilje Caronte (B): Ante Jerkunica Proserpina (MS): Ivana Lazar/ Tamara Franetović-Felbinger Plutone (B): Ivica Trubić/ Goran Jurić Apollo (T): Ljubomir Puškarić Ninfa (MS): Monika Cerovčec La Musica (MS): Ivana Lazar/ Tamara Franetović-Felbinger	Zbor HNK	Režija: Ozren Prohić	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
20.09.2008.	Slavonski Brod			Claudio Monteverdi	Orfej	Herve Niquet	HRBA	Orpheo (T): Krešimir Špicer Euridice (S): Ana Jembrek La messaggera (MS): Diana Hilje/ Helena Lucić-Šego La speranza (MS): Helena Lucić-Šego/ Diana Hilje Caronte (B): Ante Jerkunica Proserpina (MS): Ivana Lazar/ Tamara Franetović-Felbinger Plutone (B): Ivica Trubić/ Goran Jurić Apollo (T): Ljubomir Puškarić Ninfa (MS): Monika Cerovčec La Musica (MS): Ivana Lazar/ Tamara Franetović-Felbinger	Zbor HNK	Režija: Ozren Prohić	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
08.01.2010.	Zagreb	HNK		Claudio Monteverdi	Orfej	Herve Niquet	HRBA	Orpheo (T): Krešimir Špicer Euridice (S): Ana Jembrek La messaggera (MS): Diana Hilje/ Helena Lucić-Šego La speranza (MS): Helena Lucić-Šego/ Diana Hilje Caronte (B): Ante Jerkunica Proserpina (MS): Ivana Lazar/ Tamara Franetović-Felbinger Plutone (B): Ivica Trubić/ Goran Jurić Apollo (T): Ljubomir Puškarić Ninfa (MS): Monika Cerovčec La Musica (MS): Ivana Lazar/ Tamara Franetović-Felbinger	Zbor HNK	Režija: Ozren Prohić	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
11.01.2010.	Zagreb	HNK		Claudio Monteverdi	Orfej	Herve Niquet	HRBA	<p>Orpheo (T): Krešimir Špicer</p> <p>Euridice (S): Ana Jembrek</p> <p>La messaggera (MS): Diana Hilje/ Helena Lucić-Šego</p> <p>La speranza (MS): Helena Lucić-Šego/ Diana Hilje</p> <p>Caronte (B): Ante Jerkunica</p> <p>Proserpina (MS): Ivana Lazar/ Tamara Franetović-Felbinger</p> <p>Plutone (B): Ivica Trubić/ Goran Jurić</p> <p>Apollo (T): Ljubomir Puškarić</p> <p>Ninfa (MS): Monika Cerovčec</p> <p>La Musica (MS): Ivana Lazar/ Tamara Franetović-Felbinger</p>	Zbor HNK	Režija: Ozren Prohić	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
12.01.2010.	Zagreb	HNK		Claudio Monteverdi	Orfej	Herve Niquet	HRBA	Orpheo (T): Krešimir Špicer Euridice (S): Ana Jembrek La messaggera (MS): Diana Hilje/ Helena Lucić-Šego La speranza (MS): Helena Lucić-Šego/ Diana Hilje Caronte (B): Ante Jerkunica Proserpina (MS): Ivana Lazar/ Tamara Franetović-Felbinger Plutone (B): Ivica Trubić/ Goran Jurić Apollo (T): Ljubomir Puškarić Ninfa (MS): Monika Cerovčec La Musica (MS): Ivana Lazar/ Tamara Franetović-Felbinger	Zbor HNK	Režija: Ozren Prohić	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
14.01.2010.	Zagreb	HNK		Claudio Monteverdi	Orfej	Herve Niquet	HRBA	Orpheo (T): Krešimir Špicer Euridice (S): Ana Jembrek La messaggera (MS): Diana Hilje/ Helena Lucić-Šego La speranza (MS): Helena Lucić-Šego/ Diana Hilje Caronte (B): Ante Jerkunica Proserpina (MS): Ivana Lazar/ Tamara Franetović-Felbinger Plutone (B): Ivica Trubić/ Goran Jurić Apollo (T): Ljubomir Puškarić Ninfa (MS): Monika Cerovčec La Musica (MS): Ivana Lazar/ Tamara Franetović-Felbinger	Zbor HNK	Režija: Ozren Prohić	
05.08.2010.	Dubrovnik	Atrij Kneževa dvora	61.DLJI	Georg Philipp Telemann	Školnik, komična kantata	Tomislav Fačini	VKO	Giorgio Surian		Režija: Krešimir Dolenčić	
06.08.2010.	Dubrovnik	Atrij Kneževa dvora	61.DLJI	Georg Philipp Telemann	Školnik, komična kantata	Tomislav Fačini	VKO	Giorgio Surian (B)		Režija: Krešimir Dolenčić	

Nadnevak	Mjesto	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Autor djela	Naslov djela	Dirigent/ Umj. vod.	Instr. Ans. Instr. Solisti	Vokalni solisti	Zbor	Autori scen. izv.	Napomena
Ožujak 2017.	Zagreb	Kazalište Mala scena		Georg Phillip Telemann	Pimpinone		Ivan Pernicki (PF)	Vespetta (S): Valentina Mekovec / Antonia Dunjko / Maja Mužar / Manda Sviben Pimpinone (B): Josip Roša / Filip Sever		Režija: Frana Marija Vranković	

Tablica 12: Izvedbe oratorija Georga Friedricha Händela na gostovanjima hrvatskih glazbenika izvan Hrvatske

Nadnevak	Mjesto	Org. Prir.	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Naslov djela	Dirigent	Instr. Ans. (ork)	Vokalni solisti	Zbor	Redatelj	Autori scen. izv.	Napomena
28.02.1965.	Ljubljana		Ljubljanska Filharmonija		Belshazzar, HWV 61	Lovro Matačić	ZF	Sonja Schöner (S), Marijana Radev (A), Victor Conrad Braun (BAR), Mitja Gregorač (T), Tomislav Neralić (B)	Zbor SF			
13.12.1985.	Ljubljana				L'allegro, il penseroso ed il moderato, pastoralna oda	Vladimir Kranjčević	SOHRT	Radmila Bakočević (S), Nada Ruždjak (S), Darija Hreljanović (S), Branko Robinšak (T), Vladimir Ruždjak (B)	MZHRT			
17.12.1985.	Salzburg				L'allegro, il penseroso ed il moderato, pastoralna oda	Vladimir Kranjčević	SOHRT	Radmila Bakočević (S), Nada Ruždjak (S), Darija Hreljanović (S), Branko Robinšak (T), Vladimir Ruždjak (B)	MZHRT			

Nadnevak	Mjesto	Org. Prir.	Prostor, vrijeme	Ciklus/ pretplata	Naslov djela	Dirigent	Instr. Ans. (ork)	Vokalni solisti	Zbor	Redatelj	Autori scen. izv.	Napomena
21.12.1985.	Beograd				L'allegro, il penseroso ed il moderato, pastoralna oda	Vladimir Kranjčević	SOHRT	Radmila Bakočević (S), Nada Ruždjak (S), Darija Hreljanović (S), Branko Robinšak (T), Vladimir Ruždjak (B)	MZHRT			
19.09.2004.	Ljubljana	KUV	Velika dvorana Slovenske filharmonije	34.VBV	L'allegro, il penseroso ed il moderato, pastoralna oda	Vladimir Kranjčević	Orkestar SF	Philippa Hyde (S), Margareta Klobučar (S), Matjaž Stopinšek (T), Jože Vidic (B)	SKZ			

Tablica 13: Odlomci iz Händelovih vokalno-instrumentalnih djela na koncertima *Musikvereina* u Beču 1815.-1912.

Nadnevak	Naslov	Dirigent	Napomena
10.03.1816.	„Aleluja“ iz oratorija Occasional oratorio	W. Hauscha	
05.01.1817.	Dvostruki zbor iz oratorija Samson	W. Hauscha	
19.11.1820.	„Aleluja“ iz oratorija Mesija	Leopold Sonnleithner	
19.02.1826.	„Aleluja“ iz oratorija Mesija	E. von Lannoy	
18.12.1831.	Dvostruki zbor iz oratorija Samson	E. von Lannoy	
03.03.1833.	Zbor iz oratorija Jefta	F. Klemm	
30.11.1834.	Zbor iz oratorija Salomon	J. B. Schmidl	
27.11.1836.	Zbor iz oratorija Saul	F. Klemm	
12.03.1837.	Zbor iz oratorija Belshazzar	F. Klemm	
07.03.1841.	Zbor iz oratorija Juda Makabejac	J. B. Schmidl	
12.03.1843.	Zbor iz oratorija Izrael u Egiptu	J. B. Schmidl	
14.01.1849.	Arija iz oratorija Mesija	J. B. Schmidl	
30.11.1851.	Arija Polifema iz pastorale Acis i Galatea	Joseph Hellmesberger	
05.03.1954.	Zbor iz oratorija Samson	Joseph Hellmesberger	
08.11.1863.	Dva komada iz oratorija Samson	Johann Herbeck	
20.11.1870.	Izrael u Egiptu	Joseph Hellmesberger	
19.04.1874.	Zbor iz oratorija Salomon	Johannes Brahms	
11.04.1876.	Trijumfalna pjesma iz oratorija Juda Makabejac	Johann Herbeck	
12.04.1881.	Arija iz opere Rinaldo	Wilhelm Gericke	Veliki utorak
09.02.1896.	Odlomci iz oratorija Il Trionfo del Tempo e del Disinganno	Richard von Perger	

Tablica 14: Händelova vokalno-instrumentalna djela na koncertima *Musikvereina* u Beču 1815.-1912.

Nadnevak	Naslov	Dirigent	Napomena
16.03.1834.	Juda Makabejac	Fr. Kirchlehner	
20.03.1836.	Izrael u Egiptu	J. B. Schmidl	
09.11.1862.	Mesija	Johann Herbeck	
08.11.1863.	Oda sv. Ceciliji	Johann Herbeck	
13.11.1864.	Juda Makabejac	Johann Herbeck	
20.11.1870.	Izrael u Egiptu	Joseph Hellmesberger	
05.11.1871.	Anthem	Anton Rubinstein	
10.11.1872.	Dettingen Te Deum	Johannes Brahms	
09.11.1873.	Aleksandrova svečanost	Johannes Brahms	
31.03.1874.	Salomon	Johannes Brahms	Veliki utorak
05.12.1875.	Oda sv. Ceciliji	Johann Herbeck	
25.02.1877.	100. psalam	Johann Herbeck	
16.04.1878.	Izrael u Egiptu (prvi dio)	Ed. Kremser	Veliki utorak
02.02.1880.	Mesija	Ed. Kremser	
05.11.1882.	Juda Makabejac	Wilhelm Gericke	
01.11.1883.	Anthem 16	Wilhelm Gericke	
26.02.1885.	Saul	Hans Richter	
13.03.1887.	Oda sv. Ceciliji	Hans Richter	
18.11.1888.	Theodora	Hans Richter	Prva izvedba u Beču
10.11.1889.	Joshua	Hans Richter	
16.11.1890.	Izrael u Egiptu	Wilhelm Gericke	
08.11.1891.	Aleksandrova svečanost	Wilhelm Gericke	
18.02.1894.	Mesija	Wilhelm Gericke	
10.02.1895.	Juda Makabejac	Wilhelm Gericke	
11.01.1899.	Deborah	Richard von Perger	Prva izvedba u Beču
11.04.1900.	Mesija	Richard von Perger	Veliki utorak
10.11.1901.	Saul	Ferdinand Löwe	
06.03.1907.	Heracles	Franz Schalk	Prva izvedba u Beču
12.02.1908.	Mesija	Franz Schalk	
16.12.1908.	Belshazzar	Franz Schalk	

Tablica I: Bibliografija tekstova o Georgu Friedrichu Händelu prema „Bibliografija rasprava i članaka: muzika. Struka VI“

BBL	Autor teksta	Naslov teksta	Naslov novina	GGBS	Napomena
1599	***	<i>Koncerat povodom 250-godišnjice rođenja Bacha i Händela</i>	<i>Jutarnji list</i>	24 (1935), 8342, 9.	
7116	Bralo, Božidar	<i>Jubilej muzičkih velikana. (250 godišnjica rođenja Johanna Sebastiana Bacha, Georga Friedricha Händla i 125 godišnjica rođenja Friedricha Chopina.)</i>	<i>Katolički svijet</i>	4 (1935), 3, 55-56.	Bralo
16116	***	<i>[U Zagrebu je koncertirao J. Isserlis. – Orkestar Hrvatskog glazbenog zavoda pod ravnanjem B. Papandopule proslavio je 250.godišnjicu rođenja J. S. Bacha i G. F. Händela. – Koncert je priredio i Zagrebački kvartet.]</i>	<i>Hrvatska revija</i>	8 (1935), 5, 279-280.	nar
17355	***	<i>Georg Fridrich Hendel.</i>	<i>Almanah družine »Osvit«</i>	(1929)	
19885	Krenedić, Kazimir	<i>Georg Friedrich Händel</i>	<i>Narodne novine</i>	101 (1935), 44 2-3.	(K)
21453	***	<i>Georg Friedrich Händel</i>	<i>Agramer Zeitung</i>	84 (1909), 84, 2-4.	
21854		<i>G. F. Händel. (O stopedesetgodišnjici njegove smrti.)</i>	<i>Narodne novine</i>	75 (1909), 84.	
35408	Škerjanc, Lucijan Marija	<i>Ob 250 letnici G. F. Haendla</i>	<i>Jutro</i>	16 (1935), 45, 3-4.	L. M. Š. Nar
35429	Škerjanc, Lucijan Marija	<i>Trije glasbeni jubileji; O G. F. Händlu, J. S. Bachu, F. Chopinu in M. P. Musorgskem</i>	<i>Naš val</i>	2 (1935), 12, 6.7.	L. M. Š.
35433	***	<i>Čudovito življenje in delo glasbenoga velikana</i>	<i>Življenje in svet</i>	9 (1935) XVII/8, 215-219; 9, 242-244.	
36097	***	<i>Bach i Händel. (Prilikom 250 godišnjice njihova rođenja)</i>	<i>Zvuk</i>	3 (1935), 4, 125-128.	Nar
37026	***	<i>Bach – Händel. (Ob 250 letnici rojstva.)</i>	<i>Pevec</i>	14 (1934-35), 3/6, 10-13.	

BBL	Autor teksta	Naslov teksta	Naslov novina	GGBS	Napomena
38624	***	<i>Istoriski značaj muzičkog baroka. (Povodom 250 godišnjice Bacha i Händela.)</i>	<i>Zvuk</i>	3 (1935), 4, 128-132.	Predavanje održano u Beogradu
39665	***	<i>Georg Friedrich Händel, Felix Mendelssohn, Josip Haydn</i>	<i>Sc. Cecilija</i>	3 (1909), ¾, 27-29; 7/8, 59-62.	Nar
32012	***	<i>Veče Bacha Händela u Splitu</i>	<i>Jadranski dnevnik</i>	2 (1935), 317, 3.	
13643	***	<i>Koncertni pregled</i>	<i>Književnik</i>	4 (1931), 7, 302-303	
14963	Hirschler, Žiga	<i>Georg Friedrich Händel. Izrael u Egiptu. Oratorij u dva dijela za solo, mješoviti zbor, orkestar i orgulje. Dirigent Boris Papandopulo</i>	<i>Jutarnji list</i>	20 (1931), 6921, 7.	žh
33800	***	<i>G .F. Händel: Izrael u Egiptu. HPD Kolo, orkestar Hrv. Gl. Zavoda, dirigent Boris Papandopulo</i>	<i>Obzor</i>	72 (1931), 125, 3.	
34895	Širola, Božidar	<i>Händelov Izrael u Egiptu u izvedbi Kola. Koncert Češke filharmonije pod ravnanjem V. Talicha. IX koncert H. Gl. Zavoda. Gostovanje u operi</i>	<i>Hrvatska straža</i>	3 (1931), 126, 4.	B. Š.
16812-	Jauker, Otto	<i>Die Aufführung des Oratoriums Messias von Händel</i>	<i>Laibacher Zeitung</i>	113 (1894), 79, 661-662	J.
16813	Jauker, Otto	<i>Concert der Philharmonischen Gesellschaft</i>	<i>Laibacher Zeitung</i>	113 (1894), 81, 685.	J.
35417	Škerjanc, Lucijan Marija	<i>Händlov Mesija</i>	<i>Jutro</i>	16 (1935), 129, 3	L. M. Š.
37073	Ukmar, Vilko	<i>Händlov oratorij Mesija</i>	<i>Slovenec</i>	63 (1935), 129, 4.	V. U.
17501	***	<i>Oratorienaufführungen. (Messias von Händel. Schöpfung von Haydn.)</i>	<i>Agramer Tagblatt</i>	24 (1909), 115, 2-3.	
39017b	Vurnik, Stanko	<i>Händlov Samson</i>	<i>Slovenec</i>	59 (1931), 102, 4.	V.

Tablica II: Popis kratica

A	Alt
AZIGK	Akademski zbor Ivan Goran Kovačić
B	Bas
BAR	Bariton
BBL	Broj u „Bibliografija rasprava i članaka: muzika. Struka VI“ (Jugoslavenskog) Leksikografskog zavoda
BOMUZA	Barokni orkestar Muzičke akademije u Zagrebu
DLJI	Dubrovačke ljetne igre
DOHGZ	Društveni orkestar Hrvatskoga glazbenog zavoda
GGBS	Godište, godina, broj, stranica
HGZ	Hrvatski glazbeni zavod
HNK	Hrvatsko narodno kazalište
HPD	Hrvatsko pjevačko društvo
HPS	Čembalo
HRBA	Hrvatski barokni ansambl
HRBA	Hrvatski barokni ansambl
HRT	Hrvatska radiotelevizija
IC	Isusovačka crkva
KBF	Korkyra Baroque festival
KDI	Koncertna dvorana Istra
KDVL	Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog
KUBDM	Katedrala Uznesenja Blažene Djevice Marije
KUV	Koncertni ured Varaždin
KZIF	Komorni zbor Ivan Filipović
MS	Mezzosopran
MUZA	Muzička akademija
MZHRT	Mješoviti zbor Hrvatske radiotelevizije
MZMUZA	Mješoviti zbor Muzičke akademije u Zagrebu
ORG	Orgulje
OZCSM	Oratorijski zbor crkve sv. Marka „Cantores sancti Marci“
RTV	Radio-televizija
RTZ	Radio-televizija Zagreb
S	Sopran
SF	Slovenska filharmonija
SKO	Slovenski komorni orkestar

SKZ	Slovenski komorni zbor
SOHRT	Simfonijski orkestar Hrvatske radiotelevizije
SOMUZA	Simfonijski orkestar Muzičke akademije
SORTV	Simfonijski orkestar Radio-televizije
T	Tenor
TR	Truba
VBV	Varaždinske barokne večeri
VKO	Varaždinski komorni orkestar
VN	Violina
ZF	Zagrebačka filharmonija
ZS	Zagrebački solisti